

Erratum

Datum: 3 augustus 2018

Nationale rekeningen 2017

Ondanks de zorgvuldigheid waarmee deze publicatie is samengesteld, zijn er achteraf enkele onvolkomenheden geconstateerd. Onze excuses hiervoor. Voor een aantal bedrijfstakken waren de gepubliceerde volume- en prijsmutaties van de toegevoegde waarde onjuist. Dit heeft geleid tot correcties in tabel P 11.2 op pagina 59 en tabel P 11.3 op pagina 60. Daarnaast werden ook de waarde in werkelijke prijzen en de volumemutaties van de bruto investeringen voor een aantal bedrijfstakken in 2015 en 2016 onjuist weergegeven. Daarom zijn correcties aangebracht in tabel B 4.1 op pagina 38 en tabel B 4.2 op pagina 39. De nieuwe versie bevat de juiste cijfers.

Nationale rekeningen

2017

Nationale rekeningen 2017

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2017–2018	2017 tot en met 2018
2017/2018	Het gemiddelde over de jaren 2017 tot en met 2018
2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2017 en eindigend in 2018
2015/'16–2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2015/'16 tot en met 2017/'18

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Centraal Bureau voor de Statistiek, CCN Creatie
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

ISBN: 978-90-357-2168-5
ISSN: 0168-3489

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2018.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Voorwoord

De nationale rekeningen bieden een samenhangend en consistent overzicht van de Nederlandse economie. Deze officiële statistiek speelt een centrale rol bij het vaststellen en beoordelen van economisch en monetair beleid en vormt de basis voor de economische voorspellingen en analyses van het Centraal Planbureau. Ook spelen de nationale rekeningen een grote rol bij de bepaling van de afdracht aan de Europese Unie en bij de vraag of Nederland voldoet aan de EMU-normen.

Enkele belangrijke macro-economische indicatoren uit de nationale rekeningen zijn de economische groei, het overheidstekort en het beschikbaar inkomen van huishoudens. Verder geven de nationale rekeningen cijfers over onder meer consumptie, investeringen, in- en uitvoer en werkgelegenheid.

Afgelopen jaar zijn alle cijfers uit de nationale rekeningen vanaf 1995 gereviseerd. Hierbij zijn nieuwe bronnen, methoden en concepten doorgevoerd, zodat het beeld van de Nederlandse economie weer optimaal aansluit bij onderliggende statistieken, bronnen en internationale richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen. Op aanbeveling van de Europese Commissie vindt er elke vijf jaar een revisie plaats. Meer informatie over deze revisie is te vinden op www.cbs.nl.

Dit boek geeft een handzaam overzicht van de meest relevante macro-economische tabellen en indicatoren van de laatste zes jaar. Hierdoor kan iedereen snel een eerste indruk krijgen van de staat van de Nederlandse economie. Meer detailgegevens over de nationale rekeningen zijn te raadplegen en te downloaden op <https://opendata.cbs.nl/>.

**Directeur-Generaal,
Dr. T.B.P.M. Tjin-A-Tsoi**

Den Haag/Heerlen/Bonaire, juli 2018

Inhoud

Voorwoord 3

Lijst van tabellen en toelichtingen 6

Nationale rekeningen op de CBS-website 9

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie 11

Economische kerncijfers 13

1. Macro-economie 15

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen 22

3. Bestedingen 29

4. Productie, verbruik en inkomensvorming 48

5. Arbeid 66

6. Sectorgegevens 78

7. Overige tabellen 108

8. Toelichtingen 111

Lijst van tabellen en toelichtingen

1-7 Tabellen

1. Macro-economie

M 1	De drie benaderingen van het binnenlands product	15
M 2	Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo	16
M 3	Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector	17
M 4	Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities	18
M 5	Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product	18
M 6	Goederen- en dienstentotalen	19
M 7	Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities	20

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

G 1	Aanbodtabel, basisprijzen, 2017	22
G 2	Gebruiktabel, aankooprijzen, 2017	24
G 3	Input-outputtabel, basisprijzen, 2017	26

3. Bestedingen

B 1.1	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën	29
B 1.2	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties	30
B 1.3	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties	31
B 2.1	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties	32
B 2.2	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties	33
B 2.3	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties	34
B 3.1	Investerings in vaste activa naar type van activa	35
B 3.2	Investerings in vaste activa naar type van activa, volumemutaties	36
B 3.3	Investerings in vaste activa naar type van activa, prijsmutaties	37
B 4.1	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	38
B 4.2	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	39
B 4.3	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	40
B 5.1	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst	41
B 5.2	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, volumemutaties	42
B 5.3	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, prijsmutaties	43
B 6.1	Invoer van goederen en diensten naar bestemming	44
B 6.2	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties	45
B 6.3	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties	46

4. Productie, verbruik en inkomensvorming

P 1	Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	48
P 2	Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	49
P 3	Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken en -klassen	50
P 4	Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken en -klassen	51
P 5	Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	52
P 6	Lonen naar bedrijfstakken en -klassen	53
P 7	Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken en -klassen	54
P 8	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken en -klassen	55
P 9	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken en -klassen	56
P 10	Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	57
P 11.1	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen	58
P 11.2	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	59
P 11.3	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	60
P 11.4	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, % bbp	61
P 12	Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen, 2017	62
P 13	Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, 2017	62
P 14	Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken	63
P 15	Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken	63

5. Arbeid

A 1	Kerncijfers arbeid	66
A 2	Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	67
A 3.1	Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	68
A 3.2	Banen van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	69
A 3.3	Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken en -klassen	70
A 4.1	Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken en -klassen	71
A 4.2	Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken en -klassen	72
A 4.3	Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken	73
A 5	Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur	74
A 6.1	Opbouw loonkosten	75
A 6.2	Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur	75
A 7.1	Arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar naar bedrijfstakken	76
A 7.2	Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken	76

6. Sectorgegevens

S 1.1	Rekeningenstelsel 2014	78
S 1.2	Rekeningenstelsel 2015	79
S 1.3	Rekeningenstelsel 2016	80
S 1.4	Rekeningenstelsel 2017	81
S 2.1	Transacties van de totale economie	82
S 2.2	Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen	84
S 2.3	Transacties van de sector financiële instellingen	86
S 2.4	Transacties van de sector overheid	88
S 2.5	Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	90

S 2.6	Transacties van het buitenland met Nederland	92
S 3.1	Financiële balansen van de totale economie	94
S 3.2	Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	94
S 3.3	Financiële balansen van de sector financiële instellingen	96
S 3.4	Financiële balansen van de sector overheid	96
S 3.5	Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	98
S 3.6	Financiële balansen van het buitenland met Nederland	98
S 4.1	Balansen van de totale economie	100
S 4.2	Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	101
S 4.3	Balansen van de sector financiële instellingen	102
S 4.4	Balansen van de sector overheid	103
S 4.5	Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	104
S 5.1	Niet-financiële balans van de totale economie, 2014	105
S 5.2	Niet-financiële balans van de totale economie, 2015	105
S 5.3	Niet-financiële balans van de totale economie, 2016	106
S 5.4	Niet-financiële balans van de totale economie, 2017	106

7. Overige tabellen

O 1.1	Belastingen	108
O 1.2	Belastingen op inkomen en vermogen	108
O 1.3	Belastingen op productie en invoer	109

8 Toelichtingen

8.1	Nationale rekeningen in hoofdlijnen	111
8.2	Transacties in de nationale rekeningen	115
8.3	Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen	133
8.4	Sectoren in het rekeningstelsel	136
8.5	Rekeningen in het rekeningstelsel	141
8.6	Arbeid	145
8.7	Prijs- en volumemutaties	149

Nationale rekeningen op de CBS-website

Website

Cijfers en publicaties van de nationale rekeningen zijn beschikbaar via de website van het CBS (www.cbs.nl). De cijfers van de nationale rekeningen worden gepubliceerd op StatLine, de elektronische databank van het CBS (<https://opendata.cbs.nl/>). Gedetailleerde aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen vanaf 2015 zijn te vinden op de website onder maatwerk bij het thema Macro-economie.

Macro-economische cijfers op StatLine

De gegevens van de nationale rekeningen staan op StatLine onder het thema Macro-economie in de hoofdmap Nationale rekeningen. Hieronder wordt de mappenstructuur van deze hoofdmap beschreven. Voor elke map is aangegeven wat voor soort informatie hierin is te vinden

De cijfers op StatLine en in deze publicatie sluiten aan op het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010. Eerder gepubliceerde cijfers die hier niet op aansluiten zijn op StatLine te vinden in de hoofdmap Archief, onder Macro-economie\Nationale rekeningen.

Bbp, finale bestedingen en productie

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Ze bevatten informatie over het bbp (de economische groei), de toegevoegde waarde, de productie en het intermediair verbruik. Ook de verschillende bestedingscategorieën zijn hier te vinden, zoals daar zijn consumptie, investeringen, invoer en uitvoer. De meeste tabellen bevatten uitsplitsingen naar bedrijfstak en/of productgroep.

Inkomens- en vermogensrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de sectorrekeningen. Ze bevatten informatie over inkomsten en uitgaven en over bezittingen en schulden, en veranderingen hierin. Veel tabellen bevatten uitsplitsingen naar sectoren, zoals de niet-financiële ondernemingen, de financiële instellingen, de overheid of de huishoudens.

Overige rekeningen

In deze map staan de tabellen van de satellietrekeningen van de nationale rekeningen. Hij bevat submappen van de Arbeidsrekeningen, Groeirekeningen, Milieurekeningen, Regionale rekeningen en de Toerismerekeningen.

Arbeidsrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de arbeidsrekeningen en bevatten gegevens over arbeid en lonen. De tabellen bevatten onder meer werkzame personen, banen,

arbeidsjaren, gewerkte uren en de beloning van werknemers. Veel gegevens zijn uit te splitsen naar bedrijfstak, geslacht en type werkende (werknemer / zelfstandige).

Groeirekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de groeirekeningen en bevatten gegevens die inzicht bieden in de economische groei. Te vinden is onder meer de kapitaalgoederenvoorraad, de productiviteit en de bijdragen van diverse productiefactoren aan de ontwikkeling van de productiewaarde en de toegevoegde waarde.

Milieurekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de milieurekeningen en bevatten gegevens over het milieu die in samenhang zijn gemaakt met macro-economische gegevens. Te vinden zijn onder meer de omvang van diverse vormen van uitstoot en vervuiling, herkomst (bedrijfstakken, huishoudens) en bestemming (verbranding, storting, enzovoorts) van diverse vormen van vervuiling, gemaakte kosten om vervuiling te vermijden en opbrengsten aan milieuheffingen. Ook zijn er gegevens over waterverbruik en de winning en het gebruik van grondstoffen.

Regionale rekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de regionale rekeningen en bevatten regionale uitsplitsingen van gegevens uit de nationale rekeningen. Te vinden zijn onder meer het bruto regionaal product, de economische structuur, het arbeidsvolume, de investeringen, de vestigingsgrootte en de inkomsten van huishoudens. De gegevens zijn uit te splitsen naar landsdeel en provincie en naar veertig kleinere regio's (COROP-gebieden).

Toerismerekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de toerismerekeningen en bevatten gegevens over bestedingen aan toerisme. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen type uitgave, type aanbieder (hotel, reisbureau, vervoerder, enzovoorts), zakelijk en recreatief, uitgaven door ingezetenen en niet-ingezetenen, en uitgaven van ingezetenen in binnen- en buitenland.

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie

Algemene wijzigingen

In deze publicatie zijn cijfers opgenomen voor de jaren 2012 tot en met 2017. De gegevens voor de verslagjaren 2012 t/m 2016 zijn definitief, het meest recente verslagjaar 2017 heeft de status voorlopig.

Revisie 2015

Onlangs zijn de nationale rekeningen gereviseerd. Hierbij zijn nieuwe bronnen, methoden en concepten doorgevoerd, zodat het beeld van de Nederlandse economie weer optimaal aansluit bij onderliggende statistieken, bronnen en internationale richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen. Op aanbeveling van de Europese Commissie vindt er elke vijf jaar een revisie plaats.

Alle verslagjaren in deze publicatie hebben betrekking op de situatie na revisie. Meer informatie over de revisie is te vinden op www.cbs.nl onder 'Revisies nationale rekeningen'.

Wijzigingen in het tabellenhoofdstuk Overige tabellen

Tabel O 2 Uitgaven van de overheid naar COFOG-functie is in deze editie vervallen. De benodigde gegevens komen pas eind 2018 beschikbaar.

Tijdreeksen vanaf 1995 zijn beschikbaar op StatLine, zie <https://opendata.cbs.nl/>.

Economische kerncijfers

		2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Totale economie							
Binnenlands product (bbp)	mln euro	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Binnenlands product (bbp) (economische groei)	% volumemutaties	- 1,0	- 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9
Belasting- en premieontvangsten	% bbp	35,3	35,8	36,7	36,5	38,0	38,3
Nationale besparingen (netto)	mln euro	77 928	75 591	69 831	82 801	84 314	107 967
Nationaal vorderingensaldo	mln euro	56 153	64 872	62 559	40 083	55 928	76 575
Inkomen							
Nationaal inkomen (netto)	mln euro	552 913	556 241	555 532	574 795	579 950	618 434
Nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	- 1,1	- 0,5	- 0,5	3,7	0,9	5,0
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	mln euro	544 893	546 281	546 469	565 798	574 991	613 361
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	- 1,0	- 0,8	- 0,4	3,8	1,6	5,0
Nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	33 000	33 101	32 940	33 931	34 054	36 097
Beschikbaar nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	32 521	32 508	32 403	33 400	33 763	35 800
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	mln euro	156 413	157 764	159 410	173 209	174 435	183 773
Bevolking							
Gemiddelde bevolking	X 1000	16 755	16 804	16 865	16 940	17 030	17 133
Gemiddeld aantal huishoudens	X 1000	7 541	7 580	7 628	7 693	7 757	7 826
Arbeid							
Aantal werkzame personen ¹⁾	X 1000	8 837	8 733	8 725	8 808	8 905	9 098
Werkzame beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	8 330	8 266	8 214	8 294	8 403	8 579
Werkloze beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	516	647	660	614	538	438
Banen van werkzame personen ¹⁾	X 1000 banen	9 889	9 756	9 757	9 881	9 979	10 187
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	X 1000 arbeidsjaren	7 023	6 937	6 927	7 015	7 114	7 273
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	mln gewerkte uren	12 465	12 355	12 438	12 559	12 804	13 052
Arbeidsvolume van werknemers	X 1000 arbeidsjaren	5 898	5 803	5 769	5 820	5 929	6 084
Arbeidsvolume van werknemers	mln gewerkte uren	9 976	9 856	9 870	9 918	10 140	10 377
Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur ¹⁾	% volumemutaties	0,1	1,2	0,8	0,7	0,0	0,9
Binnenlands product (bruto) per arbeidsjaar ¹⁾	euro	92 978	95 206	96 941	98 366	99 570	101 343
Loonkosten	mln euro	321 750	323 733	327 772	329 514	339 242	351 641
Finale bestedingen							
Consumptieve bestedingen	mln euro	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582
Consumptieve bestedingen	% volumemutaties	- 1,1	- 0,6	0,4	1,2	1,2	1,6
Huishoudens incl. IZWh	mln euro	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Overheid	mln euro	169 945	170 326	172 465	172 354	174 842	178 697
w.o.: Netto materiële consumptie	% prijsmutaties	1,9	1,4	0,1	1,4	0,2	1,5
Algemeen bestuur (inclusief defensie)	% prijsmutaties	1,7	1,5	0,0	0,3	- 0,2	1,2
Gesubsidieerd onderwijs	% prijsmutaties	0,1	0,9	0,1	2,2	- 0,2	1,4
Consumentenprijsindex	% mutatie	2,5	2,5	1,0	0,6	0,3	1,4
Investerings in vaste activa (bruto)	mln euro	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199
Investerings in vaste activa (bruto)	% volumemutaties	- 6,3	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	6,1
Buitenland							
Uitvoer van goederen en diensten	mln euro	519 130	527 581	541 129	570 353	563 377	611 411
Uitvoer van goederen en diensten	% volumemutaties	3,3	2,5	4,5	7,4	1,7	5,3
Invoer van goederen en diensten	mln euro	455 542	460 137	466 572	518 594	491 044	532 303
Invoer van goederen en diensten	% volumemutaties	2,2	2,2	3,3	14,5	- 2,0	4,9
Uitvoeroverschot	% bbp	9,7	10,2	11,1	7,5	10,2	10,7
Saldo lopende transacties met het buitenland	mln euro	66 894	66 506	63 903	43 464	57 105	77 245
Overheid							
Belastingen	mln euro	135 552	139 097	147 961	155 687	165 039	180 552
Subsidies	mln euro	8 149	7 375	7 182	7 042	7 894	8 423
Sociale premies	mln euro	98 313	100 932	102 015	99 833	107 486	105 540
Sociale uitkeringen in geld en natura	mln euro	143 197	146 941	148 327	149 171	152 477	155 477
Sociale uitkeringen in geld en natura	% bbp	21,9	22,2	22,1	21,6	21,5	21,1
EMU-schuld	% bbp	66,4	67,8	68,0	64,8	62,0	57,1
EMU-saldo	% bbp	- 3,9	- 2,9	- 2,2	- 2,0	0,0	1,2
Totaal inkomsten	% bbp	279 689	287 916	292 730	293 856	308 843	322 224
Totaal uitgaven	% bbp	305 275	307 259	307 182	307 826	308 695	313 265
Huishoudens incl. IZWh							
Beschikbaar inkomen (bruto)	mln euro	328 811	332 165	340 237	346 509	355 265	364 502
Reëel beschikbaar inkomen (netto)	% volumemutaties	- 0,3	- 1,0	1,7	1,8	2,0	1,0
Vrije / individuele besparingen	mln euro	31 644	31 724	35 993	35 693	39 224	37 617
Spaarquote	% beschikbaar inkomen	15,1	15,3	16,3	15,9	16,3	15,4
Woninghypotheken	mln euro	687 683	673 156	674 560	679 255	687 484	695 211
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken	mln euro	6 025	- 14 060	- 1 026	5 128	8 572	8 068
Vennootschappen							
Brutowinst vóór belasting	mln euro	239 091	237 376	234 718	263 343	256 410	265 596
Winst van buitenlandse dochters	mln euro	74 091	65 859	66 148	76 347	68 060	70 952
Vorderingensaldo	mln euro	58 338	56 486	47 737	28 973	35 112	50 734

¹⁾ Gegevens van de jaren 2016 en 2017 zijn voorlopig.

1.

Macro-economie

M 1 De drie benaderingen van het binnenlands product

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 279 698	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 428 561
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	689 382	688 268	698 212	718 021	725 422	768 168
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	590 316	595 709	604 814	620 835	634 824	660 393
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	62 650	64 754	66 746	69 173	73 513	76 655
Productgebonden belastingen	63 455	65 494	67 460	69 896	74 504	77 778
Productgebonden subsidies (–)	805	740	714	723	991	1 123
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	323 867	324 676	328 166	330 267	340 586	353 289
Lonen	254 388	255 269	254 918	260 690	268 805	278 306
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 479	69 407	73 248	69 577	71 781	74 983
Saldo van belastingen op productie en invoer en subsidies	61 454	64 856	69 618	70 790	75 404	78 350
Belastingen op productie en invoer	70 984	73 774	78 079	79 430	84 725	88 232
Subsidies (–)	9 530	8 918	8 461	8 640	9 321	9 882
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	267 645	270 931	273 776	288 951	292 347	305 409
Verbruik van vaste activa	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 413	157 764	159 410	173 209	174 435	183 773
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Vanuit de finale bestedingen						
Consumptieve bestedingen	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582
Overheid	169 945	170 326	172 465	172 354	174 842	178 697
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Investerings in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	97 798	96 924	94 608	127 953	116 979	125 899
Overheid	24 707	24 313	23 530	24 580	24 696	25 300
Veranderingen in voorraden ¹⁾	– 239	1 015	2 156	2 546	3 446	1 159
Uitvoer van goederen en diensten	519 130	527 581	541 129	570 353	563 377	611 411
Goederen	405 627	407 564	409 005	418 373	420 899	462 146
Diensten	113 503	120 017	132 124	151 980	142 478	149 265
Invoer van goederen en diensten (–)	455 542	460 137	466 572	518 594	491 044	532 303
Goederen	344 889	343 001	345 078	352 926	355 196	391 263
Diensten	110 653	117 136	121 494	165 668	135 848	141 040
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 2 Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	11 179	8 945	- 1 662	529	- 10 475	3 022
Uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	232 047	237 694	268 281	260 599	260 367	244 251
Beloning van werknemers	1 464	1 564	1 766	1 903	1 796	1 876
Inkomen uit vermogen	229 202	234 587	265 236	257 098	257 144	240 916
Uit het buitenland (EU) ontvangen subsidies	1 381	1 543	1 279	1 598	1 427	1 459
Aan het buitenland betaalde primaire inkomens (-)	220 868	228 749	269 943	260 070	270 842	241 229
Beloning van werknemers	9 140	8 769	8 420	8 591	8 841	9 413
Inkomen uit vermogen	209 681	217 971	259 107	248 362	258 903	228 661
Aan het buitenland betaalde belastingen op productie en invoer	2 047	2 009	2 416	3 117	3 098	3 155
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	664 145	669 408	669 898	690 537	697 862	740 070
Verbruik van vaste activa (-)	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	552 913	556 241	555 532	574 795	579 950	618 434
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	- 8 020	- 9 960	- 9 063	- 8 997	- 4 959	- 5 073
Uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	12 470	12 538	13 581	14 121	13 195	13 626
Belastingen op inkomen en vermogen	4 818	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767
Sociale premies	2 665	2 628	3 264	3 211	3 239	3 389
Sociale uitkeringen (in geld)	248	250	253	270	240	240
Overige inkomensoverdrachten	4 739	4 895	4 578	5 215	4 232	4 230
Aan het buitenland betaalde inkomensoverdrachten (-)	20 490	22 498	22 644	23 118	18 154	18 699
Belastingen op inkomen en vermogen	3 220	3 283	3 542	3 913	3 673	3 928
Sociale premies	407	415	433	445	435	447
Sociale uitkeringen (in geld)	2 691	2 671	2 493	2 769	2 783	2 904
Overige inkomensoverdrachten	14 172	16 129	16 176	15 991	11 263	11 420
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	544 893	546 281	546 469	565 798	574 991	613 361
Consumptieve bestedingen (-)	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	147	77	71	173	206	188
Nationale besparingen (netto)	77 928	75 591	69 831	82 801	84 314	107 967
Investerings in vaste activa (netto) (-)	11 273	8 070	3 772	36 791	23 763	29 563
Veranderingen in voorraden (-) ¹⁾	- 239	1 015	2 156	2 546	3 446	1 159
Saldo lopende transacties met het buitenland	66 894	66 506	63 903	43 464	57 105	77 245
Uitvoerschot	63 588	67 444	74 557	51 759	72 333	79 108
Goederen	60 738	64 563	63 927	65 447	65 703	70 883
Diensten	2 850	2 881	10 630	- 13 688	6 630	8 225
Saldo primaire inkomens	11 179	8 945	- 1 662	529	- 10 475	3 022
Ontvangen	232 047	237 694	268 281	260 599	260 367	244 251
Betaald (-)	220 868	228 749	269 943	260 070	270 842	241 229
Saldo inkomensoverdrachten	- 8 020	- 9 960	- 9 063	- 8 997	- 4 959	- 5 073
Ontvangen	12 470	12 538	13 581	14 121	13 195	13 626
Betaald (-)	20 490	22 498	22 644	23 118	18 154	18 699
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	147	77	71	173	206	188
Saldo uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	- 254	- 531	- 493	- 297	- 1 020	- 533
Uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	827	792	692	1 097	1 023	915
Aan het buitenland betaalde kapitaaloverdrachten (-)	1 081	1 323	1 185	1 394	2 043	1 448
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 10 487	- 1 103	- 851	- 3 084	- 157	- 137
Nationaal vorderingensaldo	56 153	64 872	62 559	40 083	55 928	76 575
Verandering van vorderingen op het buitenland	218 660	295 999	241 084	219 275	335 710	340 752
Verandering van schulden aan het buitenland (-)	164 909	234 342	180 004	176 653	278 297	265 556
Statistisch verschil	2 402	3 215	1 479	- 2 539	- 1 485	1 379

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 3 Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 279 698	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 428 561
Niet-financiële vennootschappen	901 005	903 830	913 450	941 983	962 190	1 018 615
Financiële instellingen	85 981	84 427	86 134	85 893	81 927	82 856
Overheid	122 842	123 166	125 229	125 175	126 164	128 094
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	169 870	172 554	178 213	185 805	189 965	198 996
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	689 382	688 268	698 212	718 021	725 422	768 168
Niet-financiële vennootschappen	522 771	522 217	529 057	544 649	554 199	593 244
Financiële instellingen	32 991	32 004	33 113	34 001	32 740	34 753
Overheid	42 692	42 501	44 190	43 482	42 765	43 081
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	90 928	91 546	91 852	95 889	95 718	97 090
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	590 316	595 709	604 814	620 835	634 824	660 393
Niet-financiële vennootschappen	378 234	381 613	384 393	397 334	407 991	425 371
Financiële instellingen	52 990	52 423	53 021	51 892	49 187	48 103
Overheid	80 150	80 665	81 039	81 693	83 399	85 013
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	78 942	81 008	86 361	89 916	94 247	101 906
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	323 867	324 676	328 166	330 267	340 586	353 289
Niet-financiële vennootschappen	231 938	232 399	235 594	237 864	246 227	257 229
Financiële instellingen	17 913	18 822	18 785	17 667	17 678	17 474
Overheid	58 399	58 264	58 360	58 650	60 176	61 325
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	15 617	15 191	15 427	16 086	16 505	17 261
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 413	157 764	159 410	173 209	174 435	183 773
Niet-financiële vennootschappen	89 030	89 644	86 775	96 971	98 261	102 442
Financiële instellingen	30 180	28 658	28 379	29 000	25 733	24 638
Overheid	0	0	0	0	0	0
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	37 203	39 462	44 256	47 238	50 441	56 693
Verbruik van vaste activa	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636
Niet-financiële vennootschappen	59 550	60 973	62 058	63 231	64 663	67 000
Financiële instellingen	4 263	4 283	4 200	4 194	4 268	4 450
Overheid	21 379	21 739	21 985	22 156	22 337	22 886
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	26 040	26 172	26 123	26 161	26 644	27 300
Saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies	– 1 196	102	2 872	1 617	1 891	1 695
Niet-financiële vennootschappen	– 2 284	– 1 403	– 34	– 732	– 1 160	– 1 300
Financiële instellingen	634	660	1 657	1 031	1 508	1 541
Overheid	372	662	694	887	886	802
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	82	183	555	431	657	652
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	590 316	595 709	604 814	620 835	634 824	660 393
Niet-financiële vennootschappen	378 234	381 613	384 393	397 334	407 991	425 371
Financiële instellingen	52 990	52 423	53 021	51 892	49 187	48 103
Overheid	80 150	80 665	81 039	81 693	83 399	85 013
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	78 942	81 008	86 361	89 916	94 247	101 906
	% volumemutatie					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	– 0,5	0,1	2,0	3,4	2,6	3,1
Niet-financiële vennootschappen	0,0	0,4	2,2	4,1	3,2	3,7
Financiële instellingen	– 4,6	– 2,0	– 0,3	1,5	– 0,3	2,0
Overheid	– 2,1	0,8	0,9	0,2	1,2	– 0,1
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	– 0,2	– 0,4	2,8	3,6	1,4	2,7
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	– 0,3	0,0	2,5	5,0	3,1	3,3
Niet-financiële vennootschappen	0,5	0,2	2,7	5,7	3,7	3,8
Financiële instellingen	– 5,4	– 2,0	3,0	3,4	– 1,5	5,5
Overheid	– 5,5	1,5	3,2	0,1	3,7	– 2,3
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	– 0,3	– 0,9	0,8	3,4	0,8	2,3
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	– 0,8	0,3	1,4	1,7	2,0	2,9
Niet-financiële vennootschappen	– 0,7	0,6	1,6	1,7	2,6	3,5
Financiële instellingen	– 4,0	– 1,9	– 2,3	0,3	0,5	– 0,3
Overheid	– 0,2	0,3	– 0,4	0,3	– 0,1	1,1
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	– 0,0	0,3	4,9	3,7	2,0	3,2

M 4 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Verbruik van vaste activa (–)	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	541 734	547 296	557 194	574 266	590 425	615 412
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	11 179	8 945	– 1 662	529	– 10 475	3 022
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	664 145	669 408	669 898	690 537	697 862	740 070
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	552 913	556 241	555 532	574 795	579 950	618 434
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	– 8 020	– 9 960	– 9 063	– 8 997	– 4 959	– 5 073
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	656 125	659 448	660 835	681 540	692 903	734 997
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	544 893	546 281	546 469	565 798	574 991	613 361
	euro					
Binnenlands product per inwoner (bruto, marktprijzen)	38 972	39 303	39 820	40 733	41 593	43 020
Binnenlands product per inwoner (netto, marktprijzen)	32 333	32 569	33 038	33 900	34 669	35 920
Nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 639	39 835	39 721	40 764	40 978	43 196
Nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	33 000	33 101	32 940	33 931	34 054	36 097
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 160	39 243	39 184	40 233	40 686	42 900
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	32 521	32 508	32 403	33 400	33 763	35 800
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	– 1,0	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	– 1,5	– 0,4	1,5	2,1	2,2	3,0
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	– 0,7	– 0,2	– 0,2	3,3	1,1	4,6
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	– 1,1	– 0,5	– 0,5	3,7	0,9	5,0
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	– 0,6	– 0,5	– 0,1	3,3	1,7	4,6
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	– 1,0	– 0,8	– 0,4	3,8	1,6	5,0
	% prijsmutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,4	1,3	0,3	0,8	0,5	1,2
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	1,8	1,5	0,3	0,9	0,6	1,2
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,4	1,0	0,3	– 0,2	– 0,0	1,4
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,8	1,1	0,4	– 0,2	– 0,0	1,5
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,4	1,0	0,3	– 0,2	– 0,0	1,4
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,8	1,1	0,4	– 0,2	– 0,0	1,5

M 5 Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product (bruto, marktprijzen)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	– 1,0	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9
	procentpunten					
Nationale finale bestedingen	.	.	.	.	2,2	1,6
Consumptieve bestedingen	.	.	.	.	0,4	0,8
Overheid	.	.	.	.	0,2	0,3
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	.	0,2	0,5
Investerings inclusief veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	1,8	0,8
Uitvoer	.	.	.	.	0,0	1,3
Goederen uit productie	.	.	.	.	0,5	0,6
Wederuitvoer	.	.	.	.	0,2	0,2
Diensten uit productie	.	.	.	.	– 0,7	0,5

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 6 Goederen- en dienstentotalen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Beschikbaar voor finale bestedingen	1 108 508	1 120 600	1 138 132	1 208 602	1 199 381	1 269 351
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Invoer van goederen en diensten	455 542	460 137	466 572	518 594	491 044	532 303
Goederen	344 889	343 001	345 078	352 926	355 196	391 263
Diensten	110 653	117 136	121 494	165 668	135 848	141 040
Totale finale bestedingen	1 108 508	1 120 600	1 138 132	1 208 602	1 199 381	1 269 351
Nationale finale bestedingen	589 378	593 019	597 003	638 249	636 004	657 940
Consumptieve bestedingen	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582
Overheid	169 945	170 326	172 465	172 354	174 842	178 697
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Investerings in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	97 798	96 924	94 608	127 953	116 979	125 899
Overheid	24 707	24 313	23 530	24 580	24 696	25 300
Veranderingen in voorraden ¹⁾	- 239	1 015	2 156	2 546	3 446	1 159
Uitvoer van goederen en diensten	519 130	527 581	541 129	570 353	563 377	611 411
Goederen	405 627	407 564	409 005	418 373	420 899	462 146
Diensten	113 503	120 017	132 124	151 980	142 478	149 265
	% volumemutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	0,3	0,8	2,2	7,1	0,4	3,7
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	- 1,0	- 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9
Invoer van goederen en diensten	2,2	2,2	3,3	14,5	- 2,0	4,9
Goederen	2,4	1,3	3,3	7,6	5,4	5,7
Diensten	1,5	5,1	3,1	34,2	- 17,7	2,7
Totale finale bestedingen	0,3	0,8	2,2	7,1	0,4	3,7
Nationale finale bestedingen	- 2,2	- 0,6	0,1	6,9	- 0,7	2,2
Consumptieve bestedingen	- 1,1	- 0,6	0,4	1,2	1,2	1,6
Overheid	- 1,2	0,0	0,6	- 0,1	1,3	1,1
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	- 1,1	- 1,0	0,4	2,0	1,1	1,9
Investerings in vaste activa (bruto)	- 6,3	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	6,1
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	- 5,9	- 1,2	- 2,1	35,0	- 8,8	7,1
Overheid	- 7,8	- 3,1	- 3,5	4,8	0,7	1,1
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	3,3	2,5	4,5	7,4	1,7	5,3
Goederen	3,1	1,9	3,1	5,1	4,4	5,9
Diensten	3,8	4,6	9,6	14,6	- 5,8	3,8
	% prijsmutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	1,8	0,2	- 0,6	- 0,9	- 1,2	2,1
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,4	1,3	0,3	0,8	0,5	1,2
Invoer van goederen en diensten	2,4	- 1,2	- 1,8	- 3,0	- 3,4	3,3
Goederen	3,0	- 1,8	- 2,6	- 5,0	- 4,5	4,2
Diensten	0,5	0,7	0,6	1,6	- 0,3	1,1
Totale finale bestedingen	1,8	0,2	- 0,6	- 0,9	- 1,2	2,1
Nationale finale bestedingen	1,3	1,2	0,6	0,0	0,4	1,2
Consumptieve bestedingen	1,7	1,4	0,8	0,1	0,4	1,4
Overheid	2,5	0,2	0,7	0,0	0,1	1,1
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	1,3	2,1	0,9	0,2	0,6	1,6
Investerings in vaste activa (bruto)	- 0,2	0,6	- 0,2	0,1	0,2	0,6
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	- 0,4	0,3	- 0,3	0,2	0,3	0,5
Overheid	0,8	1,6	0,3	- 0,3	- 0,2	1,3
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	2,4	- 0,8	- 1,9	- 1,9	- 2,8	3,0
Goederen	3,0	- 1,4	- 2,6	- 2,6	- 3,6	3,7
Diensten	0,3	1,1	0,4	0,4	- 0,5	0,9

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 7 Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Totaal inkomsten	279 689	287 916	292 730	293 856	308 843	322 224
Belastingen	135 552	139 097	147 961	155 687	165 039	180 552
Belastingen op productie en invoer	68 937	71 765	75 663	76 313	81 627	85 077
Belastingen op inkomen en vermogen	65 232	65 601	70 773	77 760	81 566	93 634
Vermogensheffingen	1 383	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841
Premies wettelijke sociale verzekering	94 688	97 204	98 343	96 119	103 902	101 913
Marktoutput	7 631	7 641	7 832	7 389	7 661	7 803
Betalingen voor niet-marktoutput	9 870	9 896	10 143	10 710	10 872	10 937
Inkomen uit vermogen	19 472	21 324	15 928	11 072	8 123	7 716
Rente	3 423	2 732	2 437	2 148	1 719	1 556
Overig	16 049	18 592	13 491	8 924	6 404	6 160
Overige inkomsten n.e.g.	12 476	12 754	12 523	12 879	13 246	13 303
Output voor eigen finaal gebruik	5 300	5 440	5 472	5 622	5 674	5 767
Niet-productgebonden subsidies	258	79	38	37	41	81
Toegerekende sociale premies	3 625	3 728	3 672	3 714	3 584	3 627
Overige inkomensoverdrachten	2 929	3 070	3 042	2 793	3 338	3 162
Kapitaalsoverdrachten (excl. vermogensheffingen)	364	437	299	713	609	666
Totaal uitgaven (–)	305 275	307 259	307 182	307 826	308 695	313 265
Beloning van werknemers	58 399	58 264	58 360	58 650	60 176	61 325
Intermediair verbruik	42 692	42 501	44 190	43 482	42 765	43 081
Investerings (bruto)	25 140	24 081	23 235	24 417	24 611	25 259
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	108 475	111 561	113 497	110 031	111 824	113 952
In geld	49 344	51 779	53 223	54 476	55 075	55 443
In natura via marktproducenten	59 131	59 782	60 274	55 555	56 749	58 509
Uitkeringen sociale voorziening	31 097	31 652	31 158	35 426	37 069	37 898
In geld	20 324	21 297	20 749	20 081	20 933	21 297
In natura via marktproducenten	10 773	10 355	10 409	15 345	16 136	16 601
Subsidies	8 149	7 375	7 182	7 042	7 894	8 423
Inkomen uit vermogen	10 984	10 322	9 881	8 998	8 167	7 368
Rente	10 954	10 295	9 857	8 980	8 151	7 347
Overig	30	27	24	18	16	21
Overige uitgaven n.e.g.	20 339	21 503	19 679	19 780	16 189	15 959
Niet-productgebonden belastingen op productie	630	741	732	924	927	883
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	17	2	20	39
Uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	3 625	3 728	3 672	3 714	3 584	3 627
Overige inkomensoverdrachten	12 020	12 004	12 154	12 231	8 130	9 509
Kapitaalsoverdrachten	4 680	5 690	4 251	4 596	5 525	3 871
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	– 616	– 660	– 1 147	– 1 687	– 1 997	– 1 970
EMU-saldo / Vorderingsaldo	– 25 586	– 19 343	– 14 452	– 13 970	148	8 959
Centrale overheid	– 19 126	– 8 524	– 6 437	– 12 467	– 7 924	6 894
Lokale overheid	– 2 862	– 2 394	– 1 571	– 1 267	456	– 524
Wettelijke sociale verzekeringsinstellingen	– 3 598	– 8 425	– 6 444	– 236	7 616	2 589
EMU-schuld	433 758	448 018	456 748	447 094	439 349	420 634
Deposito's	1 078	1 162	1 010	1 911	3 876	2 039
Kortlopende schuldbewijzen	32 976	26 151	23 441	14 051	16 605	16 950
Langlopende schuldbewijzen	300 967	323 749	336 160	335 889	326 331	316 962
Kortlopende leningen	26 427	25 539	26 141	26 426	24 159	19 577
Langlopende leningen	72 310	71 417	69 996	68 817	68 378	65 106
	% bbp					
EMU-saldo	– 3,9	– 2,9	– 2,2	– 2,0	0,0	1,2
EMU-schuld	66,4	67,8	68,0	64,8	62,0	57,1

2.

Aanbod-, gebruik- en input- outputtabellen

G 1 Aanbodtabel 2017* in basisprijzen (mln euro)

2017*													
		Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Landbouwproducten	29 154	0	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Bosbouwproducten	172	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Visserijproducten	339	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Aardolie en aardgas	0	7 633	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Overige delfstoffen	0	3 573	195	0	197	8	1	0	0	0	0	0
6	Voedingsmiddelen	329	0	61 261	0	705	0	862	0	0	0	0	0
7	Dranken en tabak	0	0	8 438	0	0	0	95	0	0	0	0	0
8	Textiel, kleding en lederproducten	0	0	3 697	0	17	0	208	0	0	0	0	0
9	Hout, papier en drukwerk	1	0	11 090	0	0	5	106	0	0	167	0	0
10	Cokes en aardolieproducten	0	0	25 136	0	0	0	63	0	0	0	0	0
11	Chemische producten	1	83	43 826	0	492	0	409	0	0	0	0	0
12	Farmaceutische producten	0	0	5 168	0	0	0	18	0	0	0	0	0
13	Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	0	46	14 369	0	274	20	192	0	0	0	0	0
14	Basismetalen	0	0	8 161	0	852	0	29	0	0	0	0	0
15	Metaalproducten	0	0	18 921	0	0	381	113	0	0	0	0	0
16	Elektrotechnische apparaten	0	0	34 007	0	0	0	209	0	0	5	0	0
17	Elektrische apparaten	0	0	4 699	0	0	0	49	0	0	0	0	0
18	Machines en apparatuur, n.e.g.	0	32	25 944	47	31	34	1 272	0	0	62	0	0
19	Vervoermiddelen	0	0	20 129	0	0	0	79	145	0	0	0	0
20	Overige industrieproducten en reparatie	104	1	17 685	0	0	541	2 127	299	0	0	0	0
21	Elektriciteit en gas	354	16	104	12 226	273	0	0	11	0	0	0	0
22	Water en afvalbeheer	0	2	441	12	7 355	30	2 888	16	0	4	0	0
23	Bouwnijverheid	130	0	13	2 150	0	95 971	2	516	0	183	0	797
24	Handel in en reparatie van vervoermiddelen	0	0	4	0	0	0	12 108	89	0	0	0	0
25	Groothandel	0	0	0	0	0	0	3 992	0	0	0	0	0
26	Detailhandel	0	0	0	0	0	0	450	0	0	0	0	0
27	Vervoer en opslag	266	374	11	0	0	102	185	54 095	0	0	0	0
28	Post- en koeriersdiensten	0	0	11	0	0	0	0	4 462	0	0	0	0
29	Horecadiensten	139	0	12	0	0	0	133	26	25 329	0	0	1 953
30	Uitgeverijdiensten, film,radio en t.v.	0	0	2 078	0	0	0	198	0	0	13 144	0	0
31	Telecommunicatie	0	0	0	10	0	0	0	0	0	14 237	0	0
32	IT- en informatiediensten	0	24	2 344	127	39	155	3 301	419	74	26 926	1 209	55
33	Financiële diensten en verzekeringsdiensten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	73 821	156
34	Verhuur en handel van onroerend goed	709	1	314	0	26	221	970	496	169	57	1 968	85 431
35	Vrije beroepen en technische diensten	7	20	1 990	201	86	381	5 869	603	49	3 091	5 135	200
36	Wetenschappelijke onderzoek en ontwikkeling	147	1	2 652	13	38	57	495	15	0	458	233	0
37	Administratieve en ondersteunende diensten	177	385	2 236	9	105	153	6 705	2 501	496	9 200	1 264	138
38	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	96	0	2 106	4	0	0	0	1 634	4	30	199	10
39	Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	2	7	366	0	0
40	Gezondheidszorg en welzijn	69	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0
41	Cultuur, sport en recreatie	2	0	0	0	0	0	0	5	669	41	0	0
42	Overige diensten	0	0	4	0	0	0	441	0	26	315	0	0
43	Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44	Marges op transitohandel	1	0	2 676	0	0	0	13 809	4	0	0	0	0
45	Overige diensten n.e.g.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46	Overige goederen n.e.g.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47	Handels- en vervoersmarges	545	270	7 370	1 632	70	401	109 110	14 094	975	1 759	0	168
48	Cif/fob-correctie en herclassificatie												
49	Cif/fob-herclassificatie												
50	Aanbod in basisprijzen	32 742	12 461	327 257	16 431	10 560	98 460	166 488	79 440	27 798	70 045	83 829	88 908

Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1 - 21	Invoer van goederen	Invoer van diensten	Aanbod in basisprijzen	Handels- en vervoersmarges	Productgebonden belastingen	Productgebonden subsidies (-)	Totaal
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	9	0	0	0	0	0	0	0	29 319	21 730	0	51 049	10 117	662	0	61 828
0	0	0	0	0	0	0	0	0	180	393	0	573	80	3	0	656
0	0	0	0	0	0	0	0	0	339	692	0	1 031	308	16	0	1 355
0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 635	29 363	0	36 998	1 108	4 858	0	42 964
376	0	1	0	0	0	0	0	0	4 351	4 959	1 094	10 404	1 501	33	0	11 938
0	0	0	0	0	0	0	0	0	63 157	32 442	441	96 040	21 867	2 959	36	120 830
0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 533	4 439	67	13 039	5 318	5 309	0	23 666
196	0	0	0	0	0	2	0	0	4 120	19 077	52	23 249	13 249	4 024	0	40 522
0	16	0	0	0	0	0	0	0	11 385	9 004	309	20 698	5 049	696	0	26 443
0	0	0	0	0	0	0	0	0	25 199	22 645	0	47 844	3 344	10 376	0	61 564
0	0	0	0	0	0	0	0	0	44 811	36 332	1 103	82 246	9 160	1 342	0	92 748
152	0	1	0	0	0	0	0	0	5 339	11 096	200	16 635	7 966	546	0	25 147
9	14	0	0	0	0	0	0	0	14 924	15 509	19	30 452	6 797	868	0	38 117
0	0	0	0	0	0	0	0	0	9 042	15 593	36	24 671	3 299	64	0	28 034
179	0	0	0	0	0	0	0	0	19 594	8 437	92	28 123	4 612	569	0	33 304
18	8	0	0	0	0	1	0	0	34 248	67 415	278	101 941	15 848	2 107	0	119 896
0	0	0	0	0	0	1	0	0	4 749	16 214	2	20 965	3 914	703	0	25 582
91	17	0	0	0	0	0	0	0	27 530	29 398	67	56 995	7 548	297	0	64 840
563	0	0	0	0	0	14	0	0	20 930	27 198	129	48 257	7 986	3 575	0	59 818
112	18	0	0	0	0	5	0	0	20 892	19 897	1 932	42 721	8 624	2 461	0	53 806
0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 984	554	0	13 538	753	2 553	1 055	15 789
0	0	3 578	2	0	16	11	0	0	14 355	2 916	270	17 541	129	707	0	18 377
763	147	829	0	0	0	0	0	0	101 501	0	2 130	103 631	0	8 755	26	112 360
0	90	3	0	0	0	0	0	0	12 294	0	0	12 294	0	1 273	0	13 567
1 370	0	0	0	0	0	0	0	0	5 362	0	6 392	11 754	0	- 16	0	11 738
0	0	4	0	0	0	0	0	0	454	0	0	454	0	77	0	531
149	338	827	11	204	0	0	0	0	56 562	0	12 699	69 261	0	428	0	69 689
59	0	0	0	0	0	0	0	0	4 532	0	897	5 429	0	197	0	5 626
26	330	2	171	524	1 205	49	0	0	29 899	0	548	30 447	0	2 073	0	32 520
572	1	200	86	0	9	7	0	0	16 295	1 618	600	18 513	2 453	924	0	21 890
0	15	0	0	0	0	0	0	0	14 262	0	2 412	16 674	0	1 550	0	18 224
4 149	799	949	177	474	107	343	0	0	41 671	0	7 010	48 681	0	1 278	0	49 959
51	95	0	0	0	0	10	0	0	74 133	0	8 475	82 608	0	2 749	0	85 357
665	44	1 073	235	264	108	76	0	0	92 827	0	29	92 856	0	450	6	93 300
85 574	1 135	4	837	0	843	44	0	0	106 069	2	28 159	134 230	0	8 511	0	142 741
4 143	17	242	3 450	768	3	261	0	0	12 993	0	3 712	16 705	0	96	0	16 801
5 259	68 591	428	497	308	785	47	0	0	99 284	0	38 097	137 381	0	3 051	0	140 432
476	12	66 067	2 606	0	0	246	0	0	73 490	0	41	73 531	0	0	0	73 531
18	29	240	34 155	921	397	0	0	0	36 135	0	107	36 242	0	235	0	36 477
0	0	496	0	81 912	0	0	0	0	82 485	0	0	82 485	0	172	0	82 657
10	222	15	669	0	12 054	0	0	0	13 687	244	394	14 325	87	751	0	15 163
0	127	0	0	0	22	12 082	0	0	13 017	0	312	13 329	0	495	0	13 824
0	0	0	0	0	0	0	608	0	608	0	0	608	0	0	0	608
1	0	0	0	0	0	0	0	0	16 491	0	0	16 491	0	0	0	16 491
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17 430	17 430	0	0	0	17 430
0	0	0	0	0	0	0	0	1 655	1 655	0	0	1 655	0	1	0	1 656
1 885	788	0	0	0	35	137	0	0	139 239	0	1 878	141 117	- 141 117	0	0	0
										- 5 904		- 5 904				- 5 904
											3 627	3 627				3 627
106 867	72 862	74 959	42 896	85 375	15 584	13 336	608	1 655	1 428 561	391 263	141 040	1 960 864	0	77 778	1 123	2 037 519

G 2 Gebruiktabel 2017* in aankooprijzen (mln euro)

2017*													
	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 Landbouwproducten	6 150	0	20 738	0	0	138	164	0	560	0	0	4	0
2 Bosbouwproducten	19	0	131	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
3 Visserijproducten	18	0	324	0	0	0	2	0	41	0	0	0	0
4 Aardolie en aardgas	595	24	21 405	1 739	48	88	406	100	303	39	52	70	94
5 Overige delfstoffen	73	1 136	2 558	1 402	0	1 047	18	0	0	0	0	17	90
6 Voedingsmiddelen	4 617	1	21 636	142	632	31	547	11	4 278	19	32	32	35
7 Dranken en tabak	2	0	340	0	1	4	38	6	1 829	6	16	2	17
8 Textiel, kleding en lederproducten	44	3	1 954	3	11	99	87	18	33	47	13	10	113
9 Hout, papier en drukwerk	103	22	8 052	25	21	2 506	632	205	126	1 121	121	689	271
10 Cokes en aardolieproducten	683	48	6 317	106	89	978	938	6 164	50	107	244	119	333
11 Chemische producten	817	33	28 569	59	99	989	275	10	0	80	0	133	424
12 Farmaceutische producten	98	0	1 846	0	0	0	40	0	0	0	0	0	362
13 Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	243	39	7 084	40	37	9 116	810	379	75	96	30	902	214
14 Basismetalen	6	0	10 950	0	7	2 050	145	0	0	0	0	94	19
15 Metaalproducten	37	16	11 622	68	53	6 686	530	49	13	24	6	150	543
16 Elektrotechnische apparaten	27	12	19 017	35	13	841	710	106	62	2 240	121	70	540
17 Elektrische apparaten	21	63	3 590	32	32	2 424	587	104	20	916	17	84	299
18 Machines en apparatuur, n.e.g.	50	30	9 641	36	4	1 662	978	36	5	62	4	1	311
19 Vervoermiddelen	6	1	8 393	0	4	79	2 041	102	3	8	5	1	5
20 Overige industrieproducten en reparatie	1 169	341	5 801	319	285	1 669	1 315	1 931	313	333	54	299	676
21 Elektriciteit en gas	401	1 101	2 276	1 777	135	100	1 241	353	343	196	122	207	213
22 Water en afvalbeheer	348	19	1 943	37	2 858	63	287	55	83	63	80	69	267
23 Bouwnijverheid	377	239	315	1 229	86	27 418	431	961	105	627	61	11 953	1 232
24 Handel in en reparatie van vervoermiddelen	66	12	287	4	73	285	2 380	771	33	97	148	48	377
25 Groothandel	30	17	3 492	91	17	9	5 129	14	0	260	0	0	82
26 Detailhandel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27 Vervoer en opslag	283	206	1 904	105	426	156	5 402	20 576	39	234	143	29	442
28 Post- en koeriersdiensten	30	2	111	21	6	63	493	1 886	39	182	114	118	132
29 Horecadiensten	8	12	435	25	18	103	628	575	66	273	257	32	522
30 Uitgeverijdiensten, film,radio en t.v.	13	15	678	58	28	179	1 353	193	177	1 380	450	101	2 929
31 Telecommunicatie	82	15	391	43	31	248	811	234	106	1 962	709	362	1 083
32 IT- en informatiediensten	82	44	1 138	106	64	463	1 955	545	188	9 876	1 292	265	2 675
33 Financiële diensten en verzekeringsdiensten	385	216	3 654	230	177	942	2 711	1 037	285	801	18 464	21 524	1 750
34 Verhuur en handel van onroerend goed	573	41	2 178	129	120	815	7 112	1 421	1 601	1 063	1 016	1 981	2 475
35 Vrije beroepen en technische diensten	791	508	13 600	474	314	3 584	18 953	3 906	1 226	7 457	5 934	1 874	22 723
36 Wetenschappelijke onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 397
37 Administratieve en ondersteunende diensten	637	645	22 830	765	575	2 991	12 972	5 613	1 362	7 154	4 603	1 637	7 975
38 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	79	18	494	235	24	155	288	160	117	269	212	76	378
39 Onderwijs	8	13	214	21	15	96	208	74	63	104	337	26	447
40 Gezondheidszorg en welzijn	6	3	67	4	2	38	130	31	14	40	30	7	46
41 Cultuur, sport en recreatie	2	8	126	7	6	28	114	46	117	497	44	12	154
42 Overige diensten	78	17	355	12	43	94	334	124	243	386	163	191	323
43 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44 Marges op transitohandel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45 Overige diensten n.e.g.	8	1	264	11	2	54	634	169	66	136	231	25	330
46 Overige goederen n.e.g.	11	0	211	11	8	896	72	18	57	14	18	24	23
47 Totaal intermediair gebruik	19 076	4 921	246 931	9 401	6 364	69 189	73 902	47 983	14 041	38 169	35 143	43 238	52 321
48 Niet-productgebonden belastingen	361	10	488	173	47	144	547	418	303	57	1 586	4 205	180
49 Niet-productgebonden subsidies (–)	924	6	971	7	78	83	359	1 466	89	333	41	17	1 630
50 Lonen	2 593	738	32 487	1 621	1 498	13 251	36 267	14 161	5 905	14 255	13 555	2 790	28 840
51 Sociale premies	662	160	8 643	409	437	3 666	9 064	4 104	1 197	3 082	4 091	784	6 701
52 Exploitatie-overschot (bruto)	10 974	6 638	39 679	4 834	2 292	12 293	47 067	14 240	6 441	14 815	29 495	37 908	20 455
53 Totaal regels 47-51	13 666	7 540	80 326	7 030	4 196	29 271	92 586	31 457	13 757	31 876	48 686	45 670	54 546
54 Verkopen van gebruikte vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55 Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Consumptie door ingezetenen in het buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57 Cif/fob-correctie													
58 Gebruik in aankooprijzen	32 742	12 461	327 257	16 431	10 560	98 460	166 488	79 440	27 798	70 045	83 829	88 908	106 867

1) Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1-21	Uitvoer van goederen	Uitvoer van diensten	Consumptie huishoudens incl. izwh's	Consumptie door de overheid	Investerings in vaste activa (bruto)	Veranderingen in voorraden ¹⁾	Consumptie ingezetenen in het buitenland	Totaal
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
254	126	0	353	5	40	0	142	28 674	25 979	12	7 013	0	125	25	0	61 828
0	9	0	0	10	0	0	0	172	471	0	13	0	0	0	0	656
0	5	0	34	0	1	0	0	425	766	0	164	0	0	0	0	1 355
46	129	204	371	161	172	0	0	26 046	11 196	0	5 556	32	0	134	0	42 964
16	80	1	0	0	0	0	6	6 444	2 239	3 175	85	0	79	- 84	0	11 938
14	142	70	1 597	193	76	0	177	34 282	54 146	662	31 969	0	0	- 229	0	120 830
11	48	35	136	708	48	0	131	3 378	9 264	102	11 068	0	0	- 146	0	23 666
228	310	15	490	19	90	0	21	3 608	16 443	0	20 144	0	314	13	0	40 522
743	170	181	495	55	156	0	205	15 899	7 506	67	2 737	0	235	- 1	0	26 443
531	219	170	105	176	125	0	5	17 507	32 323	363	11 228	0	0	143	0	61 564
257	86	91	616	34	344	0	107	33 023	52 303	2 132	5 741	0	0	- 451	0	92 748
0	268	38	3 088	0	0	0	4	5 744	12 989	308	1 957	4 278	0	- 129	0	25 147
373	105	76	424	57	154	0	418	20 672	13 810	43	2 986	0	520	86	0	38 117
0	4	50	0	0	11	0	0	13 336	14 626	89	0	0	0	- 17	0	28 034
16	735	135	53	15	38	0	178	20 967	8 318	343	1 680	0	1 996	0	0	33 304
233	67	91	919	82	52	0	71	25 309	75 531	233	6 181	1 322	10 783	537	0	119 896
143	144	79	93	48	29	0	150	8 875	13 428	47	2 739	44	564	- 115	0	25 582
20	33	20	32	12	14	0	2	12 953	41 001	257	490	0	9 940	199	0	64 840
7	65	3	0	0	7	0	0	10 730	25 515	269	7 757	6	14 347	1 194	0	59 818
620	1 043	101	988	35	92	0	10	17 394	19 997	2 550	10 814	0	3 164	- 113	0	53 806
111	353	234	387	345	219	0	0	10 114	779	0	4 761	11	124	0	0	15 789
41	1 237	72	269	81	38	0	0	7 910	4 893	484	2 735	2 324	0	31	0	18 377
101	3 338	883	881	163	63	0	0	50 463	0	3 053	132	469	58 243	0	0	112 360
1 320	150	86	157	74	53	0	0	6 421	0	0	7 146	0	0	0	0	13 567
3	0	0	0	0	0	0	0	9 144	0	2 594	0	0	0	0	0	11 738
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	531	0	0	0	0	531
1 255	338	101	414	61	65	0	0	32 179	0	29 259	7 428	823	0	0	0	69 689
48	425	127	303	55	42	0	0	4 197	0	1 007	422	0	0	0	0	5 626
900	226	85	985	88	59	0	0	5 297	0	70	27 108	45	0	0	0	32 520
349	600	526	491	150	68	0	28	9 766	2 006	1 697	4 997	344	3 158	- 78	0	21 890
191	311	172	546	304	157	0	0	7 758	0	3 571	6 895	0	0	0	0	18 224
670	1 641	376	336	177	204	0	0	22 097	0	10 269	216	0	17 377	0	0	49 959
970	1 861	223	1 094	214	418	0	0	56 956	0	6 016	21 603	0	782	0	0	85 357
809	568	545	1 800	192	515	0	0	24 954	0	24	62 867	3 685	1 770	0	0	93 300
7 739	5 721	1 587	1 292	841	1 204	0	0	99 728	0	25 586	3 471	403	13 553	0	0	142 741
0	0	0	0	0	0	0	0	1 397	0	3 889	0	0	11 515	0	0	16 801
8 358	4 689	3 133	2 372	1 133	640	0	0	90 084	0	37 143	10 529	553	2 123	0	0	140 432
135	369	124	172	63	61	0	0	3 429	0	682	1 255	67 678	487	0	0	73 531
86	1 134	151	624	100	29	0	0	3 750	0	173	3 734	28 820	0	0	0	36 477
50	1 172	45	2 863	10	21	0	0	4 579	0	0	12 508	65 570	0	0	0	82 657
222	233	147	43	2 190	62	0	0	4 058	126	675	9 058	1 086	0	160	0	15 163
147	208	63	746	139	319	0	0	3 985	0	80	9 159	600	0	0	0	13 824
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	604	0	0	0	608
0	0	0	0	0	0	0	0	0	16 491	0	0	0	0	0	0	16 491
468	280	54	7	37	31	0	0	2 808	0	0	0	0	0	0	14 622	17 430
131	29	30	49	9	45	0	0	1 656	0	0	0	0	0	0	0	1 656
27 616	28 671	10 124	25 625	8 036	5 762	0	1 655	768 168	462 146	136 924	326 881	178 697	151 199	1 159	14 622	2 039 796
554	598	300	380	67	36	0	0	10 454	0	0	0	0	0	0	0	10 454
356	17	30	1 882	401	69	0	0	8 759	0	0	0	0	0	0	0	8 759
23 152	23 315	18 803	37 536	3 120	3 839	580	0	278 306	0	0	0	0	0	0	0	278 306
5 949	8 082	5 872	10 295	759	998	28	0	74 983	0	0	0	0	0	0	0	74 983
15 947	14 310	7 827	13 421	4 003	2 770	0	0	305 409	0	0	0	0	0	0	0	305 409
45 246	46 288	32 772	59 750	7 548	7 574	608	0	660 393	0	0	0	0	0	0	0	660 393
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14 618	- 14 618	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14 622	0	0	0	- 14 622	0
									- 2 277							- 2 277
72 862	74 959	42 896	85 375	15 584	13 336	608	1 655	1 428 561	462 146	149 265	326 885	178 697	151 199	1 159	0	2 697 912

G 3 Input-outputtabel 2017* in basisprijzen (mln euro)

2017*	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Landbouw, bosbouw en visserij	5 818	5	10 573	2	7	145	258	144	152	11	2	20	28	144
2 Delfstoffenwinning	196	502	1 609	109	14	308	185	31	73	12	11	20	27	13
3 Industrie	5 555	379	50 113	398	687	11 997	3 525	2 753	2 682	1 728	383	1 087	2 755	1 397
4 Energievoorziening	271	1 076	1 795	1 945	108	68	940	265	263	139	66	165	168	80
5 Waterbedrijven en afvalbeheer	407	54	1 991	29	1 792	324	230	43	64	52	65	57	259	28
6 Bouwnijverheid	398	249	579	1 111	105	25 917	530	901	111	647	55	10 137	1 246	78
7 Handel	319	74	3 948	122	486	827	8 789	1 212	218	1 344	280	201	1 444	1 696
8 Vervoer en opslag	202	66	2 300	73	422	167	2 870	14 489	66	355	220	135	495	1 243
9 Horeca	8	12	438	25	18	103	609	562	301	267	225	32	503	326
10 Informatie en communicatie	153	52	1 801	152	93	779	3 993	743	385	9 405	1 574	622	4 642	970
11 Financiële dienstverlening	288	198	3 106	201	150	816	2 386	854	287	739	12 767	21 393	2 649	864
12 Verhuur en handel van onroerend goed	4	40	1 630	107	87	767	5 907	812	1 341	884	619	1 940	1 824	607
13 Specialistische zakelijke diensten	749	399	9 056	335	246	3 037	13 348	2 856	939	4 626	3 512	1 415	15 293	2 585
14 Verhuur en overige zakelijke diensten	339	296	7 258	680	459	2 526	5 275	3 718	1 174	1 935	1 606	1 246	4 757	6 468
15 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	101	19	731	244	144	187	646	295	142	295	312	89	656	180
16 Onderwijs	8	13	236	21	17	95	244	81	96	171	314	32	902	113
17 Gezondheids- en welzijnszorg	7	3	76	4	2	38	141	37	14	44	33	7	50	55
18 Cultuur, sport en recreatie	2	8	194	11	22	51	254	48	139	514	110	36	336	441
19 Overige dienstverlening	67	14	297	11	34	93	263	103	223	268	164	152	313	137
20 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21 Goederen en diensten n.e.g.	11	0	211	11	8	896	72	18	57	14	18	24	23	131
22 Verbruik uit binnenland excl. marges	14 903	3 459	97 942	5 591	4 901	49 141	50 465	29 965	8 727	23 450	22 336	38 810	38 370	17 556
23 Invoer goederen	2 078	134	104 244	3 196	756	10 557	4 278	4 205	2 880	2 636	211	633	1 523	1 157
24 Invoer diensten	465	1 106	25 007	301	435	2 931	16 492	11 651	454	10 988	10 233	699	11 493	7 911
25 Invoerrechten	2	2	401	2	4	51	17	18	61	14	1	3	5	7
26 Overige belastingen op invoer	166	18	240	2	49	241	314	505	345	29	46	46	63	137
27 Overige productgebonden belastingen	366	24	846	13	62	263	482	1 043	297	244	2 215	2 426	228	227
28 Subsidies op invoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29 Overige productgebonden subsidies	20	6	126	15	9	17	67	23	19	9	5	15	14	6
30 Handels- en vervoersmarges	1 116	184	18 377	311	166	6 022	1 921	619	1 296	817	106	636	653	627
31 Totaal verbruik tegen aankooprijzen	19 076	4 921	246 931	9 401	6 364	69 189	73 902	47 983	14 041	38 169	35 143	43 238	52 321	27 616
32 Niet-productgebonden belastingen	361	10	488	173	47	144	547	418	303	57	1 586	4 205	180	554
33 Niet-productgebonden subsidies	924	6	971	7	78	83	359	1 466	89	333	41	17	1 630	356
34 Lonen	2 593	738	32 487	1 621	1 498	13 251	36 267	14 161	5 905	14 255	13 555	2 790	28 840	23 152
35 Sociale premies werkgevers	662	160	8 643	409	437	3 666	9 064	4 104	1 197	3 082	4 091	784	6 701	5 949
36 Exploitatie-overschot (bruto)	10 974	6 638	39 679	4 834	2 292	12 293	47 067	14 240	6 441	14 815	29 495	37 908	20 455	15 947
37 Toegevoegde waarde tegen basisprijzen	13 666	7 540	80 326	7 030	4 196	29 271	92 586	31 457	13 757	31 876	48 686	45 670	54 546	45 246
38 Cif/fob-correctie														
39 Totaal	32 742	12 461	327 257	16 431	10 560	98 460	166 488	79 440	27 798	70 045	83 829	88 908	106 867	72 862

1) Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Openbaar bestuur en overheidsdiensten																		
Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1 - 21	Uitvoer van goederen	Uitvoer van diensten	Consumptie huishoudens incl. izwh's	Consumptie door de overheid	Investerings in vaste activa (bruto)	Veranderingen in voorraden ¹⁾	Handels- en vervoersmarges	Cif/fob-correctie en herclassificatie	Cif/fob-herclassificatie	Totaal		
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
122	17	137	16	23	0	29	17 653	12 104	227	1 685	159	309	60	545			32 742	
43	39	76	37	38	0	0	3 343	5 051	2 963	711	3	57	63	270			12 461	
1 258	380	1 908	648	361	0	403	90 397	185 094	12 366	17 232	2 779	12 103	- 84	7 370			327 257	
216	142	246	223	133	0	0	8 309	666	79	3 529	13	2 203	0	1 632			16 431	
977	59	204	75	31	0	9	6 750	1 042	503	1 153	889	153	0	70			10 560	
2 760	720	700	150	58	0	0	46 452	159	3 142	177	396	47 733	0	401			98 460	
361	125	252	163	116	0	3	21 980	19 696	7 981	8 517	12	- 809	1	109 110			166 488	
852	208	599	105	99	0	0	24 966	4	31 176	5 754	2 438	1 008	0	14 094			79 440	
199	82	848	105	52	0	0	4 715	0	4 563	17 424	47	74	0	975			27 798	
1 725	854	1 004	463	320	0	10	29 740	633	18 867	9 269	377	9 423	- 23	1 759			70 045	
1 894	217	983	191	397	0	0	50 380	0	11 171	19 877	235	2 166	0	0			83 829	
106	197	989	110	399	0	0	18 370	0	1 862	62 890	3 656	1 962	0	168			88 908	
3 904	1 062	885	679	857	0	5	65 788	452	24 681	2 974	832	10 089	166	1 885			106 867	
3 089	2 290	1 616	921	480	0	0	46 133	12	15 788	9 245	215	681	0	788			72 862	
994	224	833	80	73	0	0	6 245	171	723	2 998	62 322	2 500	0	0			74 959	
1 303	718	526	266	32	0	0	5 188	0	560	3 173	30 532	3 443	0	0			42 896	
1 183	49	3 264	10	21	0	0	5 038	0	303	12 743	66 068	1 223	0	0			85 375	
234	148	45	1 911	66	0	0	4 570	48	1 696	7 641	1 073	506	15	35			15 584	
188	60	673	115	393	0	0	3 568	11	215	8 171	846	388	0	137			13 336	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	604	0	0	0			608	
29	30	49	8	45	0	0	1 655	0	0	0	0	0	0	0			1 655	
21 437	7 621	15 837	6 276	3 994	0	459	461 240	225 143	138 866	195 167	173 496	95 212	198	139 239			1 428 561	
1 294	494	4 100	452	568	0	319	145 715	190 411	1 401	30 789	1 650	26 243	958	0	- 5 904		391 263	
1 683	380	677	409	359	0	0	103 674	0	7 420	16 598	1	7 842	0	1 878		3 627	141 040	
10	2	25	1	0	0	2	628	1 358	8	328	1	110	3	0			2 436	
43	87	111	113	54	0	11	2 620	105	86	4 834	10	1 365	0	0			9 020	
3 844	1 283	2 398	502	492	0	29	17 284	0	1 464	32 911	549	14 114	0	0			66 322	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	
13	13	16	22	11	0	0	426	36	11	650	0	0	0	0			1 123	
373	270	2 493	305	306	0	835	37 433	45 165	2 308	46 908	2 990	6 313	0	- 141 117			0	
28 671	10 124	25 625	8 036	5 762	0	1 655	768 168	462 146	151 542	326 885	178 697	151 199	1 159	0	- 5 904	3 627	2 037 519	
598	300	380	67	36	0	0	10 454	0	0	0	0	0	0	0			10 454	
17	30	1 882	401	69	0	0	8 759	0	0	0	0	0	0	0			8 759	
23 315	18 803	37 536	3 120	3 839	580	0	278 306	0	0	0	0	0	0	0			278 306	
8 082	5 872	10 295	759	998	28	0	74 983	0	0	0	0	0	0	0			74 983	
14 310	7 827	13 421	4 003	2 770	0	0	305 409	0	0	0	0	0	0	0			305 409	
46 288	32 772	59 750	7 548	7 574	608	0	660 393	0	0	0	0	0	0	0			660 393	
								- 2 277									- 2 277	
74 959	42 896	85 375	15 584	13 336	608	1 655	1 428 561	462 146	149 265	326 885	178 697	151 199	1 159	0	- 5 904	3 627	2 695 635	

3.

Bestedingen

B 1.1 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	293 982	297 727	301 872	308 989	315 332	326 881
Goederen	132 850	131 885	131 707	134 606	135 526	140 614
Voedingsmiddelen	32 711	33 294	33 571	34 620	35 335	36 452
Aardappelen, groenten en fruit	6 692	6 834	6 831	7 111	7 467	7 699
Vlees en vleesproducten	5 849	5 946	6 007	6 181	6 343	6 484
Vis	1 047	1 073	1 104	1 137	1 118	1 097
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 939	5 018	5 062	5 212	5 279	5 477
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	5 106	5 188	5 241	5 392	5 378	5 478
Kruidenierswaren	9 078	9 235	9 326	9 587	9 750	10 217
Dranken	5 105	5 218	5 274	5 426	5 482	5 533
Alcoholvrije dranken	1 828	1 858	1 876	1 929	1 963	1 976
Alcoholhoudende dranken	3 277	3 360	3 398	3 497	3 519	3 557
Tabak	4 467	4 578	4 629	4 763	4 863	4 708
Duurzame consumptiegoederen	54 284	52 473	53 726	55 822	56 265	58 871
Kleding en textiel	12 748	12 611	13 047	13 573	13 687	14 319
Schoenen en lederwaren	3 514	3 475	3 596	3 740	3 674	3 816
Woninginrichting en woningdecoratie	12 314	11 982	12 206	12 794	13 419	14 545
Elektrische apparatuur	8 637	8 294	8 483	8 416	8 204	8 603
Vervoermiddelen	9 983	9 298	9 676	10 344	10 213	9 942
Overige duurzame goederen n.e.g.	7 088	6 813	6 718	6 955	7 068	7 646
Energie, water en motorbrandstoffen	22 827	22 764	20 845	20 135	19 477	20 290
Energie en water	10 287	10 809	9 351	9 424	9 088	9 117
Motorbrandstoffen	12 540	11 955	11 494	10 711	10 389	11 173
Producten voor de persoonlijke verzorging	5 834	5 929	6 112	6 188	6 309	6 433
Overige goederen	7 622	7 629	7 550	7 652	7 795	8 327
Diensten	161 132	165 842	170 165	174 383	179 806	186 267
Huisvesting	58 431	60 973	63 568	65 817	67 472	69 445
Werkelijke huur en toegerekende huur	51 914	54 507	57 278	59 570	61 155	62 854
Diensten met betrekking tot huis en tuin	6 517	6 466	6 290	6 247	6 317	6 591
Horeca	20 725	20 998	22 117	23 580	25 130	27 108
Maaltijd- en drankverstreking	16 047	16 261	17 134	18 242	19 466	20 646
Logiesverstreking	4 678	4 737	4 983	5 338	5 664	6 462
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	12 964	12 778	12 742	13 106	13 432	13 906
Recreatie	10 099	9 895	9 763	9 955	10 172	10 545
Cultuur	2 865	2 883	2 979	3 151	3 260	3 361
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	14 742	14 856	14 721	14 830	14 718	14 777
Vervoer	6 300	6 567	6 668	6 935	7 064	7 475
Communicatie	8 442	8 289	8 053	7 895	7 654	7 302
Medische diensten en welzijnszorg	11 073	12 240	12 313	12 399	12 544	12 508
Medische diensten	6 499	7 398	7 578	7 602	7 948	7 991
Welzijnszorg	4 574	4 842	4 735	4 797	4 596	4 517
Financiële en zakelijke diensten	23 604	24 325	24 790	24 259	25 318	26 245
Overige diensten	19 593	19 672	19 914	20 392	21 192	22 278
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 600	10 421	11 198	12 067	13 108	14 618
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	12 785	13 135	13 570	13 894	13 817	14 622
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Individuele consumptie door de overheid	115 974	115 250	116 528	116 535	117 218	120 419
Goederen	.	.	.	5 742	5 523	5 682
Duurzame consumptiegoederen	.	.	.	1 448	1 349	1 372
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	0	0	0
Elektrische apparatuur	.	.	.	71	77	67
Vervoermiddelen	.	.	.	6	6	6
Overige duurzame goederen n.e.g.	.	.	.	1 371	1 266	1 299
Energie, water en motorbrandstoffen	.	.	.	34	36	32
Producten voor de persoonlijke verzorging	.	.	.	4 260	4 138	4 278
Diensten	.	.	.	110 793	111 695	114 737
Huisvesting	.	.	.	4 361	4 690	4 769
Horeca	.	.	.	48	45	45
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	.	.	.	16 131	13 622	14 471
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	.	.	.	375	381	377
Medische diensten en welzijnszorg	.	.	.	61 608	63 687	65 498
Financiële en zakelijke diensten	.	.	.	761	763	781
Overige diensten	.	.	.	27 509	28 507	28 796
Werkelijke individuele consumptie	413 141	415 691	420 772	427 351	433 259	447 304
Collectieve consumptie door de overheid	53 971	55 076	55 937	55 819	57 624	58 278
Consumptieve bestedingen	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582

B 1.2 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands						
Goederen	-1,1	-0,8	0,5	2,1	1,4	2,1
Voedingsmiddelen	-1,7	-2,4	0,5	3,1	0,9	2,4
Aardappelen, groenten en fruit	0,8	-1,2	0,7	2,3	1,6	0,8
Vlees en vleesproducten	0,2	-1,0	1,4	2,4	2,3	1,2
Vis	1,0	-1,3	0,4	2,2	2,2	-1,6
Zuivel, eieren, oliën en vetten	0,3	-0,6	2,2	2,2	-4,1	-9,4
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	0,9	-1,3	0,5	2,2	2,6	-2,0
Kruidenierswaren	1,0	-1,3	0,4	2,3	-1,0	1,7
Dranken	1,0	-1,3	0,5	2,2	2,4	4,1
Alcoholvrije dranken	1,0	-1,4	0,4	2,3	-0,7	0,0
Alcoholhoudende dranken	1,0	-1,3	0,4	2,2	-3,2	-1,7
Tabak	1,0	-1,4	0,4	2,3	0,7	1,0
Duurzame consumptiegoederen	1,0	-1,5	0,4	2,3	-1,4	-3,9
Kleding en textiel	-4,5	-4,2	3,4	4,4	0,4	4,6
Schoenen en lederwaren	-1,5	-2,0	3,9	5,0	-0,1	4,3
Woninginrichting en woningdecoratie	-1,5	-2,0	3,9	5,0	-1,9	3,2
Elektrische apparatuur	-3,9	-3,8	2,2	5,1	4,0	7,1
Vervoermiddelen	3,2	-2,3	8,3	3,0	0,7	10,6
Overige duurzame goederen n.e.g.	-16,2	-9,5	2,8	4,6	-2,8	-4,4
Energie, water en motorbrandstoffen	-2,7	-4,5	-0,6	3,5	0,6	7,0
Energie en water	0,9	-0,4	-7,1	2,9	2,4	0,3
Motorbrandstoffen	5,2	2,9	-12,9	3,5	2,2	-1,1
Producten voor de persoonlijke verzorging	-2,5	-3,1	-1,8	2,4	2,5	1,6
Overige goederen	-1,3	-0,8	3,4	1,5	1,6	1,9
Diensten	-2,2	-2,9	-0,4	0,3	-0,5	5,0
Huisvesting	-0,6	0,5	0,5	1,4	1,7	1,9
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,2	0,9	1,0	1,0	0,7	1,2
Diensten met betrekking tot huis en tuin	1,5	1,3	1,3	1,2	0,7	1,0
Horeca	-0,7	-2,5	-1,5	-1,1	0,6	2,3
Maaltijd- en drankverstreking	-1,7	0,1	3,3	4,1	5,0	3,9
Logiesverstreking	-1,7	0,1	3,3	4,1	4,8	3,4
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	-1,8	0,1	3,2	4,0	5,8	5,9
Recreatie	-4,4	-4,2	-2,1	1,2	2,5	1,6
Cultuur	-4,5	-4,6	-3,0	0,3	2,5	1,8
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	-4,1	-2,8	1,2	4,0	2,5	1,1
Vervoer	-3,1	-0,2	0,5	1,7	1,0	1,6
Communicatie	-2,1	1,3	0,9	1,4	2,4	3,7
Medische diensten en welzijnszorg	-3,7	-1,4	0,2	2,0	-0,2	-0,3
Medische diensten	5,1	9,1	-0,3	0,9	0,5	-0,3
Welijnszorg	6,2	12,4	1,4	0,4	4,1	-0,3
Financiële en zakelijke diensten	3,6	4,3	-2,9	1,6	-5,3	-0,2
Overige diensten	-1,6	1,2	-0,6	0,2	1,3	1,3
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	-2,0	-2,1	-0,6	1,4	2,5	3,9
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	2,1	7,3	6,2	6,4	6,6	8,9
	0,8	1,0	2,6	2,1	0,1	3,0
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal						
	-1,1	-1,0	0,4	2,0	1,1	1,9
Individuele consumptie door de overheid						
Goederen	-1,1	-0,8	0,4	0,4	1,0	1,7
Duurzame consumptiegoederen	.	.	.	.	-0,9	3,1
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	-5,7	0,9
Elektrische apparatuur	.	.	.	.	.	.
Vervoermiddelen	.	.	.	.	11,3	-13,0
Overige duurzame goederen n.e.g.	.	.	.	.	0,0	0,0
Energie, water en motorbrandstoffen	.	.	.	.	-6,6	1,7
Producten voor de persoonlijke verzorging	.	.	.	.	14,7	-19,4
Diensten	.	.	.	.	0,7	4,0
Huisvesting	.	.	.	.	1,1	1,6
Horeca	.	.	.	.	5,4	0,2
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	.	.	.	.	-4,2	-8,9
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	.	.	.	.	-1,3	-0,6
Medische diensten en welzijnszorg	.	.	.	.	0,5	-1,6
Financiële en zakelijke diensten	.	.	.	.	2,1	2,9
Overige diensten	.	.	.	.	0,0	0,8
	.	.	.	.	-0,3	0,0
Werkelijke individuele consumptie						
	-1,1	-0,9	0,4	1,5	1,1	1,8
Collectieve consumptie door de overheid						
	-1,2	1,8	0,9	-1,1	2,1	-0,0
Consumptieve bestedingen						
	-1,1	-0,6	0,4	1,2	1,2	1,6

B 1.3 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens						
incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands						
Goederen	1,2	2,1	0,9	0,2	0,7	1,5
Voedingsmiddelen	2,4	1,7	-0,6	-0,9	-0,2	1,3
Aardappelen, groenten en fruit	3,0	3,0	0,1	0,8	0,4	2,4
Vlees en vleesproducten	1,7	3,1	-1,5	1,6	2,6	1,9
Vis	3,3	3,0	0,6	0,6	0,4	3,8
Zuivel, eieren, oliën en vetten	2,9	3,1	0,6	0,8	2,6	8,3
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	3,2	2,9	0,4	0,7	-1,2	5,9
Kruidenierswaren	3,3	3,0	0,6	0,6	0,7	0,1
Dranken	3,4	3,1	0,5	0,5	-0,7	0,6
Alcoholvrije dranken	3,5	3,7	0,6	0,6	1,7	0,9
Alcoholhoudende dranken	3,2	3,0	0,5	0,6	5,1	2,4
Tabak	3,7	4,0	0,7	0,6	-0,1	0,1
Duurzame consumptiegoederen	3,7	4,0	0,7	0,6	3,6	0,8
Kleding en textiel	0,5	0,9	-1,0	-0,5	0,4	0,0
Schoenen en lederwaren	0,5	0,9	-0,4	-0,9	0,9	0,3
Woninginrichting en woningdecoratie	0,5	0,9	-0,4	-1,0	0,1	0,6
Elektrische apparatuur	1,5	1,1	-0,4	-0,2	0,9	1,2
Vervoermiddelen	-1,8	-1,7	-5,5	-3,7	-3,2	-5,2
Overige duurzame goederen n.e.g.	1,6	3,0	1,2	2,2	1,6	1,8
Energie, water en motorbrandstoffen	-0,0	0,7	-0,8	0,1	1,0	1,1
Energie en water	5,9	0,1	-1,4	-6,1	-5,5	3,8
Motorbrandstoffen	5,0	2,1	-0,7	-2,6	-5,6	1,5
Producten voor de persoonlijke verzorging	6,7	-1,6	-2,1	-9,0	-5,4	5,8
Overige goederen	2,2	2,5	-0,3	-0,2	0,3	0,1
Diensten	2,3	3,1	-0,6	1,1	2,4	1,7
Huisvesting	0,2	2,4	2,1	1,1	1,4	1,7
Werkelijke huur en toegerekende huur	2,3	3,4	3,3	2,6	1,8	1,7
Diensten met betrekking tot huis en tuin	2,4	3,6	3,8	2,8	1,9	1,7
Horeca	2,1	1,8	-1,3	0,4	0,5	1,9
Maaltijd- en drankverstrekking	2,4	1,2	2,0	2,5	1,5	3,8
Logiesverstrekking	2,4	1,2	2,0	2,3	1,9	2,6
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	2,5	1,2	1,9	3,0	0,3	7,8
Recreatie	3,4	2,9	1,8	1,7	0,0	1,9
Cultuur	3,6	2,8	1,7	1,6	-0,3	1,9
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	2,4	3,5	2,1	1,7	1,0	1,9
Vervoer	2,5	1,0	-1,4	-1,0	-1,7	-1,2
Communicatie	5,1	2,9	0,7	2,5	-0,5	2,1
Medische diensten en welzijnszorg	0,7	-0,4	-3,0	-3,8	-2,8	-4,3
Medische diensten	2,7	1,3	0,9	-0,2	0,7	-0,0
Welzijnszorg	2,3	1,3	1,0	-0,1	0,4	0,9
Financiële en zakelijke diensten	3,4	1,5	0,7	-0,3	1,2	-1,5
Overige diensten	-10,8	1,9	2,5	-2,4	3,0	2,3
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,6	2,5	1,8	0,9	1,4	1,2
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	2,0	1,2	1,2	1,3	1,9	2,4
Consumptieve bestedingen door huishoudens	3,7	1,7	0,7	0,3	-0,7	2,7
incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal						
	1,3	2,1	0,9	0,2	0,6	1,6
Individuele consumptie door de overheid						
Goederen	2,7	0,2	0,7	-0,4	-0,4	1,1
Duurzame consumptiegoederen	.	.	.	.	-3,0	-0,2
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	-1,2	0,8
Elektrische apparatuur	.	.	.	.	.	.
Vervoermiddelen	.	.	.	.	-2,5	0,0
Overige duurzame goederen n.e.g.	.	.	.	.	0,0	0,0
Energie, water en motorbrandstoffen	.	.	.	.	-1,1	0,9
Producten voor de persoonlijke verzorging	.	.	.	.	-7,7	10,3
Diensten	.	.	.	.	-3,5	-0,6
Huisvesting	.	.	.	.	-0,3	1,1
Horeca	.	.	.	.	2,0	1,5
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	.	.	.	.	-2,2	9,8
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	.	.	.	.	-14,4	6,8
Medische diensten en welzijnszorg	.	.	.	.	1,1	0,5
Financiële en zakelijke diensten	.	.	.	.	1,3	-0,0
Overige diensten	.	.	.	.	0,3	1,6
	.	.	.	.	3,9	1,0
Werkelijke individuele consumptie	1,7	1,6	0,8	0,0	0,3	1,4
Collectieve consumptie door de overheid	2,2	0,2	0,6	0,9	1,2	1,2
Consumptieve bestedingen	1,7	1,4	0,8	0,1	0,4	1,4

B 2.1 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Voeding en niet-alcoholische dranken	32 977	33 551	33 824	34 881	35 561	36 626
Brood en graanproducten	6 685	6 792	6 861	7 056	7 104	7 308
Vlees en vleesproducten	6 320	6 424	6 489	6 678	6 854	7 027
Vis	1 084	1 109	1 135	1 170	1 152	1 139
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 658	4 734	4 775	4 917	4 976	5 164
Aardappelen, groenten en fruit	6 375	6 511	6 507	6 777	7 116	7 343
Suiker, zoetwaren en ijs	2 438	2 477	2 500	2 571	2 582	2 629
Overige voedingsmiddelen	2 507	2 547	2 572	2 643	2 683	2 850
Koffie, thee en cacao	1 074	1 092	1 102	1 132	1 120	1 170
Mineraalwater, frisdranken e.d	1 836	1 865	1 883	1 937	1 974	1 996
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	9 428	9 656	9 766	10 040	10 222	10 375
Kleding en schoeisel	15 511	15 346	15 877	16 512	16 560	17 283
Kleding	12 825	12 690	13 127	13 650	13 750	14 365
Schoeisel	2 686	2 656	2 750	2 862	2 810	2 918
Huisvesting, water en energie	67 650	70 725	71 884	74 215	75 446	77 410
Werkelijke huur en toegerekende huur	51 914	54 507	57 278	59 570	61 155	62 854
Onderhoud en reparatie van de woning	1 374	1 328	1 274	1 255	1 240	1 337
Watervoorziening en andere diensten	2 843	2 840	2 909	2 928	2 907	2 928
Energie	11 519	12 050	10 423	10 462	10 144	10 291
Woninginrichting en huishouding	16 077	15 554	15 791	16 338	17 170	18 409
Gezondheid	9 283	10 190	10 438	10 544	10 915	11 047
Vervoer	36 761	35 786	35 901	36 435	36 620	38 054
Aankoop van voertuigen	9 368	8 720	9 081	9 716	9 560	9 273
Gebruik van prive voertuigen	21 323	20 735	20 388	19 994	20 199	21 510
Vervoersdiensten	6 070	6 331	6 432	6 725	6 861	7 271
Communicatie	9 545	9 507	9 443	9 290	8 905	8 616
Recreatie en cultuur	32 683	32 085	31 908	32 431	32 905	34 475
Onderwijs	2 082	2 050	2 071	2 127	2 176	2 313
Horeca	20 675	20 947	22 065	23 536	25 084	27 057
Sociale bescherming	4 564	4 831	4 724	4 786	4 586	4 507
Overige	36 746	37 499	38 180	37 854	39 182	40 709
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 600	10 421	11 198	12 067	13 108	14 618
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	12 785	13 135	13 570	13 894	13 817	14 622
Individuele consumptie door de overheid	115 974	115 250	116 528	116 535	117 218	120 419
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Werkelijke individuele consumptie	413 141	415 691	420 772	427 351	433 259	447 304
Voeding en niet-alcoholische dranken	.	.	.	.	.	.
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	.	.	.	.	.	.
Kleding en schoeisel	.	.	.	.	.	.
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Woninginrichting en huishouding	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Vervoer	.	.	.	.	.	.
Communicatie	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Horeca	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Overige	.	.	.	.	.	.
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 600	10 421	11 198	12 067	13 108	14 618
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	12 785	13 135	13 570	13 894	13 817	14 622
Collectieve consumptie door de overheid	53 971	55 076	55 937	55 819	57 624	58 278
Consumptieve bestedingen	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582

B 2.2 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	- 1,1	- 1,0	0,4	2,0	1,1	1,9
Voeding en niet-alcoholische dranken	0,8	- 1,2	0,7	2,3	1,2	0,5
Brood en graanproducten	1,0	- 1,3	0,4	2,3	0,5	2,6
Vlees en vleesproducten	1,0	- 1,3	0,4	2,2	2,4	- 1,1
Vis	0,5	- 0,7	1,8	2,3	- 3,8	- 8,4
Zuivel, eieren, oliën en vetten	0,9	- 1,3	0,5	2,2	1,8	- 2,1
Aardappelen, groenten en fruit	0,2	- 1,0	1,5	2,4	2,2	1,2
Suiker, zoetwaren en ijs	0,9	- 1,3	0,4	2,2	1,0	1,6
Overige voedingsmiddelen	0,9	- 1,3	0,5	2,3	1,9	5,2
Koffie, thee en cacao	1,1	- 1,2	0,5	2,2	1,9	1,6
Mineraalwater, frisdranken e.d	1,0	- 1,3	0,5	2,3	- 2,5	- 1,1
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	0,9	- 1,3	0,5	2,2	- 0,4	0,9
Kleding en schoeisel	- 1,5	- 2,0	3,9	4,9	- 0,4	4,0
Kleding	- 1,5	- 2,0	3,9	4,9	- 0,1	4,1
Schoeisel	- 1,5	- 2,0	3,9	5,0	- 1,6	3,1
Huisvesting, water en energie	1,7	1,2	- 1,1	1,4	0,9	0,9
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,5	1,3	1,3	1,2	0,7	1,0
Onderhoud en reparatie van de woning	- 7,0	- 6,1	- 3,8	- 1,6	- 0,9	8,6
Watervoorziening en andere diensten	- 0,1	- 0,3	- 1,0	0,7	0,4	0,4
Energie	4,7	2,1	- 11,2	2,9	2,2	- 0,5
Woninginrichting en huishouding	- 3,1	- 4,2	1,6	3,7	4,2	6,1
Gezondheid	3,6	8,4	1,8	1,0	3,1	0,3
Vervoer	- 6,7	- 4,0	0,3	2,8	1,5	1,3
Aankoop van voertuigen	- 16,3	- 9,6	2,8	4,6	- 3,1	- 4,8
Gebruik van prive voertuigen	- 3,0	- 3,1	- 1,0	2,3	3,4	3,3
Vervoersdiensten	- 2,4	1,5	1,0	2,1	2,6	3,8
Communicatie	1,3	1,4	4,0	4,0	0,0	4,1
Recreatie en cultuur	- 3,0	- 3,9	- 0,4	1,2	0,9	3,7
Onderwijs	0,0	- 3,6	- 1,9	1,9	1,4	4,3
Horeca	- 1,7	0,1	3,3	4,1	5,0	3,9
Sociale bescherming	3,6	4,3	- 2,9	1,6	- 5,3	- 0,2
Overige	- 1,7	0,2	- 0,0	0,6	1,2	2,0
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	2,1	7,3	6,2	6,4	6,6	8,9
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	0,8	1,0	2,6	2,1	0,1	3,0
Individuele consumptie door de overheid	- 1,1	- 0,8	0,4	0,4	1,0	1,7
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Werkelijke individuele consumptie	- 1,1	- 0,9	0,4	1,5	1,1	1,8
Voeding en niet-alcoholische dranken	.	.	.	.	.	.
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	.	.	.	.	.	.
Kleding en schoeisel	.	.	.	.	.	.
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Woninginrichting en huishouding	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Vervoer	.	.	.	.	.	.
Communicatie	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Horeca	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Overige	.	.	.	.	.	.
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	2,1	7,3	6,2	6,4	6,6	8,9
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	0,8	1,0	2,6	2,1	0,1	3,0
Collectieve consumptie door de overheid	- 1,2	1,8	0,9	- 1,1	2,1	- 0,0
Consumptieve bestedingen	- 1,1	- 0,6	0,4	1,2	1,2	1,6

B 2.3 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	1,3	2,1	0,9	0,2	0,6	1,6
Voeding en niet-alcoholische dranken	2,9	3,0	0,1	0,8	0,7	2,5
Brood en graanproducten	3,3	2,9	0,6	0,6	0,2	0,3
Vlees en vleesproducten	3,3	3,0	0,6	0,6	0,3	3,6
Vis	3,0	3,1	0,5	0,8	2,4	8,0
Zuivel, eieren, oliën en vetten	3,1	3,0	0,4	0,7	-0,6	6,0
Aardappelen, groenten en fruit	1,7	3,1	-1,6	1,7	2,8	2,0
Suiker, zoetwaren en ijs	3,3	2,9	0,5	0,6	-0,5	0,2
Overige voedingsmiddelen	3,3	2,9	0,5	0,5	-0,4	1,0
Koffie, thee en cacao	3,1	2,9	0,5	0,5	-2,9	2,8
Mineraalwater, frisdranken e.d	3,3	2,9	0,5	0,6	4,6	2,2
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	3,6	3,8	0,6	0,6	2,3	0,6
Kleding en schoeisel	0,6	0,9	-0,4	-0,9	0,7	0,4
Kleding	0,5	0,9	-0,4	-0,9	0,9	0,3
Schoeisel	0,6	1,0	-0,3	-0,9	-0,2	0,7
Huisvesting, water en energie	2,7	3,3	2,7	1,9	0,8	1,7
Werkelijke huur en toegerekende huur	2,4	3,6	3,8	2,8	1,9	1,7
Onderhoud en reparatie van de woning	2,9	2,9	-0,3	0,1	-0,3	-0,7
Watervoorziening en andere diensten	-3,2	0,2	3,5	0,0	-1,1	0,3
Energie	6,2	2,5	-2,6	-2,5	-5,1	2,0
Woninginrichting en huishouding	1,3	1,0	-0,1	-0,2	0,8	1,1
Gezondheid	2,0	1,3	0,6	0,1	0,5	0,9
Vervoer	3,9	1,4	0,1	-1,3	-1,0	2,6
Aankoop van voertuigen	1,6	3,0	1,3	2,3	1,5	1,9
Gebruik van prive voertuigen	4,5	0,4	-0,7	-4,1	-2,3	3,1
Vervoersdiensten	5,3	2,8	0,6	2,4	-0,6	2,1
Communicatie	0,3	-1,7	-4,5	-5,4	-4,1	-7,0
Recreatie en cultuur	1,6	2,1	-0,2	0,5	0,5	1,0
Onderwijs	3,0	2,1	2,9	0,8	0,9	1,9
Horeca	2,5	1,2	2,0	2,5	1,5	3,8
Sociale bescherming	3,4	1,5	0,7	-0,3	1,2	-1,6
Overige	-6,9	1,9	1,8	-1,5	2,3	1,8
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	2,0	1,2	1,2	1,3	1,9	2,4
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	3,7	1,7	0,7	0,3	-0,7	2,7
Individuele consumptie door de overheid	2,7	0,2	0,7	-0,4	-0,4	1,1
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Werkelijke individuele consumptie	1,7	1,6	0,8	0,0	0,3	1,4
Voeding en niet-alcoholische dranken	.	.	.	.	.	.
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	.	.	.	.	.	.
Kleding en schoeisel	.	.	.	.	.	.
Huisvesting, water en energie	.	.	.	.	.	.
Woninginrichting en huishouding	.	.	.	.	.	.
Gezondheid	.	.	.	.	.	.
Vervoer	.	.	.	.	.	.
Communicatie	.	.	.	.	.	.
Recreatie en cultuur	.	.	.	.	.	.
Onderwijs	.	.	.	.	.	.
Horeca	.	.	.	.	.	.
Sociale bescherming	.	.	.	.	.	.
Overige	.	.	.	.	.	.
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	2,0	1,2	1,2	1,3	1,9	2,4
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	3,7	1,7	0,7	0,3	-0,7	2,7
Collectieve consumptie door de overheid	2,2	0,2	0,6	0,9	1,2	1,2
Consumptieve bestedingen	1,7	1,4	0,8	0,1	0,4	1,4

B 3.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	23 016	19 836	20 510	24 035	29 104	32 585
Bedrijfsgebouwen	13 622	13 357	13 291	13 611	14 201	14 712
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5 302	5 923	6 086	6 714	7 358	7 510
Overdrachtskosten op grond	991	844	1 096	1 343	2 381	2 537
Vervoermiddelen	10 961	10 083	9 547	13 687	14 202	14 818
Personenauto's	6 386	5 655	5 527	7 917	6 887	8 060
Overige wegvervoermiddelen	2 519	2 358	2 393	2 804	3 294	3 304
Treinen en trams	509	481	422	401	447	698
Schepen	794	998	752	1 098	1 061	1 018
Vliegtuigen	753	591	453	1 467	2 513	1 738
Computers	3 239	3 221	3 177	3 926	5 633	6 939
Telecommunicatie-apparatuur	815	829	860	892	831	964
Machines en installaties	15 387	14 302	15 806	16 108	15 550	16 739
Overige materiële vaste activa	4 383	4 180	4 222	4 411	4 240	4 436
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	251	316	333	355	341	111
Onderzoek en ontwikkeling	7 128	10 875	8 304	31 245	7 282	7 678
Computerprogrammatuur en databanken	12 926	15 359	14 222	21 176	17 121	17 989
Overige immateriële vaste activa	1 181	1 173	1 210	705	664	651
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	99 202	100 298	98 664	138 208	118 908	127 669
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	1 404	3 374	4 056	10 255	1 929	1 770
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	97 798	96 924	94 608	127 953	116 979	125 899
Overheid						
Woningen	142	130	110	92	92	88
Bedrijfsgebouwen	4 526	3 858	3 747	3 664	3 795	3 950
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10 637	10 952	10 257	10 868	10 090	10 113
Overdrachtskosten op grond	159	115	101	67	61	57
Vervoermiddelen	454	395	368	363	490	432
Personenauto's	117	133	116	130	155	188
Overige wegvervoermiddelen	300	243	234	217	191	198
Treinen en trams	0	0	0	0	100	0
Schepen	9	10	10	8	36	23
Vliegtuigen	28	9	8	8	8	23
Computers	914	903	891	914	883	985
Telecommunicatie-apparatuur	307	298	323	236	231	254
Machines en installaties	1 202	1 437	953	1 190	1 348	1 670
Overige materiële vaste activa	1 371	1 229	1 281	1 271	1 146	1 027
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	3 187	3 314	3 427	3 647	3 745	3 857
Computerprogrammatuur en databanken	3 270	3 253	3 410	3 517	3 783	3 916
Overige immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	26 169	25 884	24 868	25 829	25 664	26 349
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	1 462	1 571	1 338	1 249	968	1 049
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	24 707	24 313	23 530	24 580	24 696	25 300
Totaal investeringen in activa						
Woningen	23 158	19 966	20 620	24 127	29 196	32 673
Bedrijfsgebouwen	18 148	17 215	17 038	17 275	17 996	18 662
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15 939	16 875	16 343	17 582	17 448	17 623
Overdrachtskosten op grond	1 150	959	1 197	1 410	2 442	2 594
Vervoermiddelen	11 415	10 478	9 915	14 050	14 692	15 250
Personenauto's	6 503	5 788	5 643	8 047	7 042	8 248
Overige wegvervoermiddelen	2 819	2 601	2 627	3 021	3 485	3 502
Treinen en trams	509	481	422	401	547	698
Schepen	803	1 008	762	1 106	1 097	1 041
Vliegtuigen	781	600	461	1 475	2 521	1 761
Computers	4 153	4 124	4 068	4 840	6 516	7 924
Telecommunicatie-apparatuur	1 122	1 127	1 183	1 128	1 062	1 218
Machines en installaties	16 589	15 739	16 759	17 298	16 898	18 409
Overige materiële vaste activa	5 754	5 409	5 503	5 682	5 386	5 463
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	251	316	333	355	341	111
Onderzoek en ontwikkeling	10 315	14 189	11 731	34 892	11 027	11 535
Computerprogrammatuur en databanken	16 196	18 612	17 632	24 693	20 904	21 905
Overige immateriële vaste activa	1 181	1 173	1 210	705	664	651
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	125 371	126 182	123 532	164 037	144 572	154 018
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	2 866	4 945	5 394	11 504	2 897	2 819
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199

B 3.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	- 13,0	- 12,3	6,2	20,2	21,8	12,1
Bedrijfsgebouwen	- 11,2	- 3,3	- 0,9	4,6	5,4	3,6
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	- 7,5	11,1	2,4	11,3	9,9	- 0,3
Overdrachtskosten op grond	18,8	- 15,4	24,2	14,4	37,5	3,2
Vervoermiddelen	- 2,3	- 8,6	- 5,8	39,3	2,3	3,2
Personenauto's	0,5	- 11,6	- 2,8	41,5	- 14,7	14,4
Overige wegvervoermiddelen	4,9	- 7,7	2,1	17,1	16,5	1,3
Treinen en trams	13,2	- 7,9	- 14,6	- 5,5	8,0	55,9
Schepen	- 40,4	23,6	- 26,6	44,3	- 2,6	- 3,0
Vliegtuigen	12,5	- 20,7	- 24,2	163,6	68,5	- 31,9
Computers	1,9	0,0	- 1,0	26,6	48,0	23,4
Telecommunicatie-apparatuur	6,0	6,4	9,4	14,4	- 3,9	19,3
Machines en installaties	- 7,7	- 7,6	9,7	- 1,9	- 4,2	6,8
Overige materiële vaste activa	- 12,5	- 6,4	- 0,8	2,0	- 4,5	3,9
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	34,5	31,9	4,7	2,1	2,5	- 53,7
Onderzoek en ontwikkeling	1,6	49,6	- 24,3	274,7	- 77,1	4,5
Computerprogrammatuur en databanken	4,3	17,8	- 7,4	47,2	- 18,6	4,3
Overige immateriële vaste activa	20,0	- 2,5	1,4	- 42,6	- 6,8	- 3,0
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 6,2	0,7	- 1,5	39,7	- 14,2	6,8
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 23,7	135,5	18,1	148,2	- 81,4	- 11,0
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	- 5,9	- 1,2	- 2,1	35,0	- 8,8	7,1
Overheid						
Woningen	2,1	- 6,3	- 12,3	- 14,5	2,2	- 4,3
Bedrijfsgebouwen	- 3,7	- 16,4	- 3,0	- 0,3	4,5	4,0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	- 11,3	1,5	- 6,4	7,2	- 6,8	- 1,9
Overdrachtskosten op grond	16,2	- 28,3	- 18,3	- 37,6	- 14,9	- 9,8
Vervoermiddelen	- 4,3	- 13,9	- 7,3	- 2,2	33,3	- 12,2
Personenauto's	- 9,3	12,8	- 12,8	12,1	19,2	19,4
Overige wegvervoermiddelen	- 3,0	- 20,0	- 3,7	- 8,1	- 12,4	4,2
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	- 25,0	11,1	0,0	- 20,0	350,0	- 36,1
Vliegtuigen	18,2	- 67,9	- 33,3	- 12,5	0,0	187,5
Computers	1,2	- 1,6	- 1,2	4,8	- 0,4	11,7
Telecommunicatie-apparatuur	1,6	- 3,6	11,1	- 19,5	0,8	13,0
Machines en installaties	- 24,9	19,4	- 34,7	19,2	12,5	23,6
Overige materiële vaste activa	- 0,5	- 11,1	3,4	- 2,3	- 10,3	- 11,0
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	- 6,6	2,9	2,5	4,8	1,1	1,4
Computerprogrammatuur en databanken	0,7	- 2,8	4,8	1,7	8,1	2,8
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 7,4	- 2,4	- 4,2	4,1	- 0,5	1,4
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,4	9,2	- 14,6	- 7,2	- 22,9	9,3
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	- 7,8	- 3,1	- 3,5	4,8	0,7	1,1
Totaal investeringen in activa						
Woningen	- 12,9	- 12,2	6,1	20,1	21,7	12,0
Bedrijfsgebouwen	- 9,5	- 6,5	- 1,4	3,5	5,2	3,7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	- 10,1	4,7	- 3,3	8,7	- 0,4	- 1,2
Overdrachtskosten op grond	18,4	- 17,2	19,1	10,0	35,0	2,9
Vervoermiddelen	- 2,4	- 8,8	- 5,9	37,8	3,1	2,6
Personenauto's	0,3	- 11,1	- 3,0	40,9	- 14,1	14,5
Overige wegvervoermiddelen	4,0	- 9,0	1,6	14,8	14,5	1,4
Treinen en trams	13,2	- 7,9	- 14,6	- 5,5	31,7	27,4
Schepen	- 40,3	23,4	- 26,3	43,4	0,0	- 4,1
Vliegtuigen	12,7	- 22,4	- 24,3	160,5	68,1	- 31,2
Computers	1,7	- 0,4	- 1,0	21,8	38,9	21,8
Telecommunicatie-apparatuur	4,8	3,7	9,8	5,2	- 2,9	17,9
Machines en installaties	- 9,2	- 5,6	5,7	- 0,7	- 3,0	8,2
Overige materiële vaste activa	- 9,9	- 7,5	0,2	1,0	- 5,8	0,7
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	34,5	31,9	4,7	2,1	2,5	- 53,7
Onderzoek en ontwikkeling	- 1,1	35,1	- 18,0	195,8	- 68,9	3,4
Computerprogrammatuur en databanken	3,6	13,7	- 5,2	38,4	- 14,8	4,0
Overige immateriële vaste activa	20,0	- 2,5	1,4	- 42,6	- 6,8	- 3,0
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 6,5	0,1	- 2,0	32,5	- 12,0	5,9
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 12,8	71,1	7,7	109,7	- 75,0	- 4,2
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	- 6,3	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	6,1

B 3.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	- 3,3	- 1,8	- 2,6	- 2,5	- 0,6	- 0,1
Bedrijfsgebouwen	- 0,3	1,4	0,4	- 2,1	- 1,0	- 0,0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2,4	0,5	0,4	- 0,8	- 0,3	2,4
Overdrachtskosten op grond	- 12,7	0,7	4,6	7,1	28,9	3,3
Vervoermiddelen	1,2	0,6	0,5	2,9	1,4	1,1
Personenauto's	0,7	0,2	0,5	1,2	1,9	2,3
Overige wegvervoermiddelen	1,0	1,4	- 0,6	0,1	0,8	- 1,0
Treinen en trams	2,0	2,6	2,7	0,5	3,2	0,1
Schepen	- 0,5	1,7	2,6	1,2	- 0,8	- 1,1
Vliegtuigen	8,8	- 1,0	1,1	22,9	1,7	1,6
Computers	- 1,8	- 0,6	- 0,4	- 2,4	- 3,1	- 0,2
Telecommunicatie-apparatuur	- 3,8	- 4,4	- 5,2	- 9,3	- 3,0	- 2,7
Machines en installaties	2,2	0,6	0,7	3,8	0,7	0,8
Overige materiële vaste activa	3,4	1,9	1,8	2,4	0,7	0,7
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	- 6,7	- 4,5	0,6	4,4	- 6,3	- 29,7
Onderzoek en ontwikkeling	1,0	2,0	0,8	0,4	1,6	0,9
Computerprogrammatuur en databanken	- 0,8	0,9	- 0,0	1,1	- 0,6	0,8
Overige immateriële vaste activa	1,5	1,8	1,7	1,6	1,1	1,1
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 0,4	0,4	- 0,2	0,3	0,3	0,5
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	2,7	2,0	1,8	1,8	1,1	3,1
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	- 0,4	0,3	- 0,3	0,2	0,3	0,5
Overheid						
Woningen	- 1,4	- 2,3	- 3,5	- 2,1	- 2,1	0,0
Bedrijfsgebouwen	- 0,5	2,0	0,1	- 1,9	- 0,9	0,1
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1,9	1,4	0,1	- 1,2	- 0,4	2,2
Overdrachtskosten op grond	- 18,0	0,9	7,4	6,3	7,0	3,6
Vervoermiddelen	1,3	1,0	0,5	0,8	1,2	0,5
Personenauto's	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	1,6
Overige wegvervoermiddelen	1,4	1,3	0,0	0,9	0,5	- 0,5
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vliegtuigen	7,7	0,0	33,3	14,3	0,0	0,0
Computers	- 1,9	0,4	- 0,1	- 2,1	- 3,0	- 0,1
Telecommunicatie-apparatuur	- 1,9	0,7	- 2,4	- 9,2	- 2,9	- 2,7
Machines en installaties	2,6	0,1	1,6	4,8	0,7	0,2
Overige materiële vaste activa	1,6	0,8	0,8	1,5	0,5	0,7
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	1,2	1,1	0,9	1,5	1,5	1,6
Computerprogrammatuur en databanken	- 1,1	2,3	0,0	1,4	- 0,5	0,7
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,7	1,4	0,2	- 0,2	- 0,2	1,2
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 1,0	- 1,6	- 0,2	0,6	0,5	- 0,9
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	0,8	1,6	0,3	- 0,3	- 0,2	1,3
Totaal investeringen in activa						
Woningen	- 3,3	- 1,8	- 2,6	- 2,5	- 0,6	- 0,1
Bedrijfsgebouwen	- 0,3	1,5	0,3	- 2,1	- 1,0	0,0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2,1	1,1	0,2	- 1,1	- 0,3	2,3
Overdrachtskosten op grond	- 13,5	0,7	4,8	7,1	28,3	3,3
Vervoermiddelen	1,3	0,7	0,5	2,9	1,4	1,1
Personenauto's	0,7	0,2	0,5	1,2	1,9	2,3
Overige wegvervoermiddelen	1,0	1,4	- 0,6	0,1	0,8	- 0,9
Treinen en trams	2,0	2,6	2,7	0,5	3,6	0,1
Schepen	- 0,5	1,7	2,6	1,2	- 0,8	- 1,0
Vliegtuigen	8,8	- 1,0	1,5	22,8	1,7	1,6
Computers	- 1,8	- 0,3	- 0,3	- 2,3	- 3,1	- 0,2
Telecommunicatie-apparatuur	- 3,3	- 3,1	- 4,4	- 9,3	- 3,0	- 2,7
Machines en installaties	2,2	0,5	0,8	3,9	0,7	0,7
Overige materiële vaste activa	3,0	1,7	1,6	2,2	0,7	0,7
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	- 6,7	- 4,5	0,6	4,4	- 6,3	- 29,7
Onderzoek en ontwikkeling	1,1	1,8	0,8	0,5	1,6	1,1
Computerprogrammatuur en databanken	- 0,8	1,1	- 0,0	1,2	- 0,6	0,7
Overige immateriële vaste activa	1,5	1,8	1,7	1,6	1,1	1,1
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 0,1	0,6	- 0,1	0,2	0,2	0,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,8	0,9	1,3	1,7	0,9	1,6
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	- 0,2	0,6	- 0,2	0,1	0,2	0,6

B 4.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen (eigendoms criterium)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	5 291	4 852	5 164	4 777	4 374	4 472
Delfstoffenwinning	2 824	2 526	3 220	2 627	2 135	2 277
Industrie	13 159	12 617	13 333	13 902	15 560	17 059
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 996	2 278	2 542	2 417	2 454	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	80	94	110	113	107	.
Hout-, papier-, grafische industrie	429	445	429	415	625	.
Aardolie-industrie	838	586	858	655	778	.
Chemische industrie	2 693	2 293	2 154	2 411	2 878	.
Farmaceutische industrie	708	297	346	337	447	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	582	641	620	560	628	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	884	892	971	1 023	1 121	.
Elektrotechnische industrie	701	743	913	1 407	1 601	.
Elektrische apparatenindustrie	838	802	856	817	934	.
Machine-industrie	2 030	1 987	2 017	2 371	2 598	.
Transportmiddelenindustrie	535	666	812	529	480	.
Overige industrie en reparatie	845	893	904	817	909	.
Energiebedrijven	5 442	5 585	5 294	5 603	5 428	5 797
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 246	1 067	1 243	1 283	1 437	1 558
Bouwnijverheid	2 324	2 451	2 441	2 713	3 007	3 279
Algemene bouw en projectontwikkeling	602	591	642	787	1 081	.
Grond-, water- en wegenbouw	666	779	739	644	715	.
Gespecialiseerde bouw	1 056	1 081	1 060	1 282	1 211	.
Handel, vervoer en horeca	15 751	16 126	16 011	18 549	19 399	19 857
Autohandel en -reparatie	1 148	1 124	1 176	1 144	1 332	.
Groothandel en handelsbemiddeling	3 618	480	4 479	4 715	4 649	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 263	2 340	2 343	2 512	2 578	.
Vervoer over land	2 476	2 380	2 329	2 451	2 629	.
Vervoer over water	748	784	522	602	763	.
Vervoer door de lucht	816	653	538	1 523	2 611	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 750	3 664	3 569	4 386	3 477	.
Post- en koeriersdiensten	211	283	247	309	282	.
Horeca	913	818	808	907	1 078	.
Informatie en communicatie	386	5 580	5 982	6 988	8 782	9 830
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	543	574	573	648	681	.
Telecommunicatie	2 650	2 889	3 253	3 223	3 046	.
IT- en informatiedienstverlening	2 193	2 117	2 156	3 117	5 055	.
Financiële dienstverlening	4 273	4 321	4 293	4 911	5 288	7 088
Bankwezen	2 799	2 919	2 702	3 488	3 588	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	964	883	1 043	834	1 081	.
Overige financiële dienstverlening	510	519	548	589	619	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	27 722	24 571	25 929	29 443	35 716	37 305
Zakelijke dienstverlening	10 404	15 002	10 331	42 098	11 958	13 493
Management- en technisch advies	2 751	3 167	2 900	3 056	3 197	.
Research	561	567	586	649	609	.
Reclame, design, overige diensten	453	497	459	508	518	.
Verhuur van roerende goederen	5 460	9 546	5 199	36 611	6 091	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	362	341	345	357	441	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	156	166	187	285	330	.
Overige zakelijke dienstverlening	661	718	655	632	772	.
Overheid en zorg	29 994	29 412	27 550	29 426	29 408	29 868
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	18 121	17 463	16 066	16 866	16 939	.
Onderwijs	5 549	5 575	5 957	6 234	6 013	.
Gezondheidszorg	3 666	3 744	3 307	3 923	4 069	.
Verzorging en welzijn	2 658	2 630	2 220	2 403	2 387	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 555	1 664	1 741	1 717	2 030	2 135
Cultuur, sport en recreatie	887	911	988	990	1 252	.
Overige dienstverlening	668	753	753	727	778	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	125 371	126 182	123 532	164 037	144 572	154 018
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	2 866	4 945	5 394	11 504	2 897	2 819
Investerings in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199

B 4.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen (eigendoms criterium)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	5 291	4 852	5 164	4 777	4 374	4 472
Delfstoffenwinning	2 824	2 526	3 220	2 628	2 185	2 277
Industrie	13 159	12 617	13 333	13 902	15 560	17 059
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 996	2 278	2 542	2 417	2 454	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	80	94	110	113	107	.
Hout-, papier-, grafische industrie	429	445	429	415	625	.
Aardolie-industrie	838	586	858	655	778	.
Chemische industrie	2 693	2 293	2 154	2 441	2 878	.
Farmaceutische industrie	708	297	346	337	447	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	582	641	620	560	628	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	884	892	971	1 023	1 121	.
Elektrotechnische industrie	701	743	913	1 407	1 601	.
Elektrische apparatenindustrie	838	802	856	817	934	.
Machine-industrie	2 030	1 987	2 017	2 371	2 598	.
Transportmiddelenindustrie	535	666	613	529	480	.
Overige industrie en reparatie	845	893	904	817	909	.
Energiebedrijven	5 442	5 585	6 294	5 605	5 428	5 797
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 246	1 067	1 243	1 283	1 437	1 558
Bouwnijverheid	2 324	2 459	2 441	2 713	3 007	3 279
Algemene bouw en projectontwikkeling	602	594	642	787	1 081	.
Grond-, water- en wegenbouw	666	779	739	644	715	.
Gespecialiseerde bouw	1 056	1 086	1 060	1 282	1 211	.
Handel, vervoer en horeca	15 751	16 526	16 011	18 549	19 399	19 857
Autohandel en -reparatie	1 148	1 124	1 176	1 144	1 332	.
Groothandel en handelsbemiddeling	3 618	4 480	4 479	4 715	4 649	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 263	2 340	2 343	2 512	2 578	.
Vervoer over land	2 476	2 380	2 329	2 451	2 629	.
Vervoer over water	748	784	522	602	763	.
Vervoer door de lucht	816	653	538	1 523	2 611	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 650	3 664	3 569	4 386	3 477	.
Post- en koeriersdiensten	214	283	247	309	282	.
Horeca	818	818	808	907	1 078	.
Informatie en communicatie	5 386	5 580	5 982	6 991	8 782	9 830
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	543	574	573	648	681	.
Telecommunicatie	2 650	2 889	3 253	3 226	3 046	.
IT- en informatiedienstverlening	2 193	2 117	2 156	3 117	5 055	.
Financiële dienstverlening	4 273	4 321	4 293	4 911	5 288	7 088
Bankwezen	2 799	2 919	2 702	3 488	3 588	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	964	883	1 043	834	1 081	.
Overige financiële dienstverlening	510	519	548	589	619	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	27 722	24 571	25 929	29 437	35 716	37 305
Zakelijke dienstverlening	10 404	15 002	10 331	42 098	11 958	13 493
Management- en technisch advies	2 751	3 167	2 900	3 056	3 197	.
Research	561	567	586	649	609	.
Reclame, design, overige diensten	453	497	459	508	518	.
Verhuur van roerende goederen	5 460	9 546	5 199	36 611	6 091	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	362	341	345	357	441	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	156	166	187	285	330	.
Overige zakelijke dienstverlening	661	718	655	632	772	.
Overheid en zorg	29 994	29 412	27 550	29 426	29 408	29 868
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	18 121	17 463	16 066	16 866	16 939	.
Onderwijs	5 549	5 575	5 957	6 234	6 013	.
Gezondheidszorg	3 666	3 744	3 307	3 923	4 069	.
Verzorging en welzijn	2 658	2 630	2 220	2 403	2 387	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 555	1 664	1 741	1 717	2 030	2 135
Cultuur, sport en recreatie	887	911	988	990	1 252	.
Overige dienstverlening	668	753	753	727	778	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	125 371	126 182	123 532	164 037	144 572	154 018
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	2 866	4 945	5 394	11 504	2 897	2 819
Investerings in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199

B 4.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	- 7,7	- 9,4	5,0	- 9,3	- 8,0	2,9
Delfstoffenwinning	- 13,3	- 11,8	26,0	- 18,3	- 1,7	3,0
Industrie	2,3	- 4,4	5,2	2,8	11,4	8,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	11,3	13,8	11,2	- 6,6	1,3	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	- 1,3	16,3	16,0	1,8	- 3,5	.
Hout-, papier-, grafische industrie	- 8,2	2,8	- 3,6	0	50,1	.
Aardolie-industrie	25,2	- 31,0	45,2	24,4	18,6	.
Chemische industrie	2,1	- 15,2	- 6,7	11,1	17,4	.
Farmaceutische industrie	- 8,2	- 57,8	17,2	5,5	31,5	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	- 16,4	10,0	- 3,1	- 9,4	12,1	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	4,8	0,5	8,0	4,0	9,3	.
Elektrotechnische industrie	4,6	6,0	22,7	51,5	12,2	.
Elektrische apparatenindustrie	5,2	- 4,5	6,1	- 6,4	13,7	.
Machine-industrie	- 3,0	- 2,6	1,9	15,8	8,6	.
Transportmiddelenindustrie	6,4	24,5	3,7	- 15,0	- 9,6	.
Overige industrie en reparatie	1,1	6,0	0,8	- 10,0	11,3	.
Energiebedrijven	13,4	2,1	12,3	- 14,4	- 2,9	4,7
Waterbedrijven en afvalbeheer	- 37,7	- 14,4	16,4	2,6	11,7	7,5
Bouwnijverheid	- 16,4	5,1	- 1,1	10,7	11,0	8,9
Algemene bouw en projectontwikkeling	- 2,6	- 0,1	9,1	24,0	38,2	.
Grond-, water- en wegenbouw	- 26,2	5,9	- 6,2	- 14,1	11,8	.
Gespecialiseerde bouw	- 16,4	- 1,0	- 2,9	19,9	- 6,2	.
Handel, vervoer en horeca	- 8,4	1,3	- 3,5	13,5	4,4	1,7
Autohandel en -reparatie	- 1,2	3,1	4,7	- 3,7	16,3	.
Groothandel en handelsbemiddeling	- 5,0	23,5	- 0,4	4,1	- 1,4	.
Detailhandel (niet in auto's)	- 10,7	3,4	- 0,2	6,7	3,0	.
Vervoer over land	4,1	- 5,2	- 2,4	4,8	6,0	.
Vervoer over water	- 3,5	3,5	- 34,8	13,4	28,6	.
Vervoer door de lucht	11,2	- 19,2	- 18,4	133,5	68,7	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	- 1,6	- 0,5	- 3,0	22,9	- 20,6	.
Post- en koeriersdiensten	- 5,3	30,8	- 11,7	23,5	- 8,7	.
Horeca	11,4	- 0,4	- 1,8	10,5	19,3	.
Informatie en communicatie	4,6	4,0	7,4	17,6	27,6	11,2
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	- 4,9	5,7	0,0	12,2	5,7	.
Telecommunicatie	1,5	10,0	13,4	0,5	- 4,9	.
IT- en informatiedienstverlening	11,4	- 3,6	1,2	44,9	65,7	.
Financiële dienstverlening	- 14,6	0,6	- 0,8	14,1	8,2	33,3
Bankwezen	- 20,4	3,6	- 7,6	28,7	3,3	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	- 3,4	- 8,8	17,8	- 20,6	30,3	.
Overige financiële dienstverlening	4,7	1,6	5,6	7,8	6,1	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	- 12,1	- 10,4	7,5	16,0	20,3	4,4
Zakelijke dienstverlening	1,2	41,5	- 31,3	305,9	- 71,9	11,3
Management- en technisch advies	- 1,1	14,8	- 8,3	4,7	4,8	.
Research	4,3	0,9	2,5	9,2	- 5,9	.
Reclame, design, overige diensten	- 18,1	9,7	- 7,2	10,5	3,3	.
Verhuur van roerende goederen	5,6	69,9	- 45,8	601,9	- 83,7	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	- 13,6	- 5,5	1,5	2,3	24,6	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	5,3	6,4	13,3	51,3	17,2	.
Overige zakelijke dienstverlening	- 0,3	8,3	- 9,3	- 4,0	21,2	.
Overheid en zorg	- 5,5	- 3,4	- 6,5	7,0	0,2	0,6
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	- 8,4	- 5,0	- 8,1	5,5	0,8	.
Onderwijs	- 2,7	- 0,9	6,2	4,2	- 3,9	.
Gezondheidszorg	2,2	0,1	- 11,9	18,2	4,1	.
Verzorging en welzijn	0,1	- 2,6	- 15,7	9,3	0,5	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	- 3,4	6,3	3,8	- 2,1	18,4	4,8
Cultuur, sport en recreatie	0,5	2,1	7,5	- 0,1	27,0	.
Overige dienstverlening	- 8,2	11,8	- 0,7	- 4,8	6,7	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 6,5	0,1	- 2,0	32,5	- 12,0	5,9
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 12,8	71,1	7,7	109,7	- 75,0	- 4,2
Investerings in vaste activa (bruto)	- 6,3	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	6,1

B 4.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	- 7,7	- 9,4	5,0	- 9,3	- 8,6	2,9
Delfstoffenwinning	- 13,3	- 11,8	26,0	- 18,3	- 16,8	3,0
Industrie	2,3	- 4,4	5,2	2,8	11,4	8,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	11,3	13,8	11,2	- 6,6	1,3	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	- 1,3	16,3	16,0	1,8	- 3,5	.
Hout-, papier-, grafische industrie	- 8,2	2,8	- 3,6	- 4,0	50,1	.
Aardolie-industrie	25,2	- 31,0	45,2	- 24,4	18,6	.
Chemische industrie	2,1	- 15,2	- 6,7	11,4	17,4	.
Farmaceutische industrie	- 8,2	- 57,8	17,2	- 5,5	31,5	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	- 16,4	10,0	- 3,1	- 9,4	12,1	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	4,8	0,5	8,0	4,0	9,3	.
Elektrotechnische industrie	4,6	6,0	22,7	51,5	12,2	.
Elektrische apparatenindustrie	5,2	- 4,5	6,1	- 6,4	13,7	.
Machine-industrie	- 3,0	- 2,6	0,9	15,8	8,6	.
Transportmiddelenindustrie	6,4	24,5	- 8,7	- 15,0	- 9,6	.
Overige industrie en reparatie	1,1	6,0	0,8	- 10,0	11,3	.
Energiebedrijven	13,4	2,1	12,3	- 14,4	- 2,9	4,7
Waterbedrijven en afvalbeheer	- 37,7	- 14,4	16,4	2,6	11,7	7,5
Bouwnijverheid	- 16,4	5,3	- 1,1	10,7	11,0	8,9
Algemene bouw en projectontwikkeling	- 2,6	- 0,7	9,1	24,0	38,2	.
Grond-, water- en wegenbouw	- 26,2	15,9	- 6,2	- 14,1	11,8	.
Gespecialiseerde bouw	- 16,4	2,0	- 2,9	19,9	- 6,2	.
Handel, vervoer en horeca	- 8,4	4,3	- 3,5	13,5	4,4	1,7
Autohandel en -reparatie	- 1,2	- 3,1	4,7	- 3,7	16,3	.
Groothandel en handelsbemiddeling	- 5,0	23,5	- 0,4	4,1	- 1,4	.
Detailhandel (niet in auto's)	- 10,7	3,4	- 0,2	6,7	3,0	.
Vervoer over land	4,1	- 5,2	- 2,4	4,8	6,0	.
Vervoer over water	- 34,5	3,5	- 34,8	13,4	28,6	.
Vervoer door de lucht	11,9	- 19,2	- 18,4	133,5	68,7	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	- 15,6	- 0,5	- 3,0	22,9	- 20,6	.
Post- en koeriersdiensten	15,3	30,8	- 11,7	23,5	- 8,7	.
Horeca	- 11,4	- 0,4	- 1,8	10,5	19,3	.
Informatie en communicatie	4,6	4,0	7,4	17,7	27,5	11,2
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	- 4,9	5,7	0,0	12,2	5,7	.
Telecommunicatie	1,5	10,0	13,4	0,6	- 5,0	.
IT- en informatiedienstverlening	11,4	- 3,6	1,2	44,9	65,7	.
Financiële dienstverlening	- 14,6	0,6	- 0,8	14,1	8,2	33,3
Bankwezen	- 20,4	3,6	- 7,6	28,7	3,3	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	- 3,4	- 8,8	17,8	- 20,6	30,3	.
Overige financiële dienstverlening	4,7	1,6	5,6	7,8	6,1	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	- 12,1	- 10,4	7,5	16,0	20,3	4,4
Zakelijke dienstverlening	1,2	41,5	- 31,3	305,9	- 71,9	11,3
Management- en technisch advies	- 1,1	14,8	- 8,3	4,7	4,8	.
Research	4,3	0,9	2,5	9,2	- 5,9	.
Reclame, design, overige diensten	- 18,1	9,7	- 7,2	10,5	3,3	.
Verhuur van roerende goederen	5,6	69,9	- 45,8	601,9	- 83,7	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	- 13,6	- 5,5	1,5	2,3	24,6	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	5,3	6,4	13,3	51,3	17,2	.
Overige zakelijke dienstverlening	- 0,3	8,3	- 9,3	- 4,0	21,2	.
Overheid en zorg	- 5,5	- 3,4	- 6,5	7,0	0,2	0,6
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	- 8,4	- 5,0	- 8,1	5,5	0,8	.
Onderwijs	- 2,7	- 0,9	6,2	4,2	- 3,9	.
Gezondheidszorg	2,2	0,1	- 11,9	18,2	4,1	.
Verzorging en welzijn	0,1	- 2,6	- 15,7	9,3	0,5	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	- 3,4	6,3	3,8	- 2,1	18,4	4,8
Cultuur, sport en recreatie	0,5	2,1	7,5	- 0,1	27,0	.
Overige dienstverlening	- 8,2	11,8	- 0,7	- 4,8	6,7	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	- 6,5	0,1	- 2,0	32,5	- 12,0	5,9
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 12,8	71,1	7,7	109,7	- 75,0	- 4,2
Investerings in vaste activa (bruto)	- 6,3	- 1,6	- 2,4	29,0	- 7,3	6,1

B 4.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	0,4	1,2	1,4	2,0	0,2	-0,7
Delfstoffenwinning	1,9	1,4	1,2	-0,2	-0,1	1,2
Industrie	1,1	0,3	0,5	1,5	0,5	0,7
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1,2	0,3	0,4	1,8	0,2	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1,3	1,1	0,9	0,9	-1,8	.
Hout-, papier-, grafische industrie	0,2	0,9	0,0	0,7	0,3	.
Aardolie-industrie	2,8	1,4	0,8	0,9	0,1	.
Chemische industrie	2,0	0,4	0,7	1,7	0,5	.
Farmaceutische industrie	1,0	-0,7	-0,6	3,1	0,9	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	0,2	0,2	-0,2	-0,4	0,0	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1,3	0,5	0,8	1,3	0,3	.
Elektrotechnische industrie	-0,4	0,0	0,1	1,7	1,4	.
Elektrische apparatenindustrie	0,7	0,3	0,6	2,0	0,5	.
Machine-industrie	0,6	0,5	0,6	1,5	0,9	.
Transportmiddelenindustrie	1,1	0,0	0,8	1,5	0,4	.
Overige industrie en reparatie	0,6	-0,3	0,4	0,4	0,0	.
Energiebedrijven	1,5	0,5	0,4	4,0	-0,3	2,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	1,1	0,0	0,1	0,6	0,3	0,8
Bouwnijverheid	0,5	0,5	0,3	0,4	-0,1	0,2
Algemene bouw en projectontwikkeling	-0,7	-0,7	-0,9	-1,1	-0,6	.
Grond-, water- en wegenbouw	0,9	0,9	1,1	1,4	-0,7	.
Gespecialiseerde bouw	1,0	0,8	0,6	0,9	0,7	.
Handel, vervoer en horeca	1,1	0,6	0,4	2,1	0,2	0,7
Autohandel en -reparatie	0,4	1,1	-0,1	1,0	0,1	.
Groothandel en handelsbemiddeling	0,4	0,3	0,4	1,1	-0,0	.
Detailhandel (niet in auto's)	0,7	0,0	0,3	0,5	-0,4	.
Vervoer over land	1,1	1,4	0,3	0,4	1,2	.
Vervoer over water	-0,1	1,3	2,2	1,7	-1,4	.
Vervoer door de lucht	8,1	-0,9	0,9	21,3	1,6	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,2	0,9	0,4	0,0	-0,2	.
Post- en koeriersdiensten	-1,8	1,1	-1,2	1,3	0,0	.
Horeca	0,6	0,4	0,6	1,6	-0,4	.
Informatie en communicatie	0,4	-0,4	-0,2	-0,7	-1,5	0,6
Uitgeverijen, film, radio en t.v.	-0,5	0,0	-0,2	0,8	-0,6	.
Telecommunicatie	1,0	-0,9	-0,7	-1,4	-0,6	.
IT- en informatiedienstverlening	-0,1	0,2	0,6	-0,2	-2,1	.
Financiële dienstverlening	-2,9	0,6	0,2	0,3	-0,5	0,5
Bankwezen	-3,7	0,7	0,1	0,3	-0,4	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	-1,3	0,5	0,3	0,7	-0,6	.
Overige financiële dienstverlening	-1,4	0,2	0,0	-0,3	-1,0	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	-2,7	-1,1	-1,8	-2,1	0,8	0,1
Zakelijke dienstverlening	0,5	1,9	0,3	0,4	1,0	1,4
Management- en technisch advies	0,1	0,3	-0,1	0,7	-0,2	.
Research	1,6	0,2	0,9	1,4	-0,3	.
Reclame, design, overige diensten	-1,1	0,0	-0,4	0,2	-1,3	.
Verhuur van roerende goederen	0,8	2,9	0,5	0,3	2,3	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	0,3	-0,3	-0,3	1,1	-0,9	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	-1,3	0,0	-0,5	0,7	-1,2	.
Overige zakelijke dienstverlening	0,8	0,3	0,6	0,5	0,8	.
Overheid en zorg	0,5	1,5	0,2	-0,2	-0,3	1,0
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0,6	1,5	0,1	-0,5	-0,4	.
Onderwijs	0,6	1,3	0,6	0,5	0,4	.
Gezondheidszorg	-0,0	2,0	0,3	0,4	-0,4	.
Verzorging en welzijn	-0,5	1,5	0,1	-1,0	-1,1	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	0,6	0,7	0,8	0,8	-0,1	0,3
Cultuur, sport en recreatie	0,1	0,6	0,9	0,3	-0,4	.
Overige dienstverlening	1,2	0,8	0,7	1,4	0,3	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-0,1	0,6	-0,1	0,2	0,2	0,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,8	0,9	1,3	1,7	0,9	1,6
Investerings in vaste activa (bruto)	-0,2	0,6	-0,2	0,1	0,2	0,6

B 5.1 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	11 621	11 931	12 104
Delfstoffenwinning	.	.	.	7 415	5 566	5 051
Industrie	.	.	.	168 057	167 619	185 094
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	35 599	38 757	40 941
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	1 778	1 963	2 092
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	4 320	4 493	4 871
Aardolie-industrie	.	.	.	17 202	14 057	16 638
Chemische industrie	.	.	.	24 825	24 325	28 249
Farmaceutische industrie	.	.	.	3 926	4 044	4 117
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	5 099	5 741	6 041
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	8 785	8 904	10 100
Elektrotechnische industrie	.	.	.	34 165	30 938	33 409
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	2 714	2 783	2 955
Machine-industrie	.	.	.	15 253	15 128	18 159
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	11 741	13 737	14 688
Overige industrie en reparatie	.	.	.	2 650	2 749	2 834
Energiebedrijven	.	.	.	1 618	714	666
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	982	924	1 042
Bouwnijverheid	.	.	.	176	166	159
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	18 256	18 380	19 700
Informatie en communicatie	.	.	.	587	641	633
Financiële dienstverlening	.	.	.	0	0	0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	0	0	0
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	585	607	464
Overheid en zorg	.	.	.	179	154	171
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	45	47	59
Wederuitvoer	.	.	.	167 521	170 829	190 411
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	1 339	1 352	1 427
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	39 992	41 969	45 165
Uitvoer van goederen	405 627	407 564	409 005	418 373	420 899	462 146
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	219	221	227
Delfstoffenwinning	.	.	.	4 837	3 539	2 963
Industrie	.	.	.	12 549	11 968	12 366
Energiebedrijven	.	.	.	65	69	79
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	366	468	503
Bouwnijverheid	.	.	.	3 226	2 954	3 142
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	42 018	41 455	43 720
Informatie en communicatie	.	.	.	15 633	18 712	18 867
Financiële dienstverlening	.	.	.	12 205	10 126	11 171
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	1 540	1 610	1 862
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	44 808	37 950	40 469
Overheid en zorg	.	.	.	1 530	1 650	1 586
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	1 710	1 783	1 911
Wederuitvoer	.	.	.	10 322	8 706	8 821
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	1 286	1 409	1 547
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	1 970	2 160	2 308
Cif/fob-correctie	.	.	.	- 2 304	- 2 302	- 2 277
Uitvoer van diensten	113 503	120 017	132 124	151 980	142 478	149 265
Uitvoer van goederen en diensten	519 130	527 581	541 129	570 353	563 377	611 411

B 5.2 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	3,0	- 0,7
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	11,3	- 20,1
Industrie	.	.	.	.	3,1	5,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	.	8,3	1,2
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	.	11,1	7,3
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	.	5,3	7,5
Aardolie-industrie	.	.	.	.	- 2,5	- 2,7
Chemische industrie	.	.	.	.	4,8	7,3
Farmaceutische industrie	.	.	.	.	3,3	4,4
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	.	14,1	4,4
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	.	2,9	4,3
Elektrotechnische industrie	.	.	.	.	- 6,0	7,5
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	.	5,4	16,3
Machine-industrie	.	.	.	.	- 1,3	19,5
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	.	16,7	6,3
Overige industrie en reparatie	.	.	.	.	3,5	2,8
Energiebedrijven	.	.	.	.	- 50,6	- 5,6
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	- 2,4	2,7
Bouwnijverheid	.	.	.	.	- 6,8	- 6,0
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	1,3	3,8
Informatie en communicatie	.	.	.	.	6,6	1,1
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	3,8	- 21,4
Overheid en zorg	.	.	.	.	- 6,1	- 5,8
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	.	2,2	27,7
Wederuitvoer	.	.	.	.	6,2	7,6
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	.	6,6	5,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	5,2	5,8
Uitvoer van goederen	3,1	1,9	3,1	5,1	4,4	5,9
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	- 2,7	2,7
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	- 26,9	- 16,7
Industrie	.	.	.	.	- 5,4	2,1
Energiebedrijven	.	.	.	.	9,2	13,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	28,7	10,7
Bouwnijverheid	.	.	.	.	- 7,9	4,3
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	- 0,2	4,3
Informatie en communicatie	.	.	.	.	20,0	0,7
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	- 11,9	10,1
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	3,2	12,2
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	- 15,8	5,1
Overheid en zorg	.	.	.	.	7,1	- 1,5
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	.	2,9	5,9
Wederuitvoer	.	.	.	.	- 15,8	1,6
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	.	6,4	8,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	6,5	5,9
Cif/fob-correctie	.	.	.	.	- 2,0	- 2,3
Uitvoer van diensten	3,8	4,6	9,6	14,6	- 5,8	3,8
Uitvoer van goederen en diensten	3,3	2,5	4,5	7,4	1,7	5,3

B 5.3 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	-0,3	2,2
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	-32,6	13,5
Industrie	.	.	.	.	-3,3	4,3
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	.	0,5	4,3
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	.	-0,6	-0,7
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	.	-1,2	0,8
Aardolie-industrie	.	.	.	.	-16,2	21,6
Chemische industrie	.	.	.	.	-6,5	8,3
Farmaceutische industrie	.	.	.	.	-0,2	-2,5
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	.	-1,3	0,8
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	.	-1,5	8,8
Elektrotechnische industrie	.	.	.	.	-3,7	0,5
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	.	-2,7	-8,7
Machine-industrie	.	.	.	.	0,5	0,4
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	.	0,2	0,6
Overige industrie en reparatie	.	.	.	.	0,3	0,3
Energiebedrijven	.	.	.	.	-10,8	-1,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	-3,5	9,8
Bouwnijverheid	.	.	.	.	1,2	1,9
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	-0,6	3,3
Informatie en communicatie	.	.	.	.	2,4	-2,3
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	0,0	-2,7
Overheid en zorg	.	.	.	.	-8,3	17,9
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	.	2,2	-1,7
Wederuitvoer	.	.	.	.	-4,0	3,6
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	.	-5,3	0,6
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	-0,3	1,7
Uitvoer van goederen	3,0	-1,4	-2,6	-2,6	-3,6	3,7
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	3,8	0,0
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	0,1	0,5
Industrie	.	.	.	.	0,8	1,2
Energiebedrijven	.	.	.	.	-2,8	1,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	-0,6	-2,9
Bouwnijverheid	.	.	.	.	-0,5	1,9
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	-1,1	1,2
Informatie en communicatie	.	.	.	.	-0,2	0,2
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	-5,8	0,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	1,3	3,1
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	0,6	1,4
Overheid en zorg	.	.	.	.	0,7	-2,5
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	.	.	.	.	1,4	1,2
Wederuitvoer	.	.	.	.	0,2	-0,2
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	.	.	.	.	3,0	1,6
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	3,0	0,9
Cif/fob-correctie	.	.	.	.	1,9	1,3
Uitvoer van diensten	0,3	1,1	0,4	0,4	-0,5	0,9
Uitvoer van goederen en diensten	2,4	-0,8	-1,9	-1,9	-2,8	3,0

B 6.1 Invoer van goederen en diensten naar bestemming

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	.	134 076	130 452	145 396
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	2 053	2 060	2 078
Delfstoffenwinning	.	.	.	141	132	134
Industrie	.	.	.	95 988	92 415	104 244
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	18 536	19 717	20 615
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	894	961	1 038
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	3 361	3 661	3 836
Aardolie-industrie	.	.	.	19 281	15 552	19 224
Chemische industrie	.	.	.	11 969	10 534	12 835
Farmaceutische industrie	.	.	.	1 054	1 140	1 079
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	2 954	3 150	3 507
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	5 337	5 534	6 400
Elektrotechnische industrie	.	.	.	16 118	14 575	15 718
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	1 593	1 687	1 846
Machine-industrie	.	.	.	6 521	6 463	7 533
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	5 814	6 845	8 026
Overige industrie en reparatie	.	.	.	2 556	2 596	2 587
Energiebedrijven	.	.	.	3 429	2 550	3 196
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	665	666	756
Bouwnijverheid	.	.	.	8 913	9 755	10 557
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	10 811	10 150	11 363
Informatie en communicatie	.	.	.	2 427	2 546	2 636
Financiële dienstverlening	.	.	.	199	208	211
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	617	616	633
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	2 405	2 566	2 680
Overheid en zorg	.	.	.	5 471	5 808	5 888
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	957	980	1 020
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	.	276	308	319
Finale bestedingen	.	.	.	224 477	230 227	251 452
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	29 166	29 393	30 789
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	1 575	1 611	1 650
Investerings in vaste activa	.	.	.	22 931	24 679	26 243
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	168 741	172 118	191 812
Veranderingen in voorraden	.	.	.	2 064	2 426	958
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	.	- 5 903	- 5 791	- 5 904
Invoer van goederen	344 889	343 001	345 078	352 926	355 196	391 263
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	.	99 008	99 683	103 674
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	434	457	465
Delfstoffenwinning	.	.	.	1 463	1 264	1 106
Industrie	.	.	.	23 876	23 779	25 007
Energiebedrijven	.	.	.	280	304	301
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	427	431	435
Bouwnijverheid	.	.	.	2 971	2 802	2 931
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	26 784	27 499	28 597
Informatie en communicatie	.	.	.	8 893	10 858	10 988
Financiële dienstverlening	.	.	.	11 118	9 283	10 233
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	752	701	699
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	18 560	18 697	19 404
Overheid en zorg	.	.	.	2 715	2 850	2 740
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	735	758	768
Finale bestedingen	.	.	.	61 398	30 926	31 861
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	15 491	15 504	16 598
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	2	1	1
Investerings in vaste activa	.	.	.	36 803	8 004	7 842
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	9 102	7 417	7 420
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	1 663	1 750	1 878
Cif/fob-herclassificatie	.	.	.	3 599	3 489	3 627
Invoer van diensten	110 653	117 136	121 494	165 668	135 848	141 040
Invoer van goederen en diensten	455 542	460 137	466 572	518 594	491 044	532 303

B 6.2 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	.	.	3,6	4,3
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	10,8	-1,7
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	0,7	-1,5
Industrie	.	.	.	.	2,6	5,0
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	.	8,0	1,9
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	.	11,0	6,0
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	.	9,5	3,0
Aardolie-industrie	.	.	.	.	-1,0	0,0
Chemische industrie	.	.	.	.	-2,1	5,2
Farmaceutische industrie	.	.	.	.	10,7	-5,7
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	.	9,6	6,1
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	.	6,1	0,2
Elektrotechnische industrie	.	.	.	.	-5,9	8,7
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	.	7,0	5,3
Machine-industrie	.	.	.	.	-0,3	14,6
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	.	18,3	16,5
Overige industrie en reparatie	.	.	.	.	3,6	-3,0
Energiebedrijven	.	.	.	.	-7,8	-2,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	4,1	4,2
Bouwnijverheid	.	.	.	.	10,5	5,3
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	4,2	3,3
Informatie en communicatie	.	.	.	.	6,3	4,1
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	11,6	-1,4
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	3,9	1,3
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	10,0	4,1
Overheid en zorg	.	.	.	.	10,1	0,8
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	.	6,1	0,8
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	.	.	13,4	3,2
Finale bestedingen	.	.	.	.	6,2	6,4
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	.	4,8	3,9
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	.	6,6	4,7
Investerings in vaste activa	.	.	.	.	7,8	7,0
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	.	6,2	7,6
Veranderingen in voorraden	.	.	.	.	13,9	-57,1
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	.	.	-3,7	0,7
Invoer van goederen	2,4	1,3	3,3	7,6	5,4	5,7
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	.	.	1,1	3,2
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	4,4	1,1
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	-13,9	-12,7
Industrie	.	.	.	.	-1,0	4,5
Energiebedrijven	.	.	.	.	8,2	1,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	0,7	0,5
Bouwnijverheid	.	.	.	.	-5,4	4,4
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	2,6	3,1
Informatie en communicatie	.	.	.	.	22,2	0,8
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	-11,2	9,1
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	-5,6	0,4
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	0,4	2,5
Overheid en zorg	.	.	.	.	5,9	-2,4
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	.	2,9	0,5
Finale bestedingen	.	.	.	.	-49,5	0,9
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	.	1,0	3,3
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	.	-50,0	0,0
Investerings in vaste activa	.	.	.	.	-78,3	-3,0
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	.	-19,0	0,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	5,0	6,4
Cif/fob-herclassificatie	.	.	.	.	-4,9	2,6
Invoer van diensten	1,5	5,1	3,1	34,2	-17,7	2,7
Invoer van goederen en diensten	2,2	2,2	3,3	14,5	-2,0	4,9

B 6.3 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	.	.	.	.	-6,1	6,8
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	-9,5	2,7
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	-7,0	3,1
Industrie	.	.	.	.	-6,1	7,5
Voedings-, genotmiddelenindustrie	.	.	.	.	-1,5	2,6
Textiel-, kleding-, lederindustrie	.	.	.	.	-3,1	1,9
Hout-, papier-, grafische industrie	.	.	.	.	-0,5	1,7
Aardolie-industrie	.	.	.	.	-18,5	23,6
Chemische industrie	.	.	.	.	-10,1	15,8
Farmaceutische industrie	.	.	.	.	-2,3	0,4
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	.	.	.	.	-2,7	4,9
Basismetale, metaalproductenindustrie	.	.	.	.	-2,3	15,4
Elektrotechnische industrie	.	.	.	.	-3,9	-0,8
Elektrische apparatenindustrie	.	.	.	.	-1,0	3,9
Machine-industrie	.	.	.	.	-0,6	1,7
Transportmiddelenindustrie	.	.	.	.	-0,5	0,7
Overige industrie en reparatie	.	.	.	.	-1,9	2,7
Energiebedrijven	.	.	.	.	-19,3	28,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	-3,8	8,9
Bouwnijverheid	.	.	.	.	-0,9	2,7
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	-9,9	8,3
Informatie en communicatie	.	.	.	.	-1,3	-0,5
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	-6,3	2,9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	-3,9	1,4
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	-3,0	0,3
Overheid en zorg	.	.	.	.	-3,6	0,5
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	.	-3,4	3,2
Goederen en diensten n.e.g.	.	.	.	.	-1,6	0,3
Finale bestedingen	.	.	.	.	-3,5	2,7
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	.	-3,8	0,8
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	.	-4,1	-2,2
Investerings in vaste activa	.	.	.	.	-0,1	-0,6
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	.	-3,9	3,5
Veranderingen in voorraden	.	.	.	.	3,2	-7,9
Cif/fob-correctie en herclassificatie	.	.	.	.	1,9	1,3
Invoer van goederen	3,0	-1,8	-2,6	-5,0	-4,5	4,2
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	.	.	.	.	-0,4	0,7
Landbouw, bosbouw en visserij	.	.	.	.	0,9	0,6
Delfstoffenwinning	.	.	.	.	0,3	0,3
Industrie	.	.	.	.	0,6	0,7
Energiebedrijven	.	.	.	.	0,3	-2,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	.	.	.	.	0,2	0,5
Bouwnijverheid	.	.	.	.	-0,4	0,2
Handel, vervoer en horeca	.	.	.	.	0,1	0,9
Informatie en communicatie	.	.	.	.	-0,1	0,4
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	-6,0	1,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	-1,3	-0,7
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	0,3	1,2
Overheid en zorg	.	.	.	.	-0,8	-1,5
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	.	.	.	.	0,3	0,8
Finale bestedingen	.	.	.	.	-0,3	2,1
Consumptieve bestedingen huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	.	.	.	.	-0,9	3,7
Consumptieve bestedingen overheid	.	.	.	.	0,0	0,0
Investerings in vaste activa	.	.	.	.	0,0	1,0
Uitvoer (= wederuitvoer)	.	.	.	.	0,6	0,0
Handels- en vervoersmarges	.	.	.	.	0,2	0,9
Cif/fob-herclassificatie	.	.	.	.	1,9	1,3
Invoer van diensten	0,5	0,7	0,6	1,6	-0,3	1,1
Invoer van goederen en diensten	2,4	-1,2	-1,8	-3,0	-3,4	3,3

4.

**Productie,
verbruik en
inkomensvorming**

P 1 Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	30 345	31 810	30 660	30 359	30 813	32 742
Delfstoffenwinning	26 284	27 788	23 038	18 874	13 388	12 461
Industrie	302 090	298 411	298 987	303 244	302 101	327 257
Voedings-, genotmiddelenindustrie	60 759	63 861	64 434	66 359	69 268	72 073
Textiel-, kleding-, lederindustrie	3 327	3 359	3 336	3 386	3 496	3 692
Hout-, papier-, grafische industrie	13 420	12 957	12 950	12 892	13 211	13 667
Aardolie-industrie	38 202	36 595	33 534	25 285	20 847	25 098
Chemische industrie	49 641	45 906	44 180	41 782	41 001	46 100
Farmaceutische industrie	6 303	5 026	5 210	5 784	6 072	6 135
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	12 986	13 021	13 093	13 335	14 030	14 962
Basismetale, metaalproductenindustrie	25 913	25 349	25 882	26 111	27 095	29 776
Elektrotechnische industrie	31 125	31 711	32 885	40 332	36 580	39 264
Elektrische apparatenindustrie	6 056	6 120	6 093	6 587	7 083	7 275
Machine-industrie	23 363	24 086	25 585	25 379	25 749	29 811
Transportmiddelenindustrie	13 169	13 239	14 257	17 703	19 193	21 318
Overige industrie en reparatie	17 826	17 181	17 548	18 309	18 476	18 086
Energiebedrijven	19 291	19 062	18 409	17 859	16 530	16 431
Waterbedrijven en afvalbeheer	9 512	9 741	10 036	10 167	10 304	10 560
Bouwnijverheid	84 506	79 607	80 907	84 840	92 352	98 460
Algemene bouw en projectontwikkeling	33 771	30 234	30 926	34 160	38 270	42 183
Grond-, water- en wegenbouw	15 489	15 644	16 027	15 050	16 241	17 336
Gespecialiseerde bouw	35 246	33 729	33 954	35 630	37 841	38 941
Handel, vervoer en horeca	225 881	232 045	238 859	252 013	258 912	273 726
Autohandel en -reparatie	16 446	16 421	16 377	17 246	17 786	18 652
Groothandel en handelsbemiddeling	83 417	87 467	90 220	96 428	99 769	106 641
Detailhandel (niet in auto's)	36 071	36 452	36 714	38 107	39 358	41 195
Vervoer over land	26 352	26 037	26 527	27 147	28 221	29 668
Vervoer over water	8 022	8 454	9 051	9 407	8 448	8 720
Vervoer door de lucht	10 199	10 801	10 824	11 235	10 872	11 437
Opslag en dienstverlening voor vervoer	19 379	19 875	21 073	22 655	22 762	23 708
Post- en koeriersdiensten	5 176	5 235	5 547	5 502	5 684	5 907
Horeca	20 819	21 303	22 526	24 286	26 012	27 798
Informatie en communicatie	52 451	52 556	54 882	62 428	67 709	70 045
Uitgeverijen, film, radio en tv	10 147	9 928	10 017	12 557	14 075	13 936
Telecommunicatie	16 325	16 002	15 834	15 426	15 372	14 973
IT- en informatiedienstverlening	25 979	26 626	29 031	34 445	38 262	41 136
Financiële dienstverlening	86 849	85 232	86 991	86 893	82 850	83 829
Bankwezen	53 251	54 870	55 733	57 143	54 688	54 848
Verzekeraars en pensioenfondsen	26 737	23 267	23 649	21 447	19 746	20 047
Overige financiële dienstverlening	6 861	7 095	7 609	8 303	8 416	8 934
Exploitatie van en handel in onroerend goed	75 424	77 509	80 904	84 189	86 309	88 908
Zakelijke dienstverlening	147 825	148 779	155 041	162 982	169 865	179 729
Management- en technisch advies	74 386	74 848	78 135	81 324	82 607	85 885
Research	4 070	4 165	4 066	4 265	4 620	4 824
Reclame, design, overige dienstverlening	14 249	13 965	13 934	14 492	15 629	16 158
Verhuur van roerende goederen	13 667	13 955	14 190	13 094	13 102	13 728
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	18 320	18 272	19 572	21 823	23 607	26 243
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	8 439	8 238	9 456	11 223	12 987	14 689
Overige zakelijke dienstverlening	14 694	15 336	15 688	16 761	17 313	18 202
Overheid en zorg	191 271	193 441	195 731	195 686	198 971	203 230
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	74 242	74 307	75 249	74 148	73 509	74 959
Onderwijs	38 401	38 814	39 602	40 616	42 034	42 896
Gezondheidszorg	43 164	44 416	44 784	45 383	46 486	47 475
Verzorging en welzijn	35 464	35 904	36 096	35 539	36 942	37 900
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	26 458	26 609	27 163	27 860	28 579	29 528
Cultuur, sport en recreatie	13 776	13 811	14 183	14 719	15 079	15 584
Overige dienstverlening	12 192	12 317	12 498	12 609	12 909	13 336
Huishoudens met personeel	490	481	482	532	591	608
Subtotaal	1 278 187	1 282 590	1 301 608	1 337 394	1 358 683	1 426 906
Goederen en diensten n.e.g.	1 511	1 387	1 418	1 462	1 563	1 655
Output	1 279 698	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 428 561

P 2 Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	19 509	19 982	18 986	18 461	18 300	19 076
Delfstoffenwinning	4 878	5 487	6 297	6 305	5 465	4 921
Industrie	231 993	230 462	229 409	228 711	225 239	246 931
Voedings-, genotmiddelenindustrie	47 692	50 419	50 206	51 859	54 094	56 601
Textiel-, kleding-, lederindustrie	2 272	2 281	2 251	2 287	2 356	2 528
Hout-, papier-, grafische industrie	9 460	9 112	9 058	9 043	9 226	9 673
Aardolie-industrie	37 272	36 062	33 873	23 781	19 392	23 431
Chemische industrie	40 930	37 785	36 021	32 285	30 722	35 123
Farmaceutische industrie	3 062	2 998	3 186	3 361	3 359	3 492
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	8 793	8 842	8 717	8 958	9 188	9 941
Basismetale, metaalproductenindustrie	17 790	17 449	17 381	17 607	17 989	20 155
Elektrotechnische industrie	26 827	27 434	28 593	35 589	32 732	34 913
Elektrische apparatenindustrie	3 773	3 793	3 773	3 976	4 214	4 571
Machine-industrie	14 919	15 277	15 978	15 744	16 100	18 723
Transportmiddelenindustrie	9 919	9 917	11 020	14 187	15 642	17 563
Overige industrie en reparatie	9 284	9 093	9 352	10 034	10 225	10 217
Energiebedrijven	11 141	11 153	11 037	10 042	8 749	9 401
Waterbedrijven en afvalbeheer	5 707	5 837	5 959	5 995	6 125	6 364
Bouwnijverheid	57 252	53 975	55 025	58 446	64 164	69 189
Algemene bouw en projectontwikkeling	25 193	22 943	23 288	25 714	29 002	32 267
Grond-, water- en wegenbouw	11 061	10 933	11 546	10 832	11 901	12 657
Gespecialiseerde bouw	20 998	20 099	20 191	21 900	23 261	24 265
Handel, vervoer en horeca	113 904	115 984	119 481	125 944	128 348	135 926
Autohandel en -reparatie	8 985	8 960	8 933	9 476	9 675	10 075
Groothandel en handelsbemiddeling	37 052	38 340	40 062	43 879	45 474	48 269
Detailhandel (niet in auto's)	14 036	14 157	14 350	14 850	15 001	15 558
Vervoer over land	16 281	15 962	16 133	16 432	17 085	18 209
Vervoer over water	5 932	5 949	6 279	6 301	5 663	5 940
Vervoer door de lucht	7 883	8 290	8 284	7 689	6 922	7 632
Opslag en dienstverlening voor vervoer	9 848	10 105	10 531	11 513	11 794	12 513
Post- en koeriersdiensten	2 806	2 951	3 206	3 346	3 554	3 689
Horeca	11 081	11 270	11 703	12 458	13 180	14 041
Informatie en communicatie	24 642	24 736	26 544	32 959	36 600	38 169
Uitgeverijen, film, radio en tv	5 328	5 191	5 126	7 645	9 078	9 110
Telecommunicatie	7 771	7 931	7 982	7 881	8 180	8 335
IT- en informatiedienstverlening	11 543	11 614	13 436	17 433	19 342	20 724
Financiële dienstverlening	33 212	32 202	33 345	34 399	33 092	35 143
Bankwezen	16 433	16 683	17 438	18 624	17 162	18 810
Verzekeraars en pensioenfondsen	13 931	12 612	12 740	12 486	12 537	12 764
Overige financiële dienstverlening	2 848	2 907	3 167	3 289	3 393	3 569
Exploitatie van en handel in onroerend goed	42 978	42 857	42 752	44 685	44 691	43 238
Zakelijke dienstverlening	66 563	67 548	70 414	73 408	76 127	79 937
Management- en technisch advies	34 874	36 124	37 544	38 178	38 776	40 226
Research	2 300	2 253	2 229	2 473	2 683	2 853
Reclame, design, overige dienstverlening	8 117	7 962	8 001	8 493	9 013	9 242
Verhuur van roerende goederen	5 662	5 700	5 889	5 512	5 743	5 970
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	3 915	3 891	4 138	4 316	4 267	4 592
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	6 177	5 692	6 374	7 624	8 667	9 750
Overige zakelijke dienstverlening	5 518	5 926	6 239	6 812	6 978	7 304
Overheid en zorg	64 038	64 211	64 765	64 050	63 557	64 420
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	30 948	30 435	31 373	30 107	28 585	28 671
Onderwijs	8 678	8 887	9 202	9 608	10 085	10 124
Gezondheidszorg	14 246	14 790	14 549	14 735	15 008	15 276
Verzorging en welzijn	10 166	10 099	9 641	9 600	9 879	10 349
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	12 054	12 447	12 780	13 154	13 402	13 798
Cultuur, sport en recreatie	6 934	7 126	7 352	7 605	7 757	8 036
Overige dienstverlening	5 120	5 321	5 428	5 549	5 645	5 762
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	687 871	686 881	696 794	716 559	723 859	766 513
Goederen en diensten n.e.g.	1 511	1 387	1 418	1 462	1 563	1 655
Intermediair verbruik	689 382	688 268	698 212	718 021	725 422	768 168

P 3 Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	389	353	334	351	361	361
Delfstoffenwinning	14	18	18	11	9	10
Industrie	698	511	537	470	486	488
Voedings-, genotmiddelenindustrie	290	156	147	130	129	127
Textiel-, kleding-, lederindustrie	14	13	10	7	7	7
Hout-, papier-, grafische industrie	36	32	32	33	34	32
Aardolie-industrie	24	23	42	42	51	51
Chemische industrie	87	75	89	83	88	89
Farmaceutische industrie	22	14	12	8	7	7
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	44	36	36	34	30	29
Basismetale, metaalproductenindustrie	57	54	56	51	65	65
Elektrotechnische industrie	10	12	18	7	8	9
Elektrische apparatenindustrie	6	8	8	6	5	5
Machine-industrie	58	38	37	23	22	22
Transportmiddelenindustrie	17	20	17	16	16	17
Overige industrie en reparatie	33	30	33	30	24	28
Energiebedrijven	77	80	142	126	173	173
Waterbedrijven en afvalbeheer	66	62	59	49	50	47
Bouwnijverheid	141	135	136	139	143	144
Algemene bouw en projectontwikkeling	53	51	47	44	45	47
Grond-, water- en wegenbouw	22	21	20	15	16	16
Gespecialiseerde bouw	66	63	69	80	82	81
Handel, vervoer en horeca	1 266	1 298	1 320	1 251	1 211	1 268
Autohandel en -reparatie	71	72	74	72	66	73
Groothandel en handelsbemiddeling	349	357	355	276	284	309
Detailhandel (niet in auto's)	172	177	160	153	154	165
Vervoer over land	143	139	143	144	142	144
Vervoer over water	8	10	7	4	2	3
Vervoer door de lucht	53	52	59	40	20	16
Opslag en dienstverlening voor vervoer	195	208	216	219	201	206
Post- en koeriersdiensten	27	39	46	53	49	49
Horeca	248	244	260	290	293	303
Informatie en communicatie	76	100	113	77	60	57
Uitgeverijen, film, radio en tv	20	21	22	16	19	17
Telecommunicatie	19	23	23	12	10	9
IT- en informatiedienstverlening	37	56	68	49	31	31
Financiële dienstverlening	694	719	1 699	1 068	1 557	1 586
Bankwezen	619	634	1 608	1 000	1 487	1 497
Verzekeraars en pensioenfondsen	49	45	46	38	38	44
Overige financiële dienstverlening	26	40	45	30	32	45
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 274	2 923	4 070	3 831	4 011	4 205
Zakelijke dienstverlening	688	798	880	740	747	734
Management- en technisch advies	117	242	286	160	153	147
Research	12	15	15	16	13	13
Reclame, design, overige dienstverlening	18	21	19	26	20	20
Verhuur van roerende goederen	444	421	451	434	487	479
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	25	35	42	34	24	26
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	26	27	27	28	15	15
Overige zakelijke dienstverlening	46	37	40	42	35	34
Overheid en zorg	1 038	1 156	1 184	1 307	1 315	1 278
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	394	499	517	625	623	598
Onderwijs	291	288	301	316	320	300
Gezondheidszorg	131	150	149	150	147	151
Verzorging en welzijn	222	219	217	216	225	229
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	108	127	127	114	98	103
Cultuur, sport en recreatie	64	80	83	69	62	67
Overige dienstverlening	44	47	44	45	36	36
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	7 529	8 280	10 619	9 534	10 221	10 454

P 4 Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1 179	1 218	1 102	1 077	908	924
Delfstoffenwinning	5	5	1	5	8	6
Industrie	735	667	605	704	914	971
Voedings-, genotmiddelenindustrie	82	71	41	50	41	53
Textiel-, kleding-, lederindustrie	10	8	5	7	8	9
Hout-, papier-, grafische industrie	32	28	21	22	22	25
Aardolie-industrie	1	0	0	0	2	3
Chemische industrie	69	59	60	68	98	100
Farmaceutische industrie	32	31	33	39	44	39
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	38	30	24	26	31	30
Basismetale, metaalproductenindustrie	68	61	54	56	62	67
Elektrotechnische industrie	104	105	107	125	168	164
Elektrische apparatenindustrie	41	39	37	43	66	68
Machine-industrie	135	131	133	180	262	270
Transportmiddelenindustrie	36	33	39	40	54	45
Overige industrie en reparatie	87	71	51	48	56	98
Energiebedrijven	6	1	0	10	4	7
Waterbedrijven en afvalbeheer	92	90	82	99	78	78
Bouwnijverheid	139	111	94	79	80	83
Algemene bouw en projectontwikkeling	23	18	16	15	11	14
Grond-, water- en wegenbouw	33	28	29	26	27	27
Gespecialiseerde bouw	83	65	49	38	42	42
Handel, vervoer en horeca	1 879	1 632	1 539	1 488	1 709	1 914
Autohandel en -reparatie	43	35	20	19	21	29
Groothandel en handelsbemiddeling	151	146	149	133	162	192
Detailhandel (niet in auto's)	167	132	80	70	79	138
Vervoer over land	1 317	1 136	1 132	1 106	1 260	1 313
Vervoer over water	64	67	71	67	66	63
Vervoer door de lucht	3	0	0	1	3	1
Opslag en dienstverlening voor vervoer	46	44	42	52	74	80
Post- en koeriersdiensten	14	11	9	6	8	9
Horeca	74	61	36	34	36	89
Informatie en communicatie	263	237	271	288	329	333
Uitgeverijen, film, radio en tv	18	10	14	11	13	11
Telecommunicatie	42	32	27	28	28	27
IT- en informatiedienstverlening	203	195	230	249	288	295
Financiële dienstverlening	57	41	38	34	46	41
Bankwezen	37	27	25	24	33	32
Verzekeraars en pensioenfondsen	7	4	4	2	3	0
Overige financiële dienstverlening	13	10	9	8	10	9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	25	18	17	21	17	17
Zakelijke dienstverlening	1 769	1 665	1 676	1 675	1 804	1 986
Management- en technisch advies	258	246	272	279	300	283
Research	1 136	1 065	1 094	1 131	1 220	1 280
Reclame, design, overige dienstverlening	60	59	46	52	59	67
Verhuur van roerende goederen	9	5	6	6	7	8
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	166	160	167	119	126	229
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	32	37	35	37	36	42
Overige zakelijke dienstverlening	108	93	56	51	56	77
Overheid en zorg	2 018	2 019	1 855	1 988	2 000	1 929
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	103	23	12	15	16	17
Onderwijs	152	50	28	19	23	30
Gezondheidszorg	1 587	1 821	1 758	1 789	1 764	1 683
Verzorging en welzijn	176	125	57	165	197	199
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	558	474	467	449	433	470
Cultuur, sport en recreatie	448	381	399	378	374	401
Overige dienstverlening	110	93	68	71	59	69
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	8 725	8 178	7 747	7 917	8 330	8 759

P 5 Beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	2 996	3 046	3 054	3 038	3 125	3 255
Delfstoffenwinning	1 033	1 118	1 242	1 240	1 126	898
Industrie	37 734	37 876	39 000	38 816	39 963	41 130
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5 694	5 842	5 987	6 007	6 278	6 447
Textiel-, kleding-, lederindustrie	624	632	633	622	628	637
Hout-, papier-, grafische industrie	2 667	2 549	2 453	2 352	2 407	2 381
Aardolie-industrie	586	480	645	606	580	570
Chemische industrie	3 347	3 436	3 502	3 475	3 542	3 659
Farmaceutische industrie	886	889	864	902	1 016	946
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 786	2 780	2 725	2 735	2 809	2 943
Basismetale, metaalproductenindustrie	5 227	5 171	5 298	5 404	5 541	5 701
Elektrotechnische industrie	1 768	1 851	2 126	1 992	1 943	2 096
Elektrische apparatenindustrie	1 240	1 216	1 507	1 299	1 461	1 497
Machine-industrie	4 536	4 831	4 962	5 031	5 201	5 414
Transportmiddelenindustrie	1 961	1 964	2 056	2 141	2 241	2 332
Overige industrie en reparatie	6 412	6 235	6 242	6 250	6 316	6 507
Energiebedrijven	1 927	2 072	2 035	1 981	1 976	2 030
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 799	1 813	1 828	1 812	1 857	1 935
Bouwnijverheid	18 462	17 040	16 446	16 055	16 323	16 917
Algemene bouw en projectontwikkeling	5 405	4 776	4 463	4 358	4 578	4 833
Grond-, water- en wegenbouw	3 547	3 441	3 432	3 257	3 230	3 274
Gespecialiseerde bouw	9 510	8 823	8 551	8 440	8 515	8 810
Handel, vervoer en horeca	63 955	64 064	64 463	65 801	68 004	70 698
Autohandel en -reparatie	4 767	4 619	4 552	4 453	4 595	4 773
Groothandel en handelsbemiddeling	23 440	23 501	23 636	24 370	25 158	26 077
Detailhandel (niet in auto's)	13 180	13 131	13 348	13 484	13 735	14 481
Vervoer over land	7 849	7 659	7 636	7 808	8 157	8 400
Vervoer over water	889	943	935	923	935	922
Vervoer door de lucht	1 975	2 024	1 970	2 006	2 117	2 066
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 441	4 648	4 789	4 953	5 194	5 475
Post- en koeriersdiensten	1 787	1 794	1 565	1 500	1 398	1 402
Horeca	5 627	5 745	6 032	6 304	6 715	7 102
Informatie en communicatie	14 702	14 589	14 746	15 455	16 251	17 337
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 663	2 549	2 499	2 488	2 482	2 506
Telecommunicatie	2 136	2 076	2 149	2 327	2 263	2 343
IT- en informatiedienstverlening	9 903	9 964	10 098	10 640	11 506	12 488
Financiële dienstverlening	18 113	19 007	18 953	17 835	17 851	17 646
Bankwezen	10 443	11 153	10 936	9 486	9 539	9 170
Verzekeraars en pensioenfondsen	4 927	5 068	5 089	5 089	5 127	5 120
Overige financiële dienstverlening	2 743	2 786	2 928	3 260	3 185	3 356
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 630	3 563	3 516	3 462	3 481	3 574
Zakelijke dienstverlening	54 289	54 507	56 315	58 015	61 037	64 642
Management- en technisch advies	27 937	27 918	28 389	28 009	28 714	29 633
Research	1 983	2 054	2 322	2 401	2 502	2 650
Reclame, design, overige dienstverlening	3 008	2 940	2 923	2 956	3 165	3 258
Verhuur van roerende goederen	1 398	1 382	1 415	1 570	1 499	1 611
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	13 494	13 659	14 654	16 267	18 070	20 038
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	762	745	782	805	901	997
Overige zakelijke dienstverlening	5 707	5 809	5 830	6 007	6 186	6 455
Overheid en zorg	96 442	97 353	97 819	98 090	100 615	103 903
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	29 505	29 633	29 546	29 556	30 383	31 397
Onderwijs	22 866	22 777	22 943	23 344	24 001	24 675
Gezondheidszorg	21 869	22 513	23 000	23 226	23 831	24 426
Verzorging en welzijn	22 202	22 430	22 330	21 964	22 400	23 405
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	8 785	8 628	8 749	8 667	8 977	9 324
Cultuur, sport en recreatie	3 666	3 601	3 669	3 613	3 715	3 879
Overige dienstverlening	4 629	4 546	4 598	4 522	4 671	4 837
Huishoudens met personeel	490	481	482	532	591	608
Beloning van werknemers	323 867	324 676	328 166	330 267	340 586	353 289

P 6 Lonen naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	2 372	2 423	2 413	2 421	2 484	2 593
Delfstoffenwinning	727	795	863	923	882	738
Industrie	29 663	30 062	30 143	30 738	31 473	32 487
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4 485	4 672	4 732	4 780	4 965	5 077
Textiel-, kleding-, lederindustrie	483	493	488	490	494	498
Hout-, papier-, grafische industrie	2 088	2 028	1 933	1 877	1 921	1 900
Aardolie-industrie	400	408	407	429	433	452
Chemische industrie	2 650	2 800	2 742	2 842	2 866	2 923
Farmaceutische industrie	706	721	695	737	728	759
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 175	2 154	2 108	2 138	2 192	2 309
Basismetale, metaalproductenindustrie	4 138	4 117	4 141	4 271	4 365	4 500
Elektrotechnische industrie	1 448	1 545	1 596	1 617	1 570	1 707
Elektrische apparatenindustrie	1 030	1 020	1 045	1 029	1 150	1 177
Machine-industrie	3 615	3 771	3 924	4 027	4 149	4 316
Transportmiddelenindustrie	1 558	1 574	1 619	1 707	1 781	1 851
Overige industrie en reparatie	4 887	4 759	4 713	4 794	4 859	5 018
Energiebedrijven	1 512	1 602	1 600	1 603	1 597	1 621
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 372	1 389	1 399	1 413	1 445	1 498
Bouwnijverheid	14 321	13 342	12 605	12 417	12 749	13 251
Algemene bouw en projectontwikkeling	4 145	3 697	3 378	3 321	3 569	3 772
Grond-, water- en wegenbouw	2 758	2 722	2 660	2 552	2 557	2 600
Gespecialiseerde bouw	7 418	6 923	6 567	6 544	6 623	6 879
Handel, vervoer en horeca	51 044	51 107	51 159	52 807	54 373	56 333
Autohandel en -reparatie	3 816	3 700	3 565	3 529	3 639	3 781
Groothandel en handelsbemiddeling	18 865	18 966	18 991	19 855	20 409	21 036
Detailhandel (niet in auto's)	10 598	10 521	10 617	10 786	10 986	11 450
Vervoer over land	6 051	5 932	5 878	6 040	6 299	6 455
Vervoer over water	713	757	743	741	747	736
Vervoer door de lucht	1 500	1 547	1 496	1 596	1 597	1 637
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 478	3 652	3 748	3 907	4 081	4 286
Post- en koeriersdiensten	1 306	1 238	1 149	1 099	1 049	1 047
Horeca	4 717	4 794	4 972	5 254	5 566	5 905
Informatie en communicatie	11 879	11 779	11 960	12 558	13 373	14 255
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 138	2 069	2 006	2 009	2 004	2 038
Telecommunicatie	1 684	1 664	1 719	1 752	1 833	1 879
IT- en informatiedienstverlening	8 057	8 046	8 235	8 797	9 536	10 338
Financiële dienstverlening	14 691	14 947	14 412	14 131	14 017	13 555
Bankwezen	8 351	8 522	8 048	7 609	7 623	7 209
Verzekeraars en pensioenfondsen	4 108	4 155	4 073	4 004	3 965	3 850
Overige financiële dienstverlening	2 232	2 270	2 291	2 518	2 429	2 496
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 756	2 731	2 661	2 671	2 713	2 790
Zakelijke dienstverlening	43 390	43 813	44 682	46 936	49 316	51 992
Management- en technisch advies	22 269	22 461	22 609	22 878	23 518	24 105
Research	1 602	1 673	1 703	1 893	1 969	2 074
Reclame, design, overige dienstverlening	2 451	2 402	2 365	2 426	2 598	2 661
Verhuur van roerende goederen	1 090	1 081	1 093	1 261	1 187	1 265
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	10 837	10 992	11 697	13 066	14 412	15 969
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	637	620	650	670	752	821
Overige zakelijke dienstverlening	4 504	4 584	4 565	4 742	4 880	5 097
Overheid en zorg	73 592	74 322	74 031	75 056	77 128	79 654
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	21 855	21 879	21 693	21 835	22 558	23 315
Onderwijs	17 415	17 327	17 305	17 812	18 449	18 803
Gezondheidszorg	17 183	17 776	17 970	18 443	18 884	19 410
Verzorging en welzijn	17 139	17 340	17 063	16 966	17 237	18 126
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	7 069	6 957	6 990	7 016	7 255	7 539
Cultuur, sport en recreatie	2 930	2 881	2 910	2 905	2 984	3 120
Overige dienstverlening	3 674	3 616	3 618	3 604	3 708	3 839
Huishoudens met personeel	465	460	462	507	563	580
Lonen	254 388	255 269	254 918	260 690	268 805	278 306

P 7 Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	624	623	641	617	641	662
Delfstoffenwinning	306	323	379	317	244	160
Industrie	8 071	7 814	8 857	8 078	8 490	8 643
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 209	1 170	1 255	1 227	1 313	1 370
Textiel-, kleding-, lederindustrie	141	139	145	132	134	139
Hout-, papier-, grafische industrie	579	521	520	475	486	481
Aardolie-industrie	186	72	238	177	147	118
Chemische industrie	697	636	760	633	676	736
Farmaceutische industrie	180	168	169	165	288	187
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	611	626	617	597	617	634
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 089	1 054	1 157	1 133	1 176	1 201
Elektrotechnische industrie	320	306	530	375	373	389
Elektrische apparatenindustrie	210	196	462	270	311	320
Machine-industrie	921	1 060	1 038	1 004	1 052	1 098
Transportmiddelenindustrie	403	390	437	434	460	481
Overige industrie en reparatie	1 525	1 476	1 529	1 456	1 457	1 489
Energiebedrijven	415	470	435	378	379	409
Waterbedrijven en afvalbeheer	427	424	429	399	412	437
Bouwnijverheid	4 141	3 698	3 841	3 638	3 574	3 666
Algemene bouw en projectontwikkeling	1 260	1 079	1 085	1 037	1 009	1 061
Grond-, water- en wegenbouw	789	719	772	705	673	674
Gespecialiseerde bouw	2 092	1 900	1 984	1 896	1 892	1 931
Handel, vervoer en horeca	12 911	12 957	13 304	12 994	13 631	14 365
Autohandel en -reparatie	951	919	987	924	956	992
Groothandel en handelsbemiddeling	4 575	4 535	4 645	4 515	4 749	5 041
Detailhandel (niet in auto's)	2 582	2 610	2 731	2 698	2 749	3 031
Vervoer over land	1 798	1 727	1 758	1 768	1 858	1 945
Vervoer over water	176	186	192	182	188	186
Vervoer door de lucht	475	477	474	410	520	429
Opslag en dienstverlening voor vervoer	963	996	1 041	1 046	1 113	1 189
Post- en koeriersdiensten	481	556	416	401	349	355
Horeca	910	951	1 060	1 050	1 149	1 197
Informatie en communicatie	2 823	2 810	2 786	2 897	2 878	3 082
Uitgeverijen, film, radio en tv	525	480	493	479	478	468
Telecommunicatie	452	412	430	575	430	464
IT- en informatiedienstverlening	1 846	1 918	1 863	1 843	1 970	2 150
Financiële dienstverlening	3 422	4 060	4 541	3 704	3 834	4 091
Bankwezen	2 092	2 631	2 888	1 877	1 916	1 961
Verzekeraars en pensioenfondsen	819	913	1 016	1 085	1 162	1 270
Overige financiële dienstverlening	511	516	637	742	756	860
Exploitatie van en handel in onroerend goed	874	832	855	791	768	784
Zakelijke dienstverlening	10 899	10 694	11 633	11 079	11 721	12 650
Management- en technisch advies	5 668	5 457	5 780	5 131	5 196	5 528
Research	381	381	619	508	533	576
Reclame, design, overige dienstverlening	557	538	558	530	567	597
Verhuur van roerende goederen	308	301	322	309	312	346
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2 657	2 667	2 957	3 201	3 658	4 069
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	125	125	132	135	149	176
Overige zakelijke dienstverlening	1 203	1 225	1 265	1 265	1 306	1 358
Overheid en zorg	22 850	23 031	23 788	23 034	23 487	24 249
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	7 650	7 754	7 853	7 721	7 825	8 082
Onderwijs	5 451	5 450	5 638	5 532	5 552	5 872
Gezondheidszorg	4 686	4 737	5 030	4 783	4 947	5 016
Verzorging en welzijn	5 063	5 090	5 267	4 998	5 163	5 279
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 716	1 671	1 759	1 651	1 722	1 785
Cultuur, sport en recreatie	736	720	759	708	731	759
Overige dienstverlening	955	930	980	918	963	998
Huishoudens met personeel	25	21	20	25	28	28
Sociale premies ten laste van werkgevers	69 479	69 407	73 248	69 577	71 781	74 983

P 8 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	8 630	9 647	9 388	9 586	9 935	10 974
Delfstoffenwinning	20 364	21 170	15 482	11 323	6 796	6 638
Industrie	32 400	30 229	30 646	35 951	37 327	39 679
Voedings-, genotmiddelenindustrie	7 165	7 515	8 135	8 413	8 808	8 951
Textiel-, kleding-, lederindustrie	427	441	447	477	513	529
Hout-, papier-, grafische industrie	1 289	1 292	1 428	1 486	1 566	1 606
Aardolie-industrie	321	30	- 1 026	856	826	1 049
Chemische industrie	5 346	4 669	4 628	6 007	6 747	7 329
Farmaceutische industrie	2 365	1 156	1 181	1 552	1 734	1 729
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	1 401	1 393	1 639	1 634	2 034	2 079
Basismetaal, metaalproductenindustrie	2 907	2 736	3 201	3 105	3 562	3 922
Elektrotechnische industrie	2 624	2 519	2 255	2 869	2 065	2 410
Elektrische apparatenindustrie	1 078	1 142	842	1 349	1 469	1 270
Machine-industrie	3 985	4 071	4 741	4 761	4 688	5 922
Transportmiddelenindustrie	1 308	1 371	1 203	1 399	1 348	1 451
Overige industrie en reparatie	2 184	1 894	1 972	2 043	1 967	1 432
Energiebedrijven	6 152	5 758	5 195	5 720	5 636	4 834
Waterbedrijven en afvalbeheer	2 032	2 119	2 272	2 410	2 350	2 292
Bouwnijverheid	8 790	8 568	9 394	10 279	11 802	12 293
Algemene bouw en projectontwikkeling	3 143	2 482	3 144	4 059	4 656	5 050
Grond-, water- en wegenbouw	892	1 277	1 058	972	1 121	1 416
Gespecialiseerde bouw	4 755	4 809	5 192	5 248	6 025	5 827
Handel, vervoer en horeca	48 635	52 331	55 134	60 505	63 058	67 748
Autohandel en -reparatie	2 666	2 805	2 838	3 264	3 471	3 760
Groothandel en handelsbemiddeling	22 727	25 415	26 316	28 036	29 015	32 178
Detailhandel (niet in auto's)	8 850	9 119	8 936	9 690	10 547	11 129
Vervoer over land	3 396	3 413	3 747	3 869	4 097	4 228
Vervoer over water	1 257	1 619	1 901	2 246	1 914	1 918
Vervoer door de lucht	291	435	511	1 501	1 816	1 724
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 941	4 958	5 579	6 022	5 647	5 594
Post- en koeriersdiensten	570	462	739	609	691	776
Horeca	3 937	4 105	4 567	5 268	5 860	6 441
Informatie en communicatie	13 294	13 368	13 750	14 225	15 127	14 815
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 154	2 177	2 384	2 419	2 509	2 314
Telecommunicatie	6 441	6 004	5 707	5 234	4 947	4 313
IT- en informatiedienstverlening	4 699	5 187	5 659	6 572	7 671	8 188
Financiële dienstverlening	34 887	33 345	33 032	33 625	30 396	29 495
Bankwezen	25 793	26 427	25 776	28 057	26 533	25 403
Verzekeraars en pensioenfondsen	7 837	5 546	5 778	3 836	2 047	2 119
Overige financiële dienstverlening	1 257	1 372	1 478	1 732	1 816	1 973
Exploitatie van en handel in onroerend goed	26 567	28 184	30 583	32 232	34 143	37 908
Zakelijke dienstverlening	28 054	27 591	29 108	32 494	33 758	36 402
Management- en technisch advies	11 716	10 810	12 188	15 256	15 264	16 162
Research	911	908	594	506	642	588
Reclame, design, overige dienstverlening	3 166	3 101	3 037	3 069	3 490	3 705
Verhuur van roerende goederen	6 172	6 457	6 441	5 584	5 380	5 676
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	1 052	847	905	1 325	1 372	1 816
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 506	1 811	2 308	2 803	3 440	3 969
Overige zakelijke dienstverlening	3 531	3 657	3 635	3 951	4 170	4 486
Overheid en zorg	31 771	32 740	33 818	34 227	35 484	35 558
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 498	13 763	13 825	13 875	13 934	14 310
Onderwijs	6 718	6 912	7 184	7 367	7 651	7 827
Gezondheidszorg	8 505	8 784	8 844	9 061	9 264	9 305
Verzorging en welzijn	3 050	3 281	3 965	3 924	4 635	4 116
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	6 069	5 881	5 974	6 374	6 535	6 773
Cultuur, sport en recreatie	3 560	3 385	3 478	3 810	3 919	4 003
Overige dienstverlening	2 509	2 496	2 496	2 564	2 616	2 770
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	267 645	270 931	273 776	288 951	292 347	305 409

P 9 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	4 957	5 814	5 454	5 556	5 818	6 829
Delfstoffenwinning	18 507	19 258	13 501	9 279	4 733	4 535
Industrie	18 914	16 578	16 787	21 764	22 940	24 976
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5 067	5 381	5 951	6 156	6 508	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	251	269	277	308	345	.
Hout-, papier-, grafische industrie	407	419	568	629	714	.
Aardolie-industrie	- 251	- 556	- 1 623	240	207	.
Chemische industrie	3 081	2 354	2 243	3 573	4 331	.
Farmaceutische industrie	1 525	324	373	765	970	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	695	683	924	911	1 314	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 842	1 665	2 120	2 000	2 441	.
Elektrotechnische industrie	1 729	1 631	1 355	1 896	985	.
Elektrische apparatenindustrie	202	264	- 45	448	554	.
Machine-industrie	2 377	2 403	3 012	2 949	2 797	.
Transportmiddelenindustrie	675	736	562	755	712	.
Overige industrie en reparatie	1 314	1 005	1 070	1 134	1 062	.
Energiebedrijven	3 037	2 505	1 815	2 202	2 024	1 031
Waterbedrijven en afvalbeheer	728	815	965	1 091	1 023	931
Bouwnijverheid	6 380	6 127	6 919	7 764	9 253	9 698
Algemene bouw en projectontwikkeling	2 372	1 709	2 368	3 280	3 868	.
Grond-, water- en wegenbouw	340	709	476	379	527	.
Gespecialiseerde bouw	3 668	3 709	4 075	4 105	4 858	.
Handel, vervoer en horeca	33 990	37 494	40 130	45 106	47 286	51 480
Autohandel en -reparatie	1 582	1 722	1 755	2 162	2 347	.
Groothandel en handelsbemiddeling	18 730	21 335	22 124	23 665	24 539	.
Detailhandel (niet in auto's)	6 057	6 371	6 237	7 013	7 884	.
Vervoer over land	1 773	1 743	2 057	2 125	2 295	.
Vervoer over water	501	849	1 118	1 461	1 139	.
Vervoer door de lucht	- 369	- 201	- 109	865	1 087	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 326	2 230	2 761	3 069	2 602	.
Post- en koeriersdiensten	323	210	486	349	423	.
Horeca	3 067	3 235	3 701	4 397	4 970	.
Informatie en communicatie	7 518	7 549	7 875	8 175	8 688	7 645
Uitgeverijen, film, radio en tv	1 576	1 586	1 783	1 797	1 867	.
Telecommunicatie	3 137	2 737	2 451	1 980	1 699	.
IT- en informatiedienstverlening	2 805	3 226	3 641	4 398	5 122	.
Financiële dienstverlening	30 624	29 062	28 749	29 364	26 080	25 011
Bankwezen	23 485	24 068	23 389	25 681	24 081	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	6 397	4 152	4 426	2 515	765	.
Overige financiële dienstverlening	742	842	934	1 168	1 234	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	349	1 994	4 584	6 380	8 024	11 287
Zakelijke dienstverlening	19 409	18 391	19 602	23 027	23 986	26 185
Management- en technisch advies	9 052	8 056	9 365	12 387	12 315	.
Research	369	359	39	- 67	58	.
Reclame, design, overige dienstverlening	2 592	2 525	2 465	2 499	2 923	.
Verhuur van roerende goederen	2 447	2 299	2 069	1 347	972	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	675	471	529	945	986	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 361	1 660	2 148	2 621	3 226	.
Overige zakelijke dienstverlening	2 913	3 021	2 987	3 295	3 506	.
Overheid en zorg	7 614	7 993	8 770	8 865	9 827	9 257
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	.
Onderwijs	868	995	1 212	1 305	1 500	.
Gezondheidszorg	5 717	5 824	5 754	5 831	5 908	.
Verzorging en welzijn	1 029	1 174	1 804	1 729	2 419	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	4 386	4 184	4 259	4 636	4 753	4 908
Cultuur, sport en recreatie	2 693	2 499	2 567	2 867	2 928	.
Overige dienstverlening	1 693	1 685	1 692	1 769	1 825	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 413	157 764	159 410	173 209	174 435	183 773

P 10 Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	3 673	3 833	3 934	4 030	4 117	4 145
Delfstoffenwinning	1 857	1 912	1 981	2 044	2 063	2 103
Industrie	13 486	13 651	13 859	14 187	14 387	14 703
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2 098	2 134	2 184	2 257	2 300	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	176	172	170	169	168	.
Hout-, papier-, grafische industrie	882	873	860	857	852	.
Aardolie-industrie	572	586	597	616	619	.
Chemische industrie	2 265	2 315	2 385	2 434	2 416	.
Farmaceutische industrie	840	832	808	787	764	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	706	710	715	723	720	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 065	1 071	1 081	1 105	1 121	.
Elektrotechnische industrie	895	888	900	973	1 080	.
Elektrische apparatenindustrie	876	878	887	901	915	.
Machine-industrie	1 608	1 668	1 729	1 812	1 891	.
Transportmiddelenindustrie	633	635	641	644	636	.
Overige industrie en reparatie	870	889	902	909	905	.
Energiebedrijven	3 115	3 253	3 380	3 518	3 612	3 803
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 304	1 304	1 307	1 319	1 327	1 361
Bouwnijverheid	2 410	2 441	2 475	2 515	2 549	2 595
Algemene bouw en projectontwikkeling	771	773	776	779	788	.
Grond-, water- en wegenbouw	552	568	582	593	594	.
Gespecialiseerde bouw	1 087	1 100	1 117	1 143	1 167	.
Handel, vervoer en horeca	14 645	14 837	15 004	15 399	15 772	16 268
Autohandel en -reparatie	1 084	1 083	1 083	1 102	1 124	.
Groothandel en handelsbemiddeling	3 997	4 080	4 192	4 371	4 476	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 793	2 748	2 699	2 677	2 663	.
Vervoer over land	1 623	1 670	1 690	1 744	1 802	.
Vervoer over water	756	770	783	785	775	.
Vervoer door de lucht	660	636	620	636	729	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 615	2 728	2 818	2 953	3 045	.
Post- en koeriersdiensten	247	252	253	260	268	.
Horeca	870	870	866	871	890	.
Informatie en communicatie	5 776	5 819	5 875	6 050	6 439	7 170
Uitgeverijen, film, radio en tv	578	591	601	622	642	.
Telecommunicatie	3 304	3 267	3 256	3 254	3 248	.
IT- en informatiedienstverlening	1 894	1 961	2 018	2 174	2 549	.
Financiële dienstverlening	4 263	4 283	4 283	4 261	4 316	4 484
Bankwezen	2 308	2 359	2 387	2 376	2 452	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	1 440	1 394	1 352	1 321	1 282	.
Overige financiële dienstverlening	515	530	544	564	582	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	26 218	26 190	25 999	25 852	26 119	26 621
Zakelijke dienstverlening	8 645	9 200	9 506	9 467	9 772	10 217
Management- en technisch advies	2 664	2 754	2 823	2 869	2 949	.
Research	542	549	555	573	584	.
Reclame, design, overige dienstverlening	574	576	572	570	567	.
Verhuur van roerende goederen	3 725	4 158	4 372	4 237	4 408	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	377	376	376	380	386	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	145	151	160	182	214	.
Overige zakelijke dienstverlening	618	636	648	656	664	.
Overheid en zorg	24 157	24 747	25 048	25 362	25 657	26 301
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 498	13 763	13 825	13 875	13 934	.
Onderwijs	5 850	5 917	5 972	6 062	6 151	.
Gezondheidszorg	2 788	2 960	3 090	3 230	3 356	.
Verzorging en welzijn	2 021	2 107	2 161	2 195	2 216	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 683	1 697	1 715	1 738	1 782	1 865
Cultuur, sport en recreatie	867	886	911	943	991	.
Overige dienstverlening	816	811	804	795	791	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Verbruik van vaste activa	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636

P 11.1 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	10 836	11 828	11 674	11 898	12 513	13 666
Delfstoffenwinning	21 406	22 301	16 741	12 569	7 923	7 540
Industrie	70 097	67 949	69 578	74 533	76 862	80 326
Voedings-, genotmiddelenindustrie	13 067	13 442	14 228	14 500	15 174	15 472
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 055	1 078	1 085	1 099	1 140	1 164
Hout-, papier-, grafische industrie	3 960	3 845	3 892	3 849	3 985	3 994
Aardolie-industrie	930	533	- 339	1 504	1 455	1 667
Chemische industrie	8 711	8 121	8 159	9 497	10 279	10 977
Farmaceutische industrie	3 241	2 028	2 024	2 423	2 713	2 643
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	4 193	4 179	4 376	4 377	4 842	5 021
Basismetale, metaalproductenindustrie	8 123	7 900	8 501	8 504	9 106	9 621
Elektrotechnische industrie	4 298	4 277	4 292	4 743	3 848	4 351
Elektrische apparatenindustrie	2 283	2 327	2 320	2 611	2 869	2 704
Machine-industrie	8 444	8 809	9 607	9 635	9 649	11 088
Transportmiddelenindustrie	3 250	3 322	3 237	3 516	3 551	3 755
Overige industrie en reparatie	8 542	8 088	8 196	8 275	8 251	7 869
Energiebedrijven	8 150	7 909	7 372	7 817	7 781	7 030
Waterbedrijven en afvalbeheer	3 805	3 904	4 077	4 172	4 179	4 196
Bouwnijverheid	27 254	25 632	25 882	26 394	28 188	29 271
Algemene bouw en projectontwikkeling	8 578	7 291	7 638	8 446	9 268	9 916
Grond-, water- en wegenbouw	4 428	4 711	4 481	4 218	4 340	4 679
Gespecialiseerde bouw	14 248	13 630	13 763	13 730	14 580	14 676
Handel, vervoer en horeca	111 977	116 061	119 378	126 069	130 564	137 800
Autohandel en -reparatie	7 461	7 461	7 444	7 770	8 111	8 577
Groothandel en handelsbemiddeling	46 365	49 127	50 158	52 549	54 295	58 372
Detailhandel (niet in auto's)	22 035	22 295	22 364	23 257	24 357	25 637
Vervoer over land	10 071	10 075	10 394	10 715	11 136	11 459
Vervoer over water	2 090	2 505	2 772	3 106	2 785	2 780
Vervoer door de lucht	2 316	2 511	2 540	3 546	3 950	3 805
Opslag en dienstverlening voor vervoer	9 531	9 770	10 542	11 142	10 968	11 195
Post- en koeriersdiensten	2 370	2 284	2 341	2 156	2 130	2 218
Horeca	9 738	10 033	10 823	11 828	12 832	13 757
Informatie en communicatie	27 809	27 820	28 338	29 469	31 109	31 876
Uitgeverijen, film, radio en tv	4 819	4 737	4 891	4 912	4 997	4 826
Telecommunicatie	8 554	8 071	7 852	7 545	7 192	6 638
IT- en informatiedienstverlening	14 436	15 012	15 595	17 012	18 920	20 412
Financiële dienstverlening	53 637	53 030	53 646	52 494	49 758	48 686
Bankwezen	36 818	38 187	38 295	38 519	37 526	36 038
Verzekeraars en pensioenfondsen	12 806	10 655	10 909	8 961	7 209	7 283
Overige financiële dienstverlening	4 013	4 188	4 442	5 014	5 023	5 365
Exploitatie van en handel in onroerend goed	32 446	34 652	38 152	39 504	41 618	45 670
Zakelijke dienstverlening	81 262	81 231	84 627	89 574	93 738	99 792
Management- en technisch advies	39 512	38 724	40 591	43 146	43 831	45 659
Research	1 770	1 912	1 837	1 792	1 937	1 971
Reclame, design, overige dienstverlening	6 132	6 003	5 933	5 999	6 616	6 916
Verhuur van roerende goederen	8 005	8 255	8 301	7 582	7 359	7 758
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	14 405	14 381	15 434	17 507	19 340	21 651
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	2 262	2 546	3 082	3 599	4 320	4 939
Overige zakelijke dienstverlening	9 176	9 410	9 449	9 949	10 335	10 898
Overheid en zorg	127 233	129 230	130 966	131 636	135 414	138 810
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	43 294	43 872	43 876	44 041	44 924	46 288
Onderwijs	29 723	29 927	30 400	31 008	31 949	32 772
Gezondheidszorg	28 918	29 626	30 235	30 648	31 478	32 199
Verzorging en welzijn	25 298	25 805	26 455	25 939	27 063	27 551
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	14 404	14 162	14 383	14 706	15 177	15 730
Cultuur, sport en recreatie	6 842	6 685	6 831	7 114	7 322	7 548
Overige dienstverlening	7 072	6 996	7 070	7 060	7 264	7 574
Huishoudens met personeel	490	481	482	532	591	608
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	590 316	595 709	604 814	620 835	634 824	660 393

P 11.2 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,7	0,9	4,6	2,1	2,2	0,6
Delfstoffenwinning	-1,5	8,2	-14,1	-15,2	-3	-14,1
Industrie	-24,6	1,3	45,4	14,8	30,0	59,1
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5,2	2,4	4,0	3,5	-0,5	-1,4
Textiel-, kleding-, lederindustrie	-6,5	1,4	-2,0	1,2	-2,5	4,1
Hout-, papier-, grafische industrie	-5,7	1,2	2,1	-1,0	2,4	0,4
Aardolie-industrie	-5,5	4,9	27,6	-9	0,7	0,5
Chemische industrie	4,1	-7,8	-3,7	-0,8	10,2	4,5
Farmaceutische industrie	14,1	4,0	1,9	1,2	6,6	3,6
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	-7,1	-0,1	3,5	2,2	8,2	6,3
Basismetale, metaalproductenindustrie	-1,2	-3,8	4,0	-1,4	4,3	3,6
Elektrotechnische industrie	2,2	7,0	6,1	-9,8	-1,1	10,3
Elektrische apparatenindustrie	-2,9	-1,1	-0,5	8,3	2,5	5,8
Machine-industrie	-9,5	1,8	6,7	1,2	-1,8	15,9
Transportmiddelenindustrie	-11,7	-1,9	-1,7	6,6	3,6	9,3
Overige industrie en reparatie	-0,0	-6,8	0,5	-2,3	-2,5	-3,8
Energiebedrijven	1,0	2,7	1,5	5,0	0,0	-0,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	2,4	6,9	7,6	6,0	1,4	-0,1
Bouwnijverheid	-28,2	-13,3	7,1	18,8	24,3	16,8
Algemene bouw en projectontwikkeling	-9,3	-14,1	9,6	18,8	13,5	11,9
Grond-, water- en wegenbouw	-13,3	5,1	-5,2	-3,8	3,6	2,2
Gespecialiseerde bouw	-5,6	-4,2	2,6	3,8	7,2	2,7
Handel, vervoer en horeca	-12,3	-4,4	23,3	7,0	3,4	30,6
Autohandel en -reparatie	-7,9	-7,3	-1,0	8,9	0,9	5,0
Groothandel en handelsbemiddeling	1,1	5,3	4,0	2,0	4,8	4,7
Detailhandel (niet in auto's)	-1,1	-3,3	2,1	4,4	1,0	3,1
Vervoer over land	1,2	-3,3	-0,0	-1,3	0,1	3,3
Vervoer over water	1,6	12,1	10,3	0,3	-9,1	2,8
Vervoer door de lucht	1,0	1,9	4,5	-1,3	12,9	6,4
Opslag en dienstverlening voor vervoer	0,7	1,0	5,3	3,5	-4,1	3,1
Post- en koeriersdiensten	-1,1	-11,6	-5,6	-14,4	-6,5	-0,7
Horeca	0,5	0,8	3,6	4,9	3,4	2,9
Informatie en communicatie	-1,9	0,0	9,2	8,7	8,4	2,2
Uitgeverijen, film, radio en tv	-3,4	-4,3	1,6	-1,5	-1,0	-5,5
Telecommunicatie	-3,8	-2,3	2,8	1,8	-1,6	0,2
IT- en informatiedienstverlening	5,3	6,6	4,7	8,4	11,0	7,5
Financiële dienstverlening	-4,0	6,5	0,8	8,2	-1,1	4,0
Bankwezen	-4,3	-4,2	-2,7	-0,3	1,0	-0,9
Verzekeraars en pensioenfondsen	-1,8	0,8	-4,8	-1,7	-1,3	-2,2
Overige financiële dienstverlening	2,1	9,9	8,3	10,3	-0,8	7,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2,7	5,1	4,6	2,8	0,9	2,0
Zakelijke dienstverlening	21,4	7,7	16,5	23,7	41,8	36,7
Management- en technisch advies	-0,7	-2,5	4,9	4,5	0,7	3,0
Research	-5,4	6,7	-6,1	-2,6	4,9	2,2
Reclame, design, overige dienstverlening	1,6	-0,6	-3,3	-1,6	8,9	2,1
Verhuur van roerende goederen	4,1	1,1	-1,9	-7,2	-3,2	4,8
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	-2,9	-2,6	6,8	11,7	8,5	9,4
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	26,0	4,1	17,3	15,4	20,7	12,1
Overige zakelijke dienstverlening	-1,2	1,5	-1,3	3,4	1,4	3,2
Overheid en zorg	-1,5	2,2	3,7	0,9	2,6	8,2
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	-0,1	1,0	-0,7	-0,5	0,3	1,8
Onderwijs	-0,2	0,4	0,5	0,6	-1,0	1,4
Gezondheidszorg	-0,7	-0,5	1,8	1,5	1,1	1,5
Verzorging en welzijn	-0,5	1,3	2,1	-0,6	2,1	3,6
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,8	-8,6	-3,2	9,4	11,7	6,3
Cultuur, sport en recreatie	-3,9	-5,0	-1,4	0,6	1,5	1,5
Overige dienstverlening	-1,9	-1,9	-1,4	0,9	0,2	2,8
Huishoudens met personeel	7,6	-1,6	-0,4	7,9	10,0	2,0
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	-0,8	0,3	1,4	1,7	2,0	2,9

P 11.2 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: volumemutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,7	0,9	4,6	2,1	2,2	0,6
Delfstoffenwinning	-1,5	8,2	-14,1	-15,2	-8,3	-14,1
Industrie	-0,9	-0,9	2,4	0,7	2,2	4,1
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5,2	2,4	4,0	3,5	-0,5	-1,4
Textiel-, kleding-, lederindustrie	-6,5	1,4	-2,0	1,8	-2,5	4,1
Hout-, papier-, grafische industrie	-5,7	1,2	2,1	-0,0	2,4	0,4
Aardolie-industrie	-5,5	4,9	27,6	-5,9	0,7	0,5
Chemische industrie	4,1	-7,8	-3,7	-0,8	10,2	4,5
Farmaceutische industrie	14,1	4,0	1,9	15,8	6,6	3,6
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	-7,1	-0,1	3,5	-2,2	8,2	6,3
Basismetale, metaalproductenindustrie	-1,2	-3,8	4,0	-1,4	4,3	3,6
Elektrotechnische industrie	2,2	7,0	6,1	-9,8	-1,1	10,3
Elektrische apparatenindustrie	-2,9	-1,1	-0,5	8,3	2,5	5,8
Machine-industrie	-9,5	1,8	6,7	1,2	-1,8	15,9
Transportmiddelenindustrie	-11,7	-1,9	-3,7	6,6	3,6	9,3
Overige industrie en reparatie	-0,0	-6,8	-0,6	-2,3	-2,5	-3,8
Energiebedrijven	1,0	2,7	1,5	5,0	0,0	-0,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	2,4	6,9	7,6	6,0	1,4	-0,1
Bouwnijverheid	-8,1	-5,8	3,2	6,9	8,6	5,6
Algemene bouw en projectontwikkeling	-9,3	-14,2	9,6	18,8	13,5	11,9
Grond-, water- en wegenbouw	-13,3	5,1	-5,2	-3,8	3,6	2,2
Gespecialiseerde bouw	-5,6	-4,2	2,6	3,8	7,2	2,7
Handel, vervoer en horeca	-0,2	0,9	3,0	2,5	2,2	3,9
Autohandel en -reparatie	-7,9	-7,3	-1,0	8,9	0,9	5,0
Groothandel en handelsbemiddeling	1,1	5,3	4,0	2,0	4,8	4,7
Detailhandel (niet in auto's)	-1,1	-3,3	2,1	4,4	1,0	3,1
Vervoer over land	1,2	-3,3	-0,0	-1,3	0,1	3,3
Vervoer over water	1,6	12,1	10,3	0,3	-9,1	2,8
Vervoer door de lucht	2,0	1,9	4,5	-1,3	12,9	6,4
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3,7	1,0	5,3	3,5	-4,1	3,1
Post- en koeriersdiensten	-12,1	-11,6	-5,6	-14,4	-6,5	-0,7
Horeca	-0,9	0,8	3,6	4,9	3,4	2,9
Informatie en communicatie	0,9	2,0	3,6	4,9	5,8	3,7
Uitgeverijen, film, radio en tv	-3,4	-4,3	1,6	-1,5	-1,0	-5,5
Telecommunicatie	-3,8	-2,3	2,8	1,8	-1,6	0,2
IT- en informatiedienstverlening	5,3	6,6	4,7	8,4	11,0	7,5
Financiële dienstverlening	-3,2	-2,0	-2,2	0,3	0,4	-0,3
Bankwezen	-4,3	-4,2	-2,7	-0,3	1,0	-0,9
Verzekeraars en pensioenfondsen	-1,8	0,8	-4,8	-1,7	-1,3	-2,2
Overige financiële dienstverlening	2,1	9,9	8,3	10,3	-0,8	7,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2,7	5,1	4,6	2,8	0,9	2,0
Zakelijke dienstverlening	-0,1	-1,2	3,4	4,4	3,4	4,8
Management- en technisch advies	-0,7	-2,5	4,9	4,5	0,7	3,0
Research	-5,4	6,7	-6,1	-2,6	4,9	2,2
Reclame, design, overige dienstverlening	1,6	-0,6	-3,3	-1,6	8,9	2,1
Verhuur van roerende goederen	4,1	1,1	-1,9	-7,2	-3,2	4,8
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	-2,9	-2,6	6,8	11,7	8,5	9,4
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	26,0	4,1	17,3	15,4	20,7	12,1
Overige zakelijke dienstverlening	-1,2	1,5	-1,3	3,4	1,4	3,2
Overheid en zorg	-0,3	0,6	0,7	0,2	0,6	2,0
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	-0,1	1,0	-0,7	-0,5	0,3	1,8
Onderwijs	-0,2	0,4	0,5	0,6	-1,0	1,4
Gezondheidszorg	-0,7	-0,5	1,8	1,5	1,1	1,5
Verzorging en welzijn	-0,5	1,3	2,1	-0,6	2,1	3,6
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-2,5	-3,4	-1,4	1,0	1,2	2,1
Cultuur, sport en recreatie	-3,9	-5,0	-1,4	0,6	1,5	1,5
Overige dienstverlening	-1,9	-1,9	-1,4	0,9	0,2	2,8
Huishoudens met personeel	7,6	-1,6	-0,4	7,9	10,0	2,0
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	-0,8	0,3	1,4	1,7	2,0	2,9

P 11.3 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	6,2	8,2	-5,6	-0,2	2,9	8,6
Delfstoffenwinning	15,1	-3,7	-12,6	-11,5	-3,2	10,8
Industrie	24,4	-81,8	-139,2	-519,4	8,0	-2,3
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4,8	0,5	1,8	-1,6	5,2	3,4
Textiel-, kleding-, lederindustrie	4,7	0,7	2,7	-0,5	6,3	-1,9
Hout-, papier-, grafische industrie	-2,6	-4,1	-0,8	-1,1	1,1	-0,2
Aardolie-industrie	17,9	-45,4	-149,9	-57,5	-4,0	13,9
Chemische industrie	-6,0	1,1	4,3	17,3	-1,8	2,2
Farmaceutische industrie	-1,0	-39,8	-2,1	5,1	5,1	-6,0
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2,9	-0,2	1,2	2,3	2,3	-2,4
Basismetale, metaalproductenindustrie	2,8	1,1	3,5	1,5	2,7	2,0
Elektrotechnische industrie	-6,2	-7,0	-5,4	22,5	-18,0	2,5
Elektrische apparatenindustrie	3,3	3,1	0,2	3,9	7,3	-10,9
Machine-industrie	0,8	2,4	2,2	-0,9	2,0	-0,8
Transportmiddelenindustrie	0,9	4,2	1,2	1,9	-2,5	-3,3
Overige industrie en reparatie	2,3	1,6	1,0	3,3	2,3	-0,9
Energiebedrijven	3,4	-5,5	-1,1	1,0	-0,5	-9,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	-1,1	-4,0	-3,0	-3,5	-1,2	0,5
Bouwnijverheid	1,8	0,2	-5,7	-13,0	-4,9	-0,8
Algemene bouw en projectontwikkeling	-3,6	-1,1	-4,4	-6,9	-3,3	-4,4
Grond-, water- en wegenbouw	5,8	1,1	0,3	-2,1	-0,7	5,5
Gespecialiseerde bouw	-0,4	0,1	-1,6	-3,9	-0,9	-2,0
Handel, vervoer en horeca	16,9	42,6	12,6	69,6	20,1	0,8
Autohandel en -reparatie	4,6	9,9	0,7	-4,1	3,5	0,7
Groothandel en handelsbemiddeling	1,4	0,6	-1,8	2,7	-1,4	2,7
Detailhandel (niet in auto's)	2,3	4,7	-1,7	-0,4	3,7	2,0
Vervoer over land	1,4	3,4	3,2	4,5	3,8	-0,4
Vervoer over water	-1,0	7,0	0,3	11,7	-1,3	-2,9
Vervoer door de lucht	-1,2	6,4	-3,2	41,4	-1,3	-9,5
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2,2	1,5	2,4	2,2	2,6	-1,0
Post- en koeriersdiensten	7,3	9,0	8,5	7,5	5,7	4,8
Horeca	2,1	2,2	4,1	4,2	4,9	4,2
Informatie en communicatie	-2,0	-3,2	-4,6	-3,0	-0,2	-5,3
Uitgeverijen, film, radio en tv	2,2	2,7	1,6	2,0	2,8	2,2
Telecommunicatie	-0,9	-3,4	-5,4	-5,6	-3,1	-7,9
IT- en informatiedienstverlening	-3,4	-2,5	-0,7	0,6	0,2	0,4
Financiële dienstverlening	18,4	-14,2	8,5	-13,2	-21,0	-0,1
Bankwezen	13,8	8,3	3,0	0,9	-3,5	-3,1
Verzekeraars en pensioenfondsen	7,4	-17,4	7,6	-16,4	-18,5	3,2
Overige financiële dienstverlening	-2,8	-5,1	-2,1	2,4	1,0	-0,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	-14,2	1,6	5,3	0,7	4,4	7,6
Zakelijke dienstverlening	9,6	13,9	12,3	7,6	9,3	10,2
Management- en technisch advies	-0,8	0,5	-0,1	1,7	0,9	1,1
Research	-1,1	1,2	2,3	0,2	3,1	-0,4
Reclame, design, overige dienstverlening	-1,9	-1,5	2,2	2,8	1,3	2,4
Verhuur van roerende goederen	0,5	2,0	2,5	-1,6	0,3	0,6
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	1,1	2,5	0,5	1,5	1,8	2,4
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	10,2	8,2	3,2	1,2	-0,6	2,0
Overige zakelijke dienstverlening	1,6	1,1	1,7	1,9	2,5	2,2
Overheid en zorg	11,6	4,3	2,4	0,9	9,5	1,5
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	1,6	0,4	0,7	0,9	1,7	1,3
Onderwijs	0,5	0,3	1,1	1,4	4,0	1,2
Gezondheidszorg	2,6	3,0	0,3	-0,1	1,6	0,8
Verzorging en welzijn	6,8	0,7	0,4	-1,3	2,2	-1,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	5,0	3,5	6,8	4,7	5,1	3,9
Cultuur, sport en recreatie	2,7	2,9	3,6	3,5	1,4	1,6
Overige dienstverlening	0,8	0,9	2,5	-1,0	2,7	1,5
Huishoudens met personeel	1,4	-0,2	0,6	2,3	1,0	0,8
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	1,6	0,6	0,1	0,9	0,3	1,1

P 11.3 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: prijsmutaties

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	6,2	8,2	-5,6	-0,2	2,9	8,6
Delfstoffenwinning	15,1	-3,7	-12,6	-11,5	-31,2	10,8
Industrie	0,7	-2,1	0,0	6,4	1,0	0,4
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4,8	0,5	1,8	-1,6	5,2	3,4
Textiel-, kleding-, lederindustrie	4,7	0,7	2,7	-0,5	6,3	-1,9
Hout-, papier-, grafische industrie	-2,6	-4,1	-0,8	-1,1	1,1	-0,2
Aardolie-industrie	17,9	-45,4	-149,9	-571,5	-4,0	13,9
Chemische industrie	-6,0	1,1	4,3	17,3	-1,8	2,2
Farmaceutische industrie	-1,0	-39,8	-2,1	3,4	5,1	-6,0
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2,9	-0,2	1,2	2,3	2,3	-2,4
Basismetale, metaalproductenindustrie	2,8	1,1	3,5	1,5	2,7	2,0
Elektrotechnische industrie	-6,2	-7,0	-5,4	22,5	-18,0	2,5
Elektrische apparatenindustrie	3,3	3,1	0,2	3,9	7,3	-10,9
Machine-industrie	0,8	2,4	2,2	-0,9	2,0	-0,8
Transportmiddelenindustrie	0,9	4,2	1,2	1,9	-2,5	-3,3
Overige industrie en reparatie	2,3	1,6	1,9	3,3	2,3	-0,9
Energiebedrijven	3,4	-5,5	-8,1	1,0	-0,5	-9,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	-1,1	-4,0	-3,0	-3,5	-1,2	0,5
Bouwnijverheid	-0,5	-0,1	-2,1	-4,6	-1,7	-1,7
Algemene bouw en projectontwikkeling	-3,6	-1,0	-4,4	-6,9	-3,3	-4,4
Grond-, water- en wegenbouw	5,8	1,3	0,3	-2,1	-0,7	5,5
Gespecialiseerde bouw	-0,4	-0,1	-1,6	-3,9	-0,9	-2,0
Handel, vervoer en horeca	1,9	2,7	-0,1	3,0	1,3	1,6
Autohandel en -reparatie	4,6	7,9	0,7	-4,1	3,5	0,7
Groothandel en handelsbemiddeling	1,4	0,6	-1,8	2,7	-1,4	2,7
Detailhandel (niet in auto's)	2,3	4,7	-1,7	-0,4	3,7	2,0
Vervoer over land	1,4	3,4	3,2	4,5	3,8	-0,4
Vervoer over water	-1,9	7,0	0,3	11,7	-1,3	-2,9
Vervoer door de lucht	-0,2	6,4	-3,2	41,4	-1,3	-9,5
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,2	1,5	2,4	2,2	2,6	-1,0
Post- en koeriersdiensten	5,3	9,0	8,5	7,5	5,7	4,8
Horeca	2,7	2,2	4,1	4,2	4,9	4,2
Informatie en communicatie	-1,7	-1,9	-1,7	-0,8	-0,2	-1,2
Uitgeverijen, film, radio en tv	2,2	2,7	1,6	2,0	2,8	2,2
Telecommunicatie	-0,9	-3,4	-5,4	-5,6	-3,1	-7,9
IT- en informatiedienstverlening	-3,4	-2,5	-0,7	0,6	0,2	0,4
Financiële dienstverlening	10,8	0,9	3,5	-2,4	-5,6	-1,9
Bankwezen	13,8	8,3	3,0	0,9	-3,5	-3,1
Verzekeraars en pensioenfondsen	7,4	-17,4	7,6	-16,4	-18,5	3,2
Overige financiële dienstverlening	-2,8	-5,1	-2,1	2,4	1,0	-0,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	-14,2	1,6	5,3	0,7	4,4	7,6
Zakelijke dienstverlening	0,1	1,2	0,8	1,4	1,2	1,6
Management- en technisch advies	-0,8	0,5	-0,1	1,7	0,9	1,1
Research	-1,1	1,2	2,3	0,2	3,1	-0,4
Reclame, design, overige dienstverlening	-1,9	-1,5	2,2	2,8	1,3	2,4
Verhuur van roerende goederen	0,5	2,0	2,5	-1,6	0,3	0,6
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	1,1	2,5	0,5	1,5	1,8	2,4
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	10,2	8,2	3,2	1,2	-0,6	2,0
Overige zakelijke dienstverlening	1,6	1,1	1,7	1,9	2,5	2,2
Overheid en zorg	2,6	1,0	0,6	0,3	2,3	0,5
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	1,6	0,4	0,7	0,9	1,7	1,3
Onderwijs	0,5	0,3	1,1	1,4	4,0	1,2
Gezondheidszorg	2,6	3,0	0,3	-0,1	1,6	0,8
Verzorging en welzijn	6,8	0,7	0,4	-1,3	2,2	-1,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,7	1,8	3,0	1,2	2,0	1,5
Cultuur, sport en recreatie	2,7	2,9	3,6	3,5	1,4	1,6
Overige dienstverlening	0,8	0,9	2,5	-1,0	2,7	1,5
Huishoudens met personeel	1,4	-0,2	0,6	2,3	1,0	0,8
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	1,6	0,6	0,1	0,9	0,3	1,1

P 11.4 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: % bbp

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	% bbp					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1,7	1,8	1,7	1,7	1,8	1,9
Delfstoffenwinning	3,3	3,4	2,5	1,8	1,1	1,0
Industrie	10,7	10,3	10,4	10,8	10,9	10,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
Textiel-, kleding-, lederindustrie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Hout-, papier-, grafische industrie	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Aardolie-industrie	0,1	0,1	-0,1	0,2	0,2	0,2
Chemische industrie	1,3	1,2	1,2	1,4	1,5	1,5
Farmaceutische industrie	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7
Basismetale, metaalproductenindustrie	1,2	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3
Elektrotechnische industrie	0,7	0,6	0,6	0,7	0,5	0,6
Elektrische apparatenindustrie	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
Machine-industrie	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5
Transportmiddelenindustrie	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Overige industrie en reparatie	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1
Energiebedrijven	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Bouwnijverheid	4,2	3,9	3,9	3,8	4,0	4,0
Algemene bouw en projectontwikkeling	1,3	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3
Grond-, water- en wegenbouw	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
Gespecialiseerde bouw	2,2	2,1	2,0	2,0	2,1	2,0
Handel, vervoer en horeca	17,1	17,6	17,8	18,3	18,4	18,7
Autohandel en -reparatie	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2
Groothandel en handelsbemiddeling	7,1	7,4	7,5	7,6	7,7	7,9
Detailhandel (niet in auto's)	3,4	3,4	3,3	3,4	3,4	3,5
Vervoer over land	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Vervoer over water	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
Vervoer door de lucht	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5
Post- en koeriersdiensten	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Horeca	1,5	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
Informatie en communicatie	4,3	4,2	4,2	4,3	4,4	4,3
Uitgeverijen, film, radio en tv	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Telecommunicatie	1,3	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9
IT- en informatiedienstverlening	2,2	2,3	2,3	2,5	2,7	2,8
Financiële dienstverlening	8,2	8,0	8,0	7,6	7,0	6,6
Bankwezen	5,6	5,8	5,7	5,6	5,3	4,9
Verzekeraars en pensioenfondsen	2,0	1,6	1,6	1,3	1,0	1,0
Overige financiële dienstverlening	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Exploitatie van en handel in onroerend goed	5,0	5,2	5,7	5,7	5,9	6,2
Zakelijke dienstverlening	12,4	12,3	12,6	13,0	13,2	13,5
Management- en technisch advies	6,1	5,9	6,0	6,3	6,2	6,2
Research	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Reclame, design, overige dienstverlening	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Verhuur van roerende goederen	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,1
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2,2	2,2	2,3	2,5	2,7	2,9
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
Overige zakelijke dienstverlening	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5
Overheid en zorg	19,5	19,6	19,5	19,1	19,1	18,8
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	6,6	6,6	6,5	6,4	6,3	6,3
Onderwijs	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,4
Gezondheidszorg	4,4	4,5	4,5	4,4	4,4	4,4
Verzorging en welzijn	3,9	3,9	3,9	3,8	3,8	3,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Cultuur, sport en recreatie	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Overige dienstverlening	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Huishoudens met personeel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	90,4	90,2	90,1	90,0	89,6	89,6
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	9,6	9,8	9,9	10,0	10,4	10,4
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

P 12 Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen, 2017*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	3 255	1 921	0	57	1 277
Delfstoffenwinning	898	897	0	0	1
Industrie	41 130	37 909	0	2 528	693
Voedings-, genotmiddelenindustrie	6 447	6 163	0	0	284
Textiel-, kleding-, lederindustrie	637	615	0	0	22
Hout-, papier-, grafische industrie	2 381	2 325	0	0	56
Aardolie-industrie	570	570	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	4 605	4 603	0	1	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 943	2 919	0	0	24
Basismetaal, metaalproductenindustrie	5 701	5 604	0	0	97
Elektrotechnische industrie	2 096	2 091	0	0	5
Elektrische apparatenindustrie	1 497	1 492	0	0	5
Machine-industrie	5 414	5 396	0	0	18
Transportmiddelenindustrie	2 332	2 314	0	0	18
Overige industrie en reparatie	6 507	3 817	0	2 527	163
Energiebedrijven	2 030	2 013	0	1	16
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 935	1 536	0	354	45
Bouwnijverheid	16 917	16 006	0	0	911
Handel	45 331	42 374	0	0	2 957
Vervoer en post	18 265	17 065	0	611	589
Horeca	7 102	4 862	0	2	2 238
Informatie en communicatie	17 337	16 857	0	155	325
Financiële dienstverlening	17 646	0	17 470	77	99
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 574	3 287	0	4	283
Zakelijke dienstverlening	35 541	34 123	4	389	1 025
Verhuur en overige zakelijke diensten	29 101	28 192	0	38	871
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	31 397	0	0	31 397	0
Onderwijs	24 675	1 819	0	22 716	140
Gezondheidszorg en welzijnszorg	47 831	43 772	0	1 721	2 338
Cultuur en recreatie	3 879	2 550	0	624	705
Overige dienstverlening	5 445	2 046	0	651	2 748
Beloning van werknemers	353 289	257 229	17 474	61 325	17 261

P 13 Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, -klassen, 2017*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	13 666	3 771	0	61	9 834
Delfstoffenwinning	7 540	7 531	0	0	9
Industrie	80 326	72 638	0	2 601	5 087
Voedings-, genotmiddelenindustrie	15 472	12 419	0	0	3 053
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 164	1 062	0	0	102
Hout-, papier-, grafische industrie	3 994	3 779	0	0	215
Aardolie-industrie	1 667	1 667	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	13 620	13 435	0	1	184
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	5 021	4 934	0	0	87
Basismetaal, metaalproductenindustrie	9 621	9 117	0	0	504
Elektrotechnische industrie	4 351	4 322	0	0	29
Elektrische apparatenindustrie	2 704	2 673	0	0	31
Machine-industrie	11 088	11 015	0	0	73
Transportmiddelenindustrie	3 755	3 696	0	0	59
Overige industrie en reparatie	7 869	4 519	0	2 600	750
Energiebedrijven	7 030	6 691	0	25	314
Waterbedrijven en afvalbeheer	4 196	3 418	0	556	222
Bouwnijverheid	29 271	21 546	0	0	7 725
Handel	92 586	80 931	0	0	11 655
Vervoer en post	31 457	26 853	0	2 058	2 546
Horeca	13 757	7 928	0	2	5 827
Informatie en communicatie	31 876	29 323	0	159	2 394
Financiële dienstverlening	48 686	0	48 095	111	480
Exploitatie van en handel in onroerend goed	45 670	21 840	0	4	23 826
Zakelijke dienstverlening	54 546	44 313	8	652	9 573
Verhuur en overige zakelijke diensten	45 246	40 809	0	36	4 401
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	46 288	0	0	46 288	0
Onderwijs	32 772	2 295	0	28 967	1 510
Gezondheidszorg en welzijnszorg	59 750	48 885	0	1 905	8 960
Cultuur en recreatie	7 548	4 462	0	667	2 419
Overige dienstverlening	8 182	2 137	0	921	5 124
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	660 393	425 371	48 103	85 013	101 906

P 14 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	%					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	85,6	87,0	84,9	93,9	93,0	93,2
Delfstoffenwinning	5,3	5,5	8,5	11,9	19,4	16,7
Industrie	71,9	75,2	76,0	70,2	69,7	68,4
Energiebedrijven	40,0	46,7	55,1	53,5	56,6	75,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	77,7	75,3	71,8	68,3	70,4	73,6
Bouwnijverheid	95,6	96,1	94,7	91,7	87,5	87,6
Handel	70,0	66,5	66,3	65,0	64,6	63,2
Vervoer en opslag	84,6	83,8	78,7	75,0	76,6	77,8
Horeca	90,3	88,7	87,0	85,0	83,7	82,0
Informatie en communicatie	72,1	71,8	71,6	72,3	71,9	76,2
Financiële dienstverlening	37,9	40,2	40,4	38,6	41,4	42,3
Exploitatie van en handel in onroerend goed	142,8	99,8	68,1	57,8	50,3	39,0
Specialistische zakelijke dienstverlening	86,8	89,0	88,5	84,6	84,5	84,1
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	84,1	84,1	84,4	83,8	83,8	82,5
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Onderwijs	100,3	99,7	99,1	99,3	98,7	98,8
Gezondheids- en welzijnszorg	101,8	100,5	99,8	97,2	95,8	97,1
Cultuur, sport en recreatie	77,2	79,7	80,6	78,4	78,6	79,1
Overige dienstverlening	104,2	104,6	101,1	101,8	101,9	101,5
Huishoudens met personeel	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal	77,1	76,9	77,2	75,7	76,4	76,2

P 15 Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	mln euro					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	3 815	4 663	4 173	5 033	5 196	6 141
Delfstoffenwinning	8	9	14	10	9	8
Industrie	3 008	3 099	3 406	3 706	3 884	4 061
Energiebedrijven	57	67	88	255	288	274
Waterbedrijven en afvalbeheer	165	165	177	171	171	175
Bouwnijverheid	5 277	5 223	5 670	5 794	6 050	6 386
Handel	6 014	5 735	6 003	6 563	7 032	7 753
Vervoer en opslag	1 238	1 282	1 378	1 594	1 605	1 663
Horeca	2 226	2 221	2 439	2 787	3 063	3 243
Informatie en communicatie	1 315	1 313	1 458	1 628	1 676	1 707
Financiële dienstverlening	348	325	341	368	352	377
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 053	1 985	2 004	2 229	2 303	2 223
Specialistische zakelijke dienstverlening	6 071	6 122	6 631	7 380	7 579	7 960
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	2 831	2 835	3 000	2 894	2 976	3 156
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	931	930	1 000	1 123	1 179	1 244
Gezondheids- en welzijnszorg	7 643	7 278	7 461	6 100	6 046	6 088
Cultuur, sport en recreatie	1 240	1 262	1 360	1 465	1 509	1 514
Overige dienstverlening	1 958	1 973	2 027	1 880	1 947	2 074
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Toegerekend arbeidsinkomen ¹⁾	46 198	46 487	48 630	50 980	52 865	56 047

¹⁾ Het toegerekende arbeidsinkomen wordt bepaald als het netto gemengde inkomen van huishoudens.

5.

Arbeid

A 1 Kerncijfers arbeid

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	1000 personen					
Aantal werkzame personen ¹⁾	8 837	8 733	8 725	8 808	8 905	9 098
Aantal werknemers ¹⁾	7 400	7 286	7 245	7 315	7 419	7 604
Aantal zelfstandigen ¹⁾	1 437	1 447	1 480	1 492	1 485	1 494
	1000 banen					
Banen van werkzame personen ¹⁾	9 889	9 756	9 757	9 881	9 979	10 187
Banen van werknemers	7 900	7 761	7 721	7 799	7 911	8 111
Banen van zelfstandigen ¹⁾	1 989	1 994	2 036	2 082	2 068	2 076
	1000 arbeidsjaren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in arbeidsjaren ¹⁾	7 023	6 937	6 927	7 015	7 114	7 273
Arbeidsvolume van werknemers, in arbeidsjaren	5 898	5 803	5 769	5 820	5 929	6 084
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in arbeidsjaren ¹⁾	1 125	1 134	1 159	1 195	1 185	1 189
	mln uren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in gewerkte uren ¹⁾	12 465	12 355	12 438	12 559	12 804	13 052
Arbeidsvolume van werknemers, in gewerkte uren	9 976	9 856	9 870	9 918	10 140	10 377
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in gewerkte uren ¹⁾	2 488	2 498	2 569	2 641	2 664	2 675
Arbeidsvolume van werknemers, in betaalde uren	11 797	11 670	11 604	11 722	11 958	12 253
Arbeidsvolume van werknemers, in overeengekomen uren	11 647	11 516	11 453	11 566	11 804	12 092
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	54,9	56,0	56,9	56,7	57,4	58,1
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	43,1	44,0	44,2	44,8	45,3	45,7
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	32,5	32,9	33,3	33,3	33,6	34,0
Lonen van werknemers per gewerkt uur	25,5	25,9	25,8	26,3	26,5	26,8
	% mutaties					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	2,3	1,9	1,7	-0,2	1,2	1,1
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	1,6	2,0	0,5	1,4	1,2	0,9
Beloning van werknemers per gewerkt uur	2,7	1,5	0,9	0,1	0,9	1,4
Lonen van werknemers per gewerkt uur	1,9	1,6	-0,3	1,8	0,9	1,2

¹⁾ Gegevens van de jaren 2016 en 2017 zijn voorlopig.

A 2 Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	1000 personen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	199	196	195	194	195	196
Delfstoffenwinning	9	10	11	11	10	9
Industrie	778	764	759	760	762	769
Voedings-, genotmiddelenindustrie	128	128	128	128	130	132
Textiel-, kleding-, lederindustrie	17	17	17	17	17	17
Hout-, papier-, grafische industrie	59	56	53	51	52	51
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	6
Chemische industrie	44	44	44	43	44	44
Farmaceutische industrie	13	12	12	13	13	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	55	53	51	51	52	54
Basismetale, metaalproductenindustrie	109	107	107	108	109	110
Elektrotechnische industrie	26	26	26	26	25	25
Elektrische apparatenindustrie	22	21	20	20	21	21
Machine-industrie	76	77	79	79	80	82
Transportmiddelenindustrie	37	36	36	38	38	39
Overige industrie en reparatie	186	181	182	181	177	177
Energiebedrijven	26	27	26	27	27	27
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	32	32	32	33	34
Bouwnijverheid	497	466	453	449	448	457
Algemene bouw en projectontwikkeling	159	147	144	143	145	149
Grond-, water- en wegenbouw	62	60	58	56	53	53
Gespecialiseerde bouw	276	259	251	250	249	254
Handel, vervoer en horeca	2 164	2 141	2 153	2 188	2 218	2 269
Autohandel en -reparatie	143	137	135	133	136	138
Groothandel en handelsbemiddeling	485	478	476	485	494	503
Detailhandel (niet in auto's)	778	769	777	790	793	812
Vervoer over land	194	187	184	184	188	191
Vervoer over water	21	22	21	21	20	19
Vervoer door de lucht	25	25	25	25	25	25
Opslag en dienstverlening voor vervoer	79	82	84	87	90	95
Post- en koeriersdiensten	70	70	67	64	60	58
Horeca	369	370	383	399	413	428
Informatie en communicatie	262	259	264	271	279	293
Uitgeverijen, film, radio en tv	59	57	55	54	54	55
Telecommunicatie	32	31	31	30	31	31
IT- en informatiedienstverlening	172	172	178	187	194	206
Financiële dienstverlening	245	241	232	226	221	212
Bankwezen	124	121	115	108	106	98
Verzekeraars en pensioenfondsen	70	69	67	65	63	62
Overige financiële dienstverlening	52	51	51	53	52	52
Exploitatie van en handel in onroerend goed	75	73	72	72	72	73
Zakelijke dienstverlening	1 726	1 722	1 760	1 833	1 896	1 975
Management- en technisch advies	497	493	502	509	519	524
Research	32	32	33	36	37	38
Reclame, design, overige dienstverlening	182	178	181	183	185	186
Verhuur van roerende goederen	33	32	31	33	33	35
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	515	518	543	599	646	711
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	23	21	21	22	23	24
Overige zakelijke dienstverlening	443	446	448	451	453	457
Overheid en zorg	2 440	2 424	2 385	2 363	2 361	2 396
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	487	485	476	470	468	472
Onderwijs	517	512	512	515	520	526
Gezondheidszorg	552	555	558	557	560	568
Verzorging en welzijn	884	872	839	821	813	830
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	382	378	381	380	383	389
Cultuur, sport en recreatie	158	158	162	162	164	168
Overige dienstverlening	200	198	197	195	196	198
Huishoudens met personeel	24	22	22	23	23	23
Aantal werkzame personen	8 837	8 733	8 725	8 808	8 905	9 098

A 3.1 Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	246	241	241	240	239	241
Delfstoffenwinning	9	10	11	11	10	9
Industrie	807	793	788	790	791	798
Voedings-, genotmiddelenindustrie	137	136	137	137	139	141
Textiel-, kleding-, lederindustrie	19	19	18	18	18	18
Hout-, papier-, grafische industrie	61	58	55	54	54	53
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	6
Chemische industrie	45	44	44	44	44	44
Farmaceutische industrie	14	14	13	14	14	14
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	56	54	52	53	53	55
Basismetale, metaalproductenindustrie	112	110	110	112	112	113
Elektrotechnische industrie	27	27	26	26	25	25
Elektrische apparatenindustrie	24	23	22	22	23	23
Machine-industrie	78	79	80	81	82	84
Transportmiddelenindustrie	38	37	37	38	39	40
Overige industrie en reparatie	192	186	188	187	183	183
Energiebedrijven	27	28	28	28	28	28
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	33	33	33	33	34
Bouwnijverheid	544	510	497	498	497	506
Algemene bouw en projectontwikkeling	188	174	168	170	172	176
Grond-, water- en wegenbouw	64	62	60	58	55	56
Gespecialiseerde bouw	292	274	269	270	269	274
Handel, vervoer en horeca	2 370	2 340	2 356	2 400	2 427	2 481
Autohandel en -reparatie	157	151	148	147	150	152
Groothandel en handelsbemiddeling	513	505	503	512	519	528
Detailhandel (niet in auto's)	847	837	847	864	863	883
Vervoer over land	209	201	198	199	204	208
Vervoer over water	23	23	23	23	20	20
Vervoer door de lucht	26	25	26	26	26	26
Opslag en dienstverlening voor vervoer	82	85	87	90	94	99
Post- en koeriersdiensten	80	80	77	73	68	66
Horeca	434	433	448	467	482	499
Informatie en communicatie	289	286	291	300	308	322
Uitgeverijen, film, radio en tv	66	63	62	61	62	62
Telecommunicatie	33	31	32	31	31	32
IT- en informatiedienstverlening	190	191	197	207	215	227
Financiële dienstverlening	257	250	240	234	229	220
Bankwezen	129	125	118	111	109	101
Verzekeraars en pensioenfondsen	71	70	68	65	64	62
Overige financiële dienstverlening	57	55	55	57	56	56
Exploitatie van en handel in onroerend goed	88	85	84	83	84	85
Zakelijke dienstverlening	2 014	2 008	2 047	2 137	2 203	2 289
Management- en technisch advies	553	550	558	569	578	583
Research	33	33	34	37	38	39
Reclame, design, overige dienstverlening	225	220	223	229	230	231
Verhuur van roerende goederen	37	36	36	37	37	40
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	580	582	606	669	722	793
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	24	23	23	24	25	26
Overige zakelijke dienstverlening	561	564	567	571	573	577
Overheid en zorg	2 708	2 686	2 650	2 632	2 633	2 670
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	511	509	505	498	496	500
Onderwijs	576	570	571	577	585	591
Gezondheidszorg	616	618	623	621	625	633
Verzorging en welzijn	1 005	989	952	935	927	946
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	497	485	490	494	497	504
Cultuur, sport en recreatie	209	207	212	215	218	222
Overige dienstverlening	238	236	236	235	236	238
Huishoudens met personeel	49	42	42	44	44	44
Banen van werkzame personen	9 889	9 756	9 757	9 881	9 979	10 187

A 3.2 Banen van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	113	112	111	109	110	112
Delfstoffenwinning	9	10	11	11	10	9
Industrie	751	737	731	732	734	740
Voedings-, genotmiddelenindustrie	124	124	124	124	126	128
Textiel-, kleding-, lederindustrie	14	15	14	14	14	14
Hout-, papier-, grafische industrie	56	53	49	48	48	48
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	6
Chemische industrie	44	44	44	43	44	44
Farmaceutische industrie	13	12	12	13	13	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	54	52	50	50	51	53
Basismetale, metaalproductenindustrie	104	102	101	103	104	104
Elektrotechnische industrie	26	26	26	25	25	24
Elektrische apparatenindustrie	23	22	21	21	22	22
Machine-industrie	76	77	79	79	81	82
Transportmiddelenindustrie	36	35	36	37	38	39
Overige industrie en reparatie	175	169	170	168	164	164
Energiebedrijven	26	27	26	27	27	27
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	32	32	32	33	34
Bouwnijverheid	353	322	303	298	297	305
Algemene bouw en projectontwikkeling	99	87	80	78	80	84
Grond-, water- en wegenbouw	57	56	54	51	49	49
Gespecialiseerde bouw	196	179	170	168	169	172
Handel, vervoer en horeca	2 011	1 989	1 995	2 031	2 068	2 121
Autohandel en -reparatie	119	114	110	109	112	114
Groothandel en handelsbemiddeling	458	451	448	457	469	478
Detailhandel (niet in auto's)	714	708	715	728	733	752
Vervoer over land	186	178	174	174	177	180
Vervoer over water	16	16	16	16	16	16
Vervoer door de lucht	26	25	25	25	25	26
Opslag en dienstverlening voor vervoer	78	80	82	85	88	93
Post- en koeriersdiensten	73	72	69	65	61	58
Horeca	342	343	355	371	388	404
Informatie en communicatie	234	229	232	238	247	260
Uitgeverijen, film, radio en tv	52	49	47	46	45	46
Telecommunicatie	32	31	31	30	31	31
IT- en informatiedienstverlening	150	149	154	163	171	183
Financiële dienstverlening	248	241	232	226	220	211
Bankwezen	129	124	118	111	108	100
Verzekeraars en pensioenfondsen	71	70	67	65	64	62
Overige financiële dienstverlening	48	47	47	50	48	49
Exploitatie van en handel in onroerend goed	68	66	65	65	65	66
Zakelijke dienstverlening	1 377	1 364	1 391	1 467	1 538	1 623
Management- en technisch advies	420	412	414	419	430	434
Research	31	31	32	35	36	37
Reclame, design, overige dienstverlening	73	70	72	73	76	76
Verhuur van roerende goederen	30	29	28	30	31	33
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	571	574	598	661	713	785
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	21	20	19	20	21	22
Overige zakelijke dienstverlening	231	229	227	230	232	236
Overheid en zorg	2 360	2 331	2 292	2 266	2 261	2 296
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	511	509	505	498	496	500
Onderwijs	516	507	505	507	511	517
Gezondheidszorg	519	520	521	519	522	529
Verzorging en welzijn	813	795	762	742	732	750
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	318	302	300	298	301	307
Cultuur, sport en recreatie	129	126	127	126	128	132
Overige dienstverlening	139	134	131	128	129	131
Huishoudens met personeel	49	42	42	44	44	44
Banen van werknemers	7 900	7 761	7 721	7 799	7 911	8 111

A 3.3 Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	133	129	130	131	129	129
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	56	56	57	58	57	57
Voedings-, genotmiddelenindustrie	12	12	13	13	13	13
Textiel-, kleding-, lederindustrie	4	4	4	4	4	4
Hout-, papier-, grafische industrie	6	6	6	6	5	5
Aardolie-industrie	0	0	0	0	0	0
Chemische industrie	0	0	0	0	0	0
Farmaceutische industrie	1	1	1	1	1	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2	2	2	2	2	2
Basismetale, metaalproductenindustrie	8	9	9	9	9	9
Elektrotechnische industrie	1	1	1	1	1	1
Elektrische apparatenindustrie	1	1	1	1	1	1
Machine-industrie	1	1	1	1	1	1
Transportmiddelenindustrie	2	2	1	1	1	1
Overige industrie en reparatie	16	17	18	19	19	19
Energiebedrijven	1	1	1	1	1	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	191	189	194	201	200	201
Algemene bouw en projectontwikkeling	89	87	89	92	92	93
Grond-, water- en wegenbouw	6	6	7	7	7	7
Gespecialiseerde bouw	96	95	98	102	101	101
Handel, vervoer en horeca	359	352	361	369	359	360
Autohandel en -reparatie	37	37	38	39	38	38
Groothandel en handelsbemiddeling	55	53	54	55	50	50
Detailhandel (niet in auto's)	133	130	133	135	131	131
Vervoer over land	23	23	24	25	28	28
Vervoer over water	7	6	6	6	4	4
Vervoer door de lucht	0	0	0	0	0	0
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4	5	5	5	6	6
Post- en koeriersdiensten	7	7	8	8	8	8
Horeca	92	90	93	95	94	95
Informatie en communicatie	55	57	59	61	61	61
Uitgeverijen, film, radio en tv	14	14	15	16	16	17
Telecommunicatie	1	1	1	1	1	1
IT- en informatiedienstverlening	41	41	43	45	44	44
Financiële dienstverlening	9	8	8	8	8	8
Bankwezen	0	1	1	1	1	1
Verzekeraars en pensioenfondsen	0	0	0	0	0	0
Overige financiële dienstverlening	8	8	8	8	8	8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	20	19	19	19	19	19
Zakelijke dienstverlening	636	644	656	670	665	667
Management- en technisch advies	133	138	144	151	148	148
Research	2	2	2	2	2	2
Reclame, design, overige dienstverlening	151	150	151	157	154	155
Verhuur van roerende goederen	7	7	7	7	7	7
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	8	8	8	9	8	8
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	3	4	4	4	4	4
Overige zakelijke dienstverlening	331	335	339	341	341	342
Overheid en zorg	348	355	358	366	371	373
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	59	63	66	70	73	74
Gezondheidszorg	97	99	102	103	103	103
Verzorging en welzijn	192	194	190	193	195	195
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	179	183	190	196	196	198
Cultuur, sport en recreatie	80	81	86	89	90	90
Overige dienstverlening	99	102	104	107	107	107
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Banen van zelfstandigen	1 989	1 994	2 036	2 082	2 068	2 076

A 4.1 Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
1000 arbeidsjaren						
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	164	166	164	162	162	164
Delfstoffenwinning	9	10	10	10	10	9
Industrie	712	700	694	698	701	707
Voedings-, genotmiddelenindustrie	112	112	113	113	115	116
Textiel-, kleding-, lederindustrie	15	15	15	15	15	15
Hout-, papier-, grafische industrie	54	51	48	47	48	47
Aardolie-industrie	5	5	5	5	5	5
Chemische industrie	42	42	41	41	41	41
Farmaceutische industrie	12	12	12	12	12	13
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	51	50	48	48	49	51
Basismetale, metaalproductenindustrie	102	100	99	102	102	103
Elektrotechnische industrie	25	25	24	24	23	23
Elektrische apparatenindustrie	22	21	20	20	21	21
Machine-industrie	72	73	74	75	76	78
Transportmiddelenindustrie	35	34	34	36	37	37
Overige industrie en reparatie	165	159	160	160	157	157
Energiebedrijven	25	26	25	26	25	25
Waterbedrijven en afvalbeheer	30	30	30	30	30	31
Bouwnijverheid	471	442	431	431	430	438
Algemene bouw en projectontwikkeling	157	145	141	142	144	148
Grond-, water- en wegenbouw	59	58	56	54	52	52
Gespecialiseerde bouw	255	239	234	235	235	239
Handel, vervoer en horeca	1 602	1 580	1 576	1 604	1 637	1 679
Autohandel en -reparatie	129	124	122	121	123	125
Groothandel en handelsbemiddeling	431	427	424	432	439	447
Detailhandel (niet in auto's)	478	468	468	474	480	493
Vervoer over land	169	164	161	164	169	172
Vervoer over water	19	19	19	19	17	17
Vervoer door de lucht	22	22	22	22	22	22
Opslag en dienstverlening voor vervoer	73	75	77	80	83	87
Post- en koeriersdiensten	44	42	40	38	37	37
Horeca	237	237	244	255	266	277
Informatie en communicatie	244	242	247	256	263	274
Uitgeverijen, film, radio en tv	51	50	48	48	48	49
Telecommunicatie	29	28	29	28	29	29
IT- en informatiedienstverlening	164	164	170	179	186	196
Financiële dienstverlening	224	219	211	206	201	194
Bankwezen	117	113	107	100	98	92
Verzekeraars en pensioenfondsen	63	62	60	59	58	57
Overige financiële dienstverlening	45	44	44	46	45	45
Exploitatie van en handel in onroerend goed	65	63	61	62	62	63
Zakelijke dienstverlening	1 253	1 247	1 282	1 349	1 405	1 470
Management- en technisch advies	442	436	442	453	460	464
Research	29	29	30	32	34	34
Reclame, design, overige dienstverlening	113	110	112	118	120	121
Verhuur van roerende goederen	29	28	28	29	29	31
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	373	376	402	444	486	535
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	19	18	18	19	20	21
Overige zakelijke dienstverlening	248	250	251	254	257	262
Overheid en zorg	1 911	1 901	1 883	1 869	1 872	1 899
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	458	459	453	447	445	450
Onderwijs	414	409	411	414	420	423
Gezondheidszorg	440	444	446	445	448	453
Verzorging en welzijn	599	590	573	563	559	573
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	312	311	312	312	315	321
Cultuur, sport en recreatie	127	128	130	132	134	137
Overige dienstverlening	170	167	167	165	166	168
Huishoudens met personeel	15	15	15	14	15	16
Arbeidsvolume van werkzame personen	7 023	6 937	6 927	7 015	7 114	7 273

A 4.2 Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken, -klassen

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	mln uren					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	374	373	376	372	375	378
Delfstoffenwinning	16	18	20	20	19	17
Industrie	1 263	1 252	1 251	1 248	1 254	1 261
Voedings-, genotmiddelenindustrie	200	202	204	203	206	208
Textiel-, kleding-, lederindustrie	27	27	27	27	26	26
Hout-, papier-, grafische industrie	95	91	87	85	85	84
Aardolie-industrie	9	8	9	9	9	9
Chemische industrie	74	74	73	72	73	73
Farmaceutische industrie	22	22	22	22	22	22
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	92	90	87	87	89	91
Basismetale, metaalproductenindustrie	187	186	186	187	188	189
Elektrotechnische industrie	43	44	43	43	41	41
Elektrische apparatenindustrie	38	37	36	35	38	37
Machine-industrie	131	135	139	138	140	142
Transportmiddelenindustrie	62	62	63	64	66	67
Overige industrie en reparatie	283	274	277	276	272	272
Energiebedrijven	43	45	44	44	43	44
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	57	58	57	58	60
Bouwnijverheid	878	833	824	827	828	844
Algemene bouw en projectontwikkeling	287	267	267	272	274	282
Grond-, water- en wegenbouw	110	110	109	102	99	99
Gespecialiseerde bouw	481	455	449	453	455	463
Handel, vervoer en horeca	3 005	2 961	2 985	3 022	3 092	3 155
Autohandel en -reparatie	243	233	230	230	236	239
Groothandel en handelsbemiddeling	795	786	786	796	813	824
Detailhandel (niet in auto's)	881	861	869	882	893	912
Vervoer over land	348	334	331	334	348	352
Vervoer over water	37	37	37	36	33	32
Vervoer door de lucht	38	38	38	38	38	38
Opslag en dienstverlening voor vervoer	132	136	141	145	152	158
Post- en koeriersdiensten	79	75	72	68	67	67
Horeca	451	461	480	493	514	533
Informatie en communicatie	446	443	456	468	483	502
Uitgeverijen, film, radio en tv	91	88	87	86	87	88
Telecommunicatie	53	51	52	51	52	53
IT- en informatiedienstverlening	303	303	317	331	343	361
Financiële dienstverlening	381	373	364	353	346	332
Bankwezen	194	189	181	169	166	154
Verzekeraars en pensioenfondsen	105	106	103	100	98	95
Overige financiële dienstverlening	81	79	80	84	82	82
Exploitatie van en handel in onroerend goed	111	110	109	108	109	110
Zakelijke dienstverlening	2 275	2 280	2 355	2 475	2 590	2 700
Management- en technisch advies	808	805	822	844	864	870
Research	51	51	53	57	59	62
Reclame, design, overige dienstverlening	220	215	220	233	240	242
Verhuur van roerende goederen	54	53	52	54	55	58
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	659	667	716	792	866	952
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	34	33	33	35	36	38
Overige zakelijke dienstverlening	450	455	458	461	470	478
Overheid en zorg	3 043	3 033	3 018	2 987	3 017	3 051
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	739	743	738	719	717	722
Onderwijs	660	651	657	664	681	685
Gezondheidszorg	725	732	739	735	745	752
Verzorging en welzijn	919	907	885	869	874	893
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	572	577	578	578	590	599
Cultuur, sport en recreatie	242	246	248	247	254	259
Overige dienstverlening	305	306	305	307	311	314
Huishoudens met personeel	24	25	25	24	25	26
Arbeidsvolume van werkzame personen	12 465	12 355	12 438	12 559	12 804	13 052

A 4.3 Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln uren					
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werkzame personen ¹⁾	12 465	12 355	12 438	12 559	12 804	13 052
Landbouw, bosbouw en visserij	374	373	376	372	375	378
Delfstoffenwinning	16	18	20	20	19	17
Industrie	1 263	1 252	1 251	1 248	1 254	1 261
Energiebedrijven	43	45	44	44	43	44
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	57	58	57	58	60
Bouwnijverheid	878	833	824	827	828	844
Handel, vervoer en horeca	3 005	2 961	2 985	3 022	3 092	3 155
Informatie en communicatie	446	443	456	468	483	502
Financiële dienstverlening	381	373	364	353	346	332
Exploitatie van en handel in onroerend goed	111	110	109	108	109	110
Zakelijke dienstverlening	2 275	2 280	2 355	2 475	2 590	2 700
Overheid en zorg	3 043	3 033	3 018	2 987	3 017	3 051
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	572	577	578	578	590	599
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werknemers	9 976	9 856	9 870	9 918	10 140	10 377
Landbouw, bosbouw en visserij	135	137	137	134	138	141
Delfstoffenwinning	16	18	20	20	18	16
Industrie	1 172	1 162	1 160	1 153	1 159	1 165
Energiebedrijven	42	44	43	43	42	43
Waterbedrijven en afvalbeheer	56	57	57	56	57	59
Bouwnijverheid	567	524	506	492	488	502
Handel, vervoer en horeca	2 397	2 370	2 370	2 395	2 470	2 532
Informatie en communicatie	365	361	371	381	394	412
Financiële dienstverlening	368	361	351	341	334	320
Exploitatie van en handel in onroerend goed	92	90	89	88	89	90
Zakelijke dienstverlening	1 748	1 743	1 798	1 890	2 001	2 108
Overheid en zorg	2 707	2 686	2 666	2 629	2 647	2 679
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	311	303	302	297	303	311
Arbeidsvolume in gewerkte uren van zelfstandigen ¹⁾	2 488	2 498	2 569	2 641	2 664	2 675
Landbouw, bosbouw en visserij	239	236	240	238	238	238
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	91	90	91	95	95	96
Energiebedrijven	1	1	1	1	1	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	311	308	319	335	340	342
Handel, vervoer en horeca	608	591	615	627	622	623
Informatie en communicatie	81	82	85	88	89	89
Financiële dienstverlening	13	12	13	12	12	12
Exploitatie van en handel in onroerend goed	19	21	20	20	20	21
Zakelijke dienstverlening	528	537	557	585	590	592
Overheid en zorg	336	347	352	358	370	372
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	261	274	276	281	286	288

¹⁾ Gegevens van de jaren 2016 en 2017 zijn voorlopig.

A 5 Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	54,9	56,0	56,9	56,7	57,4	58,1
Landbouw, bosbouw en visserij	39,5	39,8	40,4	40,7	41,2	41,6
Delfstoffenwinning	117,1	118,2	122,4	120,3	117,7	106,9
Industrie	56,2	57,5	59,7	59,3	60,8	62,0
Energiebedrijven	78,7	81,3	81,8	79,2	79,9	81,7
Waterbedrijven en afvalbeheer	60,1	60,7	61,3	61,1	61,6	62,2
Bouwnijverheid	57,5	58,2	59,4	59,0	60,1	60,6
Handel, vervoer en horeca	47,4	48,1	48,7	49,0	49,2	49,7
Informatie en communicatie	71,0	71,6	71,0	72,2	73,4	74,6
Financiële dienstverlening	82,8	89,1	92,2	89,0	91,0	93,7
Exploitatie van en handel in onroerend goed	65,2	66,2	66,5	65,9	66,0	66,6
Zakelijke dienstverlening	54,5	55,2	55,6	54,3	54,1	54,3
Overheid en zorg	55,1	56,1	57,1	57,8	59,2	60,3
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	46,5	47,0	48,3	48,8	49,6	50,2
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	32,5	32,9	33,3	33,3	33,6	34,0
Landbouw, bosbouw en visserij	22,1	22,2	22,4	22,7	22,7	23,2
Delfstoffenwinning	65,5	61,5	63,1	63,2	61,3	55,0
Industrie	32,2	32,6	33,6	33,7	34,5	35,3
Energiebedrijven	45,9	47,1	47,1	46,3	46,6	47,6
Waterbedrijven en afvalbeheer	32,1	32,0	31,9	32,1	32,6	32,9
Bouwnijverheid	32,5	32,5	32,5	32,6	33,4	33,7
Handel, vervoer en horeca	26,7	27,0	27,2	27,5	27,5	27,9
Informatie en communicatie	40,3	40,4	39,7	40,6	41,3	42,1
Financiële dienstverlening	49,2	52,7	54,0	52,3	53,4	55,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	39,5	39,7	39,6	39,3	39,3	39,8
Zakelijke dienstverlening	31,1	31,3	31,3	30,7	30,5	30,7
Overheid en zorg	35,6	36,2	36,7	37,3	38,0	38,8
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	28,3	28,5	28,9	29,2	29,6	30,0
	1000 euro					
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	43,1	44,0	44,2	44,8	45,3	45,7
Landbouw, bosbouw en visserij	31,3	31,6	31,9	32,5	32,7	33,2
Delfstoffenwinning	82,4	84,0	85,1	89,5	92,2	87,9
Industrie	44,2	45,6	46,1	47,0	47,9	49,0
Energiebedrijven	61,8	62,9	64,3	64,1	64,6	65,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	45,8	46,5	46,9	47,6	48,0	48,2
Bouwnijverheid	44,6	45,5	45,6	45,6	46,9	47,4
Handel, vervoer en horeca	37,8	38,3	38,6	39,3	39,3	39,6
Informatie en communicatie	57,4	57,8	57,6	58,7	60,4	61,3
Financiële dienstverlening	67,2	70,1	70,1	70,5	71,5	72,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	49,5	50,8	50,3	50,8	51,4	52,0
Zakelijke dienstverlening	43,5	44,4	44,1	43,9	43,7	43,7
Overheid en zorg	42,1	42,8	43,2	44,2	45,4	46,2
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	37,4	37,9	38,6	39,5	40,1	40,6
	euro					
Lonen van werknemers per gewerkte uur	25,5	25,9	25,8	26,3	26,5	26,8
Landbouw, bosbouw en visserij	17,5	17,6	17,7	18,1	18,0	18,4
Delfstoffenwinning	46,1	43,7	43,9	47,0	48,0	45,2
Industrie	25,3	25,9	26,0	26,7	27,2	27,9
Energiebedrijven	36,0	36,4	37,0	37,5	37,6	38,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	24,5	24,5	24,4	25,1	25,4	25,4
Bouwnijverheid	25,2	25,4	24,9	25,2	26,1	26,4
Handel, vervoer en horeca	21,3	21,6	21,6	22,1	22,0	22,3
Informatie en communicatie	32,5	32,6	32,2	33,0	34,0	34,6
Financiële dienstverlening	39,9	41,4	41,0	41,4	41,9	42,4
Exploitatie van en handel in onroerend goed	30,0	30,4	30,0	30,3	30,6	31,1
Zakelijke dienstverlening	24,8	25,1	24,9	24,8	24,7	24,7
Overheid en zorg	27,2	27,7	27,8	28,5	29,1	29,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	22,8	22,9	23,1	23,6	23,9	24,3

A 6.1 Opbouw loonkosten

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Lonen van werknemers	254 388	255 269	254 918	260 690	268 805	278 306
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 479	69 407	73 248	69 577	71 781	74 983
Werkelijke sociale premies t.l.v. werkgevers	58 442	58 832	61 955	58 191	59 955	62 479
Pensioenpremies t.l.v. werkgevers	25 800	27 216	26 959	23 102	22 405	23 811
Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof)	9 894	7 785	9 691	10 579	12 241	13 185
Werkhervattingskas (Whk)	441	472	1 306	1 502	1 500	1 416
Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf)	3 180	2 699	3 378	3 330	4 065	4 575
Sectorfondsen (SFN)	3 447	4 062	4 155	3 463	2 938	2 343
Uitvoeringsfonds voor de Overheid (Ufo)	593	647	675	689	705	696
Wet Kinderopvang (Wko)	1 052	1 073	1 052	1 083	1 120	1 153
Zorgverzekeringsfonds (Zvw)	14 035	14 878	14 739	13 968	14 026	14 344
VPL premies (Wet VPL)	0	0	0	475	955	956
Toegerekende sociale premies t.l.v. werkgevers	11 037	10 575	11 293	11 386	11 826	12 504
Beloning van werknemers	323 867	324 676	328 166	330 267	340 586	353 289
Eindheffingen	484	1 054	1 138	658	530	549
Loonkostensubsidies (–)	2 601	1 997	1 532	1 411	1 874	2 197
Loonkosten	321 750	323 733	327 772	329 514	339 242	351 641

A 6.2 Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	%					
Prijsindex arbeid	2,1	1,0	0,8	0,2	1,0	1,8
Struatuureffect	0,7	0,8	0,4	– 0,1	– 0,3	– 0,5
Loonkosten per gewerkt uur	2,8	1,8	1,1	0,0	0,7	1,3

A 7.1 Arbeidsproductiviteit in arbeidsjaren naar bedrijfstakken ¹⁾

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	1000 euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	84	86	87	89	89	91
Landbouw, bosbouw en visserij	66	71	71	73	77	83
Delfstoffenwinning	2 401	2 335	1 633	1 205	818	886
Industrie	98	97	100	107	110	114
Energiebedrijven	328	306	291	306	309	278
Waterbedrijven en afvalbeheer	126	129	135	139	137	134
Bouwnijverheid	58	58	60	61	66	67
Handel, vervoer en horeca	70	73	76	79	80	82
Informatie en communicatie	114	115	115	115	118	116
Financiële dienstverlening	239	242	254	255	247	252
Exploitatie van en handel in onroerend goed	501	551	622	641	670	725
Zakelijke dienstverlening	65	65	66	66	67	68
Overheid en zorg	67	68	70	70	72	73
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	46	46	46	47	48	49
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	- 0,2	1,5	1,6	0,4	0,5	0,6
Landbouw, bosbouw en visserij	1,0	- 0,2	5,8	3,4	2,5	- 0,9
Delfstoffenwinning	- 3,6	0,9	- 20,0	- 16,6	- 1,2	- 2,3
Industrie	0,1	0,7	3,2	0,2	1,8	3,2
Energiebedrijven	1,4	- 1,2	3,5	4,2	1,3	- 0,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	4,6	7,1	7,5	6,6	0,3	- 3,2
Bouwnijverheid	- 5,6	0,4	5,8	6,8	9,0	3,5
Handel, vervoer en horeca	0,3	2,3	3,2	0,8	0,2	1,4
Informatie en communicatie	- 0,2	2,8	1,5	1,5	2,9	- 0,6
Financiële dienstverlening	- 0,9	0,5	1,4	2,8	2,7	3,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	4,8	8,4	7,2	2,2	0,2	0,5
Zakelijke dienstverlening	0,0	- 0,7	0,6	- 0,8	- 0,8	0,3
Overheid en zorg	- 0,3	1,1	1,7	0,9	0,4	0,5
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	- 0,8	- 3,0	- 1,6	1,1	0,1	0,4

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per arbeidsjaar.

A 7.2 Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken ¹⁾

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
	euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	47	48	49	49	50	51
Landbouw, bosbouw en visserij	29	32	31	32	33	36
Delfstoffenwinning	1 341	1 210	843	633	427	456
Industrie	56	54	56	60	61	64
Energiebedrijven	191	177	167	178	179	161
Waterbedrijven en afvalbeheer	67	68	70	73	72	70
Bouwnijverheid	31	31	31	32	34	35
Handel, vervoer en horeca	37	39	40	42	42	44
Informatie en communicatie	62	63	62	63	64	64
Financiële dienstverlening	141	142	147	149	144	147
Exploitatie van en handel in onroerend goed	292	314	351	367	381	413
Zakelijke dienstverlening	36	36	36	36	36	37
Overheid en zorg	42	43	43	44	45	45
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	25	25	25	25	26	26
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	0,1	1,2	0,8	0,7	0,0	0,9
Landbouw, bosbouw en visserij	0,9	1,3	3,7	3,2	1,3	- 0,2
Delfstoffenwinning	- 4,1	- 6,3	- 20,2	- 15,2	- 2,0	- 3,6
Industrie	0,7	- 0,1	2,5	1,0	1,6	3,6
Energiebedrijven	2,0	- 1,8	2,7	5,8	0,8	- 0,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	5,1	5,8	6,5	7,1	1,0	- 3,5
Bouwnijverheid	- 4,5	- 0,7	4,2	6,6	8,5	3,6
Handel, vervoer en horeca	0,7	2,4	2,2	1,3	- 0,1	1,9
Informatie en communicatie	0,1	2,8	0,6	2,1	2,6	- 0,2
Financiële dienstverlening	- 0,2	0,0	0,3	3,2	2,5	4,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	6,1	5,9	5,9	3,8	- 0,4	0,8
Zakelijke dienstverlening	0,3	- 1,4	0,1	- 0,7	- 1,2	0,6
Overheid en zorg	- 0,5	0,9	1,2	1,2	- 0,5	0,8
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	- 1,5	- 4,2	- 1,6	1,1	- 0,9	0,6

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per gewerkte uur.

6.

Sectorgegevens

S 1.1 Rekeningenstelsel 2014

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							466 572
B Uitvoer van goederen en diensten							541 129
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	913 450	86 134	125 229	178 213		1 303 026	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					24 509	24 509	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					42 951	42 951	
Productgebonden subsidies (–)					714	714	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	529 057	33 113	44 190	91 852		698 212	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	384 393	53 021	81 039	86 361	66 746	671 560	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	384 393	53 021	81 039	86 361	66 746	671 560	
B Beloning van werknemers	235 594	18 785	58 360	15 427		328 166	1 766
Belastingen op productie en invoer						78 079	
Productgebonden (excl. btw)					24 509	24 509	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					42 951	42 951	
Niet-productgebonden	6 028	1 695	732	2 164		10 619	
Subsidies (–)						8 461	
Productgebonden					714	714	
Niet-productgebonden	6 062	38	38	1 609		7 747	
Verbruik vaste activa	62 058	4 200	21 985	26 123		114 366	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	86 775	28 379	0	44 256		159 410	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	86 775	28 379	0	44 256		159 410	
Beloning van werknemers				321 512		321 512	8 420
Belastingen op productie en invoer			75 663			75 663	2 416
Subsidies (–)			7 182			7 182	1 279
Inkomen uit vermogen	83 150	286 378	16 328	56 118		441 974	259 107
B Inkomen uit vermogen	129 347	288 200	10 281	8 017		435 845	265 236
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	40 578	26 557	74 528	413 869		555 532	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	40 578	26 557	74 528	413 869		555 532	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	70 773	0		70 773	3 542
Sociale premies	7 302	63 086	102 015	280		172 683	433
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	122 720		122 720	2 493
Overige inkomensoverdrachten	5 731	19 311	108 638	24 322		158 002	16 176
B Belastingen op inkomen en vermogen	12 400	4 012	17	52 400		68 829	5 486
Sociale premies	0	0	0	169 852		169 852	3 264
Sociale uitkeringen (in geld)	7 302	39 734	77 644	280		124 960	253
Overige inkomensoverdrachten	8 138	19 167	117 750	24 545		169 600	4 578
Beschikbaar inkomen (netto)	25 771	46 041	160 543	314 114		546 469	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	25 771	46 041	160 543	314 114		546 469	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	23 423		23 423	– 71
B Consumptieve bestedingen	0	0	172 465	304 244		476 709	
Correctie pensioenvoorziening	0	23 352	0	0		23 352	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	25 771	22 689	– 11 922	33 293		69 831	– 63 903
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	25 771	22 689	– 11 922	33 293		69 831	– 63 903
Kapitaaloverdrachten	1 599	63	9 539	7 492		18 693	1 185
B Kapitaaloverdrachten	2	46	11 966	7 172		19 186	692
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	27 368	22 706	– 14 349	33 613		69 338	– 63 410
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	27 368	22 706	– 14 349	33 613		69 338	– 63 410
Verbruik vaste activa	62 058	4 200	21 985	26 123		114 366	
B Investerings (bruto)	64 759	2 402	23 235	29 898		120 294	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	2 154	– 720	– 1 147	564		851	– 851
Vorderingensaldo	22 513	25 224	– 14 452	29 274		62 559	– 62 559
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	– 2 426	236 918	– 1 731	30 506		263 267	180 004
P Verandering van schulden	– 21 567	211 694	13 242	– 1 182		202 187	241 084
Saldo van financiële transacties	19 141	25 224	– 14 973	31 688		61 080	– 61 080
Vorderingensaldo	22 513	25 224	– 14 452	29 274		62 559	– 62 559
Statistisch verschil	– 3 372	0	– 521	2 414		– 1 479	1 479

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.2 Rekeningenstelsel 2015

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							518 594
B Uitvoer van goederen en diensten							570 353
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	941 983	85 893	125 175	185 805		1 338 856	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					25 150	25 150	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					44 746	44 746	
Productgebonden subsidies (–)					723	723	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	544 649	34 001	43 482	95 889		718 021	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	397 334	51 892	81 693	89 916	69 173	690 008	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	397 334	51 892	81 693	89 916	69 173	690 008	
B Beloning van werknemers	237 864	17 667	58 650	16 086		330 267	1 903
Belastingen op productie en invoer						79 430	
Productgebonden (excl. btw)					25 150	25 150	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					44 746	44 746	
Niet-productgebonden	5 428	1 065	924	2 117		9 534	
Subsidies (–)						8 640	
Productgebonden					723	723	
Niet-productgebonden	6 160	34	37	1 686		7 917	
Verbruik vaste activa	63 231	4 194	22 156	26 161		115 742	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 971	29 000	0	47 238		173 209	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	96 971	29 000	0	47 238		173 209	
Beloning van werknemers				323 579		323 579	8 591
Belastingen op productie en invoer			76 313			76 313	3 117
Subsidies (–)			7 042			7 042	1 598
Inkomen uit vermogen	94 795	252 609	11 333	58 590		417 327	248 362
B Inkomen uit vermogen	127 618	264 691	9 259	7 023		408 591	257 098
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	64 148	16 918	71 345	422 384		574 795	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	64 148	16 918	71 345	422 384		574 795	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	77 760	0		77 760	3 913
Sociale premies	7 181	62 395	99 833	244		169 653	445
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	122 486		122 486	2 769
Overige inkomensoverdrachten	6 145	19 034	116 591	24 375		166 145	15 991
B Belastingen op inkomen en vermogen	14 167	3 992	2	58 087		76 248	5 425
Sociale premies	0	0	0	166 887		166 887	3 211
Sociale uitkeringen (in geld)	7 181	39 289	78 271	244		124 985	270
Overige inkomensoverdrachten	8 097	18 872	126 029	23 923		176 921	5 215
Beschikbaar inkomen (netto)	48 029	36 194	161 227	320 348		565 798	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	48 029	36 194	161 227	320 348		565 798	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	23 279		23 279	– 173
B Consumptieve bestedingen	0	0	172 354	310 816		483 170	
Correctie pensioenvoorziening	0	23 106	0	0		23 106	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	48 029	13 088	– 11 127	32 811		82 801	– 43 464
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	48 029	13 088	– 11 127	32 811		82 801	– 43 464
Kapitaaloverdrachten	1 458	104	10 769	8 006		20 337	1 394
B Kapitaaloverdrachten	1	43	13 038	7 552		20 634	1 097
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	49 486	13 149	– 13 396	33 265		82 504	– 43 167
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	49 486	13 149	– 13 396	33 265		82 504	– 43 167
Verbruik vaste activa	63 231	4 194	22 156	26 161		115 742	
B Investerings (bruto)	92 782	3 907	24 417	33 973		155 079	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	2 107	2 291	– 1 687	373		3 084	– 3 084
Vorderingensaldo	17 828	11 145	– 13 970	25 080		40 083	– 40 083
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	173 519	130 628	– 12 143	35 989		327 993	176 653
P Verandering van schulden	155 817	119 483	1 351	8 720		285 371	219 275
Saldo van financiële transacties	17 702	11 145	– 13 494	27 269		42 622	– 42 622
Vorderingensaldo	17 828	11 145	– 13 970	25 080		40 083	– 40 083
Statistisch verschil	– 126	0	476	2 189		2 539	– 2 539

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.3 Rekeningenstelsel 2016

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							491 044
B Uitvoer van goederen en diensten							563 377
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	962 190	81 927	126 164	189 965		1 360 246	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					26 655	26 655	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					47 849	47 849	
Productgebonden subsidies (–)					991	991	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	554 199	32 740	42 765	95 718		725 422	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	407 991	49 187	83 399	94 247	73 513	708 337	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	407 991	49 187	83 399	94 247	73 513	708 337	
B Beloning van werknemers	246 227	17 678	60 176	16 505		340 586	1 796
Belastingen op productie en invoer						84 725	
Productgebonden (excl. btw)					26 655	26 655	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					47 849	47 849	
Niet-productgebonden	5 574	1 554	927	2 166		10 221	
Subsidies (–)						9 321	
Productgebonden					991	991	
Niet-productgebonden	6 734	46	41	1 509		8 330	
Verbruik vaste activa	64 663	4 268	22 337	26 644		117 912	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	98 261	25 733	0	50 441		174 435	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	98 261	25 733	0	50 441		174 435	
Beloning van werknemers				333 541		333 541	8 841
Belastingen op productie en invoer			81 627			81 627	3 098
Subsidies (–)			7 894			7 894	1 427
Inkomen uit vermogen	85 302	261 661	8 349	57 057		412 369	258 903
B Inkomen uit vermogen	129 015	270 319	8 393	6 401		414 128	257 144
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	54 548	17 075	73 689	434 638		579 950	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	54 548	17 075	73 689	434 638		579 950	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	81 566	0		81 566	3 673
Sociale premies	7 713	61 988	107 486	276		177 463	435
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	125 033		125 033	2 783
Overige inkomensoverdrachten	5 531	18 719	120 110	24 461		168 821	11 263
B Belastingen op inkomen en vermogen	18 840	4 140	20	56 755		79 755	5 484
Sociale premies	0	0	0	174 659		174 659	3 239
Sociale uitkeringen (in geld)	7 713	39 995	79 592	276		127 576	240
Overige inkomensoverdrachten	7 963	18 890	124 902	24 097		175 852	4 232
Beschikbaar inkomen (netto)	33 276	34 757	178 337	328 621		574 991	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	33 276	34 757	178 337	328 621		574 991	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	22 199		22 199	– 206
B Consumptieve bestedingen	0	0	174 842	316 041		490 883	
Correctie pensioenvoorziening	0	21 993	0	0		21 993	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	33 276	12 764	3 495	34 779		84 314	– 57 105
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	33 276	12 764	3 495	34 779		84 314	– 57 105
Kapitaaloverdrachten	1 698	151	8 216	8 155		18 220	2 043
B Kapitaaloverdrachten	11	17	11 286	7 926		19 240	1 023
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	34 963	12 898	425	35 008		83 294	– 56 085
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	34 963	12 898	425	35 008		83 294	– 56 085
Verbruik vaste activa	64 663	4 268	22 337	26 644		117 912	
B Investerings (bruto)	75 933	4 105	24 611	40 472		145 121	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 264	378	– 1 997	512		157	– 157
Vorderingensaldo	22 429	12 683	148	20 668		55 928	– 55 928
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	242 586	305 069	– 5 180	23 713		566 188	278 297
P Verandering van schulden	215 859	292 386	– 5 984	6 514		508 775	335 710
Saldo van financiële transacties	26 727	12 683	804	17 199		57 413	– 57 413
Vorderingensaldo	22 429	12 683	148	20 668		55 928	– 55 928
Statistisch verschil	4 298	0	656	– 3 469		1 485	– 1 485

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.4 Rekeningenstelsel 2017*

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							532 303
B Uitvoer van goederen en diensten							611 411
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	1 018 615	82 856	128 094	198 996		1 428 561	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					27 878	27 878	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					49 900	49 900	
Productgebonden subsidies (–)					1 123	1 123	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	593 244	34 753	43 081	97 090		768 168	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	425 371	48 103	85 013	101 906	76 655	737 048	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	425 371	48 103	85 013	101 906	76 655	737 048	
B Beloning van werknemers	257 229	17 474	61 325	17 261		353 289	1 876
Belastingen op productie en invoer						88 232	
Productgebonden (excl. btw)					27 878	27 878	
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)					49 900	49 900	
Niet-productgebonden	5 767	1 582	883	2 222		10 454	
Subsidies (–)						9 882	
Productgebonden					1 123	1 123	
Niet-productgebonden	7 067	41	81	1 570		8 759	
Verbruik vaste activa	67 000	4 450	22 886	27 300		121 636	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	102 442	24 638	0	56 693		183 773	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	102 442	24 638	0	56 693		183 773	
Beloning van werknemers				345 752		345 752	9 413
Belastingen op productie en invoer			85 077			85 077	3 155
Subsidies (–)			8 423			8 423	1 459
Inkomen uit vermogen	84 310	245 851	7 943	57 036		395 140	228 661
B Inkomen uit vermogen	115 671	251 770	7 595	7 849		382 885	240 916
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	71 081	18 719	77 002	451 632		618 434	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	71 081	18 719	77 002	451 632		618 434	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	93 634	0		93 634	3 928
Sociale premies	8 232	63 608	105 540	313		177 693	447
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	128 068		128 068	2 904
Overige inkomensoverdrachten	5 595	17 823	120 046	24 663		168 127	11 420
B Belastingen op inkomen en vermogen	18 205	5 302	39	68 249		91 795	5 767
Sociale premies	0	0	0	174 751		174 751	3 389
Sociale uitkeringen (in geld)	8 232	41 820	80 367	313		130 732	240
Overige inkomensoverdrachten	7 314	17 449	126 393	24 161		175 317	4 230
Beschikbaar inkomen (netto)	51 157	35 579	189 423	337 202		613 361	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	51 157	35 579	189 423	337 202		613 361	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	21 976		21 976	– 188
B Consumptieve bestedingen	0	0	178 697	326 885		505 582	
Correctie pensioenvoorziening	0	21 788	0	0		21 788	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	51 157	13 791	10 726	32 293		107 967	– 77 245
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	51 157	13 791	10 726	32 293		107 967	– 77 245
Kapitaaloverdrachten	557	88	7 889	8 249		16 783	1 448
B Kapitaaloverdrachten	37	17	9 253	8 009		17 316	915
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	51 677	13 862	9 362	32 533		107 434	– 76 712
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	51 677	13 862	9 362	32 533		107 434	– 76 712
Verbruik vaste activa	67 000	4 450	22 886	27 300		121 636	
B Investerings (bruto)	78 979	5 452	25 259	42 668		152 358	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	624	1 200	– 1 970	283		137	– 137
Vorderingensaldo	39 074	11 660	8 959	16 882		76 575	– 76 575
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	90 844	336 539	– 7 745	29 944		449 582	265 556
P Verandering van schulden	55 601	324 879	– 16 782	10 688		374 386	340 752
Saldo van financiële transacties	35 243	11 660	9 037	19 256		75 196	– 75 196
Vorderingensaldo	39 074	11 660	8 959	16 882		76 575	– 76 575
Statistisch verschil	– 3 831	0	78	2 374		– 1 379	1 379

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 2.1 Transacties van de totale economie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Output	1 279 698	1 283 977	1 303 026	1 338 856	1 360 246	1 428 561
Marktoutput	1 114 649	1 116 397	1 130 884	1 163 711	1 182 481	1 247 272
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	36 136	37 162	36 784	36 452	34 746	32 493
Overige marktoutput	1 078 513	1 079 235	1 094 100	1 127 259	1 147 735	1 214 779
Output voor eigen finaal gebruik	49 539	51 786	54 516	57 267	59 053	60 742
Investerings in eigen beheer	14 625	14 786	15 194	15 974	16 559	17 160
Output voor eigen consumptie	34 914	37 000	39 322	41 293	42 494	43 582
Niet-marktoutput	115 510	115 794	117 626	117 878	118 712	120 547
Betalings voor niet-marktoutput	10 141	10 172	10 426	10 980	11 144	11 210
Overige niet marktoutput	105 369	105 622	107 200	106 898	107 568	109 337
Beloning van werknemers	316 191	317 471	321 512	323 579	333 541	345 752
Lonen	248 084	249 362	249 526	255 152	262 959	272 060
Sociale premies t.l.v. werkgevers	68 107	68 109	71 986	68 427	70 582	73 692
Belastingen op productie en invoer	68 937	71 765	75 663	76 313	81 627	85 077
Productgebonden belastingen	61 408	63 485	65 044	67 233	71 908	75 099
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 777	42 408	42 951	44 746	47 849	49 900
Belastingen op invoer (exclusief btw)	6 761	6 912	7 311	6 839	8 339	8 777
Overige productgebonden belastingen	12 870	14 165	14 782	15 648	15 720	16 422
Niet-productgebonden belastingen op productie	7 529	8 280	10 619	9 080	9 719	9 978
Subsidies (–)	8 149	7 375	7 182	7 042	7 894	8 423
Productgebonden subsidies (–)	786	739	714	723	951	1 087
Niet-productgebonden subsidies (–)	7 363	6 636	6 468	6 319	6 943	7 336
Inkomen uit vermogen	392 225	411 363	441 974	417 327	412 369	395 140
Rente	128 630	123 434	121 118	117 677	104 943	101 568
Correctie voor IGDFI	– 44 964	– 42 371	– 42 083	– 44 726	– 42 362	– 36 196
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	173 594	165 805	163 201	162 403	147 305	137 764
Winstuitkeringen	195 360	232 951	255 799	222 529	240 809	231 249
Dividenden	193 871	231 411	253 792	220 600	239 206	229 360
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 489	1 540	2 007	1 929	1 603	1 889
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	1 884	– 13 427	– 3 698	6 862	709	– 1 940
Overig inkomen uit investeringen	52 644	53 683	58 493	64 417	62 135	60 507
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 372	6 044	6 218	5 529	4 925	4 495
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 175	28 248	30 632	34 212	34 217	33 153
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	18 097	19 391	21 643	24 676	22 993	22 859
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	13 707	14 722	10 262	5 842	3 773	3 756
Belastingen op inkomen en vermogen	65 232	65 601	70 773	77 760	81 566	93 634
Belastingen op inkomen	58 468	58 740	63 392	70 304	73 993	85 855
Belastingen op vermogen	6 764	6 861	7 381	7 456	7 573	7 779
Sociale premies en uitkeringen	284 212	292 157	295 403	292 139	302 496	305 761
Sociale premies	166 404	170 587	172 683	169 653	177 463	177 693
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	117 808	121 570	122 720	122 486	125 033	128 068
Overige inkomensoverdrachten	158 098	154 923	158 002	166 145	168 821	168 127
Premies schadeverzekering (netto)	15 503	15 957	16 254	16 229	16 364	15 983
Uitkeringen schadeverzekeringen	15 948	16 058	15 564	15 292	15 023	14 037
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	104 645	101 287	105 596	113 798	116 772	116 884
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	185	157	127	222	249	206
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	21 817	21 464	20 461	20 604	20 413	21 017
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	0	0	0	0	0	0
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	21 280	22 545	23 423	23 279	22 199	21 976
Kapitaaloverdrachten	17 379	19 644	18 693	20 337	18 220	16 783
Vermogensheffingen	1 383	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841
Investeringsbijdragen	7 578	7 490	7 212	8 391	6 742	6 347
Overige kapitaaloverdrachten	8 418	10 423	9 956	10 332	9 632	8 595
Totaal middelen	2 595 103	2 632 071	2 701 287	2 728 693	2 773 191	2 852 388
Saldi						
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	652 966	660 463	671 560	690 008	708 337	737 048
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	541 734	547 296	557 194	574 266	590 425	615 412
Bruto exploitatieoverschot	267 645	270 931	273 776	288 951	292 347	305 409
Netto exploitatieoverschot	156 413	157 764	159 410	173 209	174 435	183 773
Saldo primaire inkomens (bruto)	664 145	669 408	669 898	690 537	697 862	740 070
Saldo primaire inkomens (netto)	552 913	556 241	555 532	574 795	579 950	618 434
Bruto beschikbaar inkomen	656 125	659 448	660 835	681 540	692 903	734 997
Netto beschikbaar inkomen	544 893	546 281	546 469	565 798	574 991	613 361
Bruto besparingen	189 160	188 758	184 197	198 543	202 226	229 603
Netto besparingen	77 928	75 591	69 831	82 801	84 314	107 967
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	77 674	75 060	69 338	82 504	83 294	107 434
Vorderingsaldo	56 153	64 872	62 559	40 083	55 928	76 575
Totaal financiële transacties van vorderingen	362 525	174 320	263 267	327 993	566 188	449 582
Totaal financiële transacties van schulden	308 774	112 663	202 187	285 371	508 775	374 386
Saldo van financiële transacties	53 751	61 657	61 080	42 622	57 413	75 196
Statistisch verschil	– 2 402	– 3 215	– 1 479	2 539	1 485	– 1 379

¹⁾ Gegevens van de jaren 2016 en 2017 zijn voorlopig.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	689 382	688 268	698 212	718 021	725 422	768 168
Beloning van werknemers	323 867	324 676	328 166	330 267	340 586	353 289
Lonen	254 388	255 269	254 918	260 690	268 805	278 306
Sociale premies t.l.v. werkgevers	69 479	69 407	73 248	69 577	71 781	74 983
Belastingen op productie en invoer	70 984	73 774	78 079	79 430	84 725	88 232
Productgebonden belastingen	63 455	65 494	67 460	69 896	74 504	77 778
Niet-productgebonden belastingen op productie	7 529	8 280	10 619	9 534	10 221	10 454
Subsidies (–)	9 530	8 918	8 461	8 640	9 321	9 882
Productgebonden subsidies (–)	805	740	714	723	991	1 123
Niet-productgebonden subsidies (–)	8 725	8 178	7 747	7 917	8 330	8 759
Inkomen uit vermogen	372 704	394 747	435 845	408 591	414 128	382 885
Rente	129 257	120 719	119 638	111 930	99 898	102 144
Correctie voor IGDFI	– 46 307	– 43 260	– 43 582	– 47 022	– 44 860	– 38 323
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	175 564	163 979	163 220	158 952	144 758	140 467
Winstuitkeringen	161 537	168 491	200 522	178 359	193 462	159 319
Dividenden	159 845	166 807	198 757	176 498	191 576	157 260
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 692	1 684	1 765	1 861	1 886	2 059
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	18 290	40 048	50 387	51 714	58 035	60 289
Overig inkomen uit investeringen	49 913	50 767	55 036	60 746	58 960	57 377
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 633	6 238	6 372	5 631	4 932	4 573
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 211	28 282	30 666	34 246	34 250	33 191
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	15 069	16 247	17 998	20 869	19 778	19 613
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	13 707	14 722	10 262	5 842	3 773	3 756
Belastingen op inkomen en vermogen	63 634	64 119	68 829	76 248	79 755	91 795
Belastingen op inkomen	56 953	57 358	61 555	68 920	72 327	84 169
Belastingen op vermogen	6 681	6 761	7 274	7 328	7 428	7 626
Sociale premies en uitkeringen	284 397	292 365	294 812	291 872	302 235	305 483
Sociale premies	164 146	168 374	169 852	166 887	174 659	174 751
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	120 251	123 991	124 960	124 985	127 576	130 732
Overige inkomensoverdrachten	167 531	166 157	169 600	176 921	175 852	175 317
Premies schadeverzekering (netto)	14 952	15 788	15 943	15 887	15 560	15 177
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 482	16 143	15 858	15 640	15 739	14 755
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	104 645	101 287	105 596	113 798	116 772	116 884
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 903	2 750	2 652	2 736	2 667	2 541
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	24 376	25 445	23 419	22 843	22 835	22 568
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 173	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	21 133	22 468	23 352	23 106	21 993	21 788
Consumptieve bestedingen	467 112	470 767	476 709	483 170	490 883	505 582
Individuele consumptieve bestedingen	413 141	415 691	420 772	427 351	433 259	447 304
Sociale overdrachten in natura	121 302	120 683	121 946	121 979	122 829	126 169
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	51 398	50 546	51 263	51 079	49 944	51 059
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	69 904	70 137	70 683	70 900	72 885	75 110
Overige individuele consumptie huishoudens	291 839	295 008	298 826	305 372	310 430	321 135
Collectieve consumptieve bestedingen	53 971	55 076	55 937	55 819	57 624	58 278
Kapitaaloverdrachten	17 633	20 175	19 186	20 634	19 240	17 316
Vermogensheffingen	1 373	1 740	1 534	1 622	1 855	1 851
Investeringsbijdragen	7 353	7 242	7 048	7 923	6 339	6 011
Overige kapitaaloverdrachten	8 907	11 193	10 604	11 089	11 046	9 454
Investerings	122 266	122 252	120 294	155 079	145 121	152 358
Investerings in vaste activa (bruto)	122 505	121 237	118 138	152 533	141 675	151 199
Verbruik van vaste activa	111 232	113 167	114 366	115 742	117 912	121 636
Investerings in vaste activa (netto)	11 273	8 070	3 772	36 791	23 763	29 563
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	– 239	1 015	2 156	2 546	3 446	1 159
Veranderingen in voorraden	844	764	1 579	2 244	3 140	1 022
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	– 1 083	251	577	302	306	137
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	10 487	1 103	851	3 084	157	137
Totaal bestedingen	2 601 600	2 631 953	2 705 474	2 757 783	2 790 776	2 852 468
Kerngegevens						
Bruto binnenlands product (% volumemutaties)	– 1,0	– 0,1	1,4	2,0	2,2	2,9
Bruto binnenlands product per inwoner (euro)	38 972	39 303	39 820	40 733	41 593	43 020
Bruto nationaal inkomen per inwoner (euro)	39 639	39 835	39 721	40 764	40 978	43 196
Bruto beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (euro)	39 160	39 243	39 184	40 233	40 686	42 900
Saldo kredieten aan private sector (% bbp)	5,5	8,3	3,7	0,9	5,6	3,0
Krediet aan private sector, ultimo stand (% bbp)	250,7	254,9	268,1	264,2	262,1	252,1
Arbeidsvolume werkzame personen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	7 023	6 937	6 927	7 015	7 114	7 273
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	5 898	5 803	5 769	5 820	5 929	6 084
Gemiddelde bevolking (x 1000)	16 755	16 804	16 865	16 940	17 030	17 133

S 2.2 Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Output	901 005	903 830	913 450	941 983	962 190	1 018 615
Marktoutput	893 631	896 494	905 888	934 086	954 124	1 010 139
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	893 631	896 494	905 888	934 086	954 124	1 010 139
Output voor eigen finaal gebruik	7 374	7 336	7 562	7 897	8 066	8 476
Investerings in eigen beheer	7 374	7 336	7 562	7 897	8 066	8 476
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput						
Betalings voor niet-marktoutput						
Overige niet marktoutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies (–)						
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)						
Inkomen uit vermogen	94 198	86 845	83 150	94 795	85 302	84 310
Rente	18 659	20 042	17 045	18 931	18 417	16 917
Correctie voor IGDFI	– 419	– 51	– 253	– 898	– 1 251	– 899
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	19 078	20 093	17 298	19 829	19 668	17 816
Winstuitkeringen	63 404	66 247	58 258	74 485	72 921	61 492
Dividenden	63 207	66 026	57 841	74 257	72 736	61 297
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	197	221	417	228	185	195
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	11 895	296	7 402	1 152	– 6 177	5 742
Overig inkomen uit investeringen	225	246	431	214	129	143
Inkomen toegerekend aan polishouders	189	205	330	105	93	89
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	36	41	101	109	36	54
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	15	14	14	13	12	16
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 464	7 104	7 302	7 181	7 713	8 232
Sociale premies	7 464	7 104	7 302	7 181	7 713	8 232
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	6 187	5 736	5 731	6 145	5 531	5 595
Premies schadeverzekering (netto)						
Uitkeringen schadeverzekeringen	3 333	3 309	3 333	3 341	3 425	3 247
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 854	2 427	2 398	2 804	2 106	2 348
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 906	1 521	1 599	1 458	1 698	557
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	1 022	535	608	718	547	474
Overige kapitaaloverdrachten	884	986	991	740	1 151	83
Totaal middelen	1 010 760	1 005 036	1 011 232	1 051 562	1 062 434	1 117 309
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	378 234	381 613	384 393	397 334	407 991	425 371
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	318 684	320 640	322 335	334 103	343 328	358 371
Bruto exploitatieoverschot	148 580	150 617	148 833	160 202	162 924	169 442
Netto exploitatieoverschot	89 030	89 644	86 775	96 971	98 261	102 442
Saldo primaire inkomens (bruto)	134 207	117 034	102 636	127 379	119 211	138 081
Saldo primaire inkomens (netto)	74 657	56 061	40 578	64 148	54 548	71 081
Bruto beschikbaar inkomen	122 248	103 591	87 829	111 260	97 939	118 157
Netto beschikbaar inkomen	62 698	42 618	25 771	48 029	33 276	51 157
Bruto besparingen	122 248	103 591	87 829	111 260	97 939	118 157
Netto besparingen	62 698	42 618	25 771	48 029	33 276	51 157
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	64 602	44 125	27 368	49 486	34 963	51 677
Vorderingensaldo	50 757	36 043	22 513	17 828	22 429	39 074
Totaal financiële transacties van vorderingen	88 421	95 765	– 2 426	173 519	242 586	90 844
Totaal financiële transacties van schulden	39 174	61 596	– 21 567	155 817	215 859	55 601
Saldo van financiële transacties	49 247	34 169	19 141	17 702	26 727	35 243
Statistisch verschil	– 1 510	– 1 874	– 3 372	– 126	4 298	– 3 831

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	522 771	522 217	529 057	544 649	554 199	593 244
Beloning van werknemers	231 938	232 399	235 594	237 864	246 227	257 229
Lonen	183 465	184 592	184 952	189 685	196 165	204 858
Sociale premies t.l.v. werkgevers	48 473	47 807	50 642	48 179	50 062	52 371
Belastingen op productie en invoer	4 446	4 923	6 028	5 428	5 574	5 767
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	4 446	4 923	6 028	5 428	5 574	5 767
Subsidies (–)	6 730	6 326	6 062	6 160	6 734	7 067
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)	6 730	6 326	6 062	6 160	6 734	7 067
Inkomen uit vermogen	108 571	120 428	129 347	127 618	129 015	115 671
Rente	18 877	17 590	17 686	19 947	18 653	19 647
Correctie voor IGDFI	– 10 390	– 10 198	– 10 749	– 11 481	– 11 258	– 10 207
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	29 267	27 788	28 435	31 428	29 911	29 854
Winstuitkeringen	61 639	80 958	79 848	75 221	86 576	74 177
Dividenden	59 947	79 274	78 083	73 360	84 690	72 118
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 692	1 684	1 765	1 861	1 886	2 059
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	14 684	7 400	21 802	26 862	20 302	18 393
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	13 371	14 480	10 011	5 588	3 484	3 454
Belastingen op inkomen en vermogen	10 211	10 883	12 400	14 167	18 840	18 205
Belastingen op inkomen	10 211	10 883	12 400	14 167	18 840	18 205
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 464	7 104	7 302	7 181	7 713	8 232
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	7 464	7 104	7 302	7 181	7 713	8 232
Overige inkomensoverdrachten	7 935	8 296	8 138	8 097	7 963	7 314
Premies schadeverzekering (netto)	3 247	3 394	3 393	3 356	3 300	3 342
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 688	4 902	4 745	4 741	4 663	3 972
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	2	14	2	1	11	37
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	2	14	2	1	11	37
Investeringen	63 701	68 277	64 759	92 782	75 933	78 979
Investeringen in vaste activa (bruto)	64 587	67 001	62 538	90 236	72 500	77 898
Verbruik van vaste activa	59 550	60 973	62 058	63 231	64 663	67 000
Investeringen in vaste activa (netto)	5 037	6 028	480	27 005	7 837	10 898
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	– 886	1 276	2 221	2 546	3 433	1 081
Veranderingen in voorraden	318	1 166	1 672	2 286	3 257	992
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	– 1 204	110	549	260	176	89
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	9 694	778	2 154	2 107	1 264	624
Totaal bestedingen	960 003	968 993	988 719	1 033 734	1 040 005	1 078 235
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	– 0,7	0,6	1,6	1,7	2,6	3,5
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	210 530	205 392	204 286	229 462	226 089	230 651
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	63 919	54 081	51 998	63 469	54 328	55 230
Winstquote (% toegevoegde waarde)	39,3	39,5	38,7	40,3	39,9	39,8
Investeringsquote (% toegevoegde waarde)	17,1	17,6	16,3	22,7	17,8	18,3
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	4 347	4 283	4 264	4 308	4 417	4 573

S 2.3 Transacties van de sector financiële instellingen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Output	85 981	84 427	86 134	85 893	81 927	82 856
Marktooutput	85 096	83 454	85 048	84 613	80 525	81 413
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	36 136	37 162	36 784	36 452	34 746	32 493
Overige marktooutput	48 960	46 292	48 264	48 161	45 779	48 920
Output voor eigen finaal gebruik	885	973	1 086	1 280	1 402	1 443
Investerings in eigen beheer	885	973	1 086	1 280	1 402	1 443
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktooutput						
Betalings voor niet-marktooutput						
Overige niet marktooutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies (–)						
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)						
Inkomen uit vermogen	225 003	249 967	286 378	252 609	261 661	245 851
Rente	100 797	95 230	96 625	92 783	82 032	79 892
Correctie voor IGDFI	– 40 636	– 39 777	– 39 621	– 40 973	– 38 778	– 34 272
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	141 433	135 007	136 246	133 756	120 810	114 164
Winstuitkeringen	117 009	150 007	180 553	131 268	151 080	152 399
Dividenden	116 761	149 889	180 350	131 059	151 066	152 390
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	248	118	203	209	14	9
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	– 10 071	– 13 749	– 11 128	5 669	6 842	– 7 817
Overig inkomen uit investeringen	17 268	18 479	20 328	22 889	21 707	21 377
Inkomen toegerekend aan polishouders	531	517	429	289	301	163
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	16 737	17 962	19 899	22 600	21 406	21 214
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	60 265	62 233	63 086	62 395	61 988	63 608
Sociale premies	60 265	62 233	63 086	62 395	61 988	63 608
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	18 792	19 595	19 311	19 034	18 719	17 823
Premies schadeverzekering (netto)	15 503	15 957	16 254	16 229	16 364	15 983
Uitkeringen schadeverzekeringen	3 025	3 336	2 712	2 506	2 007	1 492
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	264	302	345	299	348	348
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	89	1 334	63	104	151	88
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	0	0	0	0	0	0
Overige kapitaaloverdrachten	89	1 334	63	104	151	88
Totaal middelen	390 130	417 556	454 972	420 035	424 446	410 226
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	52 990	52 423	53 021	51 892	49 187	48 103
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	48 727	48 140	48 821	47 698	44 919	43 653
Bruto exploitatieoverschot	34 443	32 941	32 579	33 194	30 001	29 088
Netto exploitatieoverschot	30 180	28 658	28 379	29 000	25 733	24 638
Saldo primaire inkomens (bruto)	16 422	27 362	30 757	21 112	21 343	23 169
Saldo primaire inkomens (netto)	12 159	23 079	26 557	16 918	17 075	18 719
Bruto beschikbaar inkomen	33 250	45 766	50 241	40 388	39 025	40 029
Netto beschikbaar inkomen	28 987	41 483	46 041	36 194	34 757	35 579
Bruto besparingen	12 117	23 298	26 889	17 282	17 032	18 241
Netto besparingen	7 854	19 015	22 689	13 088	12 764	13 791
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	7 887	20 294	22 706	13 149	12 898	13 862
Vorderingensaldo	7 581	20 443	25 224	11 145	12 683	11 660
Totaal financiële transacties van vorderingen	230 010	55 415	236 918	130 628	305 069	336 539
Totaal financiële transacties van schulden	222 429	34 972	211 694	119 483	292 386	324 879
Saldo van financiële transacties	7 581	20 443	25 224	11 145	12 683	11 660
Statistisch verschil	0	0	0	0	0	0

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	32 991	32 004	33 113	34 001	32 740	34 753
Beloning van werknemers	17 913	18 822	18 785	17 667	17 678	17 474
Lonen	14 538	14 804	14 284	14 001	13 884	13 425
Sociale premies t.l.v. werkgevers	3 375	4 018	4 501	3 666	3 794	4 049
Belastingen op productie en invoer	691	702	1 695	1 065	1 554	1 582
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	691	702	1 695	1 065	1 554	1 582
Subsidies (–)	57	42	38	34	46	41
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)	57	42	38	34	46	41
Inkomen uit vermogen	243 024	255 546	288 200	264 691	270 319	251 770
Rente	89 607	84 598	83 905	75 955	66 740	67 355
Correctie voor IGDFI	– 7 641	– 5 105	– 5 678	– 7 455	– 6 492	– 3 922
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	97 248	89 703	89 583	83 410	73 232	71 277
Winstuitkeringen	99 898	87 533	120 674	103 138	106 886	85 142
Dividenden	99 898	87 533	120 674	103 138	106 886	85 142
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	0	0	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	3 606	32 648	28 585	24 852	37 733	41 896
Overig inkomen uit investeringen	49 913	50 767	55 036	60 746	58 960	57 377
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 633	6 238	6 372	5 631	4 932	4 573
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 211	28 282	30 666	34 246	34 250	33 191
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	15 069	16 247	17 998	20 869	19 778	19 613
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 629	3 469	4 012	3 992	4 140	5 302
Belastingen op inkomen	3 629	3 469	4 012	3 992	4 140	5 302
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	39 132	39 765	39 734	39 289	39 995	41 820
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	39 132	39 765	39 734	39 289	39 995	41 820
Overige inkomensoverdrachten	19 468	20 190	19 167	18 872	18 890	17 449
Premies schadeverzekering (netto)	2 466	2 780	2 852	2 906	2 764	2 302
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 482	16 143	15 858	15 640	15 739	14 755
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	520	1 267	457	326	387	392
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	21 133	22 468	23 352	23 106	21 993	21 788
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	56	55	46	43	17	17
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	56	55	46	43	17	17
Investeringen	3 361	3 295	2 402	3 907	4 105	5 452
Investeringen in vaste activa (bruto)	3 361	3 295	2 402	3 907	4 105	5 452
Verbruik van vaste activa	4 263	4 283	4 200	4 194	4 268	4 450
Investeringen in vaste activa (netto)	– 902	– 988	– 1 798	– 287	– 163	1 002
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	0	0	0	0	0	0
Veranderingen in voorraden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 208	839	– 720	2 291	378	1 200
Totaal bestedingen	382 549	397 113	429 748	408 890	411 763	398 566
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	– 4,0	– 1,9	– 2,3	0,3	0,5	– 0,3
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	28 561	31 984	30 432	33 881	30 321	34 945
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	10 172	11 778	14 150	12 878	13 732	15 722
Financieel vermogen (mln euro)	– 31 044	10 441	33 663	5 913	– 56 222	– 21 285
Ontvangen inkomen uit vermogen (% totaal vorderingen)	1,6	1,6	1,4	1,4	1,3	1,3
Betaalde inkomen uit vermogen (% totaal schulden)	1,0	1,0	0,8	0,6	0,6	0,6
Liquiditeit ratio monetaire instellingen (%)	19,3	16,9	16,5	19,4	20,7	23,2
Financiële activa pensioenfondsen (mln euro)	999 747	1 016 165	1 247 423	1 244 006	1 366 708	1 438 152
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	216	210	203	198	193	186

S 2.4 Transacties van de sector overheid (geconsolideerd)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Output	122 842	123 166	125 229	125 175	126 164	128 094
Marktoutput	7 631	7 641	7 832	7 389	7 661	7 803
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	7 631	7 641	7 832	7 389	7 661	7 803
Output voor eigen finaal gebruik	5 300	5 440	5 472	5 622	5 674	5 767
Investerings in eigen beheer	5 300	5 440	5 472	5 622	5 674	5 767
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput	109 911	110 085	111 925	112 164	112 829	114 524
Betalingen voor niet-marktoutput	9 870	9 896	10 143	10 710	10 872	10 937
Overige niet marktoutput	100 041	100 189	101 782	101 454	101 957	103 587
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer	68 937	71 765	75 663	76 313	81 627	85 077
Productgebonden belastingen	61 408	63 485	65 044	67 233	71 908	75 099
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 777	42 408	42 951	44 746	47 849	49 900
Belastingen op invoer (exclusief btw)	6 761	6 912	7 311	6 839	8 339	8 777
Overige productgebonden belastingen	12 870	14 165	14 782	15 648	15 720	16 422
Niet-productgebonden belastingen op productie	7 529	8 280	10 619	9 080	9 719	9 978
Subsidies (–)	8 149	7 375	7 182	7 042	7 894	8 423
Productgebonden subsidies (–)	786	739	714	723	951	1 087
Niet-productgebonden subsidies (–)	7 363	6 636	6 468	6 319	6 943	7 336
Inkomen uit vermogen	19 472	21 324	15 928	11 072	8 123	7 716
Rente	3 423	2 732	2 437	2 148	1 719	1 556
Correctie voor IGDFI	– 14	15	3	– 38	– 51	– 42
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	3 437	2 717	2 434	2 186	1 770	1 598
Winstuitkeringen	2 298	3 853	3 217	3 045	2 587	2 281
Dividenden	2 255	3 810	3 217	3 045	2 587	2 281
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	43	43	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	60	26	28	41	44	135
Overig inkomen uit investeringen	14	18	8	14	16	9
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	14	18	8	14	16	9
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	13 677	14 695	10 238	5 824	3 757	3 735
Belastingen op inkomen en vermogen	65 232	65 601	70 773	77 760	81 566	93 634
Belastingen op inkomen	58 468	58 740	63 392	70 304	73 993	85 855
Belastingen op vermogen	6 764	6 861	7 381	7 456	7 573	7 779
Sociale premies en uitkeringen	98 313	100 932	102 015	99 833	107 486	105 540
Sociale premies	98 313	100 932	102 015	99 833	107 486	105 540
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	2 929	3 070	3 042	2 793	3 338	3 162
Premies schadeverzekering (netto)	0	0	0	0	0	0
Uitkeringen schadeverzekeringen	171	169	160	164	164	159
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	185	157	127	222	249	206
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 573	2 744	2 755	2 407	2 925	2 797
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 747	2 168	1 824	2 327	2 455	2 507
Vermogensheffingen	1 383	1 731	1 525	1 614	1 846	1 841
Investeringsbijdragen	268	283	189	494	459	361
Overige kapitaaloverdrachten	96	154	110	219	150	305
Totaal middelen	371 323	380 651	387 292	388 231	402 865	417 307
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	80 150	80 665	81 039	81 693	83 399	85 013
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	58 771	58 926	59 054	59 537	61 062	62 127
Bruto exploitatieoverschot	21 379	21 739	21 985	22 156	22 337	22 886
Netto exploitatieoverschot	0	0	0	0	0	0
Saldo primaire inkomens (bruto)	90 655	97 131	96 513	93 501	96 026	99 888
Saldo primaire inkomens (netto)	69 276	75 392	74 528	71 345	73 689	77 002
Bruto beschikbaar inkomen	171 816	177 926	182 528	183 383	200 674	212 309
Netto beschikbaar inkomen	150 437	156 187	160 543	161 227	178 337	189 423
Bruto besparingen	1 871	7 600	10 063	11 029	25 832	33 612
Netto besparingen	– 19 508	– 14 139	– 11 922	– 11 127	3 495	10 726
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	– 22 441	– 17 661	– 14 349	– 13 396	425	9 362
Vorderingensaldo	– 25 586	– 19 343	– 14 452	– 13 970	148	8 959
Totaal financiële transacties van vorderingen	18 246	7 758	– 1 731	– 12 143	– 5 180	– 7 745
Totaal financiële transacties van schulden	43 252	27 276	13 242	1 351	– 5 984	– 16 782
Saldo van financiële transacties	– 25 006	– 19 518	– 14 973	– 13 494	804	9 037
Statistisch verschil	580	– 175	– 521	476	656	78

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	42 692	42 501	44 190	43 482	42 765	43 081
Beloning van werknemers	58 399	58 264	58 360	58 650	60 176	61 325
Lonen	43 877	43 679	43 413	44 055	45 451	46 119
Sociale premies t.l.v. werkgevers	14 522	14 585	14 947	14 595	14 725	15 206
Belastingen op productie en invoer	630	741	732	924	927	883
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	630	741	732	924	927	883
Subsidies (–)	258	79	38	37	41	81
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)	258	79	38	37	41	81
Inkomen uit vermogen	10 984	10 322	9 881	8 998	8 167	7 368
Rente	10 954	10 295	9 857	8 980	8 151	7 347
Correctie voor IGDFI	– 1 479	– 1 474	– 1 474	– 1 517	– 1 530	– 1 374
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	12 433	11 769	11 331	10 497	9 681	8 721
Winstuitkeringen	0	0	0	0	0	0
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	0	0	0	0	0	0
Herbelogde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	0	0	0	0	0	0
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	30	27	24	18	16	21
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	17	2	20	39
Belastingen op inkomen	0	0	17	2	20	39
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	73 293	76 804	77 644	78 271	79 592	80 367
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	73 293	76 804	77 644	78 271	79 592	80 367
Overige inkomensoverdrachten	12 020	12 004	12 154	12 231	8 130	9 509
Premies schadeverzekering (netto)	194	171	163	167	168	162
Uitkeringen schadeverzekeringen	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 903	2 750	2 652	2 736	2 667	2 541
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 750	4 339	3 207	3 311	3 016	3 414
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 173	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	169 945	170 326	172 465	172 354	174 842	178 697
Individuele consumptieve bestedingen	115 974	115 250	116 528	116 535	117 218	120 419
Sociale overdrachten in natura	115 974	115 250	116 528	116 535	117 218	120 419
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	46 070	45 113	45 845	45 635	44 333	45 309
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	69 904	70 137	70 683	70 900	72 885	75 110
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen	53 971	55 076	55 937	55 819	57 624	58 278
Kapitaaloverdrachten	4 680	5 690	4 251	4 596	5 525	3 871
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	1 339	793	857	948	800	712
Overige kapitaaloverdrachten	3 341	4 897	3 394	3 648	4 725	3 159
Investerings	25 140	24 081	23 235	24 417	24 611	25 259
Investerings in vaste activa (bruto)	24 707	24 313	23 530	24 580	24 696	25 300
Verbruik van vaste activa	21 379	21 739	21 985	22 156	22 337	22 886
Investerings in vaste activa (netto)	3 328	2 574	1 545	2 424	2 359	2 414
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	433	– 232	– 295	– 163	– 85	– 41
Veranderingen in voorraden	413	– 252	– 312	– 181	– 194	– 70
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	20	20	17	18	109	29
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	– 616	– 660	– 1 147	– 1 687	– 1 997	– 1 970
Totaal bestedingen	396 909	399 994	401 744	402 201	402 717	408 348
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	– 0,2	0,3	– 0,4	0,3	– 0,1	1,1
Totaal inkomsten (% bbp)	42,8	43,6	43,6	42,6	43,6	43,7
Belasting- en premieontvangsten (% bbp)	35,3	35,8	36,7	36,5	38,0	38,3
Totaal uitgaven (% bbp)	46,8	46,5	45,7	44,6	43,6	42,5
Overheidsschuld (EMU) (% bbp)	66,4	67,8	68,0	64,8	62,0	57,1
Overheidssaldo (EMU) (% bbp)	– 3,9	– 2,9	– 2,2	– 2,0	0,0	1,2
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	984	972	966	959	956	950

S 2.5 Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Output	169 870	172 554	178 213	185 805	189 965	198 996
Marktoutput	128 291	128 808	132 116	137 623	140 171	147 917
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	0	0	0	0	0	0
Overige marktoutput	128 291	128 808	132 116	137 623	140 171	147 917
Output voor eigen finaal gebruik	35 980	38 037	40 396	42 468	43 911	45 056
Investerings in eigen beheer	1 066	1 037	1 074	1 175	1 417	1 474
Output voor eigen consumptie	34 914	37 000	39 322	41 293	42 494	43 582
Niet-marktoutput	5 599	5 709	5 701	5 714	5 883	6 023
Betalingen voor niet-marktoutput	271	276	283	270	272	273
Overige niet marktoutput	5 328	5 433	5 418	5 444	5 611	5 750
Beloning van werknemers	316 191	317 471	321 512	323 579	333 541	345 752
Lonen	248 084	249 362	249 526	255 152	262 959	272 060
Sociale premies t.l.v. werkgevers	68 107	68 109	71 986	68 427	70 582	73 692
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies (–)						
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)						
Inkomen uit vermogen	53 147	52 887	56 118	58 590	57 057	57 036
Rente	5 346	5 090	4 611	3 554	2 549	2 976
Correctie voor IGDFI	– 3 895	– 2 558	– 2 212	– 2 817	– 2 282	– 983
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	9 241	7 648	6 823	6 371	4 831	3 959
Winstuitkeringen	12 649	12 844	13 771	13 731	14 221	15 077
Dividenden	11 648	11 686	12 384	12 239	12 817	13 392
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 001	1 158	1 387	1 492	1 404	1 685
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	35 137	34 940	37 726	41 300	40 283	38 978
Inkomen toegerekend aan polishouders	5 652	5 322	5 459	5 135	4 531	4 243
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	28 175	28 248	30 632	34 212	34 217	33 153
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	1 310	1 370	1 635	1 953	1 535	1 582
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	15	13	10	5	4	5
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	118 170	121 888	123 000	122 730	125 309	128 381
Sociale premies	362	318	280	244	276	313
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	117 808	121 570	122 720	122 486	125 033	128 068
Overige inkomensoverdrachten	25 545	25 235	24 322	24 375	24 461	24 663
Premies schadeverzekering (netto)	0	0	0	0	0	0
Uitkeringen schadeverzekeringen	9 419	9 244	9 359	9 281	9 427	9 139
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	16 126	15 991	14 963	15 094	15 034	15 524
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	21 280	22 545	23 423	23 279	22 199	21 976
Kapitaaloverdrachten	7 461	7 563	7 492	8 006	8 155	8 249
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	274	223	224	204	197	213
Overige kapitaaloverdrachten	7 187	7 340	7 268	7 802	7 958	8 036
Totaal middelen	711 664	720 143	734 080	746 364	760 687	785 053
Saldi						
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	78 942	81 008	86 361	89 916	94 247	101 906
Toegevoegde waarde (netto, basisprijzen)	52 902	54 836	60 238	63 755	67 603	74 606
Bruto exploitatieoverschot	63 243	65 634	70 379	73 399	77 085	83 993
Netto exploitatieoverschot	37 203	39 462	44 256	47 238	50 441	56 693
Saldo primaire inkomens (bruto)	422 861	427 881	439 992	448 545	461 282	478 932
Saldo primaire inkomens (netto)	396 821	401 709	413 869	422 384	434 638	451 632
Bruto beschikbaar inkomen	328 811	332 165	340 237	346 509	355 265	364 502
Netto beschikbaar inkomen	302 771	305 993	314 114	320 348	328 621	337 202
Bruto besparingen	52 924	54 269	59 416	58 972	61 423	59 593
Netto besparingen	26 884	28 097	33 293	32 811	34 779	32 293
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	27 626	28 302	33 613	33 265	35 008	32 533
Vorderingsaldo	23 401	27 729	29 274	25 080	20 668	16 882
Totaal financiële transacties van vorderingen	25 848	15 382	30 506	35 989	23 713	29 944
Totaal financiële transacties van schulden	3 919	– 11 181	– 1 182	8 720	6 514	10 688
Saldo van financiële transacties	21 929	26 563	31 688	27 269	17 199	19 256
Statistisch verschil	– 1 472	– 1 166	2 414	2 189	– 3 469	2 374

¹⁾ Gegevens van de jaren 2016 en 2017 zijn voorlopig.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	90 928	91 546	91 852	95 889	95 718	97 090
Beloning van werknemers	15 617	15 191	15 427	16 086	16 505	17 261
Lonen	12 508	12 194	12 269	12 949	13 305	13 904
Sociale premies t.l.v. werkgevers	3 109	2 997	3 158	3 137	3 200	3 357
Belastingen op productie en invoer	1 762	1 914	2 164	2 117	2 166	2 222
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	1 762	1 914	2 164	2 117	2 166	2 222
Subsidies (–)	1 680	1 731	1 609	1 686	1 509	1 570
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)	1 680	1 731	1 609	1 686	1 509	1 570
Inkomen uit vermogen	9 720	8 111	8 017	7 023	6 401	7 849
Rente	9 414	7 896	7 790	6 787	6 128	7 568
Correctie voor IGDFI	– 26 797	– 26 483	– 25 681	– 26 569	– 25 580	– 22 820
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	36 211	34 379	33 471	33 356	31 708	30 388
Winstuitkeringen						
Dividenden						
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen						
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen						
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	306	215	227	236	273	281
Belastingen op inkomen en vermogen	49 794	49 767	52 400	58 087	56 755	68 249
Belastingen op inkomen	43 113	43 006	45 126	50 759	49 327	60 623
Belastingen op vermogen	6 681	6 761	7 274	7 328	7 428	7 626
Sociale premies en uitkeringen	164 508	168 692	170 132	167 131	174 935	175 064
Sociale premies	164 146	168 374	169 852	166 887	174 659	174 751
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	362	318	280	244	276	313
Overige inkomensoverdrachten	23 463	24 380	24 545	23 923	24 097	24 161
Premies schadeverzekering (netto)	9 045	9 443	9 535	9 458	9 328	9 371
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	14 418	14 937	15 010	14 465	14 769	14 790
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Individuele consumptieve bestedingen	297 167	300 441	304 244	310 816	316 041	326 885
Sociale overdrachten in natura	5 328	5 433	5 418	5 444	5 611	5 750
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	5 328	5 433	5 418	5 444	5 611	5 750
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens	291 839	295 008	298 826	305 372	310 430	321 135
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	6 719	7 358	7 172	7 552	7 926	8 009
Vermogensheffingen	1 373	1 740	1 534	1 622	1 855	1 851
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	5 346	5 618	5 638	5 930	6 071	6 158
Investeringen	30 064	26 599	29 898	33 973	40 472	42 668
Investeringen in vaste activa (bruto)	29 850	26 628	29 668	33 810	40 374	42 549
Verbruik van vaste activa	26 040	26 172	26 123	26 161	26 644	27 300
Investeringen in vaste activa (netto)	3 810	456	3 545	7 649	13 730	15 249
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)	214	– 29	230	163	98	119
Veranderingen in voorraden	113	– 150	219	139	77	100
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	101	121	11	24	21	19
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	201	146	564	373	512	283
Totaal bestedingen	688 263	692 414	704 806	721 284	740 019	768 171
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	– 0,0	0,3	4,9	3,7	2,0	3,2
Netto reëel beschikbaar inkomen (% volumemutaties)	– 0,3	– 1,0	1,7	1,8	2,0	1,0
Vrije / individuele besparingen (mln euro)	31 644	31 724	35 993	35 693	39 224	37 617
Spaarquote (% beschikbaar inkomen)	15,1	15,3	16,3	15,9	16,3	15,4
Investeringsquote (% beschikbaar inkomen)	8,5	7,5	8,2	9,1	10,7	11,0
Spaartegoeden en overige deposito's (mln euro)	340 026	343 717	332 245	335 685	341 360	344 474
Verzekerings- en pensioenregelingen (mln euro)	1 202 109	1 169 734	1 397 948	1 487 740	1 621 306	1 596 589
Voorzieningen pensioenverzekeringen (mln euro)	1 046 644	1 019 464	1 240 626	1 323 939	1 454 492	1 434 628
Woninghypotheken (mln euro)	687 683	673 156	674 560	679 255	687 484	695 211
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken (mln euro)	6 025	– 14 060	– 1 026	5 128	8 572	8 068
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	351	337	336	355	362	375
Arbeidsvolume zelfstandigen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	1 125	1 134	1 159	1 195	1 185	1 189
Gemiddelde aantal huishoudens (x1000)	7 541	7 580	7 628	7 693	7 757	7 826

S 2.6 Transacties van het buitenland met Nederland

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Middelen						
Invoer van goederen en diensten	455 542	460 137	466 572	518 594	491 044	532 303
Invoer van goederen	344 889	343 001	345 078	352 926	355 196	391 263
Invoer van diensten	110 653	117 136	121 494	165 668	135 848	141 040
Invoer van diensten exclusief IGDFI	107 025	113 678	117 370	160 947	131 306	136 984
Invoer van IGDFI	3 628	3 458	4 124	4 721	4 542	4 056
Beloning van werknemers	9 140	8 769	8 420	8 591	8 841	9 413
Lonen	7 460	7 142	6 786	7 049	7 264	7 712
Sociale premies t.l.v. werkgevers	1 680	1 627	1 634	1 542	1 577	1 701
Belastingen op productie en invoer	2 047	2 009	2 416	3 117	3 098	3 155
Productgebonden belastingen	2 047	2 009	2 416	2 663	2 596	2 679
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	0	0	0	0	0	0
Belastingen op invoer (exclusief btw)	2 030	2 008	2 286	2 528	2 596	2 679
Overige productgebonden belastingen	17	1	130	135	0	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	0	0	0	454	502	476
Subsidies (–)	1 381	1 543	1 279	1 598	1 427	1 459
Productgebonden subsidies (–)	19	1	0	0	40	36
Niet-productgebonden subsidies (–)	1 362	1 542	1 279	1 598	1 387	1 423
Inkomen uit vermogen	209 681	217 971	259 107	248 362	258 903	228 661
Rente	71 382	67 535	71 115	70 479	63 621	66 494
Correctie voor IGDFI	– 4 360	– 4 063	– 4 970	– 5 749	– 5 160	– 3 993
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	75 742	71 598	76 085	76 228	68 781	70 487
Winstuitkeringen	119 515	109 975	137 231	125 846	136 850	101 306
Dividenden	117 866	108 334	135 466	123 985	134 964	99 247
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 649	1 641	1 765	1 861	1 886	2 059
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	18 290	40 048	50 387	51 714	58 035	60 289
Overig inkomen uit investeringen	494	413	374	323	397	572
Inkomen toegerekend aan polishouders	301	229	194	138	36	100
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	36	34	34	34	33	38
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	157	150	146	151	328	434
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 220	3 283	3 542	3 913	3 673	3 928
Belastingen op inkomen	3 220	3 283	3 542	3 913	3 673	3 928
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	3 098	3 086	2 926	3 214	3 218	3 351
Sociale premies	407	415	433	445	435	447
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	2 691	2 671	2 493	2 769	2 783	2 904
Overige inkomensoverdrachten	14 172	16 129	16 176	15 991	11 263	11 420
Premies schadeverzekering (netto)	539	882	808	936	519	502
Uitkeringen schadeverzekeringen	1 047	1 200	1 153	1 229	1 290	1 119
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 903	2 750	2 652	2 736	2 667	2 541
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	5 510	6 553	5 431	5 073	4 508	3 866
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	4 173	4 744	6 132	6 017	2 279	3 392
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	– 147	– 77	– 71	– 173	– 206	– 188
Kapitaaloverdrachten	1 081	1 323	1 185	1 394	2 043	1 448
Vermogensheffingen	51	143	145	144	145	146
Investeringsbijdragen	43	35	25	26	56	25
Overige kapitaaloverdrachten	987	1 145	1 015	1 224	1 842	1 277
Totaal middelen	696 453	711 087	758 994	801 405	780 450	792 032
Saldi						
Saldo goederen- en dienstentransacties van het buitenland	– 63 588	– 67 444	– 74 557	– 51 759	– 72 333	– 79 108
Saldo lopende transacties buitenland	– 66 894	– 66 506	– 63 903	– 43 464	– 57 105	– 77 245
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	– 66 640	– 65 975	– 63 410	– 43 167	– 56 085	– 76 712
Vorderingensaldo	– 56 153	– 64 872	– 62 559	– 40 083	– 55 928	– 76 575
Totaal financiële transacties van vorderingen	164 909	234 342	180 004	176 653	278 297	265 556
Totaal financiële transacties van schulden	218 660	295 999	241 084	219 275	335 710	340 752
Saldo van financiële transacties	– 53 751	– 61 657	– 61 080	– 42 622	– 57 413	– 75 196
Statistisch verschil	2 402	3 215	1 479	– 2 539	– 1 485	1 379

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Bestedingen						
Uitvoer van goederen en diensten	519 130	527 581	541 129	570 353	563 377	611 411
Uitvoer van goederen	405 627	407 564	409 005	418 373	420 899	462 146
Uitvoer van diensten	113 503	120 017	132 124	151 980	142 478	149 265
Uitvoer van diensten exclusief IGDFI	111 218	117 448	129 499	149 555	140 434	147 336
Uitvoer van IGDFI	2 285	2 569	2 625	2 425	2 044	1 929
Beloning van werknemers	1 464	1 564	1 766	1 903	1 796	1 876
Lonen	1 156	1 235	1 394	1 511	1 418	1 466
Sociale premies t.l.v. werkgevers	308	329	372	392	378	410
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies (–)						
Productgebonden subsidies (–)						
Niet-productgebonden subsidies (–)						
Inkomen uit vermogen	229 202	234 587	265 236	257 098	257 144	240 916
Rente	70 755	70 250	72 595	76 226	68 666	65 918
Correctie voor IGDFI	– 3 017	– 3 174	– 3 471	– 3 453	– 2 662	– 1 866
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	73 772	73 424	76 066	79 679	71 328	67 784
Winstuitkeringen	153 338	174 435	192 508	170 016	184 197	173 236
Dividenden	151 892	172 938	190 501	168 087	182 594	171 347
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 446	1 497	2 007	1 929	1 603	1 889
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	1 884	– 13 427	– 3 698	6 862	709	– 1 940
Overig inkomen uit investeringen	3 225	3 329	3 831	3 994	3 572	3 702
Inkomen toegerekend aan polishouders	40	35	40	36	29	22
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	3 185	3 294	3 791	3 958	3 543	3 680
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	4 818	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767
Belastingen op inkomen	4 735	4 665	5 379	5 297	5 339	5 614
Belastingen op vermogen	83	100	107	128	145	153
Sociale premies en uitkeringen	2 913	2 878	3 517	3 481	3 479	3 629
Sociale premies	2 665	2 628	3 264	3 211	3 239	3 389
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	248	250	253	270	240	240
Overige inkomensoverdrachten	4 739	4 895	4 578	5 215	4 232	4 230
Premies schadeverzekering (netto)	1 090	1 051	1 119	1 278	1 323	1 308
Uitkeringen schadeverzekeringen	513	1 115	859	881	574	401
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	185	157	127	222	249	206
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 951	2 572	2 473	2 834	2 086	2 315
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	0	0	0	0	0	0
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	827	792	692	1 097	1 023	915
Vermogensheffingen	61	134	136	136	136	136
Investeringsbijdragen	268	283	189	494	459	361
Overige kapitaaloverdrachten	498	375	367	467	428	418
Investeringen						
Investeringen in vaste activa (bruto)						
Verbruik van vaste activa						
Investeringen in vaste activa (netto)						
Veranderingen in voorraden (incl. kostbaarheden)						
Veranderingen in voorraden						
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden						
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	– 10 487	– 1 103	– 851	– 3 084	– 157	– 137
Totaal bestedingen	752 606	775 959	821 553	841 488	836 378	868 607
Kerngegevens						
Aandeel uitvoeroverschot in bbp (% bbp)	9,7	10,2	11,1	7,5	10,2	10,7
Uitvoeroverschot (mln euro)	63 588	67 444	74 557	51 759	72 333	79 108
Saldo primaire inkomens buitenland (mln euro)	11 179	8 945	– 1 662	529	– 10 475	3 022
Saldo inkomensoverdrachten buitenland (mln euro)	– 7 873	– 9 883	– 8 992	– 8 824	– 4 753	– 4 885
Saldo kapitaaloverdrachten buitenland (mln euro)	– 254	– 531	– 493	– 297	– 1 020	– 533
Saldo lopende rekening	66 894	66 506	63 903	43 464	57 105	77 245

S 3.1 Financiële balansen van de totale economie

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	24 898	186	82	0	25 166	- 286	2 460
Chartaal geld	18 281	- 1 523	0	0	16 758	- 1 374	0
Girale deposito's	479 855	78 236	6 716	- 6 983	557 824	44 873	739
Spaartegoeden	332 212	3 439	4	0	335 655	5 694	11
Overige deposito's	558 001	3 525	18 452	2 218	582 196	54 857	- 1 030
Kortlopende schuldbewijzen	45 153	- 9 791	1 352	111	36 825	11 142	558
Langlopende schuldbewijzen	1 176 105	41 423	- 13 900	479	1 204 107	24 810	25 214
Kortlopende leningen	1 241 753	- 22 390	30 621	25 504	1 275 488	- 42 402	5 185
Langlopende leningen	2 500 780	43 078	41 078	- 53 418	2 531 518	108 769	486
Aandelen en overige deelnemingen	5 490 021	166 755	170 497	69 364	5 896 637	321 606	197 393
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 450 770	21 608	61 786	- 47	1 534 117	15 396	109 421
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	130 094	12 095	- 44 237	3 971	101 923	- 1 244	17 490
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	405 344	- 8 648	1 013	288	397 997	24 347	- 233
Totaal vorderingen	13 853 267	327 993	273 464	41 487	14 496 211	566 188	357 694
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 767	0	389	0	6 156	0	9
Chartaal geld	54 053	3 191	0	0	57 244	2 239	0
Girale deposito's	628 837	83 516	13 727	0	726 080	89 272	816
Spaartegoeden	315 483	5 571	4	0	321 058	5 626	11
Overige deposito's	476 959	13 499	14 550	0	505 008	34 814	531
Kortlopende schuldbewijzen	135 356	- 19 956	2 817	3 203	121 420	11 994	- 408
Langlopende schuldbewijzen	1 786 373	- 24 457	14 255	- 126	1 776 045	34 468	5 771
Kortlopende leningen	1 115 956	- 23 873	26 301	- 37 024	1 081 360	- 53 539	6 619
Langlopende leningen	2 211 281	59 436	31 582	7 289	2 309 588	55 192	6 276
Aandelen en overige deelnemingen	4 871 279	194 223	128 804	61 767	5 256 073	281 257	196 877
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 446 920	21 584	61 747	- 47	1 530 204	17 682	109 487
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	48 918	- 3 553	- 20 095	3 970	29 240	17 315	- 10 958
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	449 961	- 23 810	2 170	2 672	430 993	12 455	- 116
Totaal schulden	13 547 143	285 371	276 251	41 704	14 150 469	508 775	314 915
Financieel vermogenssaldo	306 124	42 622	- 2 787	- 217	345 742	57 413	42 779

S 3.2 Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	4 445	- 445	0	1	4 001	- 261	0
Girale deposito's	179 431	- 2 172	2 458	19	179 736	12 280	219
Spaartegoeden							
Overige deposito's	81 687	8 890	461	3	91 041	372	- 453
Kortlopende schuldbewijzen	3 492	- 1 324	14	0	2 182	- 670	- 163
Langlopende schuldbewijzen	10 538	- 457	48	0	10 129	30	- 1 932
Kortlopende leningen	241 505	8 104	9 378	498	259 485	14 221	3 361
Langlopende leningen	322 854	48 004	16 712	2 134	389 704	64 057	410
Aandelen en overige deelnemingen	1 126 814	108 119	14 136	0	1 249 069	137 549	25 016
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	28 169	1 169	- 2 384	- 2 738	24 216	678	1 336
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	- 6 314	932	511	0	- 4 871	- 677	1 557
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	148 273	2 699	344	- 30	151 286	15 007	- 47
Totaal vorderingen	2 140 894	173 519	41 678	- 113	2 355 978	242 586	29 304
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	5 485	191	9	372	6 057	- 1 149	404
Langlopende schuldbewijzen	102 987	7 607	1 346	1 880	113 820	33 928	- 5 337
Kortlopende leningen	395 017	- 19 140	9 458	- 628	384 707	- 12 835	3 471
Langlopende leningen	682 889	15 432	18 735	- 868	716 188	35 195	3 013
Aandelen en overige deelnemingen	1 608 858	153 311	64 883	363	1 827 415	146 372	52 955
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	11	- 11	0	0	119	- 119
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	864	16	- 29	0	851	34	103
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	158 963	- 1 611	212	235	157 799	14 195	- 199
Totaal schulden	2 955 063	155 817	94 603	1 354	3 206 837	215 859	54 291
Financieel vermogenssaldo	- 814 169	17 702	- 52 925	- 1 467	- 850 859	26 727	- 24 987

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	27 340	- 9	- 710	0	26 621
0	15 384	- 750	0	0	14 634
6 182	609 618	33 233	- 7 319	1	635 533
0	341 360	3 153	- 39	0	344 474
- 3 198	632 825	56 658	- 19 218	- 52	670 213
- 263	48 262	1 894	- 1 109	- 100	48 947
- 616	1 253 515	15 591	- 37 219	- 92	1 231 795
- 33 223	1 205 048	15 802	- 32 456	- 616	1 187 778
25 178	2 665 951	94 973	- 32 747	- 20 985	2 707 192
18 099	6 433 735	219 550	52 244	258	6 705 787
3 890	1 662 824	17 065	- 42 704	1 640	1 638 825
- 4 404	113 765	- 2 421	- 4 468	0	106 876
3 942	426 053	- 5 157	- 739	68	420 225
15 587	15 435 680	449 582	- 126 484	- 19 878	15 738 900
0	6 165	0	- 421	0	5 744
0	59 483	2 344	0	0	61 827
- 55	816 113	27 583	- 18 293	0	825 403
0	326 695	3 085	- 39	0	329 741
- 1 306	539 047	8 040	- 18 659	0	528 428
754	133 760	- 7 702	- 6 626	104	119 536
- 345	1 815 939	- 32 889	- 43 514	- 21 182	1 718 354
3 048	1 037 488	106 350	- 22 610	859	1 122 087
8 435	2 379 491	37 688	- 8 523	- 844	2 407 812
- 2 863	5 731 344	187 001	128 955	84	6 047 384
3 890	1 661 263	16 732	- 43 360	1 640	1 636 275
- 4 407	31 190	14 894	- 11 641	0	34 443
10 058	453 390	11 260	- 1 125	- 1 468	462 057
17 209	14 991 368	374 386	- 45 856	- 20 807	15 299 091
- 1 622	444 312	75 196	- 80 628	929	439 809
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	3 740	82	0	0	3 822
399	192 634	15 027	- 2 501	0	205 160
187	91 147	4 136	- 396	0	94 887
0	1 349	275	- 24	0	1 600
- 150	8 077	- 2 311	- 665	0	5 101
0	277 067	653	- 2 156	- 1	275 563
- 1	454 170	32 897	- 337	2	486 732
0	1 411 634	29 114	- 13 297	1 840	1 429 291
0	26 230	417	3 465	0	30 112
0	- 3 991	9 708	- 2 932	0	2 785
14	166 260	846	- 91	3	167 018
449	2 628 317	90 844	- 18 934	1 844	2 702 071
0	5 312	- 3 024	- 2	0	2 286
0	142 411	7 033	- 7 463	- 20	141 961
- 771	374 572	- 12 149	- 3 565	- 612	358 246
- 1 255	753 141	34 376	- 7 291	- 1 057	779 169
141	2 026 883	29 704	84 754	1 723	2 143 064
0	0	91	- 91	0	0
0	988	82	- 245	0	825
38	171 833	- 512	- 113	12	171 220
- 1 847	3 475 140	55 601	65 984	46	3 596 771
2 296	- 846 823	35 243	- 84 918	1 798	- 894 700
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

S 3.3 Financiële balansen van de sector financiële instellingen

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	24 898	186	82	0	25 166	- 286	2 460
Chartaal geld	2 308	- 75	0	0	2 233	- 282	0
Girale deposito's	229 030	71 492	4 143	- 6 983	297 682	23 447	508
Spaartegoeden							
Overige deposito's	469 874	- 4 525	17 971	2 218	485 538	54 878	- 581
Kortlopende schuldbewijzen	41 304	- 8 497	1 337	207	34 351	11 096	720
Langlopende schuldbewijzen	1 144 381	44 459	- 14 137	530	1 175 233	26 925	26 839
Kortlopende leningen	962 380	- 30 122	21 243	25 003	978 504	- 53 178	1 824
Langlopende leningen	2 095 578	- 3 465	24 357	- 55 888	2 060 582	46 180	71
Aandelen en overige deelnemingen	3 954 592	53 246	139 012	68 686	4 215 536	188 215	142 705
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	24 653	- 1 978	- 413	- 101	22 161	- 5 938	- 935
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	113 009	16 825	- 44 819	3 971	88 986	5 934	11 705
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	130 141	- 6 918	661	354	124 238	8 078	- 186
Totaal vorderingen	9 192 148	130 628	149 437	37 997	9 510 210	305 069	185 130
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 767	0	389	0	6 156	0	9
Chartaal geld	54 053	3 191	0	0	57 244	2 239	0
Girale deposito's	612 179	75 619	13 727	0	701 525	82 870	816
Spaartegoeden	315 483	5 571	4	0	321 058	5 626	11
Overige deposito's	473 641	13 919	14 550	0	502 110	35 831	531
Kortlopende schuldbewijzen	106 428	- 10 637	2 680	2 831	101 302	10 627	- 876
Langlopende schuldbewijzen	1 286 734	- 31 656	17 792	- 2 061	1 270 809	6 926	4 209
Kortlopende leningen	634 113	- 3 630	16 826	- 37 155	610 154	- 32 753	3 142
Langlopende leningen	720 839	32 832	12 736	8 708	775 115	10 610	3 194
Aandelen en overige deelnemingen	3 262 306	40 912	63 921	61 404	3 428 543	134 914	143 922
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 446 920	21 573	61 758	- 47	1 530 204	17 563	109 606
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	48 034	- 3 560	- 20 076	3 970	28 368	17 295	- 11 076
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	191 988	- 24 651	1 958	2 414	171 709	638	83
Totaal schulden	9 158 485	119 483	186 265	40 064	9 504 297	292 386	253 571
Financieel vermogenssaldo	33 663	11 145	- 36 828	- 2 067	5 913	12 683	- 68 441

S 3.4 Financiële balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	30	- 4	0	- 2	24	- 2	0
Girale deposito's	7 920	- 381	0	- 19	7 520	1 281	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	3 853	- 426	20	- 3	3 444	454	4
Kortlopende schuldbewijzen	323	21	0	- 96	248	712	0
Langlopende schuldbewijzen	9 591	- 969	222	- 38	8 806	- 1 323	187
Kortlopende leningen	1 266	- 55	0	- 1 097	114	86	0
Langlopende leningen	66 284	- 4 395	2	346	62 237	- 1 662	5
Aandelen en overige deelnemingen	89 599	- 4 315	10 745	678	96 707	- 3 091	5 697
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	23 558	- 5 754	39	0	17 843	- 6 483	4 191
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	48 280	- 3 746	0	- 55	44 479	5 175	0
Totaal vorderingen	250 704	- 20 024	11 028	- 286	241 422	- 4 853	10 084
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's	246	910	0	0	1 156	2 165	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	764	- 9	0	0	755	- 200	0
Kortlopende schuldbewijzen	23 443	- 9 510	128	0	14 061	2 516	64
Langlopende schuldbewijzen	395 265	- 205	- 4 895	68	390 233	- 6 317	6 882
Kortlopende leningen	26 143	332	0	- 43	26 432	- 2 245	0
Langlopende leningen	70 126	- 1 168	44	- 35	68 967	- 554	32
Aandelen en overige deelnemingen	31	0	0	0	31	- 29	0
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	0	0	0	0	0	0	0
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	38 715	3 120	0	63	41 898	- 993	0
Totaal schulden	554 733	- 6 530	- 4 723	53	543 533	- 5 657	6 978
Financieel vermogenssaldo	- 304 029	- 13 494	15 751	- 339	- 302 111	804	3 106

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	27 340	- 9	- 710	0	26 621
0	1 951	61	0	0	2 012
6 182	327 819	6 996	- 4 684	1	330 132
- 3 200	536 635	52 215	- 18 758	- 52	570 040
- 296	45 871	1 875	- 1 086	- 100	46 560
- 429	1 228 568	19 845	- 36 857	- 92	1 211 464
- 33 164	893 986	16 510	- 30 300	- 615	879 581
28 851	2 135 684	60 482	- 32 425	- 20 995	2 142 746
17 388	4 563 844	193 737	50 825	- 1 582	4 806 824
0	15 288	- 3 058	- 106	0	12 124
- 4 404	102 221	- 9 100	- 846	0	92 275
4 823	136 953	- 3 015	- 648	- 38	133 252
15 751	10 016 160	336 539	- 75 595	- 23 473	10 253 631
0	6 165	0	- 421	0	5 744
0	59 483	2 344	0	0	61 827
- 55	785 156	26 187	- 18 293	0	793 050
0	326 695	3 085	- 39	0	329 741
- 1 306	537 166	8 134	- 18 659	0	526 641
754	111 807	- 5 266	- 6 372	104	100 273
2 020	1 283 964	- 29 754	- 26 541	- 21 162	1 206 507
4 141	584 684	125 744	- 19 026	1 682	693 084
10 046	798 965	- 4 106	- 1 029	463	794 293
- 2 947	3 704 432	157 297	44 201	- 1 639	3 904 291
3 890	1 661 263	16 641	- 43 269	1 640	1 636 275
- 4 407	30 180	14 828	- 11 407	0	33 601
9 992	182 422	9 745	- 1 012	- 1 566	189 589
22 128	10 072 382	324 879	- 101 867	- 20 478	10 274 916
- 6 377	- 56 222	11 660	26 272	- 2 995	- 21 285

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	22	5	0	0	27
- 399	8 402	1 792	0	0	10 194
- 185	3 717	417	- 64	0	4 070
33	993	- 247	0	0	746
- 35	7 635	- 696	15	0	6 954
- 59	141	4	0	0	145
- 3 633	56 947	1 186	15	0	58 148
768	100 081	- 5 659	4 719	0	99 141
0	0	0	0	0	0
0	15 551	- 3 091	- 775	0	11 685
16	49 670	- 2 891	0	0	46 779
- 3 494	243 159	- 9 180	3 910	0	237 889
0	3 321	- 1 853	0	0	1 468
0	555	16	0	0	571
0	16 641	588	- 252	0	16 977
- 2 363	388 435	- 9 638	- 9 506	0	369 291
- 14	24 173	- 4 619	0	0	19 554
55	68 500	- 3 192	- 107	0	65 201
0	2	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
1 021	41 926	481	0	100	42 507
- 1 301	543 553	- 18 217	- 9 865	100	515 571
- 2 193	- 300 394	9 037	13 775	- 100	- 277 682

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

S 3.5 Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	11 498	- 999	0	1	10 500	- 829	0
Girale deposito's	47 062	2 310	115	0	49 487	3 628	12
Spaartegoeden	332 212	3 439	4	0	335 655	5 694	11
Overige deposito's	33	- 3	0	0	30	- 30	0
Kortlopende schuldbewijzen	34	9	1	0	44	4	1
Langlopende schuldbewijzen	10 208	- 1 407	- 45	0	8 756	- 753	103
Kortlopende leningen	364	126	0	0	490	- 403	0
Langlopende leningen	9 422	- 83	7	- 2	9 344	10	0
Aandelen en overige deelnemingen	318 932	9 705	6 604	0	335 241	- 1 067	23 975
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 397 948	22 417	64 583	2 792	1 487 740	20 656	109 020
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	- 159	92	32	0	- 35	- 18	37
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	57 987	383	8	19	58 397	- 3 179	0
Totaal vorderingen	2 185 541	35 989	71 309	2 810	2 295 649	23 713	133 159
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	24 445	- 992	17	- 298	23 172	- 2 578	6
Langlopende leningen	730 785	9 323	67	- 508	739 667	9 757	37
Aandelen en overige deelnemingen							
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	20	- 9	10	0	21	- 14	15
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	39 632	398	0	- 40	39 990	- 651	0
Totaal schulden	794 882	8 720	94	- 846	802 850	6 514	58
Financieel vermogenssaldo	1 390 659	27 269	71 215	3 656	1 492 799	17 199	133 101

S 3.6 Financiële balansen van het buitenland met Nederland

	2015				2016		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 767	0	389	0	6 156	0	9
Chartaal geld	35 884	4 602	0	0	40 486	3 629	0
Girale deposito's	251 318	30 248	11 073	0	292 639	32 236	265
Spaartegoeden	0	0	0	0	0	0	0
Overige deposito's	324 358	4 627	13 579	0	342 564	15 456	281
Kortlopende schuldbewijzen	129 094	- 17 160	2 702	3 299	117 935	10 213	- 522
Langlopende schuldbewijzen	1 389 857	- 29 774	17 620	- 536	1 377 167	8 414	535
Kortlopende leningen	632 637	8 038	14 192	- 36 757	618 110	- 4 412	2 276
Langlopende leningen	854 400	45 414	21 016	8 828	929 658	439	3 182
Aandelen en overige deelnemingen	3 268 443	163 618	63 840	50 152	3 546 053	176 823	92 368
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	4 318	- 189	- 43	0	4 086	66	38
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	2 063	- 20 963	9 940	- 1 532	- 10 492	34 185	- 38 509
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	153 926	- 11 808	2 129	2 671	146 918	1 248	- 173
Totaal vorderingen	7 052 065	176 653	156 437	26 125	7 411 280	278 297	59 750
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 448	186	368	0	6 002	- 286	2
Chartaal geld	112	- 112	0	0	0	16	0
Girale deposito's	102 336	24 968	4 062	- 6 983	124 383	- 12 163	188
Spaartegoeden	16 729	- 2 132	0	0	14 597	68	0
Overige deposito's	405 400	- 5 347	17 481	2 218	419 752	35 499	- 1 280
Kortlopende schuldbewijzen	38 891	- 6 995	1 237	207	33 340	9 361	444
Langlopende schuldbewijzen	779 589	36 106	- 10 535	69	805 229	- 1 244	19 978
Kortlopende leningen	758 434	9 521	18 512	25 771	812 238	6 725	842
Langlopende leningen	1 143 899	29 056	30 512	- 51 879	1 151 588	54 016	- 2 608
Aandelen en overige deelnemingen	3 887 185	136 150	105 533	57 749	4 186 617	217 172	92 884
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	8 168	- 165	- 4	0	7 999	- 2 220	- 28
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	83 239	- 5 315	- 14 202	- 1 531	62 191	15 626	- 10 061
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	109 309	3 354	972	287	113 922	13 140	- 290
Totaal schulden	7 338 739	219 275	153 936	25 908	7 737 858	335 710	100 071
Financieel vermogenssaldo	- 286 674	- 42 622	2 501	217	- 326 578	- 57 413	- 40 321

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	9 671	- 898	0	0	8 773
0	53 127	6 169	- 134	0	59 162
0	341 360	3 153	- 39	0	344 474
0	0	0	0	0	0
0	49	- 9	1	0	41
0	8 106	- 717	292	0	7 681
0	87	- 7	0	0	80
- 3	9 351	49	0	8	9 408
0	358 149	2 358	9 997	0	370 504
3 890	1 621 306	19 706	- 46 063	1 640	1 596 589
0	- 16	62	85	0	131
79	55 297	78	0	103	55 478
3 966	2 456 487	29 944	- 35 861	1 751	2 452 321
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
- 308	20 292	- 1 268	- 19	- 211	18 794
- 375	749 086	10 251	- 96	- 250	758 991
0	0	0	0	0	0
0	22	- 16	11	0	17
- 3	39 336	1 721	0	- 14	41 043
- 686	808 736	10 688	- 104	- 475	818 845
4 652	1 647 751	19 256	- 35 757	2 226	1 633 476

2016	2017*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	6 165	0	- 421	0	5 744
0	44 115	3 110	0	0	47 225
0	325 140	7 357	- 14 411	0	318 086
0	0	0	0	0	0
0	358 301	- 9 357	- 17 100	0	331 844
1 011	128 637	- 7 513	- 6 501	104	114 727
- 189	1 385 927	- 36 065	- 38 578	- 21 185	1 290 099
4 139	620 113	86 505	- 15 282	1 683	693 019
10 086	943 365	7 072	- 2 522	461	948 376
- 2 882	3 812 362	169 323	87 483	- 1 637	4 067 531
0	4 190	- 469	- 656	0	3 065
1 464	- 13 352	32 616	- 22 779	0	- 3 515
9 913	157 906	12 977	- 968	- 1 566	168 349
23 542	7 772 869	265 556	- 31 735	- 22 140	7 984 550
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					
0	5 718	- 9	- 391	0	5 318
0	16	16	0	0	32
6 237	118 645	13 007	- 3 437	1	128 216
0	14 665	68	0	0	14 733
- 1 892	452 079	39 261	- 17 659	- 52	473 629
- 6	43 139	2 083	- 984	- 100	44 138
- 460	823 503	12 415	- 32 283	- 95	803 540
- 32 132	787 673	- 4 043	- 25 128	208	758 710
26 829	1 229 825	64 357	- 26 746	- 19 680	1 247 756
18 080	4 514 753	201 872	10 772	- 1 463	4 725 934
0	5 751	- 136	0	0	5 615
1 467	69 223	15 301	- 15 606	0	68 918
3 797	130 569	- 3 440	- 582	- 30	126 517
21 920	8 195 559	340 752	- 112 044	- 21 211	8 403 056
1 622	- 422 690	- 75 196	80 309	- 929	- 418 506

S 4.1 Balansen van de totale economie

	2014	2014	2015	2016	2017*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	2 046 654	2 031 287	2 043 627	2 058 060	2 096 515
Woningen	897 846	873 312	852 686	854 525	862 921
Bedrijfsgebouwen	381 640	381 711	373 193	369 748	370 476
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	357 035	362 667	368 962	373 616	387 692
Overdrachtskosten op grond	10 287	10 787	11 586	12 842	14 577
Vervoermiddelen	57 569	57 719	61 429	65 802	69 901
Personenauto's	21 821	21 483	23 280	24 253	26 400
Overige wegvervoermiddelen	9 091	9 273	9 757	10 911	11 643
Treinen en trams	6 919	7 102	7 219	7 502	7 710
Schepen	13 945	14 185	14 634	14 777	14 811
Vliegtuigen	5 794	5 676	6 538	8 358	9 337
Computers	12 839	13 018	13 628	15 540	18 610
Telecommunicatie apparatuur	2 304	2 405	2 310	2 216	2 234
Machines en installaties	180 713	182 794	188 800	190 316	193 493
Overige materiële vaste activa	27 876	27 294	27 087	26 435	26 005
In cultuur gebrachte activa	2 188	2 366	2 395	2 448	2 660
Onderzoek en ontwikkeling	67 016	66 135	85 552	86 125	86 652
Computerprogrammatuur en databanken	41 868	43 187	48 268	51 015	54 186
Overige immateriële activa	7 472	7 893	7 731	7 432	7 108
Voorraden	88 678	90 798	92 261	95 250	98 394
Grond	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële activa	.	.	.	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	22 254	24 898	25 166	27 340	26 621
Chartaal geld	20 477	18 281	16 758	15 384	14 634
Girale deposito's	387 103	479 855	557 824	609 618	635 533
Spaartegoeden	343 687	332 212	335 655	341 360	344 474
Overige deposito's	600 607	558 001	582 196	632 825	670 213
Kortlopende schuldbewijzen	28 443	45 153	36 825	48 262	48 947
Langlopende schuldbewijzen	1 069 444	1 176 105	1 204 107	1 253 515	1 231 795
Kortlopende leningen	1 074 906	1 241 753	1 275 488	1 205 048	1 187 778
Langlopende leningen	2 575 421	2 500 780	2 531 518	2 665 951	2 707 192
Aandelen en overige deelnemingen	5 166 658	5 490 021	5 896 637	6 433 735	6 705 787
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 248 595	1 450 770	1 534 117	1 662 824	1 638 825
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	67 805	130 094	101 923	113 765	106 876
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	471 408	405 344	397 997	426 053	420 225
Totaal vorderingen	13 076 808	13 853 267	14 496 211	15 435 680	15 738 900
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 407	5 767	6 156	6 165	5 744
Chartaal geld	50 669	54 053	57 244	59 483	61 827
Girale deposito's	466 474	628 837	726 080	816 113	825 403
Spaartegoeden	327 599	315 483	321 058	326 695	329 741
Overige deposito's	576 492	476 959	505 008	539 047	528 428
Kortlopende schuldbewijzen	136 935	135 356	121 420	133 760	119 536
Langlopende schuldbewijzen	1 632 914	1 786 373	1 776 045	1 815 939	1 718 354
Kortlopende leningen	934 383	1 115 956	1 081 360	1 037 488	1 122 087
Langlopende leningen	2 282 100	2 211 281	2 309 588	2 379 491	2 407 812
Aandelen en overige deelnemingen	4 791 246	4 871 279	5 256 073	5 731 344	6 047 384
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 246 622	1 446 920	1 530 204	1 661 263	1 636 275
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	28 665	48 918	29 240	31 190	34 443
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	492 852	449 961	430 993	453 390	462 057
Totaal schulden	12 972 358	13 547 143	14 150 469	14 991 368	15 299 091
Financieel vermogenssaldo	104 450	306 124	345 742	444 312	439 809
Netto vermogen	.	.	.	.	.

S 4.2 Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2014	2014	2015	2016	2017*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	783 085	783 599	809 439	816 414	832 106
Woningen	169 372	164 192	158 943	156 210	154 225
Bedrijfsgebouwen	201 798	202 667	199 334	198 146	199 182
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	99 516	101 733	104 552	107 259	112 983
Overdrachtskosten op grond	2 859	3 078	3 560	3 781	4 117
Vervoermiddelen	47 857	48 175	51 783	55 875	59 738
Personenauto's	18 697	18 432	20 052	20 854	22 708
Overige wegvervoermiddelen	6 424	6 572	7 048	8 069	8 728
Treinen en trams	6 919	7 102	7 219	7 405	7 617
Schepen	10 780	11 113	11 614	11 842	11 979
Vliegtuigen	5 038	4 956	5 850	7 705	8 706
Computers	7 783	8 068	8 677	10 345	12 917
Telecommunicatie apparatuur	1 586	1 660	1 546	1 445	1 430
Machines en installaties	155 731	157 842	162 623	163 988	166 686
Overige materiële vaste activa	18 482	18 037	17 958	17 638	17 504
In cultuur gebrachte activa	213	227	238	273	292
Onderzoek en ontwikkeling	43 408	42 039	60 701	60 527	60 450
Computerprogrammatuur en databanken	27 478	28 453	32 264	33 940	35 902
Overige immateriële activa	7 002	7 428	7 260	6 987	6 680
Voorraden	78 352	80 501	82 339	85 517	88 386
Grond	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële activa	.	.	.	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	4 985	4 445	4 001	3 740	3 822
Girale deposito's	102 964	179 431	179 736	192 634	205 160
Spaartegoeden					
Overige deposito's	81 185	81 687	91 041	91 147	94 887
Kortlopende schuldbewijzen	5 713	3 492	2 182	1 349	1 600
Langlopende schuldbewijzen	9 552	10 538	10 129	8 077	5 101
Kortlopende leningen	249 274	241 505	259 485	277 067	275 563
Langlopende leningen	322 458	322 854	389 704	454 170	486 732
Aandelen en overige deelnemingen	1 058 503	1 126 814	1 249 069	1 411 634	1 429 291
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	37 009	28 169	24 216	26 230	30 112
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	2 062	- 6 314	- 4 871	- 3 991	2 785
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	180 806	148 273	151 286	166 260	167 018
Totaal vorderingen	2 054 511	2 140 894	2 355 978	2 628 317	2 702 071
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	5 307	5 485	6 057	5 312	2 286
Langlopende schuldbewijzen	71 251	102 987	113 820	142 411	141 961
Kortlopende leningen	362 587	395 017	384 707	374 572	358 246
Langlopende leningen	641 537	682 889	716 188	753 141	779 169
Aandelen en overige deelnemingen	1 583 035	1 608 858	1 827 415	2 026 883	2 143 064
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	504	864	851	988	825
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	155 030	158 963	157 799	171 833	171 220
Totaal schulden	2 819 251	2 955 063	3 206 837	3 475 140	3 596 771
Financieel vermogenssaldo	- 764 740	- 814 169	- 850 859	- 846 823	- 894 700
Netto vermogen	.	.	.	.	.

S 4.3 Balansen van de sector financiële instellingen

	2014	2014	2015	2016	2017*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	45 204	42 890	40 977	40 543	41 641
Woningen	21 373	20 021	18 810	18 927	19 366
Bedrijfsgebouwen	11 596	10 425	9 347	8 312	8 361
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	64	62	60	59	58
Overdrachtskosten op grond	3 071	3 081	3 021	2 958	3 234
Vervoermiddelen	287	282	279	296	310
Personenauto's	249	248	249	262	273
Overige wegvervoermiddelen	39	34	30	34	37
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	0	0	0	0	0
Vliegtuigen	0	0	0	0	0
Computers	1 280	1 258	1 222	1 291	1 353
Telecommunicatie apparatuur	81	87	93	98	107
Machines en installaties	200	193	193	204	209
Overige materiële vaste activa	426	413	392	413	430
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	2 644	2 724	2 841	2 935	2 809
Computerprogrammatuur en databanken	4 104	4 283	4 671	5 014	5 377
Overige immateriële activa	77	61	48	36	27
Voorraden	0	0	0	0	0
Grond	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële activa	.	.	.	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	22 254	24 898	25 166	27 340	26 621
Chartaal geld	2 601	2 308	2 233	1 951	2 012
Girale deposito's	212 620	229 030	297 682	327 819	330 132
Spaartegoeden					
Overige deposito's	511 435	469 874	485 538	536 635	570 040
Kortlopende schuldbewijzen	22 250	41 304	34 351	45 871	46 560
Langlopende schuldbewijzen	1 032 186	1 144 381	1 175 233	1 228 568	1 211 464
Kortlopende leningen	793 630	962 380	978 504	893 986	879 581
Langlopende leningen	2 171 406	2 095 578	2 060 582	2 135 684	2 142 746
Aandelen en overige deelnemingen	3 712 056	3 954 592	4 215 536	4 563 844	4 806 824
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	41 852	24 653	22 161	15 288	12 124
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	55 525	113 009	88 986	102 221	92 275
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	168 395	130 141	124 238	136 953	133 252
Totaal vorderingen	8 746 210	9 192 148	9 510 210	10 016 160	10 253 631
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 407	5 767	6 156	6 165	5 744
Chartaal geld	50 669	54 053	57 244	59 483	61 827
Girale deposito's	451 676	612 179	701 525	785 156	793 050
Spaartegoeden	327 599	315 483	321 058	326 695	329 741
Overige deposito's	571 348	473 641	502 110	537 166	526 641
Kortlopende schuldbewijzen	105 493	106 428	101 302	111 807	100 273
Langlopende schuldbewijzen	1 206 628	1 286 734	1 270 809	1 283 964	1 206 507
Kortlopende leningen	491 208	634 113	610 154	584 684	693 084
Langlopende leningen	827 998	720 839	775 115	798 965	794 293
Aandelen en overige deelnemingen	3 208 090	3 262 306	3 428 543	3 704 432	3 904 291
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 246 622	1 446 920	1 530 204	1 661 263	1 636 275
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	28 143	48 034	28 368	30 180	33 601
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	214 888	191 988	171 709	182 422	189 589
Totaal schulden	8 735 769	9 158 485	9 504 297	10 072 382	10 274 916
Financieel vermogenssaldo	10 441	33 663	5 913	- 56 222	- 21 285
Netto vermogen	.	.	.	.	.

S 4.4 Balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2014	2014	2015	2016	2017*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	403 490	405 982	407 611	408 605	417 183
Woningen	3 371	3 302	3 212	3 212	3 219
Bedrijfsgebouwen	95 546	94 763	91 499	89 841	89 157
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	253 843	257 260	260 730	262 516	270 565
Overdrachtskosten op grond	1 712	1 671	1 610	1 470	1 401
Vervoermiddelen	3 480	3 367	3 233	3 306	3 240
Personenauto's	599	555	582	648	709
Overige wegvervoermiddelen	1 412	1 408	1 319	1 286	1 219
Treinen en trams	0	0	0	97	92
Schepen	778	751	716	698	666
Vliegtuigen	691	653	616	577	554
Computers	2 677	2 591	2 546	2 553	2 697
Telecommunicatie apparatuur	415	427	439	445	457
Machines en installaties	11 702	11 489	12 144	12 151	12 419
Overige materiële vaste activa	5 012	4 994	4 906	4 667	4 384
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	18 587	18 927	19 527	20 132	20 768
Computerprogrammatuur en databanken	7 146	7 191	7 765	8 312	8 876
Overige immateriële activa	0	0	0	0	0
Voorraden	3 086	2 791	2 301	2 047	2 039
Grond	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële activa	.	.	.	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	45	30	24	22	27
Girale deposito's	9 429	7 920	7 520	8 402	10 194
Spaartegoeden					
Overige deposito's	3 508	3 853	3 444	3 717	4 070
Kortlopende schuldbewijzen	435	323	248	993	746
Langlopende schuldbewijzen	13 944	9 591	8 806	7 635	6 954
Kortlopende leningen	1 195	1 266	114	141	145
Langlopende leningen	65 951	66 284	62 237	56 947	58 148
Aandelen en overige deelnemingen	90 472	89 599	96 707	100 081	99 141
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	9 660	23 558	17 843	15 551	11 685
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	46 630	48 280	44 479	49 670	46 779
Totaal vorderingen	241 269	250 704	241 422	243 159	237 889
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's	467	246	1 156	3 321	1 468
Spaartegoeden					
Overige deposito's	695	764	755	555	571
Kortlopende schuldbewijzen	26 135	23 443	14 061	16 641	16 977
Langlopende schuldbewijzen	353 556	395 265	390 233	388 435	369 291
Kortlopende leningen	25 540	26 143	26 432	24 173	19 554
Langlopende leningen	71 558	70 126	68 967	68 500	65 201
Aandelen en overige deelnemingen	31	31	31	2	2
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	0	0	0	0	0
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	38 295	38 715	41 898	41 926	42 507
Totaal schulden	516 277	554 733	543 533	543 553	515 571
Financieel vermogenssaldo	- 275 008	- 304 029	- 302 111	- 300 394	- 277 682
Netto vermogen	.	.	.	.	.

S 4.5 Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2014	2014	2015	2016	2017*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	814 875	798 820	785 603	792 502	805 586
Woningen	703 730	685 797	671 723	676 176	686 111
Bedrijfsgebouwen	72 700	73 856	73 013	73 449	73 776
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	3 612	3 612	3 620	3 782	4 086
Overdrachtskosten op grond	2 645	2 956	3 394	4 633	5 826
Vervoermiddelen	5 944	5 897	6 134	6 327	6 613
Personenauto's	2 276	2 249	2 397	2 490	2 711
Overige wegvervoermiddelen	1 215	1 259	1 361	1 523	1 660
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	2 388	2 322	2 304	2 237	2 165
Vliegtuigen	65	67	72	77	77
Computers	1 099	1 101	1 183	1 352	1 644
Telecommunicatie apparatuur	222	232	232	228	239
Machines en installaties	13 080	13 270	13 841	13 974	14 179
Overige materiële vaste activa	3 956	3 850	3 832	3 717	3 686
In cultuur gebrachte activa	1 975	2 138	2 157	2 175	2 368
Onderzoek en ontwikkeling	2 378	2 446	2 483	2 530	2 626
Computerprogrammatuur en databanken	3 141	3 261	3 568	3 749	4 032
Overige immateriële activa	393	404	423	410	400
Voorraden	7 240	7 506	7 620	7 686	7 969
Grond	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële activa	.	.	.	.	.
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	12 846	11 498	10 500	9 671	8 773
Girale deposito's	47 759	47 062	49 487	53 127	59 162
Spaartegoeden	343 687	332 212	335 655	341 360	344 474
Overige deposito's	30	33	30	0	0
Kortlopende schuldbewijzen	45	34	44	49	41
Langlopende schuldbewijzen	12 283	10 208	8 756	8 106	7 681
Kortlopende leningen	91	364	490	87	80
Langlopende leningen	9 576	9 422	9 344	9 351	9 408
Aandelen en overige deelnemingen	305 537	318 932	335 241	358 149	370 504
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 169 734	1 397 948	1 487 740	1 621 306	1 596 589
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	558	- 159	- 35	- 16	131
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	53 198	57 987	58 397	55 297	55 478
Totaal vorderingen	1 955 344	2 185 541	2 295 649	2 456 487	2 452 321
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	24 332	24 445	23 172	20 292	18 794
Langlopende leningen	734 977	730 785	739 667	749 086	758 991
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	18	20	21	22	17
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	62 260	39 632	39 990	39 336	41 043
Totaal schulden	821 587	794 882	802 850	808 736	818 845
Financieel vermogenssaldo	1 133 757	1 390 659	1 492 799	1 647 751	1 633 476
Netto vermogen	.	.	.	.	.

S 5.1 Niet-financiële balans van de totale economie, 2014

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 046 654	- 19 176	3 772	- 186	223	2 031 287
Woningen	897 846	- 24 639	31	73	0	873 312
Bedrijfsgebouwen	381 640	1 343	- 1 203	- 73	4	381 711
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	357 035	419	5 213	- 0	0	362 667
Overdrachtskosten op grond	10 287	371	128	0	0	10 787
Vervoermiddelen	57 569	749	- 932	0	334	57 719
Personenauto's	21 821	113	- 450	0	0	21 483
Overige wegvervoermiddelen	9 091	- 32	157	0	57	9 273
Treinen en trams	6 919	219	- 36	0	0	7 102
Schepen	13 945	278	- 38	0	0	14 185
Vliegtuigen	5 794	170	- 565	0	277	5 676
Computers	12 839	- 40	217	0	2	13 018
Telecommunicatie apparatuur	2 304	- 92	193	- 0	0	2 405
Machines en installaties	180 713	1 610	639	- 0	- 168	182 794
Overige materiële vaste activa	27 876	303	- 913	0	28	27 294
In cultuur gebrachte activa	2 188	119	244	- 186	0	2 366
Onderzoek en ontwikkeling	67 016	528	- 1 432	- 0	23	66 135
Computerprogrammatuur en databanken	41 868	4	1 314	0	0	43 187
Overige immateriële activa	7 472	148	273	0	0	7 893
Voorraden	88 678	538	1 579	3	0	90 798
Grond	.	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	.	.	.	.	.	.

S 5.2 Niet-financiële balans van de totale economie, 2015

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 031 287	- 24 245	36 791	- 206	0	2 043 627
Woningen	873 312	- 24 495	3 812	58	0	852 686
Bedrijfsgebouwen	381 711	- 7 817	- 643	- 58	0	373 193
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	362 667	51	6 244	- 0	0	368 962
Overdrachtskosten op grond	10 787	517	283	0	0	11 586
Vervoermiddelen	57 719	793	2 917	0	0	61 429
Personenauto's	21 483	262	1 535	0	0	23 280
Overige wegvervoermiddelen	9 273	30	454	0	0	9 757
Treinen en trams	7 102	186	- 69	0	0	7 219
Schepen	14 185	161	288	0	0	14 634
Vliegtuigen	5 676	153	709	0	0	6 538
Computers	13 018	- 303	913	- 0	0	13 628
Telecommunicatie apparatuur	2 405	- 209	114	0	0	2 310
Machines en installaties	182 794	5 145	860	0	0	188 800
Overige materiële vaste activa	27 294	458	- 666	- 0	0	27 087
In cultuur gebrachte activa	2 366	- 47	266	- 190	0	2 395
Onderzoek en ontwikkeling	66 135	952	18 465	0	0	85 552
Computerprogrammatuur en databanken	43 187	597	4 486	0	0	48 268
Overige immateriële activa	7 893	112	- 258	- 16	0	7 731
Voorraden	90 798	- 800	2 244	19	0	92 261
Grond	.	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	.	.	.	.	.	.

S 5.3 Niet-financiële balans van de totale economie, 2016

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 043 627	- 9 286	23 764	- 184	138	2 058 060
Woningen	852 686	- 7 177	8 717	298	0	854 525
Bedrijfsgebouwen	373 193	- 3 322	176	- 298	0	369 748
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	368 962	- 1 294	5 948	- 0	0	373 616
Overdrachtskosten op grond	11 586	- 20	1 275	0	0	12 842
Vervoermiddelen	61 429	714	3 520	- 0	138	65 802
Personenauto's	23 280	438	522	- 0	13	24 253
Overige wegvervoermiddelen	9 757	75	954	0	125	10 911
Treinen en trams	7 219	221	62	0	0	7 502
Schepen	14 634	- 128	271	0	0	14 777
Vliegtuigen	6 538	108	1 712	0	0	8 358
Computers	13 628	- 418	2 330	0	0	15 540
Telecommunicatie apparatuur	2 310	- 66	- 28	- 0	0	2 216
Machines en installaties	188 800	1 186	331	0	0	190 316
Overige materiële vaste activa	27 087	163	- 815	0	0	26 435
In cultuur gebrachte activa	2 395	- 13	251	- 184	0	2 448
Onderzoek en ontwikkeling	85 552	1 226	- 653	0	0	86 125
Computerprogrammatuur en databanken	48 268	- 279	3 026	0	0	51 015
Overige immateriële activa	7 731	16	- 315	0	0	7 432
Voorraden	92 261	- 147	3 140	- 4	0	95 250
Grond	.	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	.	.	.	.	.	.

S 5.4 Niet-financiële balans van de totale economie, 2017*

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 058 060	9 019	29 564	- 126	0	2 096 515
Woningen	854 525	- 3 491	11 856	31	0	862 921
Bedrijfsgebouwen	369 748	- 45	803	- 31	0	370 476
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	373 616	8 424	5 653	0	0	387 692
Overdrachtskosten op grond	12 842	427	1 309	0	0	14 577
Vervoermiddelen	65 802	428	3 671	0	0	69 901
Personenauto's	24 253	560	1 588	0	0	26 400
Overige wegvervoermiddelen	10 911	- 97	829	0	0	11 643
Treinen en trams	7 502	4	204	0	0	7 710
Schepen	14 777	- 165	198	0	0	14 811
Vliegtuigen	8 358	127	852	0	0	9 337
Computers	15 540	- 24	3 094	0	0	18 610
Telecommunicatie apparatuur	2 216	- 62	80	0	0	2 234
Machines en installaties	190 316	1 567	1 610	0	0	193 493
Overige materiële vaste activa	26 435	162	- 593	0	0	26 005
In cultuur gebrachte activa	2 448	322	17	- 126	0	2 660
Onderzoek en ontwikkeling	86 125	919	- 391	0	0	86 652
Computerprogrammatuur en databanken	51 015	376	2 796	0	0	54 186
Overige immateriële activa	7 432	17	- 341	0	0	7 108
Voorraden	95 250	2 107	1 022	15	0	98 394
Grond	.	.	.	.	.	.
Grond onder woningen	.	.	.	.	.	.
Grond onder bedrijfsgebouwen	.	.	.	.	.	.
Landbouwgrond	.	.	.	.	.	.
Olie- en gasreserves	.	.	.	.	.	.
Totaal niet-financiële balans	.	.	.	.	.	.

7.

Overige

tabellen

O 1.1 Belastingen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 777	42 408	42 951	44 746	47 849	49 900
Loonbelasting	45 358	45 816	46 086	54 144	55 487	62 377
Vennootschapsbelasting	11 854	12 447	14 511	16 108	21 035	21 413
Accijnzen	11 289	10 885	11 598	11 207	11 707	11 689
Milieuheffingen	6 992	7 747	7 679	7 952	8 397	8 639
Motorrijtuigenbelasting	5 015	4 967	5 434	5 539	5 610	5 646
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 500	1 159	1 121	1 462	1 551	2 000
Overdrachtsbelasting	1 128	1 104	1 566	1 772	2 292	2 727
Onroerendezaakbelasting	3 337	3 439	3 542	3 691	3 771	3 835
Dividendbelasting	4 482	4 258	5 734	5 670	5 207	6 083
Invoerrechten	1 780	1 756	2 046	2 307	2 353	2 436
Vermogensheffingen ¹⁾	1 434	1 874	1 670	1 758	1 991	1 987
Vermogensbelasting	2	1	0	0	0	0
Assurantiebelasting	1 145	2 343	2 366	2 375	2 464	2 486
Kansspelbelasting	459	477	440	476	480	470
Overige	3 318	3 851	7 320	3 654	1 761	6 093
Belastingen	140 870	144 532	154 064	162 861	171 955	187 781
Belastingen op productie en invoer	70 984	73 774	78 079	79 430	84 725	88 232
Belastingen op inkomen en vermogen	68 452	68 884	74 315	81 673	85 239	97 562
Vermogensheffingen ¹⁾	1 434	1 874	1 670	1 758	1 991	1 987
Betaald door:						
Ingezetenen	135 991	139 633	148 442	157 300	166 335	181 878
Buitenland	4 879	4 899	5 622	5 561	5 620	5 903
Ontvangen door:						
Overheid	135 552	139 097	147 961	155 687	165 039	180 552
Buitenland	5 318	5 435	6 103	7 174	6 916	7 229

¹⁾ Vermogensheffingen zijn niet-periodieke belastingen op vermogen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit erf- en schenkbelasting.

O 1.2 Belastingen op inkomen en vermogen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Belastingen op inkomen	61 688	62 023	66 934	74 217	77 666	89 783
Vennootschapsbelasting	11 854	12 447	14 511	16 108	21 035	21 413
Loonbelasting	45 358	45 816	46 086	54 144	55 487	62 377
Inkomstenbelasting	– 902	– 1 337	– 190	– 2 566	– 5 111	– 1 183
Dividendbelasting	4 482	4 258	5 734	5 670	5 207	6 083
Kansspelbelasting	147	143	128	142	130	130
Bronbelasting rente	749	696	665	719	918	963
Belastingen op vermogen	6 764	6 861	7 381	7 456	7 573	7 779
Vermogensbelasting	2	1	0	0	0	0
Motorrijtuigenbelasting	4 047	4 008	4 386	4 470	4 530	4 557
Milieuheffingen	2 030	2 084	2 134	2 170	2 230	2 242
Rioolrechten	1 192	1 229	1 262	1 286	1 334	1 320
Heffingen op waterverontreiniging	838	855	872	884	896	922
Omslagheffing waterschappen	466	492	517	514	532	569
Overige	219	276	344	302	281	411
Belastingen op inkomen en vermogen	68 452	68 884	74 315	81 673	85 239	97 562
Betaald door:						
Niet-financiële vennootschappen	10 211	10 883	12 400	14 167	18 840	18 205
Financiële instellingen	3 629	3 469	4 012	3 992	4 140	5 302
Overheid	0	0	17	2	20	39
Huishoudens	49 794	49 767	52 400	58 087	56 755	68 249
Buitenland ¹⁾	4 818	4 765	5 486	5 425	5 484	5 767
Ontvangen door:						
Overheid	65 232	65 601	70 773	77 760	81 566	93 634
Buitenland ²⁾	3 220	3 283	3 542	3 913	3 673	3 928

¹⁾ Betreft de dividendbelasting en de loonbelasting betaald door het buitenland.

²⁾ Betreft de dividendbelasting, de loonbelasting en de bronbelasting rente ontvangen door het buitenland.

O 1.3 Belastingen op productie en invoer

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
	mln euro					
Productgebonden belastingen	63 455	65 494	67 460	69 896	74 504	77 778
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 777	42 408	42 951	44 746	47 849	49 900
Invoerrechten aan de EU	1 780	1 756	2 046	2 307	2 353	2 436
EU-heffingen op voedingsmiddelen	267	253	370	356	243	243
Accijnzen	11 289	10 885	11 598	11 207	11 707	11 689
Benzine	4 007	3 960	4 042	4 109	4 226	4 293
Overige minerale oliën	3 578	3 630	3 833	3 757	3 862	3 875
Tabak	2 653	2 228	2 632	2 222	2 491	2 397
Alcohol	348	306	311	314	324	331
Overige accijnzen	703	761	780	805	804	793
Verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken e.d.	158	154	213	207	256	265
Verbruiksbelasting op milieugrondslag	4 013	4 997	4 810	5 024	5 331	5 582
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 500	1 159	1 121	1 462	1 551	2 000
Kansspelbelasting	312	334	312	334	350	340
Overdrachtsbelasting	1 128	1 104	1 566	1 772	2 292	2 727
Assurantebelasting	1 145	2 343	2 366	2 375	2 464	2 486
Kapitaalsbelasting	0	0	0	0	0	0
Beursbelasting	0	0	0	0	0	0
Voorraadheffing olie	86	101	107	106	108	110
Niet-productgebonden belastingen op productie	7 529	8 280	10 619	9 534	10 221	10 454
Onroerendezaakbelasting	3 337	3 439	3 542	3 691	3 771	3 835
Motorrijtuigenbelasting	968	959	1 048	1 069	1 080	1 089
Milieuheffingen	949	666	735	758	836	815
Rioolrechten	227	234	235	245	250	254
Heffingen op waterverontreiniging	323	327	326	328	348	340
Emissierechten	48	49	108	137	199	200
Overige milieuheffingen	351	56	66	48	39	21
Omslagheffing waterschappen	721	761	778	832	850	838
Bankenbelasting	536	507	1 453	478	473	478
Heffing depositogarantiestelsel	0	0	0	0	448	470
Verhuurdersheffing	0	48	1 224	1 345	1 474	1 618
EU-heffing op voorraden suiker	0	0	0	0	0	0
EU resolutieheffing	0	0	0	454	502	476
Overige niet-productgebonden belastingen op productie	1 018	1 900	1 839	907	787	835
Belastingen op productie en invoer (betaald door ingezetenen)	70 984	73 774	78 079	79 430	84 725	88 232
Ontvangen door:						
Overheid	68 937	71 765	75 663	76 313	81 627	85 077
Buitenland (EU)	2 047	2 009	2 416	3 117	3 098	3 155

8.

Toelichtingen

8.1 Nationale rekeningen in hoofdlijnen

Inleiding

Het systeem van nationale rekeningen geeft een kwantitatieve beschrijving van het economische proces in een land en de economische relaties met het buitenland. Als onderdelen van het economisch proces worden onderscheiden: productie, inkomensvorming, inkomensverdeling, bestedingen, financiering en vermogensvorming.

Economisch gebied

De Nederlandse nationale rekeningen hebben betrekking op het economisch gebied van het Koninkrijk der Nederlanden in Europa. Het Nederlandse deel van het continentaal plat in de Noordzee wordt ook beschouwd als deel van dat economisch gebied. De economieën van de buiten Europa liggende landen van het Koninkrijk der Nederlanden (Curaçao, Sint Maarten en Aruba) worden niet beschreven door de Nederlandse nationale rekeningen. De eilanden (openbare lichamen) Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn weliswaar onderdeel van Nederland, maar worden evenmin meegenomen.

Sinds de staatkundige veranderingen per 10-10-2010 is het CBS in Nederland verantwoordelijk voor de statistieken van de eilanden van Caribisch Nederland. In dat kader maakt het CBS ramingen voor het bbp voor elk van deze eilanden. Dit wordt echter niet samengenomen met het Nederlandse bbp.

Economische indicatoren

Centraal in de nationale rekeningen staat een aantal belangrijke economische indicatoren zoals het binnenlands product en het nationaal inkomen. Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De volumeverandering van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is de maatstaf voor de groei (of krimp) van de economie. Volumeveranderingen zijn geschoond voor prijsveranderingen.

Het nationaal inkomen is de som van de primaire inkomens (lonen, winsten en per saldo ontvangen rente en dividenden) van de ingezetenen van een land. Het nationaal inkomen kan bruto of netto worden bepaald, dat wil zeggen inclusief of exclusief het verbruik van vaste activa (ook wel afschrijvingen genoemd). Het bruto nationaal inkomen (bni) is gelijk aan het bruto binnenlands product plus het saldo van de primaire inkomensstromen van en naar het buitenland.

Statistische beschrijving economisch proces

Er zijn landen waar de nationale rekeningen uitsluitend betrekking hebben op een raming voor een of meer van deze macrovariabelen. Er is dan niet echt sprake van een statistische beschrijving van het economisch proces. Vóór de Tweede Wereldoorlog was dit ook in Nederland het geval; de grondslagen voor een geïntegreerd systeem zoals we dat nu kennen, waren toen ook nog niet gelegd. In een uitgebouwd nationale-rekeningenstelsel zoals dat nu in Nederland wordt samengesteld gaat de beschrijving veel verder. Om te beginnen wordt er een uitgebreid overzicht gegeven van de productie van goederen en diensten. Ook wordt vastgelegd hoeveel en wat er wordt geconsumeerd, waarin wordt geïnvesteerd en wat er wordt in- en uitgevoerd. Verder bevatten de nationale rekeningen

de inkomensvorming, evenals de herverdeling door belasting- en premieheffing en sociale uitkeringen. Ten slotte maken ook financiële transacties en vermogensvorming deel uit van de nationale rekeningen.

Dit alles gebeurt niet alleen voor het totaal van de volkshuishouding maar ook voor onderdelen daarvan. De beschrijving van de productie bijvoorbeeld wordt gedetailleerd naar bedrijfsklassen. Voor de beschrijving van inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming wordt de economie onderscheiden in sectoren zoals de overheid, huishoudens, niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen. Hiermee zijn ook de twee hoofdsystemen van de nationale rekeningen afgebakend: productie wordt beschreven in de zogenoemde aanbod- en gebruiktabellen (AGT). Inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming valt onder de sectorrekeningen, waarvoor soms de naam inkomens- en vermogensrekeningen wordt gehanteerd. Arbeid wordt als een derde hoofdsysteem gezien. Wel ligt deze in de praktijk dicht tegen de productie aan. De drie hoofdsystemen raken elkaar op belangrijke onderdelen als toegevoegde waarde en beloning. Daardoor zijn ze (door integratie) volledig consistent met elkaar.

Consistente beschrijving

Dat de nationale rekeningen een systeem worden genoemd is gerechtvaardigd doordat ze een samenhangend en geïntegreerd geheel vormen waarin alle variabelen op een consistente wijze met elkaar samenhangen. Dit draagt belangrijk bij aan kwaliteit en gebruiksmogelijkheden. De kwaliteit wordt er door bevorderd omdat de definitie- en vergelijkingen die aan het systeem ten grondslag liggen het mogelijk maken om gegevens uit verschillende bronstatistieken aan elkaar te relateren. Ook als de uitkomsten van deze bronstatistieken niet sluiten, kan via integratie tot de meest plausibele schattingen worden gekomen. De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen worden bevorderd doordat de systematiek het mogelijk maakt allerlei verschijnselen met elkaar in verband te brengen.

De genoemde systematiek leidt echter ook tot beperkingen, vooral ten aanzien van de mogelijkheid om wijzigingen in concepten en definities door te voeren. Partiële veranderingen zijn zonder meer uitgesloten. Een verandering bijvoorbeeld in wat tot de productie gerekend moet worden is alleen mogelijk als tegelijkertijd begrippen als inkomen, consumptie, besparingen en investeringen aangepast worden.

Diverse gebruiksmogelijkheden

De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen zijn zeer divers. Allereerst worden binnenlands product en nationaal inkomen vaak gehanteerd als een maatstaf voor het functioneren van de economie van een land, het succes van het gevoerde financieel-economische beleid en de financiële draagkracht van de samenleving. Het vorderingensaldo van de overheid en de overheidsschuld worden bijvoorbeeld uitgedrukt als percentage van het bbp (EMU-norm). Verder is het bni één van de grondslagen voor de afdrachten aan de Europese Unie. Het nationaal inkomen wordt gebruikt als richtlijn voor de omvang van de ontwikkelingshulp en als basis voor allerlei kengetallen ten aanzien van de overheid. Verder kan uit de nationale rekeningen het relatieve belang van een bedrijfstak voor de economie afgelezen worden, bijvoorbeeld door zijn aandeel in het binnenlands product.

Voorts worden nationale-rekeningengegevens veelvuldig gebruikt voor prognoses en analyses. Omdat ze een geïntegreerde en gecoördineerde beschrijving van de economie geven, zijn de nationale-rekeningengegevens bij uitstek geschikt voor gebruik in modellen die de economische ontwikkeling voorspellen en de invloed van beleidsvarianten toetsen.

Ten slotte kan nog gewezen worden op het gebruik van de gegevens over de productie-structuur. Deze vormen een specifieke dataset (aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen), die eveneens dient als basis voor een zeer pluriform gebruik. Voorbeelden zijn studies naar energiegebruik, milieuvervuiling en de gevolgen van belastingmaatregelen op de productie en werkgelegenheid.

Institutionele benadering

In de nationale rekeningen wordt een beschrijving gegeven vanuit de invalshoek van de economische actoren. Dit wordt de institutionele benadering genoemd. Bij een institutionele beschrijving van het productieproces staan de producenten centraal. Deze worden op basis van het zwaartepunt van hun economische activiteit ingedeeld in bedrijfstakken. Producenten bijvoorbeeld die vervoer als hoofdactiviteit hebben worden ingedeeld in de bedrijfstak vervoer, opslag en communicatie. Dit leidt tot goede informatie over de totale productiewaarde van de producenten die tot een bepaalde bedrijfsgroep gerekend worden en sluit aan bij de werkelijkheid waarin de producent opereert. Deze benadering betekent echter tevens dat ook de productie uit hoofde van eventuele nevenactiviteiten in de productiewaarde van een bedrijfstak wordt meegenomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor een textielfabriek die ook producten rechtstreeks verkoopt aan consumenten (detailhandel).

Iedere keuze die in dit kader is gemaakt, is er op gericht dat de nationale rekeningen voor zoveel mogelijk doeleinden bruikbaar zijn. Voor specifieke oogmerken worden aparte modules gemaakt die dan in aanvulling op de standaard nationale rekeningen de gegevens bevatten die nodig zijn voor een bijzondere invalshoek of een specifiek gebruik.

Internationale vergelijkbaarheid en gebruik

Internationale vergelijkbaarheid is een belangrijk kenmerk van de nationale rekeningen. De begrippen, classificaties en methoden van de nationale rekeningen zijn wereldwijd gestandaardiseerd en vastgelegd in internationale richtlijnen (SNA 2008 en ESR 2010).

Nederland is op grond van internationale regelgeving verplicht om nauwkeurig omschreven gegevens op vastgelegde tijdstippen aan internationale instellingen te leveren. De belangrijkste levering betreft die aan het statistisch bureau van de Europese Unie (Eurostat). Deze instelling draagt ook zorg voor een verdere doorlevering van de cijfers aan onder andere de Europese Centrale Bank (ECB) en de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Tevens berekent Eurostat de totalen voor de Europese Unie (EU) en de eurozone.

Veel internationale verdragen en internationale richtlijnen bevatten verwijzingen naar of gegevens uit de nationale rekeningen. De internationale betekenis en het administratieve gebruik van de nationale rekeningen is de laatste decennia sterk toegenomen. Zowel de btw-bijdrage als de bni-bijdrage van Nederland aan de Europese Unie is gebaseerd op de nationale rekeningen. Ook aan de inkomstenkant van Nederland spelen de nationale rekeningen een belangrijke rol. De verdeling van het bbp over regio's, zoals deze kan worden afgeleid uit de regionale (nationale) rekeningen bepaalt mede de hoogte van de bijdragen die een lidstaat ontvangt uit de Europese structuurfondsen. Kortom, de netto financiële positie van Nederland ten opzichte van de EU wordt grotendeels bepaald door gegevens uit de nationale rekeningen.

Door het toegenomen belang van onder meer het bni is het steeds belangrijker geworden dat alle lidstaten statistische begrippen op precies dezelfde manier toepassen. Daarom zijn afspraken gemaakt over het opstellen van onderling vergelijkbare, oftewel

‘geharmoniseerde’ cijfers. Onder auspiciën van Eurostat is het bni-comité opgericht dat als taak heeft toe te zien op de kwaliteit van de bni-ramingen van de lidstaten. Het comité controleert in hoeverre de voorschriften worden nageleefd. Controles vinden ook plaats door de Europese Rekenkamer. De kwaliteit en internationale vergelijkbaarheid van de nationale rekeningen wordt hierdoor gunstig beïnvloed.

Bij de eisen voor toetreding tot de EMU (vastgelegd in het Verdrag van Maastricht) en in het Stabiliteits- en groeipact (vastgelegd in het Verdrag van Amsterdam) spelen overheidsschuld en overheidstekort als percentage van het bbp een wezenlijke rol. Ook een eventuele boete bij het niet nakomen van de verplichtingen in het stabiliteitspact en eventuele verzachtende omstandigheden (economische depressie) zijn gerelateerd aan de nationale rekeningen.

Welvaart

Vanwege het veelvuldige en veelzijdige gebruik van de nationale-rekeningencijfers is het van belang dat de precieze betekenis van deze gegevens ook voor iedereen duidelijk is. Het binnenlands product en het nationaal inkomen vormen bijvoorbeeld maar enkele indicaties voor de welvaart. Zaken als inkomensverdeling, (niet gecompenseerde) schade aan het milieu en geluk zitten er niet in. Vanuit de nationale rekeningen wordt dan ook gewerkt aan een verbreding van het arsenaal aan begrippen dat geïntegreerd naar buiten wordt gebracht. Deze blijven vooralsnog wel buiten het kernsysteem van de nationale rekeningen. Voorbeelden van de verbreding zijn indicatoren voor duurzame ontwikkeling en groene groei.

Milieu

In het reguliere deel van de nationale rekeningen zijn de milieuaspecten van productie en consumptie slechts in beperkte mate meegenomen. Alleen voor zover economische actoren (bedrijven, overheden, consumenten) daadwerkelijk uitgaven doen om vervuiling tegen te gaan, komen deze ook in de nationale rekeningen terecht. Indien bijvoorbeeld de overheid zorgt voor waterzuivering of bodemsanering, wordt dit gerekend tot de overheidsproductie en draagt dit bij aan het nationaal inkomen. De vervuiling zelf komt niet tot uiting in de in geld uitgedrukte transacties. Wel is het zo dat, als er via de markt of het democratisch proces aan milieubederf een prijskaartje gehangen wordt, dit in het huidige stelsel van de nationale rekeningen enigszins tot uitdrukking komt. Milieuheffingen bijvoorbeeld vormen een onderdeel van de transacties die in het kader van de nationale rekeningen beschreven worden.

Daarom worden in een afzonderlijke module in samenhang met de nationale rekeningen (en macro-economische grootheden als het nationaal inkomen) milieueffecten zo volledig mogelijk te gekwantificeerd in statistisch waarneembare fysieke eenheden. Tevens worden uitgaven aan het milieu in de vorm van milieubelastingen of milieureinigingsdiensten in deze milieurekeningen verbijzonderd.

Overige deelsystemen

Naast de hoofdsystemen AGT, sectorrekeningen en arbeid zijn er specifieke onderwerpen in aparte modules ondergebracht. De milieurekeningen zijn hiervan een voorbeeld. Andere modules zijn er op het terrein van regio, groeianalyse en toerisme.

8.2 Transacties in de nationale rekeningen

Inleiding

In de nationale rekeningen worden, uitgaande van internationale richtlijnen, transacties beschreven van bedrijfseenheden (gegroepeerd in bedrijfsklassen) en van institutionele eenheden (gegroepeerd in sectoren). De transacties van bedrijfseenheden worden beschreven in de aanbod- en gebruiktabellen (AGT). Hierbij ligt het accent op de goederen- en dienstentransacties en de beschrijving van het productieproces en de inkomensvorming. Bedrijfseenheden worden ingedeeld naar economische activiteit (bedrijfsklasse) volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008. De transacties van institutionele eenheden worden beschreven in het rekeningenstelsel, het domein van de sectorrekeningen. Hierbij ligt het accent op inkomensverdeling, besteding en financiering. In deze toelichting komen de diverse transacties aan de orde. Institutionele eenheden worden in gedeeld in (sub)sectoren volgens het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010.

Een transactie is een economische stroom, d.w.z. een interactie met wederzijdse instemming, tussen institutionele eenheden of soms binnen een institutionele eenheid. In dat laatste geval is het zinvol om de stroom als transactie te beschouwen omdat de eenheid in twee verschillende hoedanigheden functioneert. Transacties worden in vier hoofdgroepen ingedeeld:

- transacties in producten. Deze beschrijven de oorsprong (binnenlandse output of invoer) en het gebruik van producten (intermediair verbruik, finale consumptie, investering — waaronder het verbruik van vaste activa valt — of uitvoer)
- verdelingstransacties. Deze beschrijven hoe de bij de productie gegenereerde toegevoegde waarde over arbeid, kapitaal en overheid wordt verdeeld, en hoe inkomen en vermogen worden herverdeeld (inkomsten- en vermogensbelasting, en andere overdrachten)
- financiële transacties. Deze beschrijven de mutaties van de financiële activa en passiva voor elk type financieel instrument. Dergelijke transacties komen niet alleen voor als tegenhanger van niet-financiële transacties, maar ook als transacties met uitsluitend financiële instrumenten
- overige transacties. Deze worden gevormd door het saldo van aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa.

Productie en inkomensvorming

Productie (basisprijzen)

Het totaal aan goederen en diensten dat is geproduceerd, wordt ook wel output genoemd. Hiervan bestaan drie soorten:

- marktoutput: goederen en diensten die op de markt zijn afgezet of waarvoor dit in de toekomst de bedoeling is
- output voor eigen finaal gebruik: goederen en diensten voor eigen consumptie of voor investeringen door dezelfde bedrijfseenheid als die welke die goederen en diensten heeft geproduceerd
- niet-marktoutput: goederen en diensten die gratis of tegen economisch niet-significante prijzen aan andere eenheden zijn geleverd.

De output wordt gewaardeerd tegen basisprijzen. Dit zijn de prijzen die door producenten zelf worden ervaren: per bedrijfstak zijn de productgebonden belastingen er vanaf getrokken en de productgebonden subsidies erbij opgeteld. Door de producent afzonderlijk in rekening gebrachte vervoerskosten zijn niet inbegrepen. Ook de

waardeveranderingen van financiële en niet-financiële activa (productiemiddelen) tijdens de verslagperiode zijn niet inbegrepen.

Inbegrepen is de productie van alle in Nederland opererende bedrijfseenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Enkele bijzondere gevallen:

-Bedrijfstakken:

De *handel* distribueert goederen in ruimte en tijd zonder ze te bewerken. Zij produceert dus diensten die aan goederen verbonden zijn. De waarde van deze diensten wordt berekend als het verschil tussen de verkoopwaarde en de aankoopwaarde van de verhandelde goederen.

Verhuur van en handel in onroerend goed produceert diensten van bedrijfsgebouwen en huurwoningen. Ook diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') worden hieraan toegekend. Deze diensten worden gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen.

-(Sub)sectoren:

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De waarde van deze zogenaamde toegerekende bankdiensten wordt berekend als de marge op aangetrokken deposito's en op uitgezette leningen. Daarnaast produceren banken diensten, als het gebruik van pinpassen, waar door de klant expliciet voor wordt betaald. Het *verzekeringswezen en de pensioenfondsen* houden zich vooral bezig met het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's. De waarde van deze dienstverlening is bij schadeverzekeraars gelijkgesteld aan het verschil tussen bruto premies (incl. toegerekende premies) en gemiddelde uitkeringen. Bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen is de waarde van de dienst gelijk aan de som van de uitvoeringskosten, inclusief een eventuele winstopslag bij verzekeraars.

De *overheid* houdt zich vooral bezig met het produceren van collectieve diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de productiewaarde van de overheid vanuit de productiekosten berekend, als de som van het intermediair verbruik, de beloning van werknemers, de afschrijvingen en het saldo van de niet-productgebonden belastingen en subsidies op productie betaald door de overheid zelf.

Instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens zijn net als de overheid niet-marktproducenten. Hun productiewaarde wordt ook bepaald vanuit de productiekosten.

Intermediair verbruik (aankooprijzen)

Goederen en diensten die als input in een productieproces worden gebruikt, met uitzondering van de vaste activa (investeringsgoederen). Het gaat hierbij om goederen die tijdens het productieproces worden verwerkt in andere producten of volledig worden verbruikt (dit gebeurt per definitie met de ingehuurde diensten). Volgens internationale afspraken wordt een aangeschaft goed of een ingehuurde dienst niet als intermediair verbruik maar als vast activum (investering) gezien wanneer het meer dan één jaar ingezet kan worden in een productieproces. De intermediair verbruikte goederen en diensten worden gewaardeerd tegen de aankooprijzen die op het moment van gebruik voor soortgelijke goederen of diensten gelden.

Toegevoegde waarde (basisprijzen)

De waarde van alle geproduceerde goederen en diensten (de productiewaarde of output) minus de waarde van goederen en diensten die tijdens deze productie zijn opgebruikt (het intermediair verbruik).

Het bruto binnenlands product (bbp)

Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De verandering van het volume van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is een maat voor de groei (of krimp) van de economie. Het bruto binnenlands product tegen marktprijzen is het eindresultaat van de productieve activiteiten van ingezeten productie-eenheden.

Het kan op drie manieren worden gedefinieerd:

- vanuit het oogpunt van de productie: het bbp is de som van de bruto toegevoegde waarde van alle institutionele sectoren of bedrijfstakken en het saldo van productgebonden belastingen en subsidies (die niet aan sectoren en bedrijfstakken worden toegerekend). Het is eveneens de sluitpost van de productierekening van de totale economie.
- vanuit het oogpunt van de bestedingen: het bbp is de som van de finale bestedingen aan goederen en diensten door ingezeten institutionele eenheden (consumptie en bruto-investeringen) en het saldo van uitvoer en invoer van goederen en diensten.
- vanuit het oogpunt van het inkomen: het bbp is de som van de bestedingen in de inkomensvormingsrekening van de totale economie (beloning van werknemers, belastingen op productie en invoer exclusief subsidies, bruto-exploitatieoverschot en gemengd inkomen van de totale economie).

Door het bbp te verminderen met het verbruik van vaste activa, wordt het netto binnenlands product (nbp) tegen marktprijzen verkregen.

Belastingen op productie en invoer

Verplichte betalingen, in geld of in natura, die door de overheid of door de instellingen van de Europese Unie worden opgelegd in verband met de productie of de invoer van goederen en diensten, het in dienst hebben van arbeidskrachten en het eigendom of het gebruik van grond, gebouwen of andere activa die in het productieproces worden aangewend. Dergelijke belastingen zijn verschuldigd ongeacht gemaakte winst. Zowel productgebonden als niet-productgebonden belastingen behoren hiertoe.

Productgebonden belastingen

Belastingen die moeten worden betaald per eenheid van een bepaald goed dat of bepaalde dienst die is geproduceerd of ingevoerd. De belasting kan een bepaald bedrag per kwantitatieve eenheid van een goed of een dienst zijn, of worden berekend als een bepaald percentage van de prijs per eenheid of van de waarde van de geproduceerde of verhandelde goederen en diensten.

Belastingen op invoer (exclusief btw)

Belastingen die gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid van ingevoerde producten. Voorbeelden hiervan zijn invoerrechten en accijnzen op ingevoerde brandstoffen.

Btw

De btw is een productgebonden belasting, die op de verschillende momenten van levering door producenten wordt geïnd en uiteindelijk volledig ten laste komt van de eindgebruikers. Producenten dragen alleen het verschil af tussen de btw op hun verkopen en de btw op hun aankopen. De btw wordt alleen berekend over de transacties waarbij sprake is van een eindheffing. Dit geldt vooral voor de consumptieve aankopen door huishoudens en de aankopen door 'vrijgestelde' bedrijven. Deze bedrijven zijn vrijgesteld van de afdracht van btw. Omdat ze geen btw berekenen op hun verkopen, kunnen ze de btw op hun aankoop van intermediaire goederen en kapitaalgoederen ook niet verrekenen. De btw op hun aankopen is daarmee een eindheffing.

Niet-productgebonden belastingen op productie

Dit zijn de belastingen op productie die producenten moeten betalen, ongeacht de hoeveelheid of de waarde van de geproduceerde of verkochte producten. Voorbeelden hiervan zijn onroerendezaakbelasting en rioolrechten betaald door producenten.

Subsidies

Subsidies zijn betalingen om niet die door de Nederlandse overheid of instellingen van de Europese Unie worden gedaan aan ingezeten producenten. Zowel productgebonden als niet-productgebonden subsidies behoren hiertoe.

Productgebonden subsidies

Subsidies die zijn uitgekeerd per geproduceerde of ingevoerde eenheid van een goed of een dienst. De subsidies zijn gerelateerd aan de waarde of aan de hoeveelheid van het product.

Niet-productgebonden subsidies

Onder subsidies die niet-productgebonden zijn, vallen de subsidies op productie die niet direct gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid geproduceerde en verkochte producten. Het betreft vooral landbouwsubsidies, subsidies op R&D en loonsubsidies.

Beloning van werknemers

De totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, in geld of in natura, voor de tijdens de verslagperiode verrichte arbeid. Deze komen ten laste van de werkgever en zijn inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer.

Sociale premies t.l.v. werkgevers

De aan het loon gerelateerde en ten laste van werkgevers komende premies voor wettelijke sociale verzekering, particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremies) en toegerekende sociale premies zoals doorbetaling van loon bij ziekte.

Verbruik van vaste activa

De waardevermindering van vaste activa (productiemiddelen) in eigendom als gevolg van normale slijtage en economische veroudering, ook wel afschrijvingen genoemd. Bij het berekenen van het verbruik van vaste activa wordt gebruik gemaakt van de PIM methode (*perpetual inventory method*). Deze methode gaat uit van de waarde van de aan het begin van een jaar aanwezige kapitaalgoederenvoorraad, die op vervangingswaarde wordt gebracht door te corrigeren voor de prijsveranderingen van vergelijkbare kapitaalgoederen in het verslagjaar. Hieraan worden de investeringen in vaste activa van dat jaar toegevoegd en vervolgens wordt de waarde van de buiten gebruik gestelde activa erop in mindering gebracht. Aldus wordt de waarde van de kapitaalgoederenvoorraad aan het eind van het jaar verkregen. Vervolgens wordt via een afschrijvingspercentage de afschrijvingen bepaald. De aldus bepaalde afschrijvingen behoeven niet overeen te stemmen met de bedrijfseconomische afschrijvingen die zijn vastgesteld op basis van historische kostprijs of fiscale levensduur.

Exploitatieoverschot / gemengd inkomen

Het saldo dat resteert nadat de toegevoegde waarde tegen basisprijzen is verminderd met de beloning van werknemers en het saldo van belastingen en subsidies op productie en invoer. Bij zelfstandigen (die deel uitmaken van de sector huishoudens) wordt dit saldo

gemengd inkomen genoemd omdat het ook de beloning voor de door hen geleverde arbeid bevat.

In de nationale rekeningen betekent bruto vóór aftrek van het verbruik van vaste activa en netto na aftrek van het verbruik van vaste activa. Uit het bruto-exploitatatieoverschot moet het verbruik van vaste activa worden bekostigd.

Finale bestedingen en invoer

Invoer en uitvoer (waarderingen)

In de aanbod- en gebruiktabellen zijn ingevoerde en uitgevoerde goederen gewaardeerd tegen de prijs aan de Nederlandse grens. Als gevolg van de grenswaardering zijn:

- bij de invoer de kosten van vervoer en verzekering in het buitenland begrepen in de invoer van goederen (cif-waardering, van *cost, insurance and freight*)
- bij de uitvoer de kosten van vervoer en verzekering op het Nederlandse traject begrepen in de uitvoer van goederen (fob-waardering, van *free on board*).

De grenswaardering kan niet zonder meer worden toegepast. Om te bereiken dat het uitvoeroverschot (het saldo van de uitvoer en de invoer) aansluit op de werkelijk per saldo uit het buitenland te ontvangen bedragen wordt de volgende registratiewijze toegepast:

- als bij de uitvoer van goederen het vervoer in Nederland tot de grens plaatsvindt door een buitenlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de invoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen
- als bij de invoer van goederen het vervoer in het buitenland tot de grens plaatsvindt door een Nederlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de uitvoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen.

Op macroniveau wordt de invoer fob gewaardeerd (evenals de uitvoer), dus tegen de waarde aan de grens van het land van uitvoer. De overgang van een cif- naar een fob-waardering van ingevoerde goederen bestaat uit:

- een cif/fob-correctie, voor wat betreft het vervoer door Nederlandse bedrijven in het buitenland. De invoer en de uitvoer worden met hetzelfde bedrag verminderd
- een cif/fob-herclassificatie, voor wat betreft het vervoer door buitenlandse bedrijven in het buitenland. In dit geval vindt er een verschuiving plaats van invoer goederen naar invoer diensten.

Invoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van niet-ingezetenen naar ingezetenen (in Nederland). Invoer van goederen vindt plaats wanneer het economische eigendom van goederen door een niet-ingezetene wordt overgedragen aan een ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederen-beweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Uitvoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van ingezetenen (in Nederland) naar niet-ingezetenen. Uitvoer van goederen vindt plaats wanneer het economisch eigendom van goederen door een ingezetene wordt overgedragen aan een niet-ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederen-beweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften. De consumptieve bestedingen kunnen zowel op het eigen grondgebied als in het buitenland worden gedaan, maar het gaat altijd om uitgaven door ingezeten institutionele eenheden, dat wil zeggen in Nederland gevestigde huishoudens, izw's t.b.v. huishoudens en overheidsinstanties. Ondernemingen consumeren niet: kosten aan goederen en diensten die ondernemingen maken ten behoeve van hun productie vallen hier niet onder, maar onder intermediair verbruik of investeringen. De overheid is een speciaal geval. Ook de overheid kent intermediair verbruik, naar analogie van ondernemingen. Maar de productie die de overheid levert en waar niet rechtstreeks voor wordt betaald, niet-markt-output (veiligheid bijvoorbeeld), valt onder de (overheids-)consumptie. Het heet dat de overheid 'haar eigen productie consumeert'. Binnen de nationale rekeningen moet alles wat wordt geproduceerd namelijk ook worden afgenomen. Dat de consumptie van de overheidsproductie bij de overheid zelf is neergelegd, is een conventie. Daarnaast bevat de overheidsconsumptie ook door de overheid verstrekte sociale uitkeringen in natura zoals basiszorg en huurtoeslag.

Classificatie van consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie

Voor de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie (zie verder) van huishoudens worden internationaal twee verschillende classificaties gebruikt: naar productgroepen en naar verbruiksfuncties. De classificatie naar productgroepen geeft vooral het gezichtspunt van de producenten weer. Het is ook de indeling die wordt gebruikt in de aanbod- en gebruikstabellen. De classificatie naar verbruiksfuncties geeft meer het gezichtspunt van de consumenten weer. Bij deze laatste indeling speelt het onderscheid tussen goederen en diensten geen centrale rol. De verbruiksfunctie vervoer omvat bijvoorbeeld zowel de aankoop van voertuigen als de aankoop van vervoersdiensten. In de Nederlandse nationale rekeningen worden de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie van huishoudens ook ingedeeld naar goederen- en dienstencategorieën. Deze specifiek Nederlandse indeling kan worden gezien als een indeling vanuit het gezichtspunt van de detailhandel. Het is een mengeling van de indelingen naar productgroepen en verbruiksfuncties.

Consumptieve bestedingen door huishoudens

Tot de consumptieve bestedingen door huishoudens behoren de volgende grensgevallen:

- inkomen in natura zoals huisvesting, voeding en kleding en de auto van de zaak
- diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') en waarbij dus geen sprake is van werkelijk betaalde huur. Deze diensten zijn gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen
- producten die voor eigen gebruik zijn geproduceerd, bijvoorbeeld in de landbouw. De waarde ervan is gelijk aan de marktprijs voor deze of vergelijkbare producten
- duurzame consumptiegoederen, zoals personenauto's, huishoudelijke apparaten, meubilair en kleding. De aankoop door particulieren van woningen wordt echter gerekend tot de investeringen in vaste activa van huishoudens.

De detailgegevens over de consumptieve bestedingen betreffen de binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen. Hieronder vallen de consumptieve bestedingen in Nederland, ongeacht het ingezetenschap van de consument. Hieruit kunnen de consumptieve bestedingen door huishoudens worden afgeleid door de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland in mindering te brengen en te registreren als uitvoer en de consumptie door ingezetenen in het buitenland erbij te tellen en te registreren als invoer.

Consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens

De consumptieve bestedingen door instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens omvatten per conventie de niet-marktproductie van deze sector met uitzondering van de investeringen in eigen beheer.

Consumptieve bestedingen door de overheid

Bij de consumptieve bestedingen door de overheid doet zich een probleem voor dat verband houdt met het karakter van de overheidsproductie. Slechts een deel van de diensten van de overheid wordt daadwerkelijk verkocht (marktproductie). Het grootste deel van de overheidsproductie wordt betaald uit de algemene middelen en gratis algemeen beschikbaar gesteld (niet-marktproductie). Daarom stuit het toerekenen ervan aan gebruikers op grote problemen. Een dergelijke toerekening wordt dan ook niet gemaakt. De overheid wordt per conventie beschouwd als consument van de door haarzelf geproduceerde diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de waarde van de consumptieve bestedingen door de overheid berekend vanuit de kosten:

$$\begin{aligned} & \text{intermediair verbruik} \\ \text{plus:} & \text{beloning van werknemers} \\ \text{plus:} & \text{afschrijvingen} \\ \text{plus:} & \text{niet-productgebonden belastingen op productie (betaald door de overheid zelf)} \\ \text{minus:} & \text{niet-productgebonden subsidies (ontvangen door de overheid)} \\ = & \text{productie (basisprijzen)} \\ & \text{productie (basisprijzen)} \\ \text{minus:} & \text{verkopen (=marktproductie)} \\ \text{minus:} & \text{investeringen in eigen beheer} \\ \text{plus:} & \text{sociale uitkeringen in natura} \\ = & \text{consumptieve bestedingen door de overheid} \end{aligned}$$

De consumptieve bestedingen worden onderscheiden in individuele en collectieve.

Individuele consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele behoeften of wensen. Individuele consumptieve bestedingen vinden plaats bij huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens en de overheid.

Collectieve consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van collectieve behoeften of wensen van leden van de gemeenschap. Collectieve consumptieve bestedingen vinden plaats bij de overheid en betreffen met name uitgaven voor diensten op het gebied van:

- openbaar bestuur, beveiliging en defensie
- ordehandhaving, wet- en regelgeving
- milieubescherming
- speur- en ontwikkelingswerk
- infrastructuur en economische ontwikkeling.

Werkelijke individuele consumptie

Consumptieve bestedingen door huishoudens hebben betrekking op de uitgaven aan consumptiegoederen en -diensten. De werkelijke individuele consumptie daarentegen betreft de verwerving van consumptiegoederen en -diensten. Naast de consumptie door huishoudens bevat deze bepaalde goederen en diensten die door de overheid of izw's t.b.v. huishoudens worden gefinancierd, en vervolgens als sociale overdrachten in natura aan de huishoudens worden geleverd. Hieronder valt het merendeel van de uitgaven van de overheid op het gebied van gezondheid, onderwijs en sociale bescherming. Per conventie wordt de consumptie door izw's t.b.v. huishoudens geheel tot de individuele consumptie gerekend.

De werkelijke individuele consumptie door huishoudens wordt als volgt berekend:

$$\begin{aligned} & \text{consumptieve bestedingen door huishoudens} \\ \text{plus:} & \text{consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens} \end{aligned}$$

plus: individuele consumptie door de overheid
= werkelijke individuele consumptie

Netto materiële overheidsconsumptie

De netto materiële overheidsconsumptie is de som van het intermediair verbruik, het verbruik van vaste activa en de betaalde niet-productgebonden belastingen minus de ontvangen niet-productgebonden subsidies en de verkopen door de overheid (overheidsproductie voor de markt). De prijsindex van de netto materiële overheidsconsumptie (IMOC) is de gemiddelde prijsverandering daarvan. Deze prijsindex wordt gebruikt in meerjarige contracten, afspraken en begrotingen van overheden.

Investerings in vaste activa

Uitgaven aan productiemiddelen die langer dan één jaar worden ingezet tijdens een productieproces. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een bedrijfsgebouw, woning, bedrijfswagen of een machine. Dit in tegenstelling tot goederen of diensten die tijdens het productieproces worden opgebruikt, zoals ijzererts, het intermediair verbruik. De aanschaf van auto's, meubelen e.d. door huishoudens behoort niet tot de investeringen. Vaste activa kunnen in de loop der jaren in waarde verminderen door slijtage of omdat bijvoorbeeld de techniek verouderd (economische veroudering). Dit wordt verbruik van vaste activa genoemd (ook wel afschrijvingen). Bij bruto-investeringen zijn deze niet afgehaald van de waarde van de investeringen, bij netto-investeringen is dit wel het geval.

De volgende investeringsgoederen worden onderscheiden: bouwwerken, vervoermiddelen, machines en installaties, telecommunicatieapparatuur, wapensystemen (inbegrepen bij machines), computers, software, onderzoek en ontwikkeling, in cultuur gebrachte activa (bv. vee en bomen), exploratie en evaluatie van minerale reserves, kosten van eigendomsoverdracht voor niet-geproduceerde activa en intellectuele eigendommen. De precieze afbakening van de investeringen is te vinden in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010.

Veranderingen in voorraden

Veranderingen in de grondstoffen, halffabricaten, onderhanden werk (onvoltooide producten zoals schepen of machines) en eindproducten die bij de producenten aanwezig zijn en veranderingen in handelsvoorraden. Onderhanden werk in de bouw wordt niet tot de voorraadvorming gerekend. Positieve veranderingen in de voorraden ontstaan wanneer in het verslagjaar goederen zijn geproduceerd die nog niet zijn verkocht. Ook ontstaan toevoegingen aan voorraden wanneer goederen in het verslagjaar zijn gekocht, maar nog niet in het productieproces verbruikt of, in het geval van de handel, verkocht. Negatieve veranderingen in voorraden ontstaan wanneer goederen aan bestaande voorraden worden onttrokken om verkocht of in het productieproces verbruikt te worden.

De waardering van de veranderingen in voorraden gebeurt zodanig, dat er geen winsten of verliezen op voorraden door prijsveranderingen ontstaan. Beginvoorraad en eindvoorraad van elk goed worden voor dit doel tegen dezelfde prijs gewaardeerd, namelijk grondstoffen tegen de in de periode geldende gemiddelde inkoopprijs, eindproducten tegen de gemiddelde verkoopprijs en het onderhanden werk tegen de gemiddelde kostprijs.

Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden

Dit betreft het saldo van aan- en verkopen van kostbaarheden, zoals edelstenen, goud, antiques, kunstobjecten en sierraden, die primair als beleggingsobject worden aangeschaft. In de nationale rekeningen wordt deze transactie in het algemeen gecombineerd met de veranderingen in voorraden.

Verdelingstransacties

Rente

Rente wordt toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering of schuld bestaat. Werkelijke rentebetalingen of -ontvangsten worden gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten). Er treedt daarmee een verschuiving op van de werkelijke rentebetalingen en -ontvangsten naar de productie of het verbruik van bankdiensten. Voor producenten van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een daling van de ontvangen en een stijging van de betaalde rente ten opzichte van de werkelijke rentestromen. Bij de verbruikers van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een stijging van ontvangen rente en een daling van de betaalde rente, in vergelijking met de werkelijke rentestromen.

Werkelijke ontvangen rente

De werkelijk ontvangen rente zijn de inkomsten uit rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk ontvangen rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Werkelijke betaalde rente

De werkelijk betaalde rente zijn de uitgaven aan rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende schuld bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk betaalde rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediaatiediensten, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De omvang van de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten, geproduceerd door banken) wordt bepaald met behulp van de referentierente. De referentierente is het tarief waartegen banken onderling lenen. Het verschil tussen de referentierente en de werkelijk aan geldverstrekkers betaalde rente (op deposito's) of van geldafnemers ontvangen rente (op leningen) is de indirect bepaalde vergoeding voor de financiële dienstverlening. De werkelijk betaalde en ontvangen rente wordt gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

Dividenden

Dividend is een uitkering van een vennootschap aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Tot het dividend behoren de contante dividenden, het stockdividend alsmede het keuzedividend. Bonusuitkeringen vallen niet onder het dividend. Dividend wordt bruto geregistreerd, dat wil zeggen inclusief de door de vennootschappen als voorheffing ingehouden dividendbelasting. Dit geldt ook voor de dividendbetalingen van en naar het buitenland. Dividenden worden geregistreerd op het moment dat zij betaalbaar worden gesteld.

Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen

Quasi-vennootschappen zijn delen van juridische eenheden die, omdat zij zich gedragen als vennootschappen (nv's, bv's), als afzonderlijke economische eenheden worden opgevat. (Te denken valt aan grote familiebedrijven.) De quasi-vennootschappen worden ingedeeld bij de niet-financiële vennootschappen of de financiële instellingen. Overheidsbedrijven zijn, hoewel ze administratief tot de overheid behoren, als quasi-vennootschappen bij de vennootschappen opgenomen. De winsten van de overheidsbedrijven worden in de vorm van inkomen onttrokken aan quasi-

vennootschappen en teruggeboekt naar de overheid. Het spiegelbeeld hiervan, overheidsbijdragen in tekorten van overheidsbedrijven, worden daarentegen als subsidies geboekt.

Ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen

De ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen omvatten het deel van de winst van een buitenlandse dochteronderneming dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de moederonderneming. Indien het uitgekeerde dividend groter is dan de in een jaar behaalde winst betekent dit dat de ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen negatief zijn. Op de financiële rekening wordt dit rendement op directe buitenlandse investeringen teruggesluisd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Overig inkomen uit beleggingen

Het overig inkomen uit beleggingen bestaat uit:

- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders
- inkomen uit beleggingen te betalen aan pensioendeelnemers
- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders

De directe opbrengsten, verkregen uit belegging t.b.v. schadeverzekeringen en individuele levensverzekeringen, worden beschouwd als primair inkomen van polishouders. In werkelijkheid betalen de verzekeringsinstellingen deze bedragen niet aan de polishouders uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan polishouders, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan pensioendeelnemers

De directe opbrengsten, verkregen uit de belegging van de in de loop der jaren opgebouwde voorzieningen bij levensverzekeraars en pensioenfondsen, worden beschouwd als primair inkomen van pensioendeelnemers. In werkelijkheid betalen de levensverzekeraars en de pensioenfondsen deze bedragen niet aan de deelnemers uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt daarom een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan pensioendeelnemers en polishouders van collectieve levensverzekeringen, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen bestaat uit de volgende afzonderlijke componenten:

- dividenden toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen
- ingehouden winsten toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Dividend is een uitkering van een beleggingsfonds aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Ingehouden winsten omvatten het deel van de winst van een beleggingsfonds dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de aandeelhouders. Op de financiële rekening wordt dit rendement op beleggingsfondsen teruggesluisd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen

Er zijn twee verschillende soorten van inkomen uit natuurlijke hulpbronnen: inkomen uit grond en inkomen uit minerale hulpbronnen. Inkomen uit andere natuurlijke hulpbronnen zoals radiospectra volgt dat laatste stramien. Voorbeelden zijn pacht voor het gebruik van grond en concessie voor vergunningen om minerale reserves te mogen exploreren of exploiteren.

Belastingen op inkomen en vermogen

Bij vennootschappen omvatten de belastingen op inkomen en vermogen met name de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting. Deze belastingen hebben als grondslag de winst van vennootschappen. Bij huishoudens worden als belastingen op inkomen en vermogen alle belastingen beschouwd die periodiek worden geheven op het inkomen of het vermogen, zoals inkomstenbelasting, loonbelasting en vermogensbelasting. Niet-periodieke heffingen, zoals de successierechten, zijn als kapitaaloverdrachten aangemerkt.

Enkele belastingsoorten die bij producenten gerekend worden tot belastingen op productie en invoer worden bij huishoudens, in hun hoedanigheid van consument, beschouwd als belastingen op inkomen en vermogen. Zo is de motorrijtuigenbelasting op auto's die privé worden gebruikt, gerekend tot de belastingen op inkomen en vermogen.

De behandeling van de dividendbelasting vloeit voort uit de brutoregistratie van dividend, dat wil zeggen inclusief dividendbelasting. Dit betekent dat de dividendbelasting geboekt dient te worden bij de sector die het dividend ontvangt. Dit heeft tot gevolg dat er ook dividendbelasting aan het buitenland wordt betaald en uit het buitenland wordt ontvangen.

Sociale premies

Sociale premies omvatten premies wettelijke sociale verzekering, pensioenpremies, overige particuliere sociale premies en toegerekende sociale premies. Deze premies komen ten laste van werkgevers, werknemers, zelfstandigen en niet-werkenden. In de praktijk wordt het werkgeversdeel van deze premies rechtstreeks door de werkgevers aan de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen betaald. Omdat de werkgeverspremies ook deel uit maken van de loonkosten zijn zij in eerste aanleg behandeld als beloning van werknemers aan huishoudens. Vanuit de huishoudens vloeien ze daarna, samen met de premies die niet ten laste komen van werkgevers, naar de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen.

Pensioenpremies

Premies die huishoudens betalen aan pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen, voor de verzekering van hun pensioen. Pensioenpremies worden betaald op grond van collectieve contracten bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen.

Deze netto-pensioenpremies worden als volgt berekend:

	werkelijke pensioenpremies
<i>plus:</i>	toegerekende premies t.l.v. werkgevers
<i>plus:</i>	aanvulling uit beleggingsinkomen
<i>minus:</i>	vergoeding van verzekeringsdiensten (=consumptie)
=	netto pensioenpremies

De aanvulling uit beleggingsinkomen is het direct inkomen uit beleggingen toegerekend aan pensioendeelnemers.

Toegerekende sociale premies

In deze transactie wordt de tegenwaarde geregistreerd van de rechtstreekse sociale uitkeringen door werkgevers aan hun (voormalige) werknemers. Omdat de rechtstreekse

uitkeringen door werkgevers deel uitmaken van de loonkosten zijn zij in eerste instantie geregistreerd als beloning van werknemers (onderdeel sociale premies t.l.v. werkgevers). De rechtstreekse uitkeringen worden echter ook gezien als sociale uitkeringen. De dubbeltelling die daardoor ontstaat wordt geneutraliseerd door de fictieve transactie toegerekende sociale premies.

Sociale uitkeringen (in geld)

Deze uitkeringen worden aan huishoudens toegekend om de financiële lasten te verlichten die voor die huishoudens voortvloeien uit een aantal risico's en behoeften (zoals ziekte, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, overlijden partner en werkloosheid). Sociale uitkeringen omvatten uitkeringen wettelijke sociale verzekering, uitkeringen sociale voorziening, pensioenuitkeringen, overige particuliere sociale premies en uitkeringen rechtstreeks door werkgevers.

Uitkeringen sociale voorziening

Sociale uitkeringen van de centrale en de lokale overheid aan huishoudens, waar geen premies voor hoeven te worden betaald. Deze uitkeringen worden onder meer toegekend op grond van de Wet werk en bijstand, de zorgtoeslag en de Wajong.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn particuliere sociale uitkeringen die fungeren als oudedagsvoorziening en die meer specifiek betrekking hebben op ouderdomsverzekering, overlijdensverzekering of invaliditeitsverzekering, door werkgevers ten behoeve van hun werknemers afgesloten bij pensioenfondsen of levensverzekeringsmaatschappijen.

Schadeverzekeringspremies

Premies die betaald worden om schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding te verzekeren. De premies worden betaald door polishouders aan verzekeringsinstellingen. De schadepremies worden netto geregistreerd, d.w.z. na aftrek van de uitvoeringskosten.

Schadeverzekeringsuitkeringen

Uitkeringen die betaald worden ter compensatie van schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding. De uitkeringen worden betaald door verzekeringsinstellingen aan polishouders.

Overige inkomensoverdrachten n.e.g.

Onder deze transactie worden alle nog niet eerder genoemde transacties geboekt, die niet het karakter hebben van een kapitaaloverdracht. Hiertoe behoren voornamelijk de onderlinge overdrachten tussen de subsectoren van de overheid.

Correctie voor mutaties in pensioenrechten

Deze correctie is bedoeld om de verandering in de pensioenrechten en collectieve levensverzekeringsrechten (de 'pensioenreserves') in de besparingen van de huishoudens tot uitdrukking te brengen. Deze rechten worden in de financiële rekeningen en de balansen beschouwd als vorderingen van huishoudens op pensioenfondsen en levensverzekeraars. De correctie is gelijk aan het verschil tussen netto-pensioenpremies (incl. toegerekende premies) en de pensioenuitkeringen. Zo blijven de besparingen van huishoudens op hetzelfde niveau als wanneer de pensioenpremies en -uitkeringen niet als inkomenstransacties zouden zijn opgenomen.

Kapitaaloverdrachten

Kapitaaloverdrachten zijn betalingen waarvoor geen tegenprestatie verwacht wordt en die drukken op het vermogen van de betaler of dienen om investeringen in vaste activa of andere lange-termijnguitgaven van de ontvanger te financieren. Er worden vier

deeltransacties onderscheiden: investeringsbijdragen, vermogensheffingen, overige kapitaaloverdrachten en de toegerekende kapitaaloverdrachten.

Investeringsbijdragen

Investeringsbijdragen zijn kapitaaloverdrachten die bestemd zijn om de investeringen in vaste activa van andere eenheden geheel of gedeeltelijk te financieren.

Vermogensheffingen

Vermogensheffingen zijn verplichte, niet-periodieke betalingen aan de overheid, die gebaseerd zijn op het vermogen van de belastingplichtigen. Zij hebben in de praktijk uitsluitend betrekking op successierechten. Tot de vermogensheffingen behoort niet de vermogensbelasting. Deze wordt periodiek geheven en is daarom begrepen in de belastingen op inkomen en vermogen.

Overige kapitaaloverdrachten

Overige kapitaaloverdrachten bestaan uit de kapitaaloverdrachten die niet het karakter hebben van een investeringsbijdrage of een vermogensheffing.

Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa

Het saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa bestaat voornamelijk uit transacties in grond. Het belangrijkste deel wordt gevormd door de verkopen van bouwrijp gemaakte grond door gemeentelijke grondbedrijven aan investeerders in gebouwen en woningen. De waardering van de aan- en verkopen van grond is exclusief btw en overdrachtskosten; deze vormen een onderdeel van de investeringen in vaste activa. Voor de sector overheid worden de immateriële activa meegerekend, zoals de verkoop van UMTS-frequenties.

Financiële transacties

Algemeen

Financiële transacties zijn veranderingen in diverse typen vorderingen op en schulden aan andere sectoren en het buitenland. In het algemeen worden veranderingen in vorderingen respectievelijk schulden gemeten als het verschil tussen de verstrekte respectievelijk aangetrokken financiële middelen en de aflossingen. De waarde van de transacties in effecten, zoals aandelen en obligaties, wordt evenwel bepaald als aankoopsaldo (aan de vorderingenkant) en verkoopsaldo (aan de schuldenkant). Herwaarderingen, bijvoorbeeld als gevolg van koersveranderingen, zijn niet begrepen in de financiële transacties.

Financiële transacties kunnen twee oorzaken hebben:

- een financiële transactie is het gevolg van een lopende of kapitaaltransactie. Beide transacties worden gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde
- een financiële transactie is het gevolg van een andere financiële transactie. Ook hierbij worden de beide transacties gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde.

Bij de groepering van de financiële transacties is getracht een tweetal invalshoeken zoveel mogelijk te verenigen:

- de aard en vorm van de betrokken transacties. Hiermee ontstaat een beeld van de ontwikkelingen van een aantal deelmarkten van de geld- en kapitaalmarkt
- de looptijd en eventuele overdraagbaarheid van vorderingen en schulden. Dit is van belang bij de beoordeling van de liquiditeit en solvabiliteit per sector.

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten

Monetair goud omvat alle goud dat niet voor industriële doeleinden is bestemd en niet in de vorm van kostbaarheden wordt aangehouden. Monetair goud wordt uitsluitend waargenomen bij De Nederlandsche Bank (DNB). De bijzondere trekkingsrechten (SDR's)

omvatten de door het IMF gecreëerde internationale deviezenreserves. Zij zijn als vordering opgenomen bij DNB.

Chartaal geld en deposito's

Chartaal geld bestaat uit bankbiljetten en munten die door monetaire autoriteiten zijn uitgegeven of toegelaten. Deposito's bestaan uit rekening-couranttegoeden (girale deposito's), spaartegoeden en overige deposito's

Chartaal geld

Chartaal geld omvat alle bankbiljetten en munten in omloop.

Girale deposito's

Girale deposito's omvatten alle rekening-couranttegoeden luidend in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken waarover door middel van pinbetaling, opname uit geldautomaat, overschrijving of anderszins onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten girale deposito's rekening-couranttegoeden van lokale overheden die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Spaartegoeden

Deze tegoeden omvatten alle tegoeden in euro's en vreemde valuta van zowel ingezeten als niet-ingezeten particulieren bij banken in de vorm van gewone spaarrekeningen, termijnsparrekeningen, premiesparrekeningen en termijndeposito's.

Overige deposito's

Overige deposito's omvatten alle deposito's in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken (uitgezonderd spaartegoeden in euro's) waarover niet onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten overige deposito's tegoeden van de overheid die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Schuldbewijzen

Schuldbewijzen zijn verhandelbare financiële instrumenten die als bewijs van schuld dienen.

Kortlopende schuldbewijzen

Kortlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met een looptijd tot maximaal een jaar. Voorbeelden van kortlopende schuldbewijzen zijn schatkistpapier (*dutch treasury certificates*), door financiële instellingen in omloop gebrachte schuldbewijzen (spaarbrieven, spaarbewijzen aan toonder, *certificates of deposit*) en door lagere overheid en bedrijven in omloop gebrachte schuldbewijzen (*commercial paper*).

Langlopende schuldbewijzen

Langlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met in het algemeen een langere looptijd dan een jaar. Hieronder vallen obligaties, *floating rate notes* (obligaties met een variabele rente), pandbrieven en converteerbare obligaties, zolang deze niet in aandelen zijn omgezet.

Leningen

Leningen omvatten kredieten die niet het karakter dragen van deposito's.

Kortlopende leningen

Kortlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd doorgaans korter is dan een jaar. Hieronder vallen onder meer kortlopende leningen bij financiële instellingen, rekening-courantverhoudingen (uitgezonderd giraal geld), kortlopend consumptief krediet, wissels en promessen.

Langlopende leningen

Langlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd in principe gelijk dan wel langer is dan een jaar. Het gaat voornamelijk om langlopende leningen op schuldbekentenis (vooral aangegaan bij institutionele beleggers), hypothecaire leningen en langlopend consumptief krediet.

Aandelen en overige deelnemingen

Aandelen en overige deelnemingen omvatten alle vorderingen die een gehele of gedeeltelijke aanspraak verlenen op de eventuele winst en het eventuele netto vermogen bij liquidatie. Hiertoef wordt eveneens gerekend de waarde van de investeringen door de overheid in de overheidsbedrijven.

Een splitsing wordt gemaakt in:

- beursgenoteerde aandelen
- niet-beursgenoteerde aandelen
- overige deelnemingen
- aandelen of rechten van deelneming in beleggingsfondsen.

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen zijn in zes subcategorieën onderverdeeld:

- technische voorzieningen schadeverzekering
- levensverzekerings- en lijfrenterechten
- pensioenrechten
- aanspraken van pensioenfondsen op pensioenbeheerders
- rechten op niet-pensioenuitkeringen
- voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties.

Technische voorzieningen schadeverzekering

Financiële aanspraken van polishouders op schadeverzekeraars met betrekking tot niet-verdiende premies en nog te betalen schades.

Levensverzekerings- en lijfrenterechten

Financiële aanspraken van polishouders en begunstigden van een lijfrente op levensverzekeraars.

Pensioenrechten

Pensioenrechten omvatten financiële aanspraken van huidige en voormalige werknemers op:

- hun werkgevers
- een pensioenfonds
- een levensverzekeraar (collectieve contracten).

Bij deze post gaat het om de zogenaamde tweede pijler van het Nederlandse pensioenstelsel, m.a.w. de door werknemers opgebouwde aanvullende pensioenen en niet om de AOW. Onder deze post worden de pensioenaanspraken geboekt, de contant gemaakte waarde van alle bestaande verplichtingen, en niet de totale waarde van de beleggingen. De pensioenaanspraken kunnen afwijken van de waarde van de beleggingen. Als de dekkingsgraad bijvoorbeeld 110 procent bedraagt, zijn de beleggingen 10 procent meer waard dan de pensioenaanspraken.

Aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa) en rechten op niet-pensioenuitkeringen

De waarde van de aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa) is gelijk aan de vermogensbuffer van ondernemingspensioenfondsen met in hun statuten een

bijstortverplichting voor de werkgever in het geval van onderdekking. Een dekkingsoverschot wordt als vordering van de werkgever op het fonds geregistreerd en een dekkingstekort (oftewel een negatieve vermogensbuffer) als een vordering van het fonds op de werkgever.

De rechten op niet-pensioenuitkeringen betreffen de aanspraken in het kader van VUT-, prepensioen- en levensloopregelingen.

Voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties

Financiële aanspraken van houders van standaardgaranties op de institutionele eenheden die deze garanties verlenen. Voorzieningen met betrekking tot claims in het kader van standaardgaranties zijn vooruitbetaalde netto-vergoedingen en voorzieningen voor openstaande claims in het kader van standaardgaranties. Evenals technische voorzieningen schadeverzekering bestaan voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties uit niet-verdiende vergoedingen (premies) en claims (aanspraken) die nog niet zijn afgewikkeld. Standaardgaranties zijn garanties die in grote aantallen en op vrijwel identieke wijze worden uitgegeven, meestal voor vrij kleine bedragen. In de Nederlandse situatie voldoen alleen premies en uitkeringen bij waarborgfondsen aan de eisen voor standaardgaranties.

Financiële derivaten en aandelenopties

Financiële derivaten zijn financiële stukken gebaseerd op of afgeleid van een andere onderliggende waarde (bijvoorbeeld effecten, rente, valuta of grondstoffen), met het oog op het verkleinen van risico's of juist speculatieve doeleinden. Bij derivaten worden afspraken gemaakt over mogelijke toekomstige koop-/verkoopprijzen van de onderliggende waarden of worden cashflows tegen elkaar uitgeruild. Alleen de afgeleide instrumenten die een marktwaarde hebben (omdat zij verhandelbaar zijn of op de markt kunnen worden gecompenseerd), worden in de nationale rekeningen als vorderingen beschouwd. Tot de financiële derivaten behoren opties en termijncontracten (*warrants*, *futures*, *swaps* en *forward rate agreements*). Tot de derivaten behoren niet de onderliggende waarde, de terug te betalen margestorting en de afgeleide instrumenten die niet verhandelbaar zijn.

Termijncontracten zijn als saldo van vorderingen en schulden opgenomen bij vorderingen. Dit houdt in dat zij netto aan de activazijde van de balansen, financiële transacties en overige mutaties opgenomen zijn. Hierdoor kunnen de uitstaande posities een negatieve waarde aannemen. Aandelenopties voor werknemers zijn overeenkomsten die op een bepaalde datum zijn aangegaan en op grond waarvan een werknemer het recht heeft een bepaald aantal aandelen van de werkgever te kopen tegen een vastgestelde prijs, hetzij op een bepaald tijdstip, hetzij binnen een periode die direct volgt na de datum vanaf wanneer de opties kunnen worden uitgeoefend.

Overige vorderingen/schulden

Overige vorderingen/schulden zijn financiële activa en passiva die ontstaan als tegenboekingen van transacties indien er sprake is van een tijdsverschil tussen deze transacties en de daarmee samenhangende betalingen. Financiële transacties in overige vorderingen/schulden omvatten:

- handelskredieten en voorschotten
- overige transitorische posten.

Handelskredieten en voorschotten zijn financiële aanspraken die voortvloeien uit de rechtstreekse kredietverlening door aanbieders van goederen en diensten aan hun klanten, en uit vooruitbetalingen door klanten voor nog niet geleverde goederen en diensten.

Overige transitorische posten zijn financiële aanspraken die ontstaan uit tijdsverschillen tussen verdelingstransacties of financiële transacties op de secundaire markt en de

daarmee samenhangende betalingen. Overige transitorische posten omvatten financiële aanspraken die ontstaan als gevolg van het tijdsverschil tussen het moment van toerekening van transacties aan een verslagperiode en de daarmee samenhangende betalingen. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- lonen
- belastingen en sociale premies
- dividenden
- huur
- aankoop en verkoop van effecten.

De belangrijkste saldi in de nationale rekeningen

Binnenlands product / toegevoegde waarde

Toegevoegde waarde is productie minus intermediair verbruik. De toegevoegde waarde is daarbij uitgedrukt in basisprijzen. Het bruto binnenlands product (bbp) is de som van de toegevoegde waarde van alle bedrijfsklassen vermeerderd met het saldo van de productgebonden belastingen en subsidies plus het verschil tussen de toegerekende en afgedragen btw. Dit is het bbp tegen marktprijzen.

Inbegrepen is de toegevoegde waarde van alle in Nederland opererende bedrijfs-eenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Nationaal inkomen / primair inkomen

Het totaal van de door ingezeten institutionele eenheden ontvangen primaire inkomens: beloning van werknemers, netto-exploitatietoerschoot / netto gemengd inkomen, het saldo van ontvangen en betaald inkomen uit vermogen en de belastingen op productie en invoer minus subsidies. Inkomens uit vermogen die van de ene binnenlandse sector naar de andere gaan, vallen in dit inkomensbegrip tegen elkaar weg. Het bruto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) is gelijk aan het bbp minus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden aan niet-ingezeten eenheden betalen plus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden uit het buitenland ontvangen. De afdrachten van lidstaten aan de Europese Unie is voor een groot deel gebaseerd op het bruto nationaal inkomen.

Het begrip nationaal inkomen is geen productie-, maar een inkomensbegrip; het is daarom relevanter indien het netto wordt uitgedrukt, dat wil zeggen na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Netto nationaal beschikbaar inkomen

De som van de netto beschikbare inkomens van de institutionele sectoren. Het netto nationaal beschikbaar inkomen is gelijk aan het netto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) minus de inkomensoverdrachten (belastingen op inkomen, vermogen enz., sociale premies, sociale uitkeringen en overige inkomensoverdrachten) die aan niet-ingezeten eenheden worden betaald, plus de inkomensoverdrachten die ingezeten eenheden uit het buitenland ontvangen. Doorgaans wordt het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa (afschrijvingen).

Besparingen

Het gedeelte van het nationaal beschikbaar inkomen dat niet voor consumptieve bestedingen is gebruikt. De nationale besparingen zijn de som van de besparingen van alle institutionele sectoren. Doorgaans wordt voor de nationale besparingen het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Saldo lopende transacties met het buitenland

Het overschot (indien negatief) of het tekort (indien positief) van de totale economie op zijn lopende transacties (handel in goederen en diensten, primair inkomen, inkomensoverdrachten) met het buitenland. Het saldo van de lopende transacties met het buitenland vormt de sluitpost van de rekening voor inkomenstransacties met het buitenland en is opgebouwd uit drie onderdelen:

- het uitvoeroverschot, dat is het bedrag waarmee de uitvoer de invoer overtreft
- het saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens. De primaire inkomens omvatten belastingen op productie en invoer, subsidies, beloning van werknemers en inkomen uit vermogen, zoals rente en dividend
- het saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten. De inkomensoverdrachten omvatten de dividendbelasting, de uitkeringen sociale verzekering en de overige inkomensoverdrachten.

Het saldo van de lopende transacties met het buitenland is ook gelijk aan de nationale besparingen minus de investeringen inclusief de veranderingen in voorraden.

Vorderingensaldo

Het nationaal vorderingensaldo is het saldo van middelen en bestedingen op de lopende rekening en de kapitaalrekening van de gezamenlijke binnenlandse sectoren. In de financiële rekening van Nederland geeft het saldo aan voor welk bedrag nieuwe leningen zijn aangegaan met het buitenland en/of financiële activa zijn verkocht (bij een tekort) of voor welk bedrag schulden zijn afgelost aan het buitenland en/of financiële activa zijn gekocht (bij een overschot). Het vorderingensaldo is dan ook in theorie gelijk aan de mutatie van het saldo van vorderingen en schulden ten opzichte van het buitenland. In praktijk bestaat er echter een statistisch verschil tussen die twee.

Overheidssaldo

Het saldo van uitgaven en inkomsten van de overheid. Dit is gelijk aan het vorderingen-saldo van de sector overheid in de nationale rekeningen. Een positief getal betekent een overschot en een negatief getal een tekort. Het overheidssaldo wordt vaak als percentage van het bruto binnenlands product (bbp) gepresenteerd. Het overheidssaldo (ook wel EMU-saldo genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact

Overheidsschuld (EMU)

De geconsolideerde schuld van de overheid, exclusief de transitorische schuld en de schuld op de titel financiële derivaten. Geconsolideerd wil zeggen dat schulden tussen overheden onderling niet meetellen in de schuld van de overheid. De schuldtitels zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De overheidsschuld wordt vaak als percentage van het bbp gepresenteerd.

Door het verschil in waarderingsgrondslag is de som van de schuldtitels van de overheidsschuld (nominaal) niet gelijk aan de som van de schuldtitels in de nationale rekeningen (marktwaarde). De schuld bestaat uit de volgende titels: deposito's, kortlopende schuldbewijzen, langlopende schuldbewijzen, kortlopende leningen en langlopende leningen. De overheidsschuld (ook wel EMU-schuld genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact.

Verandering in financieel vermogen

De verandering in financieel vermogen is de vanuit de financiële transacties vastgestelde verandering in de financiële verhouding van een sector met de andere sectoren en het buitenland. In principe is dit saldo gelijk aan het vorderingensaldo. Onder andere door het gebruik van verschillende bronnen voor de lopende en kapitaaltransacties respectievelijk de financiële transacties ontstaan echter statistische verschillen.

8.3 Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

Inleiding

In deze publicatie zijn een aanbodtabel (tabel G 1), een gebruiktabel (G 2) en een input-outputtabel (G 3) opgenomen. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op deze tabellen.

De aanbodtabel

De aanbodtabel (tabel G 1) beschrijft het aanbod van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Het aanbod is wat er in Nederland is geproduceerd plus wat er is ingevoerd. De tabel geeft de binnenlandse productie door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en de invoer (23 en 24) van de diverse productgroepen.

Een regel van de aanbodtabel geeft een beschrijving van het aanbod van een bepaalde productgroep. Zo komt cel 1,1 overeen met de productie van landbouwproducten door de bedrijfsklasse landbouw, bosbouw en visserij. Cel 1,23 bevat de invoer van landbouwproducten.

Een kolom van de aanbodtabel beschrijft de totale productie van een bedrijfsklasse. Zo geeft kolom 3 een verdeling van de totale productie van de industrie over de verschillende producten.

De gebruiktabel

De gebruiktabel (tabel G 2) beschrijft het gebruik van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen intermediair verbruik door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en finale bestedingen (23-28). De finale bestedingen worden uitgesplitst naar uitvoer van goederen en van diensten, consumptieve bestedingen door huishoudens respectievelijk de overheid, bruto investeringen in vaste activa en veranderingen in voorraden.

Een regel van de gebruiktabel geeft een beschrijving van de bestemmingen van een bepaalde productgroep. Uit cel 1,3 blijkt bijvoorbeeld het gebruik van landbouwproducten door de industrie. De uitvoer van deze producten is te vinden in cel 1,23.

Het totaal van iedere regel van de gebruiktabel (kolom 30) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende regel van de aanbodtabel (29). Hiertoe dienen nog wel enkele aanvullende kolommen te worden opgenomen in verband met de verschillende waarderingen van de aanbod- en gebruiktabellen. Deze kolommen worden hieronder nader verklaard onder het kopje 'soorten waardering'.

Een kolom van het intermediaire gedeelte van de gebruiktabel beschrijft welke producten door een bedrijfsklasse zijn gebruikt in het productieproces (regel 1-46) en tevens de in het productieproces gegenereerde toegevoegde waarde (48-52). Cel 47,3 geeft het totale intermediaire verbruik van de industrie. De totale bruto toegevoegde waarde (tegen basisprijzen, zie bij soorten waardering) van deze bedrijfsklasse is te vinden in cel 53,3. Het totaal van iedere kolom van de gebruiktabel (regel 58) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende kolom van de aanbodtabel (regel 50).

De input-outputtabel

Ook in de input-outputtabel (tabel G 3) worden aanbod en gebruik beschreven. Hier staat echter centraal hoeveel van welke aanbieder naar welke gebruiker is gegaan. De aanbieder kan hierbij ook invoer zijn en de gebruiker uitvoer. Aanbod en gebruik worden niet gespecificeerd naar productgroep. De input-outputtabel wordt afgeleid uit de aanbod- en gebruiktabellen.

Op een regel van de input-outputtabel staat de productie van een bedrijfsklasse verdeeld naar afzetcategorieën: intermediair verbruik door andere bedrijfsklassen en de finale bestedingen. In de kolommen van het intermediair verbruik wordt beschreven van welke bedrijfsklasse (dan wel invoer) de door de bedrijfsklassen gebruikte producten afkomstig zijn. Zo kan bijvoorbeeld in cel 1,3 het gebruik van producten van de landbouw, bosbouw en visserij door de industrie worden afgelezen. Regels 23 en 24 beschrijven de invoer van goederen en diensten naar bestemming.

De input-outputtabel bevat verder de toegevoegde waarde per bedrijfsklasse (regel 32-36) en de finale afzet (consumptie, investeringen e.d.) naar bedrijfsklasse van herkomst (kolom 23-28). Kolom 29 van de input-outputtabel betreft de productie van handels- en vervoersmarges. Deze kolom is gelijk aan regel 47 van de aanbodtabel. Omdat meestal niet bekend is om welke goederen het gaat en welke bestemming deze hebben is een volledige toerekening van de marges naar bedrijfsklasse van bestemming niet mogelijk. Daarom is een afzonderlijke kolom (29) marges opgenomen en een daarmee corresponderende regel (30).

Soorten waardering

Bij binnenlands geproduceerde producten spelen drie soorten waardering een rol. De aankoopprijs van een product is het bedrag dat de koper betaalt. De producent van een product ontvangt echter niet de aankoopprijs, maar een lager bedrag. Het verschil wordt bepaald door de handels- en vervoersmarges op het product. Het bedrag dat de producent ontvangt is de producentenprijs. Echter, het kan zijn dat de producent nog productgebonden belastingen (bijvoorbeeld accijnzen) moet afdragen of productgebonden subsidies ontvangt. Wat de producent uiteindelijk overhoudt is de basisprijs. Voor ingevoerde producten zijn er twee waarderingen, aankoopprijs en cif-prijs, dat wil zeggen de prijs aan de Nederlandse grens.

Soorten waardering voor binnenlands geproduceerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges
minus: afgedragen productgebonden belastingen
plus: ontvangen productgebonden subsidies
=
basisprijs

Soorten waardering voor ingevoerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges in Nederland
minus: belastingen op invoer
plus: subsidies op wederuitvoer
=
cif-prijs

De bedragen in de gebruiktabel zijn in aankooprijzen inclusief de niet-afrekbare btw. De bedragen in de aanbodtabel luiden voor wat betreft de binnenlandse productie in basisrijzen, de invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen. De totalen van de handels- en vervoersmarges en productgebonden belastingen en subsidies per productgroep zijn opgenomen in de kolommen 26-28 van de aanbodtabel. Op deze wijze zijn de totalen per productgroep in de aanbod- en gebruiktabel aan elkaar gelijk.

De bedragen van de binnenlands geproduceerde goederen en diensten in de input-outputtabel zijn uitgedrukt in basisrijzen. De ingevoerde goederen van het intermediair en de finale bestedingen zijn gewaardeerd tegen cif-prijzen. Na de cif/fob-correctie in kolom 31 blijft de invoer van goederen gewaardeerd tegen fob-prijzen over. De handels- en vervoersmarges op de aangekochte producten worden afzonderlijk beschreven op regel 30. Regels 25-26 bevatten de belastingen op ingevoerde producten.

De aansluiting in de gebruiktabel en de input-outputtabel met de macrototalen

In de gebruiktabel en de input-outputtabel is een aantal extra regels en kolommen opgenomen om aansluiting met de macrototalen te verkrijgen. Deze worden hieronder toegelicht.

Verkoop van gebruikte vaste activa

Naast de toename van de kapitaalgoederenvoorraad door nieuw geproduceerde en ingevoerde kapitaalgoederen, neemt de kapitaalgoederenvoorraad af door verkopen van gebruikte vaste activa. Dit wordt in de kolom investeringen in vaste activa geregistreerd. De tegenposten zijn uitvoer, voor zover het verkopen aan het buitenland betreft, en consumptieve bestedingen door huishoudens. De invoer van gebruikte vaste activa wordt overigens geheel tot de investeringen in vaste activa gerekend.

Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland

De binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen bevatten ook de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland, zoals uitgaven tijdens vakantie. De consumptieve bestedingen worden in één keer hiervoor gecorrigeerd. De tegenpost is de uitvoer.

Consumptie door ingezetenen in het buitenland

Tegenover de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland staan de consumptieve bestedingen door Nederlandse ingezetenen in het buitenland. De consumptieve bestedingen zijn hiervoor gecorrigeerd. In een aparte kolom 'consumptie door ingezetenen in het buitenland' wordt dit bedrag tegengeboekt bij de invoer.

8.4 Sectoren in het rekeningenstelsel

Inleiding

Het rekeningenstelsel geeft in de vorm van opeenvolgende rekeningen een overzicht van alle economische deelprocessen, zoals productie, inkomensverdeling en financiering. Deze rekeningen worden niet alleen opgesteld voor de totale economie, maar ook voor vijf verschillende binnenlandse sectoren. Op deze wijze beschrijft het rekeningenstelsel:

- per economisch deelproces de rol die elke sector speelt, zoals de overheid bij inkomenshervdeling en financiële instellingen bij financiering
- per sector de omvang en samenhang van de verschillende economische activiteiten en hun relatie met de rest van de economie en het buitenland.

De sectoren zijn volgens internationaal vastgestelde criteria onderscheiden in niet-financiële vennootschappen, financiële instellingen, overheid, huishoudens en instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens.

In de aanbod- en gebruiktabellen en de input-outputtabel zijn de producenten niet ingedeeld naar sectoren, maar naar bedrijfsklassen.

De sectorindeling in het rekeningenstelsel

Het rekeningenstelsel beschrijft de transacties van Nederlandse economische eenheden met andere economische eenheden, zowel Nederlandse als buitenlandse. De Nederlandse economische eenheden betreffen alle in Nederland gevestigde vennootschappen, alle Nederlandse overheidsinstellingen (zowel in Nederland als in het buitenland) en alle in Nederland woonachtige natuurlijke personen.

Vennootschappen zijn ondernemingen met rechtspersoonlijkheid. Ook grote zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn gemeentelijke vervoersbedrijven en grote familiebedrijven. Buitenlandse ondernemingen die zich voor langere tijd in Nederland vestigen worden eveneens gerekend tot de Nederlandse vennootschappen. De vestigingen van Nederlandse ondernemingen in het buitenland worden niet tot de Nederlandse vennootschappen gerekend. (Wel worden de winst en andere financiële stromen in de nationale rekeningen verdisconteerd, net als bij Nederlandse dochterondernemingen van een buitenlandse moeder.) Alle vennootschappen en quasi-vennootschappen behoren uitsluitend tot de sectoren niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle vennootschappen met als hoofdfunctie het produceren van goederen en verhandelbare niet-financiële diensten.

Tot de niet-financiële vennootschappen behoren:

- alle vennootschappen (nv's, bv's, cv's, vof's), en coöperatieve verenigingen die niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Ook grote zelfstandig opererende (niet-financiële) ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de niet-financiële vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn grote familiebedrijven
- alle instellingen zonder winstoogmerk (stichtingen en verenigingen) die voor de markt produceren en niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Voorbeelden zijn bejaardentehuizen, ziekenhuizen en woningcorporaties. Minimaal 50 procent van de

- productiekosten dient door de verkoop gedekt te worden anders wordt de betreffende instelling gerekend tot de sector overheid of de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens
- overheidsbedrijven (vennootschappen die geheel of gedeeltelijk eigendom zijn van de overheid) zoals de Nederlandse Spoorwegen.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat alle (quasi-)vennootschappen met als hoofdfunctie financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen of het verlenen van financiële hulpdiensten. Ook vennootschappen die financiële diensten verstrekken en die het merendeel van hetzij hun activa hetzij hun passiva niet op open markten verhandelen, behoren tot de sector financiële instellingen.

De sector financiële instellingen bestaat uit negen subsectoren die in drie groepen ingedeeld worden: monetaire financiële instellingen, verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen en overige financiële instellingen.

Tot de monetaire financiële instellingen behoren:

- De Nederlandsche Bank (DNB)
- onder toezicht van DNB staande geldscheppende instellingen, zoals algemene banken, spaarbanken, effectenkredietinstellingen en zelfstandige hypotheekbanken
- geldmarktfondsen.

Tot de verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen behoren alle (quasi-) vennootschappen met als hoofdfunctie het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's:

- onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen, levens- en schadeverzekeringsmaatschappijen en spaar- en jaarkassen
- niet onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, zoals VUT-fondsen en herverzekeringsmaatschappijen
- particulier georganiseerde sociale verzekeringsinstellingen. Deze voeren sociale verzekeringsregelingen uit die buiten de invloedssfeer van de overheid vallen.

Tot de overige financiële instellingen behoren:

- beleggingsfondsen m.u.v. geldmarktfondsen
- niet onder toezicht staande financiële instellingen zoals zelfstandige financierings- en leasemaatschappijen
- financiële hulpbedrijven voor het bankwezen zoals de Amsterdamse Effectenbeurs, creditcardorganisaties en bedrijven op het gebied van krediet- en hypotheekbemiddeling
- financiële hulpbedrijven voor verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen zoals assurantietussenpersonen, waarborgfondsen, pensioenadviesbureaus en verzekeringsbeurzen
- houdstermaatschappijen van monetaire financiële instellingen en verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen voor zover die zelf niet onder de toezichtwetgeving vallen
- instellingen zonder winstoogmerk met rechtspersoonlijkheid met als hoofdfunctie financiële intermediatie of het verlenen van financiële hulpdiensten alsmede instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van financiële instellingen
- financiële instellingen en kredietverstrekkers binnen concernverband.

Niet in de sector financiële instellingen begrepen zijn:

- juridisch zelfstandige beleggingsmaatschappijen in het bezit van één of enkele eigenaren die zelf niet tot de financiële instellingen behoren. Deze zijn ingedeeld bij de sector waartoe de eigenaar behoort
- niet onder toezicht staande fondsen gericht op de pensioenverzekering van één enkel persoon (pensioen-bv's). Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens

- financiële hulpbedrijven en dergelijke die geen rechtspersoonlijkheid bezitten. Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens.

Overheid

De sector overheid omvat ten eerste alle (publiekrechtelijke) eenheden die zich bezighouden met de herverdeling van inkomen en vermogen. Het gaat in Nederland om ministeries, gemeenten, provincies, waterschappen e.d. Ten tweede worden die instellingen tot de overheid gerekend die gecontroleerd en voornamelijk gefinancierd worden door de eerdergenoemde eenheden, én daarbij niet voor de markt produceren. Van niet-marktproductie is sprake als de verkoopopbrengsten structureel minder zijn dan 50 procent van de productiekosten. Op deze wijze worden onder meer Prorail en de Open Universiteit tot de overheid gerekend.

De overheidsinstellingen die werkzaam zijn in het buitenland, zoals ambassades, behoren ook tot de sector overheid. Omgekeerd worden buitenlandse ambassades en internationale instellingen, zoals Europol en het Internationaal gerechtshof, daar niet toe gerekend. Overheidsbedrijven (zoals de Nederlandse Spoorwegen, Schiphol, Bank Nederlandse Gemeenten) en quasi-vennootschappen maken in principe geen deel uit van de sector overheid. Ook De Nederlandsche Bank maakt geen deel uit van de sector overheid.

De sector overheid bestaat uit drie subsectoren: centrale overheid, lokale overheid en wettelijke sociale verzekeringsinstellingen.

Tot de centrale overheid (CO) behoren:

- het Rijk (ministeries en begrotingsfondsen zoals Gemeentefonds, Provinciefonds en Infrastructuurfonds)
- universiteiten
- product- en bedrijfsschappen
- een groep van landelijke stichtingen en organisaties.

Voorbeelden van de landelijke stichtingen en organisaties zijn:

- onderzoeksinstituten (onder andere NWO, KNAW en aan de universiteiten gelieerde instituten)
- ideële organisaties (onder andere Oxfam Novib)
- verzelfstandigde overheidsdiensten als ProRail en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Tot de lokale overheid (LO) behoren:

- provincies en waterschappen
- gemeenten, exclusief hun quasi-vennootschappen die bij de niet-financiële of de financiële vennootschappen zijn ingedeeld (onder andere gemeentelijke vervoersbedrijven)
- gemeenschappelijke regelingen (samenwerkingsverbanden van gemeenten op het gebied van afvalverwerking, waterzuivering, brandweer, sociale werkvoorziening en dergelijke)
- verzelfstandigde lokale overheidsdiensten, zoals bureaus voor arbeidsbemiddeling en regionale politiekorpsen
- privaatrechtelijke lokale instellingen op het gebied van arbeid, maatschappelijke werk, cultuur en onderwijs zoals Banenpools, het Jeugd Werk Garantieplan, centra voor asielzoekers, musea, bibliotheken, verzelfstandigde onderwijsinstellingen en studiebegeleidingsdiensten.

Tot de wettelijke sociale verzekeringsinstellingen (SV) behoren:

- de toezichts- en uitvoeringsorganen van de wettelijke sociale verzekeringsregelingen zoals het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), waarin de vroegere uitvoeringsinstanties zijn samengegaan

- de sociale fondsen (bijvoorbeeld AOW-fonds, WW-fonds en WIA). De vroegere arbeidsongeschiktheidsregelingen voor overheidspersoneel (FAOP) vallen ook onder de wettelijke sociale verzekering.

Huishoudens

Tot de sector huishoudens behoren alle natuurlijke personen die langer dan een jaar in Nederland verblijven, ongeacht hun nationaliteit. Omgekeerd worden Nederlanders die langer dan een jaar in het buitenland verblijven niet tot de Nederlandse huishoudens gerekend. Huishoudens omvatten niet alleen op zichzelf of in gezinsverband wonende personen, maar ook personen in verpleeginrichtingen, bejaardentehuizen, gevangenis en internaten. Indien de tot de huishoudens gerekende personen een eigen bedrijf hebben, wordt dit bedrijf ook tot de huishoudens gerekend. Dit is het geval bij de zelfstandigen (eenmanszaken). Grote, zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid (quasi-vennootschappen) behoren echter tot de (niet-financiële of financiële) vennootschappen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

Tot de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (izw's t.b.v. huishoudens) behoren stichtingen en verenigingen waarvan de middelen voor het merendeel afkomstig zijn uit vrijwillige bijdragen van huishoudens en uit inkomen uit vermogen. Voorbeelden zijn religieuze instellingen, liefdadigheidsinstellingen, politieke partijen, vakbonden en verenigingen op het gebied van cultuur, sport en recreatie.

Buitenland

In de nationale rekeningen is het buitenland als zodanig geen institutionele sector. De transacties van het buitenland met Nederland zijn transacties tussen ingezetenen en niet-ingezetenen.

De relatie tussen sectoren en bedrijfsklassen

Bij de aanbod- en gebruikstabellen worden de bedrijfseenheden ingedeeld naar bedrijfsklassen, oftewel economische activiteit. Omdat de hoofdsystemen op elkaar aansluiten is er een precieze relatie tussen de sectoren en de bedrijfsklassen. Hieronder wordt aangegeven met welke bedrijfsklassen de verschillende sectoren corresponderen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle bedrijfseenheden die niet bij de andere sectoren zijn ingedeeld.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat eenheden uit de bedrijfsklassen bankwezen, verzekeraars en pensioenfondsen en overige financiële dienstverlening. Een aantal eenheden uit deze bedrijfsklassen behoort tot de sector huishoudens en de sector overheid. Daarnaast zijn er eenheden in een aantal andere bedrijfsklassen die tot de sector financiële instellingen behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- operationele lease door maatschappijen die onderdeel vormen van een financiële instelling (bedrijfsklasse verhuur van roerende goederen)
- houdstermaatschappijen van verzekeringsmaatschappijen en monetaire financiële instellingen die zelf niet onder toezicht staan (bedrijfsklasse holdings en managementadviesbureaus).

Overheid

De sector overheid bestaat voor het grootste deel uit de bedrijfsklassen openbaar bestuur en overheidsdiensten en gesubsidieerd onderwijs. Daarnaast zijn er eenheden in een

aantal andere bedrijfsklassen die eveneens tot de sector overheid behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- specifieke activiteiten van gemeenten, zoals reinigingsdiensten (bedrijfsklasse afvalbeheer), sociale werkplaatsen (bedrijfsklasse overige industrie), Gemeentelijke Geneeskundige Diensten (bedrijfsklasse gezondheidszorg) en afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen voor deze activiteiten
- bureaus voor arbeidsbemiddeling, banenpools en het Jeugd Werk Garantieplan (bedrijfsklasse uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling)
- aan universiteiten gelieerde instituten (bedrijfsklasse research)
- ProRail (bedrijfsklasse opslag, dienstverlening voor vervoer)
- opvangtehuizen en asielzoekerscentra (bedrijfsklasse verzorging en welzijn)
- ideële organisaties, zoals Oxfam Novib en SNV Netherlands Development Organisation.

Huishoudens

De sector huishoudens bevat alle natuurlijke personen met inbegrip van hun bedrijf. Hieronder vallen de zelfstandigen en de eigenwoningbezitters. Het eigenwoningbezit maakt deel uit van de bedrijfsklasse verhuur en handel van onroerend goed. Zelfstandigen kunnen in principe in elke bedrijfsklasse voorkomen, met uitzondering van de bedrijfsklassen waarin de specifieke activiteiten van de overheid zijn opgenomen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

De stichtingen en verenigingen die tot de sector izw's t.b.v. huishoudens behoren, komen met name voor in de bedrijfsklassen gezondheidszorg, verzorging en welzijn, cultuur, sport en recreatie en overige dienstverlening.

8.5 Rekeningen in het rekeningenstelsel

Inleiding

In het rekeningenstelsel wordt de economie beschreven als een reeks samenhangende economische deelprocessen. Deze zijn: productie, inkomensvorming, primaire en secundaire inkomensverdeling, inkomensbesteding, herverdeling door kapitaaloverdrachten, kapitaalvorming en financiering.

Elk deelproces wordt beschreven in een afzonderlijke rekening. Daarbij worden de economische transacties onderscheiden in middelen en bestedingen. De rekeningen zijn in evenwicht gebracht door middel van saldi (het verschil tussen de middelen en de bestedingen). Door het saldo van de ene rekening door te boeken naar de volgende rekening ontstaat er een samenhang tussen de opeenvolgende rekeningen en de daarin beschreven processen.

De deelprocessen worden beschreven in de rekeningen voor de totale economie en voor de afzonderlijke binnenlandse sectoren. De relatie van de totale economie met het buitenland wordt getoond in de rekeningen voor transacties van het buitenland met Nederland. Deze rekeningen zijn opgesteld vanuit buitenlands gezichtspunt en bevatten een lopende rekening, een kapitaalrekening en een financiële rekening. Op de lopende rekening zijn de invoer, de uitvoer en de inkomenstransacties opgenomen. Hieronder worden de onderscheiden rekeningen nader toegelicht.

De rekeningen

Productierekening

De productierekening toont de transacties die betrekking hebben op het productieproces. De productie wordt geregistreerd als baat, het intermediair verbruik als last. Het saldo van de rekening is de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen voor de betreffende sector.

De productierekening voor de totale economie is de som van de productierekeningen van de sectoren aangevuld met transacties die niet naar sectoren worden verdeeld. Deze laatste betreffen de productgebonden belastingen en subsidies. Het saldo van de productierekening voor de totale economie is het bbp tegen marktprijzen.

Inkomensrekening: inkomensvorming

Deze rekening beschrijft de verdeling van de gevormde toegevoegde waarde tegen basisprijzen over de beloning van werknemers, het saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies en het bruto-exploitatietooverschot. Het bruto-exploitatietooverschot is het resultaat vóór afschrijvingen. Bij de sector huishoudens wordt het saldo van deze rekening gemengd inkomen genoemd omdat het naast het exploitatietooverschot ook de beloning voor geleverde arbeid van zelfstandigen en hun meewerkende gezinsleden bevat. Het exploitatietooverschot / gemengd inkomen is in eerste instantie op brutobasis geregistreerd (vóór aftrek van het verbruik van vaste activa). Omdat bij de inkomenssaldi een nettoregistratie relevanter is, is hierop het verbruik van vaste activa in mindering gebracht.

Inkomensrekening: primaire inkomensverdeling

Op deze rekening wordt bij de middelen het inkomen geregistreerd dat de sectoren ontvangen voor hun directe deelname aan het productieproces evenals het inkomen uit vermogen, dat wil zeggen het inkomen dat zij ontvangen in ruil voor het beschikbaar

stellen van financiële middelen, grond en dergelijke. Bij de bestedingen wordt het betaalde inkomen uit vermogen geregistreerd. Op deze rekening zijn de betaalde en ontvangen rente geregistreerd exclusief de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs, oftewel de toegerekende bankdiensten. Toegerekende bankdiensten (een belangrijk deel van de productie door banken) worden indirect gemeten en zijn in de productierekening opgenomen. In de inkomensrekening worden de betaalde en ontvangen rente gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

De voorzieningen van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen worden in de nationale rekeningen beschouwd als een vordering van polishouders en pensioen-deelnemers op de verzekeraars en pensioenfondsen. Daarom worden de beleggings-opbrengsten op deze voorzieningen geboekt als een betaling van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen aan polishouders en deelnemers, door de transacties 'inkomen uit beleggingen' toe te rekenen aan polishouders en pensioendeelnemers.

Het saldo van de inkomensrekening: primaire inkomensverdeling voor de afzonderlijke sectoren is het primair inkomen. Voor de totale economie wordt dit saldo het nationaal inkomen genoemd.

Inkomensrekening: secundaire inkomensverdeling

Deze rekening laat zien hoe het primaire inkomen van de sectoren wordt herverdeeld door belastingen op inkomen en vermogen, sociale premies (waaronder pensioen-premies), sociale uitkeringen (waaronder pensioenuitkeringen) en overige inkomens-overdrachten. Het saldo van deze rekening is het beschikbaar inkomen. Voor de sectoren waar consumptie plaatsvindt (overheid, huishoudens en izw huishoudens) wordt dit saldo doorgeboekt naar de inkomensbestedingsrekening. Voor de overige sectoren is het beschikbaar inkomen gelijk aan de besparingen. Deze worden doorgeboekt naar de kapitaalrekening.

Inkomensrekening: inkomensbesteding

Deze rekening laat zien welk deel van het beschikbaar inkomen wordt besteed aan consumptie en welk deel wordt bespaard. Alleen bij de overheid, de huishoudens en de izw t.b.v. huishoudens is er sprake van consumptie. Bij de middelen van deze rekening is de post 'correctie pensioenvoorziening' opgenomen. Deze correctie neutraliseert (het saldo van) de pensioenpremies en de uitkeringen die als sociale premies c.q. uitkeringen zijn opgenomen op de vorige rekening. Voor de levensverzekeringstransacties, die gezien worden als financiële transacties, behoeft een dergelijke correctie niet te worden opgenomen. De registratiewijze van de verzekeringstransacties leidt ertoe dat de opbouw van de pensioen- en levensverzekeringsvoorzieningen als besparingen van ingezet en niet-ingezet huishoudens wordt gezien.

Kapitaalrekening: kapitaalsoverdrachten

Op deze rekening worden de kapitaalsoverdrachten geregistreerd, zoals vermogens-heffingen en investeringsbijdragen.

Kapitaalrekening: kapitaalsvorming

Op deze rekening staan bij de middelen de nettobesparingen, de afschrijvingen en de per saldo ontvangen kapitaalsoverdrachten. Na investeringen en de per saldo aangekochte niet geproduceerde niet-financiële activa (met name grond) resteert het vorderingensaldo. Dit saldo geeft aan hoeveel een sector kan uitlenen / beleggen dan wel aan financiële middelen moet aantrekken gegeven de lopende en kapitaaltransacties in het rekeningstelsel.

Financiële rekening

De financiële rekening biedt voor elke sector een gedetailleerd overzicht van de veranderingen in de financiële verhoudingen met de overige sectoren en met het

buitenland. Zij vormt daarmee een logisch verlengstuk van de lopende en kapitaal-transacties in het rekeningenstelsel.

De financiële verhouding van een sector ten opzichte van de andere sectoren en het buitenland kan worden ontleed in vorderingen en in schulden met daarbinnen een verscheidenheid aan financiële titels. Veranderingen daarin worden aangeduid als financiële transacties. Het saldo van deze rekening is de verandering in financieel vermogen. In principe is dit saldo gelijk aan het vorderingensaldo. Omdat er om meerdere redenen niet is voldaan aan de budgetidentiteit van het stelsel kunnen beide saldi echter verschillen (zie verder bij Statistische verschillen).

Overige mutaties

Onder overige mutaties worden veranderingen in de waarde van vorderingen en schulden gedurende de verslagperiode geregistreerd die niet het gevolg zijn van financiële transacties. Hieronder vallen bijvoorbeeld herwaarderingen als gevolg van koerseffecten, afboekingen van oninbare vorderingen, herrubriceringen van balansposten en veranderingen ten gevolge van wijzigingen in classificaties.

Balansstanden

Een balans is een voor een bepaald moment opgesteld overzicht van de waarde van de economische bezittingen (activa) en van de verplichtingen (financiële passiva) van een institutionele eenheid of van een groep van eenheden.

De balansen geven een overzicht van alle bezittingen (of activa) en schulden (of passiva) van een sector. De bezittingen (oftewel activa) worden onderscheiden in financiële activa (oftewel vorderingen) en niet-financiële activa. Niet-financiële activa omvatten naast de vaste activa (zoals gebouwen), ook de Nederlandse olie- en gasreserves, de overige minerale reserves (zoals zand, grind en zout), voorraden, landbouwgrond en grond onder bebouwing.

De aan het begin van een periode bestaande vorderingen en schulden worden in de beginbalans geregistreerd. De aan het einde van een periode bestaande vorderingen en schulden worden in de eindbalans geregistreerd. Verschillen tussen de beginbalans en de eindbalans kunnen het gevolg zijn van financiële transacties, maar ook het gevolg zijn van overige mutaties (die bestaan uit herwaarderingen en uit volumemutaties die niet aan financiële transacties zijn toe te schrijven).

De sluitpost van een balans wordt vermogenssaldo genoemd. Alle in de balans opgenomen activa en passiva worden gewaardeerd tegen passende prijzen; gewoonlijk zijn dit de marktprijzen die gelden per balansdatum, maar voor sommige categorieën is het de nominale waarde. Er wordt een balans opgesteld voor ingezeten institutionele sectoren en subsectoren, de gehele nationale economie en de balans van het buitenland met Nederland.

De balans vult het rekeningenstelsel aan en laat het uiteindelijke effect zien van de registratiestransacties in de productie-, inkomensverdelings-, inkomensbestedings- en accumulatierekening op het vermogen van een economie. Voor de gehele nationale economie wordt de sluitpost vaak het nationale vermogen genoemd: de totale waarde van de niet-financiële activa en de netto financiële activa ten opzichte van het buitenland. De balans van het buitenland met Nederland wordt op dezelfde manier opgesteld als de balansen voor de ingezeten institutionele sectoren en subsectoren. Zij bestaat volledig uit financiële activa en passiva van niet-ingezeten en ten opzichte van ingezetenen.

Statistische verschillen

Met het rekeningenstelsel kan in principe een volledig consistente beschrijving worden gegeven van de totale economie.

Consistentie houdt daarbij het volgende in:

- een transactie die als last wordt geregistreerd bij een sector wordt tevens geregistreerd als baat bij een andere sector en vice versa. Dientengevolge geldt voor iedere transactie dat het totaal van de bestedingen gelijk is aan het totaal van de middelen; dit wordt de transactie-identiteit genoemd. Een bijzondere identiteit is die tussen aanbod (productie en invoer) en gebruik (intermediair verbruik, consumptieve bestedingen, investeringen en uitvoer)
- alle bij een sector beschikbaar gekomen middelen worden ook aangewend door die sector. Dit wordt de budgetidentiteit genoemd. Deze identiteit houdt in dat bij iedere sector het totaal van middelen en verandering van schulden gelijk is aan het totaal van bestedingen en de verandering van de vorderingen.

In het rekeningenstelsel wordt volledig voldaan aan de transactie-identiteit. Het is echter nog niet mogelijk om volledig aan de budgetidentiteit te voldoen. Het handhaven van deze identiteit zou leiden tot aanpassingen van de ramingen die niet kunnen worden onderbouwd vanuit het beschikbare statistische materiaal. Daarom is gekozen voor het opnemen van statistische verschillen in de financiële rekeningen.

8.6 Arbeid

Arbeidsrekeningen

De gegevens over arbeid zijn afkomstig uit de Arbeidsrekeningen van het CBS. Dit is een geïntegreerd stelsel van gegevens over de werkgelegenheid, dat volledig aansluit op de Nationale Rekeningen. Het gaat hierbij om de werkgelegenheid bij bedrijven, instellingen en particuliere huishoudens in Nederland. Alle betaalde arbeid telt hierbij mee, ongeacht de leeftijd of het woonland van de werkende, of het aantal uren dat iemand per week werkt.

De werkgelegenheid wordt op vier manieren gekwantificeerd: het aantal werkzame personen, het aantal banen van werkzame personen, het aantal arbeidsjaren (waarbij deeltijdbanen zijn omgerekend tot het equivalent van voltijdbanen) en het arbeidsvolume op basis van het totaal aantal gewerkte uren. Het verschil tussen werkzame personen en banen van werkzame personen is dat een persoon tegelijkertijd meerdere banen kan hebben (bijbanen). Bij het aantal werkzame personen, het aantal banen en het aantal arbeidsjaren gaat het om jaargemiddelden, dus niet om bijvoorbeeld het totaal aantal personen dat in de loop van het jaar gewerkt heeft. Verder worden binnen Arbeidsrekeningen uitkomsten samengesteld over de lonen, de beloning en de loonkosten van werknemers.

De Arbeidsrekeningen worden opgesteld volgens de richtlijnen van het Europees systeem van Rekeningen (ESR2010). De uitkomsten worden samengesteld in een statistisch integratieproces dat op basis van alle beschikbare bronnen tot zo nauwkeurig mogelijke ramingen leidt. De belangrijkste bronnen bij het samenstellen van de Arbeidsrekeningen zijn de banenbestanden op basis van de polisadministratie van het UWV, het bestand Satelliet Zelfstandige Ondernemers (SZO) en de Inkomensstatistiek. De Nationale Rekeningen en daarin de Arbeidsrekeningen zijn in 2018 gereviseerd voor het verslagjaar 2015.

Werkzame personen

Werkzame personen zijn personen die een baan hebben bij een in Nederland gevestigd bedrijf of instelling, of bij een particulier huishouden in Nederland.

Tot de werkzame personen behoren alle personen die betaalde arbeid verrichten, ook al is het maar voor één of enkele uren per week, ook als zij:

- arbeid verrichten die op zichzelf genomen legaal is, maar waarvan de beloning aan de registratie door de fiscus of sociale zekerheidsautoriteiten wordt onttrokken ('zwarte arbeid');
- tijdelijk geen arbeid verrichten, maar wel doorbetaald krijgen (bijvoorbeeld bij ziekte of vorstverlet);
- tijdelijk onbetaald verlof hebben opgenomen.

Werkzame personen kunnen worden onderscheiden in werknemers en zelfstandigen. Ze kunnen woonachtig zijn in Nederland, maar ook in het buitenland.

Het aantal werkzame personen in een bepaalde bedrijfstak geeft niet het totaal aantal personen weer dat in die bedrijfstak werkt, maar het gemiddeld aantal personen met een hoofdbaan in de desbetreffende bedrijfstak. Het aantal werkzame personen (werkzaam in Nederland) is niet gelijk aan de werkzame beroepsbevolking (woonachtig in Nederland).

Werknemers

Werknemers zijn personen die op grond van een arbeidsovereenkomst betaald werk verrichten voor een bedrijf, instelling of particulier huishouden en waarvan de betaling (in geld en/of in natura) als beloning van werknemers wordt geregistreerd. Bij Arbeidsrekeningen en de SWL behoren hiertoe ook de directeuren-groootaandeelhouders (dga's), terwijl de dga's bij de EBB en de Inkomensstatistiek als zelfstandigen tellen.

Zelfstandigen

Zelfstandigen zijn personen die arbeid verrichten voor eigen rekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk, of in het bedrijf of de praktijk van een gezinslid, of in een zelfstandig uitgeoefend beroep. Hiertoe behoren onder meer ook huishoudelijke hulpen, gastouders, babysitters, krantenbezorgers en folderaars. Meewerkende gezinsleden worden tot zelfstandigen gerekend tenzij zij een arbeidsovereenkomst zijn aangegaan. Directeuren-groootaandeelhouders (dga's) worden bij Arbeidsrekeningen tot de werknemers gerekend.

Banen

Een baan is een expliciete of impliciete overeenkomst tussen een persoon en een in Nederland gevestigde economische eenheid (een bedrijf, instelling of particulier huishouden) om gedurende een bepaalde periode of tot nader order tegen beloning werk te verrichten. De niet-bezette arbeidsplaatsen (vacatures) tellen dus niet mee in het aantal banen. Naast banen van werknemers zijn er ook banen van zelfstandigen. De persoon valt dan (al dan niet met anderen) samen met het bedrijf. Een zelfstandige kan ook meerdere banen hebben, bijvoorbeeld als iemand een autorischool heeft en daarnaast ook werkzaam is als vertaler.

Arbeidsvolume

Het arbeidsvolume kan worden uitgedrukt in arbeidsjaren of in uren.

Arbeidsjaar

Het arbeidsvolume in arbeidsjaren is een maatstaf voor het arbeidsvolume, die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) om te rekenen naar voltijdbanen, ook wel voltijdequivalenten (vte) genoemd. Zo leveren twee halve banen (elk 0,5 vte) samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op.

Overeengekomen uren

Het aantal overeengekomen uren is het aantal uren dat een werknemer volgens contract geacht wordt te werken in een bepaalde tijdsperiode (week, maand, e.d.).

Het aantal overeengekomen uren wordt berekend door het aantal betaalde overwerkuren op het aantal betaalde uren in mindering te brengen.

Betaalde niet-gewerkte uren (zoals verlof) zijn niet op de overeengekomen uren in mindering gebracht.

Betaalde overwerkuren

Betaalde overwerkuren zijn uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Betaalde uren

Arbeidstijd van werknemers waarover loon wordt betaald, in uren. Hieronder vallen de contracturen (inclusief niet-gewerkte, maar wel uitbetaalde uren zoals in geval van verlof of ziekte) en betaalde overwerkuren. Adv-uren, onbetaald overwerk en onbetaald verlof vallen hier niet onder.

Gewerkte uren

Het totale aantal uren dat werknemers en/of zelfstandigen gedurende de verslagperiode werkelijk hebben gewerkt. Niet-gewerkte uren wegens verlof of ziekte tellen dus niet mee.

De gewerkte uren van werknemers worden berekend door de betaalde uren (de overeengekomen uren plus de betaalde overwerkuren) te vermeerderen met onbetaalde overwerkuren en te verminderen met feitelijk niet gewerkte uren die betaald worden, zoals wegens ziekteverzuim, zwangerschaps- en bevallingsverlof, stakingen, weerverlet, ouderschapsverlof en kort verzuim. De gewerkte uren van zelfstandigen worden rechtstreeks bepaald.

Beloning van werknemers en loonkosten

Beloning van werknemers

De totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

De beloning van werknemers bestaat uit de volgende elementen: lonen en salarissen (inclusief de ingehouden loonbelasting en sociale premies ten laste van de werknemer), bijzondere beloningen (zoals vakantietoeslag), loon in natura, onkostenvergoedingen in verband met de dienstbetrekking (zoals kosten woon-werkverkeer) en sociale premies ten laste van de werkgever (betalingen en afdrachten in het kader van de wettelijke en contractuele sociale zekerheid, zoals pensioenbijdrage).

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, die in een bepaalde periode arbeid verricht, en die ten laste komen van de werkgever. Dit is inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer.

Naast het periodieke, direct aan werknemers betaalde loon bevatten de lonen en salarissen ook aanvullingen hierop (zoals gratificaties, overwerkvergoeding, fooien en provisie), het loon in natura (zoals vrij wonen, vrije voeding, 'auto van de zaak', korting op kinderopvang, rentevoordeel en voordelig reizen) en het vakantiegeld. Ook bepaalde vergoedingen voor kosten die door werknemers zijn gemaakt in verband met de dienstbetrekking, zoals vergoeding voor de kosten van het woon-werkverkeer, worden tot de lonen gerekend. De loonbetaling over uren die een werknemer wegens ziekteverzuim niet werkt wordt overgeheveld naar de 'sociale premies ten laste van werkgevers'.

Sociale premies ten laste van werkgevers

De ten laste van werkgevers komende premies voor wettelijke sociale verzekering, particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremiën) en toegerekende sociale premies (zoals doorbetaling van loon bij ziekte).

Loonkosten

Het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers, plus eindheffingen minus loonkostensubsidies.

Ontwikkeling van de loonkosten per gewerkt uur

De prijsindex arbeid geeft de ontwikkeling weer van de totale loonkosten per gewerkt uur van werknemers, gecorrigeerd voor veranderingen in de werknemersstructuur. Als het aandeel van werknemers met relatief hoge loonkosten (zoals hoger opgeleide werknemers en oudere werknemers) toeneemt, stijgen de gemiddelde loonkosten per gewerkt uur. Na correctie voor deze structuurveranderingen resteert een zuivere prijsstijging. Met de prijsindex arbeid kan de totale stijging van de loonkosten per gewerkt uur gesplitst worden in een prijscomponent en een structureffect.

Verdere detailleringen

Meer gedetailleerde uitkomsten zijn beschikbaar via StatLine, de elektronische databank van het CBS. Er worden uitsplitsingen gemaakt naar onder meer economische activiteit, werknemer/zelfstandige, geslacht, en voor de werknemers naar dienstverband (voltijd/deeltijd). Behalve de oorspronkelijke jaar- en kwartaalgemiddelden worden voor een aantal gegevens ook seizoengecorrigeerde cijfers samengesteld.

De indeling naar economische activiteit wordt bepaald door de SBI 2008 van het bedrijf waar de persoon in dienst is. Uitzendkrachten die op de loonlijst van uitzendbureaus voorkomen behoren dus bij de uitzendbureaus.

8.7 Prijs- en volumemutaties

Inleiding

De nationale rekeningen leveren samenhangende gegevens die gebruikt kunnen worden voor het beoordelen en analyseren van de economische ontwikkelingen in een land. De nadruk ligt daarbij veelal op de groei van macro-economische variabelen zoals het bruto binnenlands product (bbp), de consumptie door huishoudens, de investeringen en de in- en uitvoer. Kenmerk van dergelijke groeicijfers is dat zij gecorrigeerd zijn voor prijsveranderingen.

In Nederland worden de groeicijfers voor de macrovariabelen vastgesteld binnen het raamwerk van de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Voor alle transacties in deze tabellen worden de veranderingen in de waarde ten opzichte van het voorafgaande jaar gesplitst in een prijs- en een volumemutatie. Een belangrijk voordeel van het bepalen van prijs- en volumemutaties binnen een integratiekader als de aanbod- en gebruiktabellen is dat een controle mogelijk is ten aanzien van de consistentie en de plausibiliteit van zowel niveaugegevens als prijs- en volumemutaties. Een tweede voordeel is dat consistente prijs- en volumemutaties voor belangrijke saldroposten, zoals toegevoegde waarde en het bbp, bepaald kunnen worden.

Prijs en volume in de NR

De keuze van de indexcijferformule

Macrovariabelen zijn veelal aggregaten van diverse onderdelen die onderling forse verschillen vertonen. De totale consumptie is de optelling van de bestedingen van huishoudens aan een grote variëteit van goederen en diensten. Om de prijs- en volume-indices van dergelijke aggregaten te bepalen, wordt gebruik gemaakt van indexcijfer-formules. Het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010 schrijft het gebruik van een Paasche prijsindex en een Laspeyres volume-index voor. Hier ligt de praktische reden aan ten grondslag dat deze combinatie van indexformules aan twee belangrijke eisen voldoet:

- de waarde-index is gelijk aan het product van prijsindex en volume-index
- additieve consistentie, d.w.z. een gedefleerd aggregaat kan bepaald worden als som van de gedefleerde onderdelen.

Het gebruik van deze combinatie van indexcijferformules binnen een systeem van aanbod- en gebruiktabellen betekent dat alle consistentieregels die voor de lopende prijzen gelden, ook gelden voor de gedefleerde waarden.

De keuze van het basisjaar

Een indexcijfer van een aggregaat is een gewogen gemiddelde van de indexcijfers van de onderliggende componenten. De gewichten worden bepaald op basis van gegevens uit het zogenoemde basisjaar. Een optie is om dit basisjaar voor een aantal jaren vast te houden. Zekere naarmate het verslagjaar verder verwijderd is van het basisjaar, heeft deze keuze het risico dat de gewichten niet meer representatief zijn. Daarom wordt, conform de richtlijnen van het ESR 2010, in de Nederlandse nationale rekeningen voor elk verslagjaar het voorafgaande jaar als basisjaar in de indexcijferformules gebruikt. Omdat daardoor voor ieder verslagjaar een actueel wegingsschema wordt gehanteerd, resulteren betere ramingen van de groei. Om een tijdreeks van prijs- en volume-indices te bepalen, worden kettingindices gebruikt. Daarbij wordt vanuit een willekeurig referentiejaar (index =100) de indexreeks bepaald door het (door)vermenigvuldigen van de berekende jaarindices waarbij het voorafgaande jaar als basisjaar is gebruikt.

Non-additiviteit

Naast de groeivoeten worden in economische analyses ook wel niveaugegevens gebruikt die gewaardeerd zijn tegen prijzen van een vast referentiejaar (bijvoorbeeld: het bbp van 2017 in prijzen van 2015). Voor het bepalen van deze niveaugegevens wordt gebruik gemaakt van de bovengenoemde kettingindices. Daarbij gaat echter de additiviteit verloren, wat betekent dat het aggregaat in prijzen van het referentiejaar niet gelijk is aan de som van de onderdelen in prijzen van het referentiejaar. Als gevolg hiervan moeten niveaugegevens in prijzen van het referentiejaar voor een variabele altijd berekend worden met de kettingindices van diezelfde variabele.

Prijzen en hoeveelheden

Voor alle transacties in goederen en diensten in de aanbod- en gebruiktabel worden prijs- en volumemutaties bepaald. Meestal gebeurt dit door de waarde in lopende prijzen te defleren met een passende prijsindex. Voor grote delen van de productie zijn producentenprijsindices beschikbaar. Voor de consumptie van huishoudens worden consumentenprijsindices ingezet. De volumemutatie is dan een afgeleide. Voor transacties waarvoor geen prijsindices beschikbaar zijn, worden met behulp van hoeveelhedsgegevens schattingen gemaakt. Hierbij moet gedacht worden aan onderwijs en diensten van banken en verzekeraars. In gevallen waar ook geen hoeveelhedsgegevens beschikbaar zijn, zoals voor de (collectieve) overheidsproductie, worden prijs en volume bepaald via de productiekosten. Dit is analoog aan de wijze waarop deze productie in lopende prijzen wordt vastgesteld.

Productgebonden belastingen en subsidies en handels- en vervoersmarges

Productgebonden belastingen en subsidies beïnvloeden alleen de prijs van een product en niet het volume. Dit betekent dat de volume-index van een goederen- of dienstentransactie inclusief en exclusief belasting dezelfde is. Dientengevolge is de volume-index van de belasting of subsidie op een transactie gelijk aan de volume-index van de transactie inclusief (of exclusief) belasting. Eenzelfde werkwijze wordt gehanteerd voor de bepaling van de volume-ontwikkelingen van de handels- en vervoersmarges. Hoewel hierbij sprake is van dienstverlening wordt deze aanpak, bij gebrek aan voldoende informatie, als goede benadering gezien.

Volumemutaties van de toegevoegde waarde en bbp

De toegevoegde waarde per bedrijfstak wordt in aanbod- en gebruiktabellen bepaald als het verschil tussen productie en intermediair verbruik. Dit geldt zowel voor lopende prijzen als voor de prijzen van het voorgaand jaar. De gedefleerde productie en intermediair verbruik liggen ten grondslag aan de raming van de groei van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en, op macroniveau, aan de groei van het bbp. Ook voor de benadering van het bbp via de bestedingen kan deze werkwijze worden gehanteerd.

Handboek voor prijs- en volumemutaties in de nationale rekeningen

In internationale richtlijnen voor de nationale rekeningen zoals het System of National Accounts 2008 (SNA 2008) en het ESR 2010 wordt relatief weinig aandacht besteed aan prijs- en volumemaatstaven. Daarom heeft het statistische bureau van de Europese Unie (Eurostat) in aanvulling daarop in 2001 het 'Handbook on price and volume measures in national accounts' gepubliceerd. Dit boek geeft een volledig overzicht van de vraagstukken over het meten van prijs- en volumeveranderingen. Naast algemene beginselen worden specifieke voorschriften gegeven voor het vaststellen van prijs- en volumemutaties van individuele goederen en diensten.

